

160

03
425

Handwritten scribbles and illegible text in the center of the page.

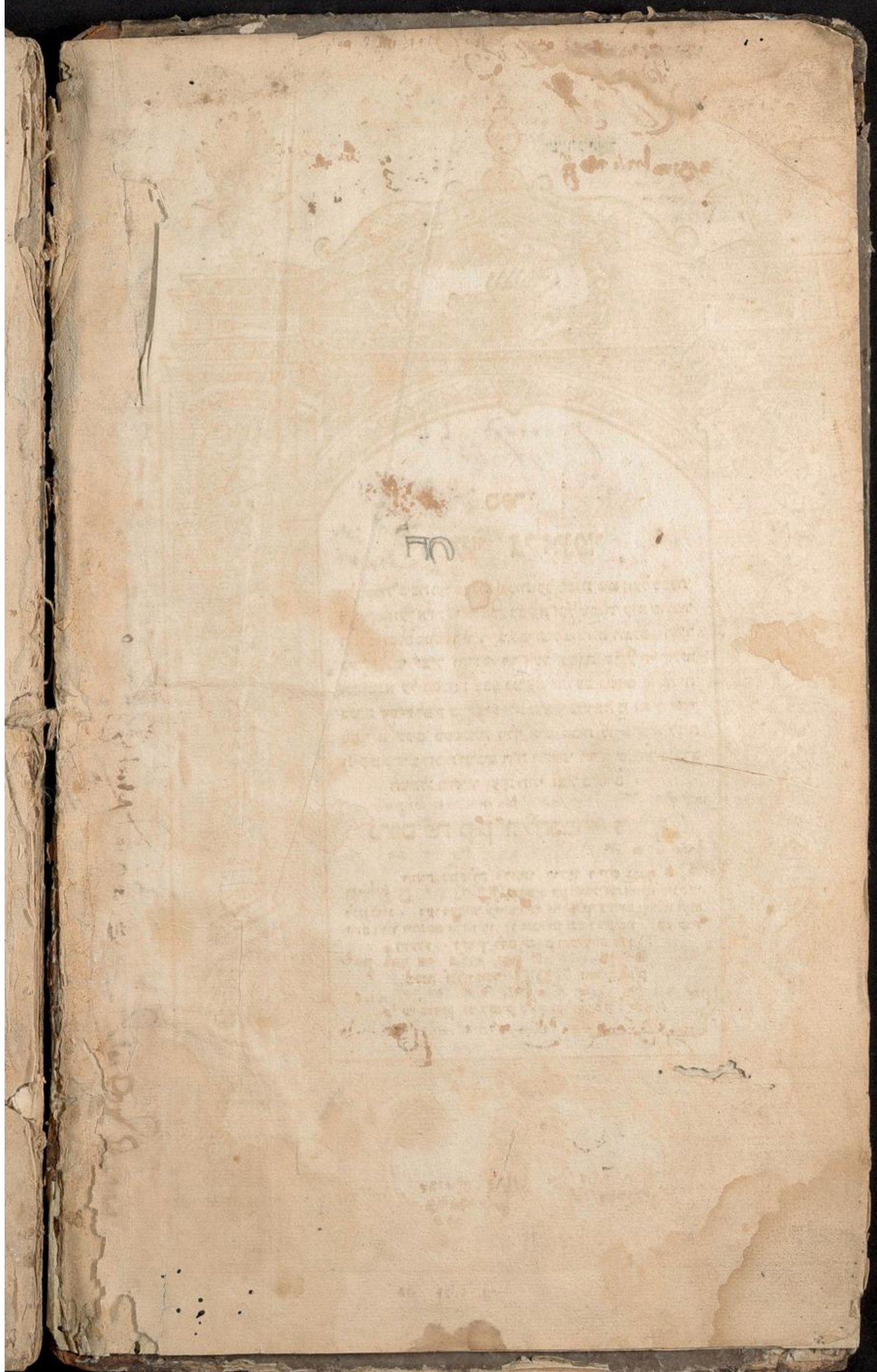
40

444

Large handwritten scribble at the bottom center of the page.

for the use of

FN

חרושי

מסכת ביצה

ברכות אומנות

אסורים כי... והוא מדא...
לכס יאמר אינס נאסרי...
אסור אינו אלא מד...
הנדעים הם אסורים בכה...
מלאכה אכל אסורין...
שיאו מותרים בכה...
לפי שטוקין...
דברים כי...
היילכך...
חביו לא כגד...
ולא יתור...
בה שלצכר...
כגידאות...
למה הרשב"א...
בר דב'...
למיא כי...
הנערה אכל...
והא מעתה...
הנערה ההתיר...
הסנה שהש...
לא הן...
התיר לתם...
כמה ו'...
הערה ג'...
כלם יבול...
מתוך רגליו...
עם כפי...
לסתיה...
תוך לפי...
כאלן...
רהבי דמי...
שיטל...
למעה...
מועיל...
לדבר...
דשם...
המין...
זכא...
הנים...
שהוא...
דשא...
שגרא...
מתרת...
שנריך...
הנר...
כא...
בי...
כפי...
הנר...
לז...
כדלקה...
והטעם...
להדליק...
איתובי...
אז...
של...
ואין...
אחד...
אחר...
שא...
דא...
פ"ב...
כי...
דקיים...
שאי...
פת...
של

של העמין...
בעיבוד...
שאי...
הניח...
ג' שני...
ממין...
חניא...
הוא...
לעולם...
ספק...
לעולם...
העמכה...
עירוב...
ג' יאמר...
לכא...
מיום...
אי...
אמרו...
חניא...
חמין...
העירוב...
שכ'...
ושני...
המנה...
טעם...
דהעמכה...
שעם...
ומה...
קעבי...
העמכה...
שא...
אחי...
מכא...
נראה...
חניא...
שכא...
ואומר...
בעא...
בתיה...
להדיע...
הנ'...
כוסיע...
האוקמת...
באופן...
איהו...
מחא...
שהקטי...
זה...
אתהפכו...
אסורה...
שדורו...
האוקמת...
והני...
שהקטי...
הנזאה...
בדוק...
כל...
אומר...
וב'...
דשא...
היא...
שאי...
על...
מפוגם...
לבדוק...
נית...
בתקוף...
בהנאה...
הוא

קתני הניזיה ואם נאם רבא לתרמי שלח היה יכול להקטן מאי דוחקיה ועי' פ' אהרן כ' ע"ב קטני שנייה של הגמל דרב מימי דוחקיה ואלא דהא כתיב הגמל דמימי בניו או הק' מאי דוחקיה ואל' יתכן דמימי דאמסקיה והייתי מרודם משעת לא היה נדבק לתי' הראשון וה' אע"ג דלא אתא חזר אמסקיה לקל דוק : תוספות ויזק למעלה מן הכילה לא עדיף מקלל דלא פסקי הק' הר"ם ז"ל למה התום אינם מכיאוט ראייה דלא עדיף מהגמל שאומר ה' מ"ר הוא ומ"ל ראייה דכתיב ה' תאמר דרוח עדיף ולהכי תנא אכל דלא פסקי לא תנא : ור"י הר"ם ז"ל דלא היזיהיה מן הגמל דהיינו אומר דהגמל מכיאוט ראייה בשוקל אע"ג דרוח עדיף מ' דוק להניח מעלה הוא שיקול כנגד קלל דלא פסקי גבי נטען והיה מכיאוט בטוב רכי הויא בשוקל ולהכי ברביבס להכיאוט ראייה מן הגמל לתקן דרוח : תוס' לא דחי תנא מן הכולל הר"ם ז"ל ויטב דאין כריתיה מל התור' ראייה דנבול לומר כיון דנטען ויכתיב עי' ב' יבא הכולל מן הכית הוא טוב כמו קיניו וסתריה ובעיניו וה' אמרין נמי בכתובות ופתח פתוח כתיבו וסתריה דמי אלא כיון שיש הבחנה לדבר הוא טוב כמו קיניו וסתריה והכא נמי כיון שראוהו העדים יבא מן הכית כתיבו וסתרי' דמי ולעיל מן הנכע' : ג' דרבה דערב בתמן הוכיח תני' ק' למה ז' אינו מכיאוט ראייה מן הגמל דעליל דקאמרי' מאו איניו דתני הניזיה ליתני הניזיה למא' ב' תני הניזיה פ"ו אלא יבול להניזיה כמו שאומר הג' דוק : תוס' וכו' נא דחי על הגמל אלאי' פסול הוא כע' דאמרי' בעי' הק' הר"ם ז"ל למה הניזיה אינו מקט' לפי הפשט על רב יוסף דעליל ורבא אלאי' פסול הוא כע' דאמרי' בעי' דהא משמע דהתום מקט' לפי הפשט התי' שלש דוק : תוס' תני דהא הניזיה לרבי יודא לית ליה פלגי' דיבורא אלאי' אינם פסולי' ו' הקושיא לפי הפשט לא תנשא ואמאי לא פלגי' דיבורא לומר שהיה אכל הוא לא הניזיה לא ע"כ אית ליה פלגי' דיבורא אלאי' אינם פסולי' ו' הקושיא על הגמל דוק : תוס' ועוד דאם נאמן לפסול את בעמיה הר"ם ז"ל למה התום אינם מוכיחי' ק' דחי מטעם ערות דאי' פלגי' דיבורא לרבי בני ולי' דתנינניה אכל לא בניו לר' בעמיה א"כ אלאי' נאמן על בעמיה אלא ע"כ מטעם דמשויבפשיה באיסורא הוא דוק : תוס' ולא קאמר מפני שהם שנים ש"מ דלא בני בתרי הק' הר"ם תאמר דעמי' ואל' לא היה יכול לומר בשנים משום שהיה גבי חליצה דנ' א"כ בעי' ומשפך דאין בדיק שנים אלא סגי בשנים וא"כ או לא הוה שני' טעות לומר על חליצה בדיק כקט' כ' על מילוח וחליצה : ור"י הר"ם ז"ל דלא היה טעות על חליצה דאע"ג דשניתי' ג' מ' קטש שפיר מפני שהם שנים פיהם לכל הפחות שנים דככל' ג' שנים ועו' הק' למה מפרקי הגמל קמ' לאמקו' מ' מילוח בשנים למה אינו אומר קמ' כמ' ד' כד בשנים ו' פ' דה' שני' נמי לא חשידי' והא' דלא קאמר מפני שהם שנים דחי תנא חזי' ה' פ' חזין כ' ב' בשני' ולהכי קאמר מפני שהם ב' ד' לאמקו' דכ"כ בשנים כי שנים לא חשידי' דוק :

תוס' אע"ג דאיכא שון דמכשר חליצה בימידי הק' תנא לא סבר בותיה הק' הר"ם למה הגמל מפרקי קמ' לאמקו' מ' מילוח בשנים ואם בן ג' או ב' כס' דחליצה בימידי' והוי' שאלה בטוב כמ' מילוח בשנים דוק : ג' א"ה אינו בניו ק' למה הגמל אינו מק' לפי הפשט על הגמל למה נקט בנו ואמר חזינו נמי ותי' הק' ז"ל ועל ק' שון דלמי' תי' א' ש' הגמל שתי' גבי הדדי' שכיחין איק' אינו נמי כי' ל' כן לגבי' אב שכיח אכל לגבי' כן לא שכיח ולהכי תנא בן ולא תנא אב ולהכי כתי' על תי' אל הגמל א"ת אינו נמי ומעשה לא היה קשה ב' למה הגמל אינו מקשה אורח קשיא על הגמל אינו נמי על ה' ז"ל בואת הקושי' היא קשיא אלא תנא דוק :

אחל פרק שלישי

גמרא ש"מ יש ויקה הק' הר"ם ז"ל כדק' להשיענו הלא שמענוה משעה דפ' ב' קתני מי שקדש אתה מ' אהיות אם היו שנים א' חולק וא' מייבם ואמאי לייבמו תרתייהו לא ע"כ יש ויקה ואם כן למה הגמל אינו מקשה על אותה משנה ש"מ יש ויקה ותי' דעיקר קשיא של הגמל בכאן על א"ה נ' נמי סמך דוק : גמ' אי הכי' ג' נמי הק' הר"ם דתאמר דנקט ד' אפילו ל' שמעון דחי כקט' ג' א"כ או היו פטורות ל' שמעון אפילו מחליצה מטעם כשהם נשענו בדות ו' לור' ולהכי נקט ד' אפילו ל' חלוק לחד' והאי חלוק לחד' : ור"י דכלאו הכי תנא כפי' דמתב' אמוק' מר' שמעון דלית ליה הלכתא בותיה : ועוד הק' תאמר דנקט ד' כשכיל' כ' ש' שאמר קיימו ואם היה בנ' או היה ב' מודה דלא קיים דאם קיי' או דחי' בטלה מבות יבומין מן האחרת דלאו חלוק האחרת או ו' אסורה לו מטעם אבות חליצתו ולא היה יכול לקיימה : ור"י כ' כנגד כ' איכה מטעה ולכך אין סברא ווי' דנקט משום ב' ועוד הק' תאמר דנקט לרבנות ד' דאפי' בתרי' דלאו דחי' בטלה מבות דהגמל אינו רובה לתרן לרבנות כיון דבייבוי' אין חידוש בגוף המשנה ועוד הק' שאמר דלהכי נקט ד' לאמקו' מ' מילוח ויתכן דאמר לתקן אהיות אהיות אינו יודע מ' פסאן ואין ל' דראשונה מייבמת כי חלוק אחיו לנשים וקמ' מתי' דשתיהן פוטרות דלא כתיב ויתכן דחי' יכול להשיענו ג' ותי' דהא השנה אינו יכול להניח דלא כתיב ויתכן דחי' יכול להשיענו בגון דכתיב בנת אתה כרבי יוח' :

וי' דאמר אכשר לגמלו ומי ק' תאמר דהיא גופה קמ' דאכשר לגמלו כר' יובי הגלילי : ור"י דלא נבול לשמוע מן המשנה דנבול לומר דחי' לאמקו' מ' מילוח ויתכן חזי' הכא קמדי' לה ויזיל הכא קמדי' לה תאמר דנקט ד' בשביל הסי' דיתר ברבון ה"ל להשיענו חדוש בריש ה"ל למיתני כפי' כבא כפי' ענינה ד' חזין ועוד הק' תאמר דנקט ד' לאמקו' ה' ולמיתה דתני לא חייבין וקשי' של הגמל היא מותרת בחיבתה וכו' דהגמל עתה חייב למיתה דתני כמו שאומר התום וע' הק' ל' א"כ הראשון של התום' או ל' דידע שהתא בטוב דלא חייבין למיתה כתיב א"כ יתכן רק הגמל דנקט ד' לאמקו' ה' ותי' דהתי' הראשון של התום' ראשון ל' בטוב דהשת' ד' חייב למיתה דתני אכל אם היה רובה לעשות א"כ ממנו : ועוד הק' למה התום אינם אוסרי' א"כ ד' יש ויקה או אין חלו' בין ד' לה' ופד' מנייהו כקט' א' דאין ויקה דהא עתה הגמל ל' ד' להשיענה לא רבה להשמ עני' חדוש ומיתה א"כ או ישמענו בנ' וזו שמעי' לכל הפחות דאין ויקה כתי' :

ועוד הקשה למה התום' אינה עושי' א"כ כ' א"כ ד' יש ויקה קמ' ואפי' כתיב יש ויקה אכל א"כ אין ויקה יש מייבמו בנ' ולאמקו' מ' מילוח דנקט ד' דמפרקי' מ' מילוח ותי' דכלאו הכי' תנא כפי' לאמקו' מ' מילוח ועוד הק' בשם הכי' ב' ד' דנקט ד' להשיענו דמסכין דילמא אית' לייבמו כרישא כדלעיל' או כיון שפאס' טעה אחת קיישא באיסורא דהא לא שמעין בנ' דכ' אפי' חילוק' כרישא אחת אסירא משום אהיות חלונתו :

ועוד הק' מה מתקן הגמל קמ' דחייבין למיתה הלא מתיב' דפ' ב' שמעין שפיר גבי מי שקדש ודוקא אחד חולק' וא' מייבם אכל יבומי כרישא לא דאסור לכטול מבות יבומין : ור"י דמהשת' לא שמעי' דאין הוא דהתם חייב' למיתה כי אחי' לא קדש אלא את ואם היה זה מייבם אתה שמו' אותה של קדש אחיו ולהכי חייב' למיתה שאם מ' ה' מהשנים או לא מקיים מנות יבום ככל' שאם אכל' אכל' הכא אפי' שית' איך מקיימ' מות יבוי' לכל' הפחות כאתה אימא לא חייב' למיתה קמ' אכל' קמ' כיון דקמ' הכא דחייב' למיתה ל' לעיל' : תוס' וכו' ד' דנשתיהם ראיות לביס' הק' הר"ם ז"ל או הקושיא והתי' הוא להשיענה דכשעת הקדש הוא רבה להחשיב כד' דחייב' לייבמו יותר מנד' דודאי בטלה ובתוב רובה' להחשיב כד' דודאי בטלה מנד' דקושי' לייבמו ותי' דכשעת הקדש לא רבה לומר כזה חדוש מה שחייבין למיתה להכי כד' דחייב' לייבמו עדיף ומשני דהוה חדוש מה שחייבין למיתה וא"כ איכא תרי' בדידי' דודאי בטלה וחדוש במיתה ולהכי עדיף דוק : תוס' כ' א"כ לייבם א' משום ביטול מנות יבומין פ' דאם היה אפשר לייבם או היה ראייה דיש ויקה ה' אלאי' חולק' ייבם קט' לפי האמת כשמעמיד דמפול בנו אח' או אחי' לא מייבמו אפילו למ' ד' יש ויקה כיון דנבול בנו אכר' ו' וליכא איסור ויקה ותי' דמה שאומר חולק' מייבם חלוק' או ה' דיבולים לייבם וע' ק' דא"כ איך אומר תוס' דאם היה יכול לייבם או היה ראייה דיש ויקה דחלה ייבם תאמר דלעולם לא ויקה ומייבוי' אס' חלוק' וה' דמני' לייבם כמו שהיא לפי האמת דוק :

תוס' דהא לקמן קאמר בשלמא ברה דרתי' לא מפסו' וכו' ק' מה ראייה יש לתום' מה דאין חליצה גריעה מפקעת החטובה תאמר דשני' השם דאפילו החטובה אינה מפרעת הגרועה כמו מקשה' הגמל אהרין ו' אגרה דרתי' מ' מיפטר אלאי' אפילו החטובה אינה מפקעת החטובה וכו' דיש לתום' ראייה מ' דאין החטובה פוטרת הגרועה כ' דהגרועה אינה פוטרת החטובה ומ' ל' התו' אינו טוב שאומר הגרועה אינה פוטרת החטובה כיון דאפילו החטובה אינה פוטרת' הגרועה אלא היה להם דחמת' אין פוטרת חבית' דוק : תוס' דהא אכתי' לא אסיק אדעתיה להלך בין מופטר נפשה למפטר כרה' תאמר מה שהגמל אומר לקמן בשלמא ברה דרתי' וכו' אחר שתי' הגמל לעיל' מ' למיפטר ברה אכל' למיפטר נפשה פטרה ויש מילוח בין ברה לפשה לכך הוא אומר בשלמא אכל' א' לא ידע החילוק עי' בין מ' מיפטר ברה לפשה לא היה יכול לומר בשלמא' אלא אפילו ברה היית פוט' ומעתה יש ראייה מכאן דיש ויקה דחי' אין ויקה אחר יתלוק לשתיהם דהא אכתי' לא ידע החילוק' ואפילו קח' יכול לפטור בותיה כיון דאין חילוק' :

ר"י הר"ם ז"ל דאין חילוק' או יש ויתר סברא לדמות מיפטר נפשה למיפטר בותיה ולומר דחל' ל' גרועה לא ספטר החטובה אפי' גבי מיפטר נפשה ממה שהיית' ממה מופטר ברה למיפטר נפשה ולומר דחלוק' דהגרועה מיפטר אפילו נמי ברה כמו גבי מיפטר נפשה ואומר סברא ע' ד' דאין ויקה כמו שאומר התום' עתה א"כ או חליצה דרובין לגבי' שנייה חליצה פסולה ולגבי' שמעון היא כשרה משם וליכא טעם פיסול' לגבי' שמעון וא"כ אע"ג שהיו מיפטר נפשה אין חליצה פסולה מפקעת הכשרה כמו דאין חליצה כשרה מפקעת הפסולה אע"פ דתירויהו פסלי' משום דאין פוטרת ברה כ' חליצה פסולה פסולה מפקעת הכשרה ולהכי טפי אית' לן לדמות מופטר נפשה למיפטר ברה לו' דאין חליצה פסולה מפקעת הכשרה משום הייתי' ממה מיפטר ברה למ' פטר נפשה לומר שחליצה פסולה מפקעת הכשרה דוק : תוס' וע"כ שמו' דאמר חלוק' לחיות לא נפשוהו פסול' לנבלת ג' לא נפשה ברה סבר דיש ויקה חלוק' הר"ם ז"ל אכתי' מ' ל' ראי' מכאן דרב סבר דיש ויקה דל"תה א"ת לוח' לנביה' תאמ' מה שא"ה הא' חולק' לשתיהם לפי חליצה פסול' אינה מפקעת הכשרה אכל' ג' ואהיות תכנייהו פסלי' כדלקמן או חליצה גרועה מפקעת הכשרה דוק :

תו' ואם כן איך מוקד' אפי' לגי' דהוק' דיש ויקה שהתא כתיב בני' התו' דנא דהא אכתי' לא אסיק אדעתיה לחלק בין מופטר נפשה למיפטר

והוא חלוק
ויתר דקתני
היה קשה
לה ומתנה
לה לשתוק
בא לחלק
או להביא
הייתי אומר
ואין קח משה
תלה וחסן
קח משה
בבית אביו
בבית אביו
בבית אביו
לשם ולכמה
ולכמה משה
קח משה
וקח כפסטיה
שניה קח
וא' קח משה
וא' קח משה
זמני דוק :
דכתיב בקרא
מטעם כדכתיב
יבין דחי' לאו
עד דחייב
זו אלא טעם
א' דאמרי' כד
א' למטעם
קח ו' למה
מאמו וטעם
דיוקא אהיות
זו מאו ואם
א' ע"כ דוק :
על כההקשה
א' ק' א' א' א'
וכש' וית'
אין שייך לומר
זו גבי' או אין
כ' ייבום הוא
דקט' לא רבה
הוקשה פשוט
ד' דמשה
ג' ב' לתתלה
ד' דאם נקט
אפי' נשאת
דחיה או יתר
לתתלה ואם
ו' ויכול לטעון
הגמל אינו
ה' ה' משה
א' לתתלה :
וגמרה א"ה

והיו מיהוין... א"ל פלג

למודיה פלגי בדמי'... אביל השרת... חרות הירושת... אביל השרת

וחמשה ושלשה... אביל השרת... חרות הירושת... אביל השרת

אביל השרת... חרות הירושת... אביל השרת... חרות הירושת

אביל השרת... חרות הירושת... אביל השרת... חרות הירושת

אביל השרת... חרות הירושת... אביל השרת... חרות הירושת

אונה גאמל' משום דקשה... חרות הירושת... אביל השרת

אביל השרת... חרות הירושת... אביל השרת... חרות הירושת

אביל השרת... חרות הירושת... אביל השרת... חרות הירושת

אביל השרת... חרות הירושת... אביל השרת... חרות הירושת

אביל השרת... חרות הירושת... אביל השרת... חרות הירושת

ית דמי'... אביל השרת... חרות הירושת... אביל השרת

אביל השרת... חרות הירושת... אביל השרת... חרות הירושת

אביל השרת... חרות הירושת... אביל השרת... חרות הירושת

ב' יהודה סבר דלחך העמים גזרו על גזירה ועל איניא . לא גזרו ולא הוי
הטעם משום דהיה זמן לא שמה אלא אלא מהטעם דכירשת וככוה' יום
כ' יהודה בכל חופן שיהיה מטרה בחיוב דלחך העמים וזה הטעם הוי כפי
מאי דקא סלקא דעתין בעינן בין דקאמר לימא עיינן . וסוד הכי הוכרכו
להביא רביא מעינין כדפי' הקונט דאי' עמי' שלנו הייתי מפגש כדפי' רש"י
וזהו המעשה דלין הוי מלשנא דעל אוי'א דמשמע דהוי מוכ' דלכ"ע הוי
הכי בין ל' וכן ל' יום כ' יהודה ב' :

תוספות כדבזבז אע"פ דאשריה לגוי שבות . ומיהו בהלכות גדולות
משמע כו' . לפי זה הא דקאמר מיירי בתוך שבועה פי' ביום ד'
או פמישי קודם המילה ולא ביום ד' עמא ושבת לעת דא' כ' מאי קא מחיי התו'
ונראה דלא יתכן לומר דאשריה ליה ע"י שאל דע"י שאל היה חסור להכרות
בדאמר בפירקא קמא דחולין ומאי רביא מהתם שאני התם דלי' בוך מנה
בלל ומשום הכי אסור . אבל במקום דאיכא ספוקיה מותר להכרות : ועוד
דמאי דהו' תוס' לעיל ונתחן לו' דמעת לעת לידעו מנד הדין בעצמו דמס'
לכרו אלא ודאי דבתוך שבוע לא מיי' ביום שביעי עמא ומעת לעת אלא
בתוך שבועה ביום שביעי לפני המילה דליכא בוך מנה כלל . אכלא אי' איכא
בוך מנה שרי והמשימו הוי כריכין לתענוג בע' ר'א . כו' :

איבעינא להו' ככס' כו' הא דלא שפוט סבירי'תא דקאמר עבדן וכס' .
ואי פלגין דקאמר דבזבז כיומא כל כס' עעמא קנה
ונכסינן לא קנה דהוי רבותא משום דגובל לומר דתנא גמ' ספקא ליה
דהיי' דפקא קמא דקדושין כו' כתן הוא ואמר הוא כו' . עיינן ש' :

פרש"י ו'ל' ומדקאמר רש"י לעולם כו' . יש לעמוד עלמה הוכר' רש"י
ו'ל' לומר דמביא רביא מלשון . תימא לעולם כיומא דמביא
ב'א המלשון המעשה דתנא ככס' . ואי סבירא ליה לרש"י דלא
פלגין דיבורא וכו' לשמעין רבותא כשאר חוק מביא כן . וכל סבין
בשאר חוק מביא בור סא' ריבוא . ויש לומר דהוא הדין אלא חדא מינייהו
ב'א . אי כמי' כשפיר' לעולם כס' מיומא דכרייתא קאמר דקאמר ע' שפיר' :
א"ר' אפטר לומר דהוכר' רש"י לומר מדקאמר דהו' הוא אומר מדקאמר חוק
מאחד מריבוא הוא אומר דאיכא רבין ככס' סבירא להו' דפלגין
דיבורא וחולק עליו דשייך קרקע דלא שייך פלוגתא דדיבורא . אבל לעולם
בעינן דשייך פלוגתא דדיבורא כולי עלמא מודו דפלגין דיבורא וכפי' זהו
קשה אך אחר כמאן כ'ל' אפילו רבין נמי ליה הוכר' רש"י ו'ל' לומר מדקאמר
לעולם דהוי כפי' המעלה בן רבין וכן כפי' משעון מדקאמר לעולם
משמע דאפי' באותו הענין דלדידך לא יבא לחירו' דלא פלגין דיבורא אפילו
הוי ב'א לחרות כו' :

גמרא דשלא רבין כו' . הא דלא מייתי' רביא מהמטעם דתינוקו מנה לכלוני
כו' דמשמע דווקא סבה אבל שטר מתכס לא משום דכובל' לומר הוא
הדין נמי אי כמי' מנה היינו שטר מנה להבי' הביא רביא משלח רבין :
פרש"י ו'ל' לא תנו לאחר מיתה ואפילו רבין משום דאי' לרבי מאיר הכי נמי
איכא בכלל המור תנו ג' ג' לא שטר שטר שטר רב' לחורו חורו
והטעם הוי משום חוב הא' לעבד ומאי' עמא נמי הוי לא תנו לאחר מיתה
ול' מאי' לא קשה אבל לרבין קשה דב'א דב'א מודו רבין :

ורבי אליעזר פסי' . ואשמעינן תני' . יש להקשות דאי' הכי אמאי'
הוכר' גמרא לאווקא דפליג בשעות מוכרין דפליג אי' גויכין אי' לא גויכין .
ויש לתרץ דהא דאמר מודה רבי' אליעזר הוא מוסס אל' ב'א דכולי' עלמא ומאי'
דקאמר ואשמעינן אינו חורו לחזיון מתבון' אלא בחתימת עבד' דתל' י'
וכן משמע דלקמן מקשה גמרא והאמר רבי' אבא מודה רבי' אליעזר כשויקי'
מתבון' כו' משמע דהוי מוסס לכולי' עלמא :

אי' גמרי' הוי דוקא לומר דפליג אי' גויכין או לא גויכין כו' ומאי' פרש"י
ו'ל' דהוי עמא דפסולה משום גזירה ולא משום דחתימת פסולי' משו'
דאי' הכי אמאי' הכי' בשעות מוכרין רש"י ומדקאמר דילמא אי' לא למסך
עלייהו בלא עידי' מסייה כו' משמע דכתיב' ליה לרבו'ל' דמאי' דקאמר רבי'
אליעזר בעידי' בעידי' מסייה אינו לעיבוב' דאי' לא נתן הוט כפי' עידי' מסייה אינה
מגוי'ט אע"פ דאיכא עידי' חתימה כתי' והוא הדין חף אעדי' מסייה . וכוין
דעידי' חתימה מהנה גויכין דילמא אתי' למסך עלייהו דאי' לא תישא הכי אלא
דכתיב' ליה לרבו'ל' דעידי' מסייה דוקא כתי' אמאי' גויכין דילמא אתי'
למסך עלייהו בלא עידי' מסייה והלא' אם יתנהו בעידי' מסייה יהיה פסול'
הוט אלא משמע ודאי' כדפרישית :

גמרא אלא כי קתני מילתא דליתא בקידושין . מידע רש"י הכי גרסינן .
אלא הוונה גובל לומר ששפטר רש"י ו'ל' שלא הייתי מסיר לשון אלא
והאוקמתא הראשונה במקומה עומדת ומולך ומכא' ועד' בותי' ועבכאו' א' תיה
בקדושין ופסולה דרבנן בין דליתיה בקידושין ובגויכין קתני
אבל פסולה דאורייתא דליתיה בגויכין דווקא קתני ולא כתי'
רש"י ו'ל' הא' הגרסא ופירש' דהיי' גמרי' אלא דהאוקמתא הראשונה
בדמית ומולך ומכא' ליתיה בקידושין אי' נמי מקיים רש"י ו'ל' גייסת אלא דיש
להקשות דהאוקמתא הראשונה לא כדתי' חבל' וכל דהתיק' עידי' מסייה
כפאי' ל' המסך ואם כן חף קאמר גמרא אלא ומקיים רש"י ו'ל' הגייסת
דקאמר אלא בערך האוקמתא דקאמר כי קתני פסולה דרבנן פסולה דאורייתא
לא קתני דליתה האוקמתא אדמיה כו' :

פרש"י ו'ל' וערכאות נמי ליתא בקידושין כו' . ויש להקשות דמיה אם
ואמר

Handwritten mark or initials in the left margin.

Handwritten mark or initials in the left margin.

ואמר שאינה מקודשת ונצית אשת איש לעלמא נישא שתיה ספק
מקודשת . ויש לומר דאספן הא נמי יתיר בקידושין . ועוד לשפוט
עינא דאיתא לא גזרו רבנן כיון שהיא מקודשת גמורה מדאורי' תא והתוס'
לא כתבו בזה הטעם משום דאע"פ שהיא מקודשת מדאורייתא אפיקענא
רבנן לקידושין דכל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש :

תוספות והא דאמר והאיכא מן . נובל לומר קטר בזה התוספות
חולקים עם רש"י ו'ל' כי רש"י ו'ל' גרים לא והתוס' ו'ל' לא גרסי'
לא וכפי' גרסתא לא האוקמת' דחוקים בגמ' לעיל כי קתני מילת' דליכא
בשטרות מילת' דליתיה בשטרות לא קתני אדמיה דהשתא לא קפיד התנא לא
אמילתא דליתיה בקידושין . אבל מילתא דליתא בקידושין אע"פ דליתיה
בשטרות קתני . ובפ' זה אם נקשה ואם תאמר ליכא תירוק דרבנן דמתניין
התוספות . אבל כ' לא גרסינן אלא והאוקמתא הא' אשכ' היא קיימת נובל'
לתרץ דכיון דרבנן בשטרות לא קתני כו' :

פרש"י ו'ל' ומכיון . זה הלשון הוא מקושר עם הלשון שלמעלה דגריס הכי
גרסינן כו' אלא והאוקמתא דעבכאו' לא אי' דמיה דאם אדמיה
אדפי' דהא חונה גופא תיקי' והא עבכאות איתיה נמי בקידושין אלא ודאי'
דלא דמי אלא לתירוק שתיקין כי קתני פסולה דרבנן פסולה דאוריית' לא קתני .
אלא תירוק דכעדי' מסייה וכ' אליעזר נשאר :

תוספות ואין נראה דאי' מיירי בשלמות כו' . נובל לומר דליתא
לקושיו' דרש"י ו'ל' לא כיון שהתנא מיירי בשלמות בעל כבוד
דווקא אלא שלמות כבודן אי' ומאי' טעמא אי' התנא כבודו דעיינון ולא
בקידושין משום דבגויכין שייך שלמות בעל כבודו ובקידושין לא . והו' מש
פסי' רש"י ו'ל' כלומר דמיידי' דמיין לא מסכתא לה וכו' דהבא שלמותה
מסתלק כו' :

תוספות ומילתא דליתא בקידושין כו' וקשה ליתני דשון לעיל כדכחו כו' .
נובל לומר דהכנת בוונת התוספות היא דליתיה חודה כשנתן לה
גויכין בעל כבודו דאז גטו ונשאר עבדים בעל כבודו והו' אפילו לרבנן
וכוה הפירוש לשון אפי' הוי מדוייק דאפילו רבנן דחולקים עם רבי' מאיר כשנתנו
רבנן משום דהו' זכות לעבד ויהי' כשנתנו בעל כבודו דאז יכול לחזור . אז
נובל לומר דמאי' דאמר דשון לעיל כדכחו אין הכוונה שימאכו דין חורה כשיתק'
גט בעל כבודו או גט שחרור בעל כבודו אלא לומר שהדין הוא שיוכל האדון לתת
גט לאשתו בעל כבודו וכן גט שחרור לעבדו בעל כבודו . וכנה הפירוש אינו
מחוור לשון אפילו אלא הו' ליה למימר והו' ד' לבולי' עלמא כי' אלא כיון שלא
חלקו על מכירתו יכולת כפי'ט גט בעל כבודו שזהו מוסס' לא יפול עליו לשון
אפילו כיון שזה שהווי מוססם וכו' :

תוספות כדבזבז המתחיל' תנא קמא אפילו שטר שטרות וכן משמע
כדפי' קמא : תוספות הביאו רביא דכתיבה לחודה מהי'ת
אף אם אין דעוה דהחוק מדקאמר אם החוקין מיכע' ליה ואינס יבולס להביא
רבי' מדקאמר בכתובה ולא אחוק כו' . דנובל לפרש ולא אחוק דיימיע לבג'
דלא אחוק כלל לכן הביאו מדקאמר אם החוקין דמשמע עלא דיע' לן .
א"ע דאי' חוקה לחודה מהבייא הו' ליה למקט שטיטה דליכא אלא חוקה .
ואם תאמר ומאי' רבי' דילמא אי' הכי כקטה חוקה לחודה הא דווקא
חוקה הוא דעדי' פא' מהבייא . אבל כתובה לחודה לא מהבייא לכן כקט מחא'
דהא מדלא קאמר אם החוקין ששענו דכתיבה לחודה מהבייא . ויש לומר דאי'
הוה כקט' חוקה לא הוה משמענו דהיי' דכתיבה לחודה לא מהבייא . אבל
כאן מדקאמר כתיבה עם חוקה נא לגוי' דלעולם כלך אחר כתיבה ולא אחר
חוקה כו' :

א"ע ויש לומר דמשפיקא ליה לגמרא כו' תמיהא ל' טובא דכיון דלית לן
בכל גמרא דעבדות הפוכות הוי סבירא דחוקה וכמו שפירשו התוספות
לעיל כדבזבז וכל סבין דמחוקא שובא דאמרין לומר דבגט פשיטא ליה
דהוי כבודו לרצן דאם כן הוי סבירא' אפכא' אס' כן עאל ליה לגמרא דלא
כיומא דרבי' משעון חולק על תנא קמא כדב'א ולא פליגי עליה דתנא דאי' משום
דלא קאמר כל מנות שפא' כקט המחודשת וכו' כתיבה דליכא ת' ק' מודה
כה וכו' :

גמרא לעולם רבי' אליעזר היא כו' . יש להקשות דנחמן כרבין משעון
בן גמ' אלא אחוק לא כהא ולא כהא ובגון דתהי' ישראל'
לכסוף . ועיין בהרש"י ב' ו' ובתי' הרא' ש' מאתי' דהוא הדין נמי דמני'
באוקמתא כרבין משעון כן גמלי' אלא דאוקמה סבירא אליעזר משום דהליכתה
לא והא קתני . ועוד יש להקשות דהוה המקשה סתר מדעדי' אדמיה דמתיקא'
פריך פשיטא' ואס' קשה למה ומעיקרא מתי' סבר ולכסוף מתי' סבר ואם נאמר
דתי' מקשינן הו' אכתי' קשה דמקשה קמא כשהקשה מתי' קא משעון לן מתי' סבר
במשעון של רבין גמלי' א' קתני עדי' והוה סבירא ליה דבב' אחד דווקא
השיר רבין גמלי' אלא כ' כשתיק' לו המתקן אי' מתניין כו' דהוה אמינא אפילו
תי' משמע דקתני עדי' דאי' לא תישא הכי' חף הוה אמינא אפילו תרי' והלא'
המעשה הוי באחד ואין סב' א' המעשה רבי' מהמעשה ואם כן כיון דכתיב'
ל' ה' ה' ה'

Handwritten marginal notes on the right side of the page, including the word 'תוספות' and other commentary.

חרושי

תאמר דמייה כפסיה כו' חשיב בעל חוב גמור אם כן איך חשיב ליה חב לאחרי...

מסכת גיטין

מזכיר איתא ע"פ

תנו לאשמועינן זה החידוש וכו' דלפי המסקנא דתוס' לא סביבא ליה מה...

תוספות בדבריו דלמך למאן דמוקי וכו' יש לעורר בהו דהא הכיניו תוס'

א"ע ומיימי יושא לכוהו כדכחו ותנו דאי בעין וכפי החידוש של התוספות...

והנה מלודיתא אינה רצויה שמה שתקנו מעמד שלטתן הוא בעל כרחו...

הוא זכר ואחריו מעמד שלטתן ואחריו שכבות' אודית' שהיא טיחא יתירא...

מאחר שלטתן הוחזקו הפריס דזו אינה קושיא דאם אמרו לעיל בפיקדון שהוחזק...

בפניה להבינו דלא קיי סבירי יש להקשות דמנביה מציאה ותוספ'...

א"ע ועל לומר דהא סבירא הוא ש' וזיתתה תור' לפי כו' ויש לדקדק...

תוספות שאם היה עבד כהן פסול מן התרומה כו' ואם תאמר שפי וכו'...

תוספות בדבריו דלמך למאן דמוקי וכו' יש לעורר בהו דהא הכיניו תוס'

א"ע ומיימי יושא לכוהו כדכחו ותנו דאי בעין וכפי החידוש של התוספות...

הוא זכר ואחריו מעמד שלטתן ואחריו שכבות' אודית' שהיא טיחא יתירא...

מזכיר איתא ע"פ

תנו לאשמועינן זה החידוש וכו' דלפי המסקנא דתוס' לא סביבא ליה מה...

תוספות בדבריו דלמך למאן דמוקי וכו' יש לעורר בהו דהא הכיניו תוס'

א"ע ומיימי יושא לכוהו כדכחו ותנו דאי בעין וכפי החידוש של התוספות...

והנה מלודיתא אינה רצויה שמה שתקנו מעמד שלטתן הוא בעל כרחו...

הוא זכר ואחריו מעמד שלטתן ואחריו שכבות' אודית' שהיא טיחא יתירא...

מאחר שלטתן הוחזקו הפריס דזו אינה קושיא דאם אמרו לעיל בפיקדון שהוחזק...

בפניה להבינו דלא קיי סבירי יש להקשות דמנביה מציאה ותוספ'...

א"ע ועל לומר דהא סבירא הוא ש' וזיתתה תור' לפי כו' ויש לדקדק...

תוספות שאם היה עבד כהן פסול מן התרומה כו' ואם תאמר שפי וכו'...

תוספות בדבריו דלמך למאן דמוקי וכו' יש לעורר בהו דהא הכיניו תוס'

א"ע ומיימי יושא לכוהו כדכחו ותנו דאי בעין וכפי החידוש של התוספות...

הוא זכר ואחריו מעמד שלטתן ואחריו שכבות' אודית' שהיא טיחא יתירא...

מזכיר איתא ע"פ

הרשי מסכת
מסכת בבא קמא
פרק ראשון

בבא קמא ע"ק ר"א חז"ל

שימנה והואיל ולא מכאן א"כ ודאי דלא נצרך להורות לתולה שמוט
אב . ה"ג דהואי במשכן וכו' לאפוקי בו' וזאת דענין כי
החלוק בגמרא הוא לפי הגירסא הראשונה לא נצרך אלף משיבות מה
דכשהו משיבא אף שלא יהיה במשכן קרי ליה אב וזו לא משיבא אף
שהיה במשכן לא קרי לה אב . א"כ לפי זה הדרך למה הכירו בגמרא
משכן ה"ל הא דמשיבא קרי ליה אב הוא דלא משיבא לן קרי ליה אב
ולמה הוכיז משכן רק לאשמועין שום חדוש דאפילו שהיה כ"ל דלא
משיבא קרי ליה אב . והכי פי' בלשון הגמרא דהואי במשכן
משיבא קרי ליה אב דהואי במשכן קרי ליה אב . ולפי הגירסא השנייה נצרך
שימנהו שתיים משיבות ומשכן אכל אס יחסר א' משה קרי ליה תולה .
ועם דמלשון התוספות משמע דקשיא דיוקא דיוקא אדיוקא דמשיבא התו'
הכי קאמרי דהואי במשכן דמשיבא קרי ליה אב שניין שתיין אכל
בחד מיניהו לכד קרי ליה תולה . וא"כ אשמו בסיפא והך
דלא הוי במשכן ולא משיבא קרי ליה תולה דנב' דמשיבא שתיין אס
יק א תולה אכל בחד מיניהו יקרא אב א"כ קשיא דיוקא דיוקא דקאמרי
שמש לא ימנאו בה שתיין רק אחד מהם בלכד קרי ליה תולה אדיוקא
דמשיבא דקאמרי דמשיבא בה שתיין או יקרא תולה אכל אס יש בה אחד
מהם קרי ליה אב . אמנם יש לתרץ דה"כ דבני התוס' גמירא
והך דלא הוי משיבא או לא הוי במשכן אפילו דמשיבא כיון דלית בה
תרויהו קרי ליה תולה . והוא כשו ומקלל אביו ואמו דר"ל אס
אמו וכו' יתייבב הכל . דאלו אב ממשא אדם וכלם גרסינן ור"ב
אדם ובגדים בלשון זה משמע שמשא אדם לטמא בגדים . והכנס
התוספות הוא דאי הוה גרסינן שמשא בגדים לא ה"ל לזו בינא ביה
ולהכי נקט בגדים ולא נקט כלים לפי שכלים אינו ככלל דכד אחר אכל
בגדים ככלל הכל וכיון דנקט שמשא כלים נבו לאשמועין דהוי בינא
בהן דסת לא היה מטמא לזרם והאדם לא היה מטמא לכלים וכן בגדים
לבגדים אחרים אכל כי היה מטמא השת לזרם ולא לזרם אותם הכלים
לא היו מטמאים אחרים ובה איכא קשר אוח' דהואיל ואמרת לאו בינא
בהן והלא מת עשה כלי מתכתי בינא בו . והכונה לומר שאין המת
כמו המתכת והרי מכיל דלאו בינא בהן מתכתי בינא איו עשה בינא בו

טאונו כל מתכת אחר בינא בו :
חנו רבנן ג' אבות . קרן מ"ל דת"ר כי יגא אין נגיה אלף ע"ב
בקרן שגאמר ועם לו דקיה . ל' אמי לא הביא קרא
דכבו שונו שהיו מן התור' ולא היה שם' מלי ואומר ולא היה צריך אל כל מלי
דקרא ועוד הגמ' על פסוק דבדקיה ויש לתרץ שאלו היה מביא פסוק דכבו
טונו ה"ל שהכל ככלל בו כיון שמוכר ובין תלוש והביא קרא דבדקיהו לומר
דדוקא בתלוש בדמייהו קרא בתלוש :

וחאי גילף הוא בתמיה רש' הגניס דמאי קא מקשה והאי הוא דשפיר
קא ליק' טובא דאי לאו קרא ה"ל דתייב דמקרא' דכי יגא לא
מיייתי דאיהו ככלל דאנא אמיר דקרא דכי יגא מירי בכל בין בתלוש בין במחומר
וה"ל הבא קמדיה להו"ל הבא קא עמיה לה דאי תקשי דקרא א יבי' גמירוב
אי' אומר דמייני בתלוש וכן להכר א"כ טובא קא ליק' ומאי קא מקשה והאי
מילף הוא לזה אומר רש' דהוא בתמיה בעלמא :

אבל במחומר בו' וז"ל מהי יתייב אי מתלושה דיהי בתלוש אי
משאר אבות בו' ומפרש ר"ת דהיינו למ' י"ל למה הבא פ"ט
ר"ת דכלן ר"ת מקשה היטיב משום דלקמן אמר בגמרא מה להך שכן מועדין
מתחילתן א"כ כשהוא הכי בו' ובהכנס טעמיה היינו טעמא דהבא אס
כן שפיר קא מ' מהתם שהייתי אמנם לפי מה דמפרש רש' התם גמ'
לקמן לא היה מקשה כלל לפי שש"י י"ל פי' לקמן דמאי דקאמרי בגמרא
שם מה להך שכן מועדין מתחילתם פי' ששלמו אס כן לא קשיא כלל
אליבא דרש' ז"ל אי אית לן דמחובות יטלם חגי בוק מקרא דכבור שונו
בו' אס כן לא קשיא ליה אליבא דמאן דמ"ל ח"כ וליבא פירכא לפי ש'
אכל עס פי' ר"ת דמ' דמאי דקאמרי בגמרא לקמן מה להך שכן מועדין
מתחילתן פי' ששלמו בוק אכ"כ פירכא וזה דאין קיימא לן מקרא
דמחובות מ"ל חגי בוק ואס נאמר דמשלם בוק שלם מהייתי אי מתלושה
מדידיה בתלוש דמשלם חגי בוק או משאר אבות מהללו שכן מועדין
מתחלתן וי"ל למה הירבו התוספות מעיית לטובם כ"כ שהיה מספיק שיאמר
ומפרש ר"ת למ' דכלא בוקא מסובא מהייתי ומה נוצר לומר דהיינו למ' ד'
יש לתרץ דבנות התוספות לתת טעם למאן דמכניה ליה דכלא בוקא קמא
דמאי ככירא ליה דהוא קמא הואיל ומקרא מוכח שהוא ממונא הואיל וזמר
דמשלם ולא קמא . לכך האריכו התוס' לתת לו סבר דמקרא לא
טוביט כ"כ בפירוט שהוא ממונא ותייבו התוספות וי"ל דכלא דכלא בוקא
קמא הא דמירי' אכל במחומר' אימא בולה מועדת היא ושלם בוק
בפסוק ראשונה לזו משום דאיצטרך קרא אלף התנא הוצרך לאשמועין
בנותן תוספות דאי לאו קרא דכבור טונו ה"ל דלאו בחוקת שומר קיימי
אפילו אס היה מביא קרא דבדקיה ולא הוה צריך קרא . אכל
התנא אצטרך לביא קרא כשי שלם נטעה מקרא דכבור טונו לומר שהוא
דומי' דבדקיה לכך הביאו התנא לאשמועין דבין תלוש ובין מוכר אית בהו
מלוק דתם למועד :

ארבעה אבות מיוקין בו' אבות קרי להך . רש"י וי"ל הגניס
דכשלא אס היה מוכה התולדות נחא דמני האבות
אכל דין מוכה האבות בלי התולדות דלא שייך אבו' בלא
תולדות והואיל והוכיז אבות ה"ל להוכיז תולדות גם כן . לזה השיב
רש"י וי"ל אבות קרי להך ר"ל דאין בנות התנא להוכיז רק הכתובים בקרא
דמיינו אבות ולא הייבא אבות ולא הייבא תולדות . וכן דקדק רש"י זה
באומר ולקמן פריך הייבא אבות והייבא תולדות . ואפשר שרש"י הגניס
שהתוספות הגניס דמאי לא קאמר ארבעה אבות מיוקין הן לזה השיב
רש"י וי"ל דהואיל והן כתובים בפירוש בכתוב לז אצטרך לומר הן שמתלן הן
גב' דאתא התנא לאשמועין דאלו הן מיוקין ולא הייבא הן בתריין בתורה
בהדיא וז"ל אבות קרי להך דכתיבין בתורה בהדיא :

ארבעה אבות מיוקין תוס' אית דוכתא וכו' וז"ל וכו' וי"ל שלא כא
אל לומר לא ריה וכו' ור"ק וכו' . א"ל דמאי קאמרי
התוס' אית דוכתא הואיל ובקנת קשה . צריך לתרץ הענין התוס'
ועוד דהואיל ואמרו התוספות להקנה דאית דוכתא אס כן ליבא קשיא ק"ל
דכתיב דקאמרי התוספות מתירגא ואמאי קאמרי אית דוכתא . אמנם
בנות התו' הוא לומר דאין אשכחן דאית דוכתא דלא תנייהן וזאת דוכתא
דתייבא א"כ יקשה דמאי לא תני הכא וכן נצרך לתרץ מלי דמירי' התוס'
ובאותו התייבא ק"ל א"כ בכמהו הוא לתו' להוכיז ההנחה דאית דוכתא
לא הייבא שרי המכנה . פי' אין קולתו של זה בקולתו של זה .

וכתבו עוד וזין פירוט נאמר מקומות שגמירא לא ריהו זה הדתם פי'
ובתנו עוד ומה כאל' גמירא פי' משאר מקומות שמוט דהוכיז החומר תחילה
כלל זה וזה שיש בהם רוח חיים כנות התוס' הוא לומר דדק' הגמרא באומר
לא ריה זה כתיב זה הוא לאשמועין שמה תלוקים זה מה לפי שגמירא החומרות
לא כלומר הנד' השוה רק הדין . המשל שור ומכנה השור א ת ביה תומרא
דמשלם ומכנה אית ביה תומרא דאכל בין שראו לה בין שאינו ראוי לה
ולעולם לא נאמר שם חייבים בין דאיכא בהו האי חומרות דאי אומר דהטעם
דשאר חייב לפי שכונתו להיין . אס כן כל שאין כונתו להיין יחא פסור
ואינו כן דהוא חייב : וכן גמי מכנה הטעם דחייב הוא משום דאכל בין
יהיה ראוי בין לא יהיה ראוי . ואס כן נאמר שמי' א יהיה כונתו להיין
הו"ל פסור ואינו כן דהיי' השור דהוא חייב עס שאין בו תומרא א"כ לא
בלסוד מן החומרות הייתם תלוקין ונדליון זה טוה ואני רואה שהוא טביל
מתחלקם לא זה וזה שיש בו רוח חיים . ואס הכונה היא להביא הדין לא
היא לא להכדיל ולתקעם לא זה וזה שיש בו רוח חיים א"ל ודאי כיון דמשלם
אין הכונה להביא הדין ומ"ל התוס' ומה כאל' הנש' פי' משאר מקומות
שמוט דהוכיז החומר תחילה ר"ל דבדוכתא אחריה בגמרא דמשיבא מיוקין לא
כתיב זה בברי' זה הוא להביא הדין . אמנם הכא כיון דמתקעם לא זה
וזה שיש בהם רוח חיים בודאי שלא נבנה להשמיעו הדין :

ורקחני אבות ככלל דאיכא תולדות תולדותיהן בינא בהם לאו אלו .
הביאו הוא דאין ק"ל במתני' דמס' שבת דתולדותיהם בינא
בהם ותכן במתני' אחריתא דלאו בינא בהן אכל הכא כיוקין מלי . ואיבא
למירך דמאי קא מספק ליה דלעו' א' אימא לך דתולדותיהם בינא בהם ואס
תקשי מתניתין דטומאות איני תתלן מתני' דשבת למתני' דטומאות
אכל יש לתרץ דהן דקמבטיא ליה מן הכולל דהאך צריך ש' א דומה
לתולה ומתניתין שבת נראה דתולדותיהם בינא בהם ומתניתין
דטומאות נראה להך אס כן ה"ל יהיה כאל' אף שהם ענינים תלוקים הספק
הוא מבוהל :

ור"א אמאי קרי ליה אב . וז"ל דמקא מינה לענין התיראה
שצריך להורות התולדה משום אב דידה פי' שלא היה חייב
באב עד שהיה מתרה בקולדה בעבור האב בדמיריין בפרק תולין מטמר
משום מלי מתרין ביה ר"ל כד' שהיה חייב בשם מי יהו מתרין לו דכתיב
משם כד' שהיה חייב האב צריך שהיה מתרה התולדה בעש' האב א"כ האי
במקא מיב' . ותייבא התוספות וי"ל דה' פ' משום מלי מתרין ביה בכל
האריך עמו קמבעיא לן התם משום מלי מתרין ביה שהוא ח"כ פי' כי כד
טבעי לן התם משום מלי מתרין ביה בכל חייבו עמו קא מבעיא לן .
עוד אמרין התוס' ועוד י' שהיו מתרין דהואי במשכן . וזה
שהגניסו התייבא שתייבו הוא דחוקה הפירוט בלתי מיושב מצד הלשון כי
כפי הגמרא הפי' האמיתי הוא משאר מקומות להכי קמירגב ועי"ל .
ועי' שבו בו דהן דהקא התוס' כמקא מינה הוא עמו מה שמתרין המתרין הך
דהואי במשכן דלעולם לא היה חייב . ועוד אמרו התוס' ועוד נובע
ומכיל א"כ להתרותו משום אב ואס התרה התולדה משום נובע חייב ואכ"כ
לא חייב ליה וכוונת התוספות בזה לדחות התייבא הירושן עכדי חייב
בתולה צריך להתרותו בעש' האב וגם דומין בזה מה שאמרו דאף דלא יתרו
התולדה משום אב יחא חייב דהוא זה שהי' מכאן צריך להיות התולדה
משום אב דהיי' במקא כלל גדול לא שגא' ואס היה כן היה צריך
שימנה

חורשי מסכת

בבא קמא

יה

שפיקו שיאמר אי נזק הוא תנא ליה ר"ל דהא עבמו הא תנא ליה אבל באחרים דאמינא דאף שהם כללי נזקיה דתנא להו ככר עכו' חור וקא תני ליהו הא מנא דלא דמיין אהרדי ועכו' תני להו ביון שאינם דבר א' וזה פירו' רש"י דלא שייך לשנא דמה נכסף רק כשמתן ולא כשהוא מתקן : דהבטמא והמזמם . המ"ל דלא תני להו . אפשר לפרש בשני פנים האחד שהגישו התוספת שה ה יכול לתקן בתרומה לא קמיירי קאמי תוספות דהוה מני למימר תיבוא אחרת ולא תרבה כמו בן לא תיקן גז זה . ועוד אפשר לומר התוספות הגישו שהיה יכול לתקן דהיי דאף תני הס דברים שבין אדם לחבירו והיי איניהו דברים שבין אדם למקו' ויכול לומר דאינו רוצה לשלם שמן האליהא כתבע שחטא לו ולהגיד קמי להו כיון שהם מתקנים מהכנה דקתי להו . ועוד דלעיל קאמר בגמרא זה החלקו דהטמא והמזמם הם מה שכינו לקבוע ואין מי שיתבענו עתה אבל גביהו אחר שיועז לנו שנגב ועבמו אותו שישלם ואם כן לא הוה מני למתניהו לאו אהרדי לקר' אמ' התוספות דהמ"ל תיקון אחר ולא אחר הכימי זה לא אחרו :

לפלוג וליתני בדידה . המ"ל . כתי' התוספות להקשות דאף קאמר לפלוג וליתני בדידה דכ"ל דליכא מאן דפליג עליה ואינו כן דהלא פליגי תנאי וזה ולא אמרי' לפלוג וליתני בדיד' כיון דפליגי בה ואי בעלמא אף דפליגי אמרינן לפעמים לפלוג הוא לת"ק או לרב פלוגתיה אבל לא אמרינן לכללות המשנה לפלוג הואיל ופליגי לכ"ל התוספות המ"ל ש"ס היה מתקן תיקון זה לא הוה פליגי כיון וקא' וכיון דלא הוו פליגי הוה כימא למימר כד"ל :

תם חי ולא שחוט . הא לא אפטרין . התוספות הגישו דכיון שלא הביא המשנה רק לחלוק עם ר"א אם כן נמי חלוקת תני חי ולא שחוט ותו לא כי בזה פליגי לכ"ל התוספות הא לא אפטרין ר"ל שה"כ שלא היה לו להביא רק החלק האחר לכד רח' משום דאיכא חידוש ביה הביא האמת : ואותיביה גמטין . הגיש דש"י ב' דברים א' שכלהו איתיביה שמיא : היה יכול להקשות ארבי יומי דלג' קדש מתי' לא מני למקדש כה אבל שחוט מני למקדש אם כן למה לו להביא איתיביה דכלל' איתיביה מני למקדש ולהביא רביה דשמי' שחוט אין מקדשים . כ"ל דאדרבה אהך איתיביה קא מטי' ע"י ליה לפי דבמתני' ומעלה מעל קמיירי תם ומניא מליף ולמי' דשייני דוק' מתיים אבל שחוט מקדשי ומכא ליה להק' במאי דסבר דהתם מייני אפי' בשחוט ותו ר"ל דאף דכתיב דמתי' משמע הכי מתי קא מק' דל' יומי תנא הוה ופליגי אמתיתין לכך משום כל הני פירכי לא הוה גמטין הך ואיתיביה לחודיה קא פריך רק הפירכא הוה עם מ"ס בגמרא ואם איתא כו' דכזה איכא פירכא לר' יומי השתא משום דלא דעינן : בשור קשר וכו' מוכסה פ"י בראוי . פי' דאי לא הוה שמיא כדאוי אש כן פליגי מתיתין וברייתא אהרדי דבמתיתין קאמר דברך שמיא כדאוי אש אש נתנו לשחוט לתרש טוט וקטן חיובי' ברייתא מייני שלא כדאוי א"כ פליגי אמתיתין לכן אשורו התוספות כדאוי . עוד נראה דברך אחר דאי קא מייני שלא כדאוי אף קאמר דכין חרש שוטה וקטן כדאוי אש היה חיוב לכך אמרו התוספות דמייני שמיא כדאוי ולפי שהיה שלא עשו השמיא כדאוי היה חיוב . ובין שאין כדאוי לתמן מפרש לה כל הני טור . נקדן קמיירי רש"י ור"ל דהגיש קושא דלעיל קאמר כד' לתמן בין טור לאש דמה לאש טבן דכזה ליק' ולהוין ומועדת לחבו' כין דכר האוי להובין דבר אף כדאוי ועבשו כשכל לתמן בין טן לשור קאמר מה לשור טבן היא מועד' לתמן בין האוי להובין שאינו ראוי להולעיל קאמר איכא לכן אמר רש"י דלקמן שפסג לה כל הני טור שרטי' הבא דקדן קמיירי ובין דמייני נקדן אם כן שפיר קא מתלק בין קין אשן דמה קין מועד לאכול בין האוי לה ובין שאינו ראוי לה :

אין קאמר

אין קאמר

אין קאמר

להלכותיהו המ"ל דבגמרא התוספות הגישו דהכא משמע לתקן תיקון אחרת דמאי קא מקשה למה כתביהו דאיכא לתקן דעמו ובת כדאמינן כ' מה דוברת' לכך אחר התוספות דהכא משמע לן ולא אמרו אף זה לא אמרו :

אש לפטור הבא משמע משום דהבא משמע לתקן מה שתיקן לעולם להכותיהו לכן אמרו התוספות הוה מני למימר ולא אמ' ואף זה לא אמרו : כוה' לבר טבן שלא ביטות דאפילו עשאו . התוספות הגישו דככור נמי שייך ברשות והיי קאמר מה לבור טבן שלא ביטות ותיכור דכיון דאפילו עשאו ברשות אינו כולם לכך קאמר שלא ברשות :

עיקבא סבר לה כרבי שמעון . תימא לעיל כי מוק' לה עדים ומטיס כרבי שמעון קמי' או רבי עקיבא כו' . ואיכא למתקן בה דקאמי דקמי' דמתי' דא"ל לומר דר"ע סבר לה כר"ס דהא לעיל פליגי בכיבוי בזה לגבי טמא ומזמם . דר"ס סבר דהיינו דלא הוביא תירוש כשנג פטור ור"ע סבר דהיי' ב' דאין אמרו דליקטי אינו עקיבא תרי גובי' טור והלא ר"ע פטור' אמר דכין שרטי' טור דהיינו ובין טור דהיינו טור דהקדש טורא חיוב .

דכין דקאמר בגמרא דר"ע סבר כר"ס ואליבא דר"ס יש חילוק בין טור דהיינו טור דהיינו ובין טור דהקדש ובין טור דהקדש כר"ס לנמי יש חילוק כמו דר"ל לר"ס זה א"כ לפי דהו' ליה לתוספות להקשות קוש' א' גדולה מו' דהיינו קאמר בגמרא דר"ע סבר כר"ס לטעם עמו שאמרו . ג' י"ל במאי דתרכו בהקדש קא חייב מייני ודקאמי ליה מאי קמי' לה דלא מתי' מתיא מחלוקת דרבי טרפין ור"ע וקאמר דר"ע סבר כר"ס ומקשה בגמרא דהא א"ל ומתי' דלא פליגי ור"ע לא קא מייני בהקדש אם כן מאי הקדש התוספות מעיקרא שהרי התיקון קאמר כפי' בגמרא ד' יש להקשות במאי דקאמר התוספות . אף קשה בינמי סבר כר"ס לפריך . דהיי קאמר בגמרא לר"ע לית דיוו והיבא דמפריך ק' אבל היבא דלא מפריך ק' אית ליה דיי' והיי קאמי התוספות לפירוק . כיון דלית ליה דיי' . אמרש תירובו כל הני פירכי בזה שאמר שהי שפסג בין ענין בעל מו' לענין הקדש והבא בהכרח דרבי עקיבא סבר כר"ס ובין דסבר הבא כר"ס שפיר קא מקשו התוספות ושפיר קא מתניי והמטיין בין :

רצה מה נזכה . ואף ע"ג דאמר שאני הבא דכולהו משעבדי כיוהו . י"ל אמאי קאמי תוספות ואף ע"ג כיון דבגמרא אמרינן הכי ומתרינן הכי נמי דמתיבי תוספות . ועוד קשה דמה קא מקשו התוספות וא"כ דאמי אין גזבין . דהשעם דאמי' תם אין גזבין הוה משום שאמר לר' הכתיב לך מקום והבא לא מני למימר הכי דהתם מייני שברך חלקו האמיש והבא מייני שעדיין לא חלקו . ולכן גבה מאויה מהם ואם כן למה תירבו זה החלק התוספות ועוד דמאי קא מקשה הואיל ואיכא כל הני פירוקי . אבל מה שאפשר לומר בזה הוה שאין חלקו בין חלקו האמיש בין לא חלקו ולא שניא מהתם להבא ולכך לא תירבו זה התוספות דלא שניא להו בין חלקו בין לא חלקו . ולקושא דרש"י דמאי קא מחדש התוספות מ"ס בגמרא איפשר שהתוספות הקדישו מ"ס פגמ' כאן כ"ח דלא תיקשו לו הבא לכ"ל התוספות דבגמרא קא פריך הא ומתנה :

אין קאמר

אין קאמר

הבנות . אבל אותם דכתב בהו חייב לשלם לא נהיאו . הבנת גיטת התוספות היא דאע"ג דלאו מיידי קא עביד יא חייב לפי שיהיה לר'א' שלא יכול קודם שפלו . והבנת הגיט' האמת הוא דכיון שלא היה נוטה לפול מה היה לו להראות ולהודיע דלא הוה מסין אדעתיה שיפול . השתא משום דלא ידענא משלם שמה בתמה רש"י ור"ל דהגיש דמאי קא מקשה משום דלא ידענא . רבי יהודה סבר כל היבא שיהיה כיו"כ בזה יא חייב אבל השתא דלא ידענא יא פטור ומאי דקאמר בגמרא המוניא מתכיר עליה הראיה ר"ל בין ידיענא בין דלא ידענא אפי' הכי כדכר להביא ראי' דבגמרא אי הוה מיידי הא דא' המוני' מתכיר עליה הראיה כדכר ידיענא ודאי נישא דאינו כן רק מה דאמר המוניא מתכיר מיידי בין ידיענא בין דלא ידענא . ולכך הוה פטור לפי דלא ידענא והמוניא מתכיר עליה הראיה ומאי קא מקשה בגמרא השתא משום ידיענא : לכ"ל רש"י דהוה תמיא בעלמא :

עבדי' וטורות נקדן נמי ככסף ולא נקדסין טרות וטור אפי' בחליפין נקדן ככסף אלא כמסירה והלא קאמר בפירוש מתני' עבדים וטור' נקדן ככסף . ועוד י"ל דמ"ס התוספות אפילו בחליפין נמי כתיב דהלא אמרו דעבד כן במסירה דוקא . וכל לומר דהתוספות הכייתם לומר כן משום דאי שטר נמי נקדן ככסף מאי קא מתקן דלא מיידי אלא כדכר הקד' ככסף והלא טרות נמי נקדסין ככסף אם כן מאי מתקן לכך אמרו התוספות ול"נ טרות דלא נקדן ככסף ומתניתין לא קמי' דנוכל לומר דלא הוכי' הטרות משום שהם שוים לעבדים שנקדן ככסף רק משום דכמה דוכתי' מוכרין שתיים יחד לכך נקט ותני דתריהו אף שאין שו' דטור' לא נקד' ככסף . ולקושא דר' וד' לומר דלכתי' קאמי התוספות ור"ע ר"ל למה נקנית במסירה ובחליפין נמי וק"ל :

ומוכר שדה א' ללוו והיה שדה בינונית הוה . יש לעיין מאן הכייתם לרש"י ל' שהיה בינונית אפי' שלא היה בינונית מתיא ראייה שפיר דהא אילו נכרה . וזה אילו חסם פטור . וכנאה לומר דאי הוה מכרית דלא הוה בינונית אף בגמרא לקמיה כבעל חוב דמני למימר למנה אחר דיידי שקלת דכיון דליכא בינונית אילו יכול לומר כן לפי שהכנינו' הוה השועבד לכ"ל רש"י שהי' בינונית :

אין משום תני בופר לאו שיוכא הוה פי' דליקטי למ"ס פלגא נוקא ממונא . התוספות הגישו דהבא פליגי ר"י ות"ק והיה כנאה לפי שמעתין דהא דפריך בגמרא ואי משום תני בופר פריך אמר רבי יוסי הגלילי ואם הוה בין לא פריך מיידי דמאי קא פריך לר' דהוה תנא וסבר איכא . לכ"ל התוספות פי' דליקטי . רבה לומר דאין כונת המקשה רק להקשות להוה אמורא דסבר פלגא נוקא ממונא ושפיר מני למיפך לא מוורא מדברי ת"ק ועו' שהם רבנן והואיל הם רבנן לא מתיב למימר דהוה אמורא סבר כר"י הגלילי . דלא טבן רבנן וסבר כר"י דשפיר פריך בגמרא :

אין נמי אפשר לומר שהתוספת שגמרו מני' אחר הוה דמניא למימר דמאי דפריך הגמרא אי משום תני בופר לא קמי' אלא אהך ובין דקמי' אהך מאי פריך לאו שיוכא הוה דהוה מיידי כדכר ולכך קאמר לאו שיוכא הוה אבל בתם אה"כ שהיו שיוכא לכך אמרו התוספות פי' ר"ל כיון דכונת להקשות למ"ס פלגא נוקא ממונא אם כן בהכרח דמאי דפריך בגמרא קמי' אכולהו מילתא בין בתם ובין ממונא דאי איני בתם כדכר לא פריך כלל בגמרא ולמ"ס פלגא נוקא ממונא טעום דהוה מיידי כדכר לאו שיוכא אלא בהכרח הוה דמאי דפריך הוה בין אהך בין אמורא וזה שאמר

אין קאמר

לפלוג

חירושי מסכת

בבא קמא

7

בין כנדי ללא כנדי... קמה טעם מחובות... רדוק וכו' לקשר... נכסם...

ואם איתא לשי' ליה ב' ע' בה... קתני לחדש... רד' וכו'... פסקת קתני ככרית... נגד... דל' וכו'...

נתינתין דידן רב... רד' וכו'... חזקת... רב... חזקת... רב... חזקת... רב...

בבא קמא... רד' וכו'... חזקת... רב... חזקת... רב... חזקת... רב...

אמר עמי... רד' וכו'... חזקת... רב... חזקת... רב... חזקת... רב...

דמיא... רד' וכו'... חזקת... רב... חזקת... רב... חזקת... רב...

חזקת... רד' וכו'... חזקת... רב... חזקת... רב... חזקת... רב...

חזקת... רד' וכו'... חזקת... רב... חזקת... רב... חזקת... רב...

בבא קמא... רד' וכו'... חזקת... רב... חזקת... רב... חזקת... רב...

בבא קמא... רד' וכו'... חזקת... רב... חזקת... רב... חזקת... רב...

בבא קמא... רד' וכו'... חזקת... רב... חזקת... רב... חזקת... רב...

בבא קמא... רד' וכו'... חזקת... רב... חזקת... רב... חזקת... רב...

בבא קמא... רד' וכו'... חזקת... רב... חזקת... רב... חזקת... רב...

בבא קמא... רד' וכו'... חזקת... רב... חזקת... רב... חזקת... רב...

בבא קמא... רד' וכו'... חזקת... רב... חזקת... רב... חזקת... רב...

בבא קמא... רד' וכו'... חזקת... רב... חזקת... רב... חזקת... רב...

בבא קמא... רד' וכו'... חזקת... רב... חזקת... רב... חזקת... רב...

בבא קמא... רד' וכו'... חזקת... רב... חזקת... רב... חזקת... רב...

בבא קמא... רד' וכו'... חזקת... רב... חזקת... רב... חזקת... רב...

בבא קמא... רד' וכו'... חזקת... רב... חזקת... רב... חזקת... רב...

דל' וכו'

בבא קמא

דל' וכו'

Handwritten marginal notes in the right margin, including 'דל' וכו'' and other annotations.

וכ"ח א"כ אשתי יקט כאלן תשי'. י"ל דנקט הכי משום דאי לא הוה חרש שוטה וקטן לא הוה אשמועינן שום חידוש שהיה במתני' נוכח כפירוש לפ"ל אדם מועד לעולם עד בין ביון באונס בין בנזון אסן להכי נקט הכה ויש שם חס' ודאע"ג דאיהו לא עבד כלום חייב דבמתני' לא הוה משמע לן זה דהא במאי דקאמר אדם מועד לעולם בין באונס בין בנזון אסן כן להכי נקט הכה ויש שם חס' ודאע"ג דאיהו לא עבד כלום חייב דבמתני' לא הוה משמע לן זה דהא דאי דאמר דקאמר אדם מועד לעולם בין באונס בין בנזון הוה כשהוה בעצמו עשאו אבל כשעשאו אחר בחרש' ו' יהא פטור להכי הביא הכך ברייתא לעלמא דאע"ג דהוה אונס שהוה לא עשאו יהיה חייב בההיא אס הפקיר. ואמרו אסן הפקיר כחאף הא דאזיטריך למימר ונפקא מינה אס הפקיר. ואמרו ומתוך כך נראה לומר שהוה אונס שאי לא הוה אונס רק שינוי לא הוה אשמועינן חידוש כלל אע"ג דנפקא מינה אס הפקיר ככו'. וזכור מוכן הוכי' בו דקאמרי התוס' שהגישו דאס דקאמר פטורים הוה לגמרי א"כ לפי ההספיקא דאמרינן דפטורים מחוק שלם אס כן הדיוא קאמרי דרוביה ומה דעוה אשמועינן באדם דחייב לכך אמרו התוספות ונראה דגם לפי ההספיקא פטורים לגמרי דאונס הוה דלמה יחזור ומכבד ראשונה והשתא מאי דקאמר בכנייתא פטורים הוה למצאן דלמטה למעלה הוה פטור לגמרי ומלמעלה למטה הוה פטור פ"ט.

דאדוני אדוני ה' לאוקומיה בלחא או חו' בו' משום דה' ה' ציינו טיבויא אהניא הוה דהכא במאי עמיקין דגחלתא שלו והחרח מש' ולא תרבה ה"ה הא לא תרבה. ואפשר גם כן לומר שהוה מקושר עם הדבור שלאחריו דאמר וכו' בדאנח אנדויה לא מני למימר וכו' והוספו' לומר שהשתא הוה דאמר דמוקיה לה בדאע"ג וכו' דאמרי ה' ה' לאוקומיה אנדויה וע"י שינוי בדקאמרי התוספות ומאן דקאמר דאנח אנדויה לא מני למימר בדקאמרי התוספות דקראף מאן דסבר בדאדוני אדוני מני לאוקומיה באנח אנדויה אבל מאן דסבר באנח אנדויה לא מני לאוקומיה בדאדוני אדוני וקאמר התוס' הכי ה"ה. ואי לא הוה אמרי התוספות לקמן לא מני ה"ה דאפשר דמאן דקאמר בדאנח אנדויה ה"ה בדאדוני אדוני. אבל קאמרי חוקה דמאי קאמרי התוספות ור' בדאנח אנדויה לא מני למימר דאי בכהו לאו בכחו דמי הוה על כל שאר הגדיש פטור דמאי דסבר בדאנח אנדויה מני לאוקומיה כמי דאדוני אדוני וסבר כדכתיב דאמרי בכהו ככחו דמי ומשלים ח' כמו שהיהו הראש' בספקו דף קכ"ט ו' צ"ל בעי רב אשי' כח כחו לצאומכוס ככחו דמי. והי"ף ו' לא ה' רק הכעיה משום דלסומכוס מבעי' ליה וליה הלכתא כותיה. ולי נראה דיש בפקותא גדולה דלסומכוס בעייתו משמע דשפאל ליה כח ככחו דמי לכ' ולרבנן משלים על כח כחו ח"כ בעול כחו. א"כ משמע מדבריו דלרבנן כח ככחו דמי ומשלים ח"כ א"כ ככחו דמי דאיהו אנוני ה"ה בדאדוני אדוני וישלם ח"כ דכח ככחו דמי דהלכך כרבנן. ואיך אמרו התוספות לא מני. משום דכח ככחו לאו ככחו דמי. דהיי רבנן סברי לה דכח ככחו ככחו דמי. ולחוק עזר הקיסר אי אפשר לומר דאפילו א"כ א"כ דסומכוס צ"ל ע"כ ארבנן לא משעינן ליה אי סבר כח ככחו לאו ככחו דמי דמי קאנעיא ליה בגמרא לע"ל לסומכוס כח ככחו דמי או לאו קאנעיא ליה בתיקן. וא"כ איך אמרו התוספות לא מני ככחו' משום טעמא דכחו לאו ככחו דמי ביון דלית מאן דסבר כן ותו א"כ לא קאמרי אע"ג דאמרי דכח ככחו לאו ככחו דמי אפשר שיחא חייב ח"כ משום דלעיל ב' קאנעיא לן בגמרא א"כ א"כ דסומכוס קא מבעי' ליה ככ' או כח' כ"ה כח ככחו דמי וישלם כוק שלם או לאו ככחו דמי ואינו משלים רק ח"כ א"כ כן אע"פ טכח ככחו לאו ככחו דמי מאן דסבר דכח ככחו דמי מני לאוקומיה בדאדוני אדוני והכי אמרי התוספות דאי כח ככחו לאו ככחו דמי הוה על כל שאר הגדיש פטור ע"כ.

אמר רב וזכר משמיה דרבא פשיטא שאפ"ל כפלו נמי חייב. תימא דלמי והאשתי לא קתי' כפלו במתני' ולישמעינן רבותא דאפילו כפלו חייב. ועוד קשה לפולג וליתני בדידיה כד"ל כשפלו מכותל רעוב אבל כפלו נפלו מכותל רעוב פטור. וי"ל בדוחק דהי' קתי' במתני' כפלו לא הוה קפזו משא' אלא דכפלו והוה הפניה במקום שטיק ג"כ קפינה כ"ל דבי' קפזו גמ' נפלו על הכלים כמו דכפלי על הכלים כשפלו. ובכותל כ"ה ה"ל לאוקומיה אדעתיה דקפזי אמעקרא כדכרו וקשה דלמי זה הוה הקפינה משטח למעלה ואין רבין כדן כדן ושאנסי חייבים ונ"ל שמה שכתב רש"י ו' דקפזי אמעקרא כדכרין ר"ל כפזי כה דדיבין לסדן כמו שכתבו התו' בדבור המתחיל אלא גדיהם כדכרין ו' ולא דמי לסדן דמשמע דסריכה הוה אורחיהו. ועוד כ"ל דמי קאמר ככותל רעוב כיון לומר ככותל כ"ה אלא שהתקנה לא כיון דכרין וזה מוכח הוה עאלת' האמאי לא קאמר אלא ככותל כ"ה דכן הדין לומר אלא כי קא הדיר ביה מתירוק' ו' ואומר תירוק אהייתי.

עור כתב' ו' למלטה למעלה פטורים מ"ט וחיבים בחזי' בוק. י"ל דלמי המסקא קאי דקתי' פטור מכותל שלם וחיבים כח"כ וההכרח שיש לו דהוה המסקא אמתית משום דקתי' בכנייתא פטורים לכ' החלוקות דמשמע שפטור שוה לשיטה ובי הכי דבחלוקת מלמטה למטה הפטור הוה טכ' והחידוש נכ"ה ה"כ בחוק' מלמטה הפטור הוה מ"ט. ולפי זה א"ש שאי דקתי' א"ה אמאי פטורים דמע קרא קאמר התקנה דפטורין לגמרי קאמר. והתוס' סוכדים דגם לפי המסקא הוה פטורים לגמרי הוה משום שמועתי.

ארומים חדוש דאדם ואינם חוששים לדוחק פטורים ומ"ט עוברו זה הדוחק כמה חדוש דאדם ומותר לטון פטורים דהוה לשיטה: **דל' בבב' גרדייה** כסריכה. ולא דמי לכוזי ידוע שהתוספות הגישו דהא סריכה הוייא אורחיה ואמאי פטור מ"ט וחיוב בחזיון ותיבד דלא דמי. וי"ל דלעיל כדף כ' גרסינן בין דאורחיה למילול לפתח אורחיה נמי לכוזי משמע שהסריכה הוה שינוי ואם כן מאי קאמרו הם ו' מעיקרא. וי"ל דהכי נמי חזי לעוה אוכל ומה סריכ'.

וקס"ד דאיכא בינייהו כגון שהדליק בנחלת. הגוש דמאי פריך לר' בשלמא למ' דלעולם דר"ל לא פליג אר"י אלא דמוסיף דר' אומר משום חזי ואיהו אומר משום ממונו ג"כ וא"כ בשללו לו חזיו דאיכא דר' פטור ואליבא דר"ל חייב משום דאיהו סוכר משום ממונו. וא"ת דהמסקא לא שמיע ליה הא דכללו חזיו אס כן אמאי לא קשה מכ'. ותי' רש"י דהמסקא לא שמיע ליה האי מילתא כללו לו חזיו. ווא"ת טב אס כן כגון שהדליקו. ולפי זה ליכא למימר דר"ל מוסיף אדרי' וסוכר גם כן משום חזיו דאס כן בנחלת שאין שלו אמאי פטור וליכא למידק במ"ט וקס"ד דמשמע השתא קס"ד וא"כ לא קס"ד דאס כן קשה דהא ליתא דלעולם א"כ א"כ דרש"י זה הוה הוה הוה. ד"ל דקאמרו זה הלשון וקס"ד בעדך שהשתא א"כ א"כ דאמר עם זה כמו שיש לקמן ועיין לקמן בלשון רש"י לחייבו כד' דככים וגם כביארו שכתבתי. וזאת כונת רש"י. אבל י"ל דמה יתכן רש"י ו' ללהיא דפריך הכונס ככופך קומתו של חזיו דמשמע מינה דאפילו הדליק בנחלת שאין שלו חייב אדרי' וי"ל בדוחק דרש"י מפר' הוה דבוכף כפי' הדליקה דהדליקה הוה שלו ומה חייב אבל כשהדליק בנחלת שאין שלו פטור אליבא דר"ל. אבל קשה מאד מאי דקתי' גן שיחא מן הפטוש דמה יתכן עם:

אישו משום חזיו ולי' סיכעיר בעצמו האש אלא כל מקום שפטע ולא שמר בנחלתו חזיו וכו'. הגה כיון דמקום חזיו דבשבעיר בעצמו האש לחזיו דכל מקום שפטע משמע דכמו דבשיבעיר הוה מחזו כן חזיו דכל מקום שפטע הוה מחזו.

ולפי זה תישא דשאוי קתי' בגמרא. א"ל חזיו מכחו חזיו. לכך כ"ל לפנא שבתחילה הוקשה להש' דשאוי קתי' בגמרא ור"ל אמאי לא אמר כר' ור' אמאי לא אמר דמשמע דלמי' לעולם דלא פליגי דר"ל סוכר משום חזיו וכו' משום ממונו לחזיו וכו' ור' סוכר משום חזיו כל היכא דשייך ביה יוב כגון דלא לו חזיו א"כ בשללו לו חזיו ותיבד דלא דמי. ויש בפקות' מר' דאשמועינן דחזיו הוה כשהבעיר בעצמו האש לאוקומיה בנחלת האש מעשה ודלוק דלא הוה חזיו. ותרבו בהכרח פליגי ר' ור' דאי לומר דר' אשמועינן דחזיו הוה שמיבעיר בעצמו האש איהו קעביד דשינוי דלא הוה חזיו וזהו אמר דאשמועינן משום חזיו לא סובעיר בעצמו אלא כל מקום:

הכא כ"ע דר"י אדוני ו' ודאקתי' לה מאי קאמי' לה הוה לא היה יודע זה התבארות דר"י אדוני ו' ו' דהוה ידע וקפיד דהוה דוחק לומר על מקום נחלת ח' ועל הגדיש פטור דבמתני' קתי' ועל כניש משלם ח"כ דמשמע על כל הגדיש. והנה המקשה לא קשה ארי' וכן משום דה' מוקי אליבא דר"י דר"י אדוני ו' א"ש מאי דקתי' במתני' ועל כל הגדיש ח"כ דהוה אבולה. והנה הקשה לר"ל דלא מני מתקומא אליבא דר"י דר"ל לא בדא"י אדוני ו' ולא באנח אנדויה אי בדא"י אדוני משום הדוחק אמור ונראה אנדויה נמי משום דיש ל' דוחקים הא' דאי אנחא אנדויה עם התרבה אי אורחיה לא מני למתני' על מקום נחלת ח"כ דאמקום נחלת חייב בוק שלם דאורחיה הוה כמו שכתב רש"י ה"ה. ותי' המתוך דלעולם דר"י וז"ת מאי יתכן לקומיה דוחק לומר על מקום נחלת ח"כ נוכל לתרן דבי היב' שמיבעיר זה הדוחק ר' ה"כ יעבור אותה ר"ל וזהו כיון באומר ר' דאנחה אנדויה. וי' ביון דר' מעביד זה הדוחק דעל מקום נחלת חזיו קתי' מהגדיש אומר דמשלם כוק שלם דהמתני' קתי' בהדיא ועל כל הגדיש משלם ח"כ דהוה מקום נחלת ככלל ה"כ יעבור הדוחק ר"ל דאע"ג דקתי' מתני' על כל הגדיש ח"כ דמשמע אבולה עכ"ל הוה אומר דהוה דוחק במקום נחלת. ולפי זה איך לית' דאמאי קתי' בגמרא ור' דאנח' אנדויה דכיון דהמקשה לא קשה אלא לר"ל לא ה"ל לתרן אלא לר"ל דבאומר ור' הוה ע"ד כדנשת' ללא שאלו משרלם חזיו כדכרונות הן והכלכל עשאן ל' דמשונה הוה ועל גדיש כולי' פטור. קשה דמאי קאמר דמשונה הוה דמשמע מתוך כך עשאן משום דהוה משנה ומה חייב ח"כ אבל אי לא הוה משונה פטור. והא ליתא כיון דכרונות הן חייב ח"כ:

כמוזנו אית ביה מקשא ווא"ת דאיכא לסומכוס נ"ט בו' קשה משה כפשיך או פניך מסומכוס לחוד או פריך גס כן מרבנן אי מסומכוס לחוד יתכן אלא דאמרי כרבנן דאית לון ח"כ ואי פריך ג"כ מרבנן אמאי קאמר דאיכא לסומכוס דה"ל גס כן דאיכא לרבנן. ויש לתרן דמסומכוס נשטע לרבנן. דהשת' בכנייתא אי לא קתי' מסומכוס הייתי אומר דרבנן אמרי ברוח שבכפיהם ח"כ משו דלית בהו משא' ולא מצוינן שלם אלא במשון דאית ביה משא' והשתא לא תיקשי מידי דיתרן אלא דאמרי כרבנן אבל אחר שכל מסומכוס נשטע לרבנן דע"כ לא פליגי רבנן כסומכוס אלא כשהו כריות אבל אי לא הוה כריות לעולם דמודה רבנן לסומכוס דאפילו משון דלית ביה משא' חייב כוק שלם. וא"כ תיקשי מנ"כ ווא"ת דרבנן גס כן פליגי כשהם אסומכוס הא ליתא דהוה דוחק גדול לומר כן דאשמועינן מחלוקת לא משטיקן:

חורשי מסכת

בבא קמא

כר

דבאשה פעמיים היו מועד ובחנה בעי כ' ימים וכמו שכתבו זה התוספות לעיל
בדיבור השתחיל שיהו התנוקות משמשין . וענין כביאורו שכתבנוהו ופס
תנין דין מוסקי בני מאיר כמובד וכתב אר"י :

הוא גנב שור אחר על ידי משמשו התנוק חייב . הריגו דלכאורה כראה
דעה נוחה חייב כ"ל אם נגמ את התנוק חייב הוא ליתא דהא אטר
רבא כל המטעה וכו' אחר נגמ את התנוק חייב הוא ליתא דהא אטר
עו שגגוהו בוגרניה תולדה דקין הוא . ותנין דא נגמ שור אחר על ידי
משמשו התנוק חייב וחתי שפיר . וקשה דאיך יתכן דע"י הריגו זה דאי"א
דאשריין כל המטעה וכו' אחר נגמ בה דפטור דלא הוא אידי"ע דאכתי הוי
מתלוות : מארי לא פטורי משסה . כבר ביארתי לעי ההכרח שהוא לו
לפטור לומר דהפטור הוא אמשסה וגם כן סבית הדוזה דאמר לא אימא פטור

אי משסה עיין טע : דף כב ע"ב
ק"ו לשינה ארבעה עשר יום כתיבו התוספות אר"י משום דאמר בהש"א
כו ידוע דהריגו דאמאי קאמר קל וחומר לשינה ארבע עשר
על איה לו ק"ו לשינה י"ד יום וה"ל קל וחומר לשינה כל ימי חיינו
שעלת הקר"ה לו להכליל כל ימי חיינו ומי משום דאשריין בהשפלת
ואכתי קאש"ל דמה בכך דלעולם אימאי קל וחומר לשינה כל ימי חיינו ו
שעלת הקר"ה י"ט לו להכליל כל ימי חיינו אמשס לתנין י"ט דנקט ארבעה
יום כנגד גמי הסגרות דת"י דמשום כמובני דאין הסג' פחות מ' אית שפי
ראבאמי כיסא אהי קל וחומר לפגש אהי דיו לאפוקי מש"א . אי

למדין דאיך תישא ארבעין למימר דאהי דיו לאפוקי מש"א דאי
מן דאשריין דאהי דיו לאפוקי מש"א מפרקי קל וחומר רובה לומר אי' לנו לומר
אפי' נגע דאיבא למפרקי מה לנון עכן מש"א כמש"א ומה המש"א כנגד
תאמר שככת ועשו דאינו טעמא כמש"א אינו טעמא כנגד . וי"ל דאיבא
להחליף הקל וחומר ואימא הכי ומה טעור הקל שאינו טעמא ברוקו טעמא
בשכבת ועשו וכו' חמור דמש"א כרוקו אינו דין שמש"א בשכבת וכו' והשת"א
אפי' שפיר עליבא לשיפירי מיד מה לטעור שכן חמור דאדרכה הוא קל :

וקא מיי"ה בין למגע בין לשא . י"א קנת דמה הכרח י"ט לו לומר דמייתי
לם לתנוויהו וי"ל דהיה מברית המתניינין בקדקתי למעלה מן וכו'
אל וכו' והבכ ועשו מש"אין בין כנגד בין כמש"א וכיון דהקונטרס הוי
מדויק בהכרח קמייתו הלמד בין למגע בין לשא כדאימא בהשלמד דהי
נון : וקא מיי"ה לה בין לטוואה דלא לטוואה י"ט . ק"ל דמה הכרח
מה ה"ל דמייתי להו לתנוויהו לעול
לפניה לכתב למפרקי מיי"ה . וי"ל
דמשמש דילי' לכל שומאת מת דאם
כסת מש"א שומאת ערב סבין ולאיה
עקב כסת רובה לומר מביאות שומא
ע"ב ידועה הוא דשפך טעמא בין
וד"ק מן כשן סבין וזין הוא
השכנה והיה לו ל' תני
מפ"ץ משמשא כוב . ואם תלי
אפי"א מן וקשה לי דמה ו
לכלי חרס עק אינו טעמא כדברד"מ
במדרס הדין כותן שיטמא
דמיין לאפוקי שומא .

במשכבו ח"ל טעמא ערב
דמיין דייבא הוי סבין קטנים וקשה קתב
ואימא דפבין דהוו כלי חרס לא מר
להיות כדדון . ותדע דכלי חרס
בדיבור השתחיל מוכי דבר אחר כתי
ש דכנים הנוגעים במת שאין להם ט
חרס . ויש לומר דכלי חרס טעמא
שכלי עץ או כלי עור . וכיון דמטע
וחומר לטוואה ערב ואפי' דיו לאפוקי
לטוואה עולם דהוי יותיר מסו
ומ"ה פכין קטנים . כתבו לו וכו'

ואין להקשות דמיין משקין
ומה זכ הקל שאין טעמא בפכין קטנים
דאיבא למימר שאר כלי שישבוטו שאינן מ
פ"ץ . כ"כ התוספת בשכבת כסת פ"ה
סבין קטנים . ומה בכתבי גלות אחו ה
עוד כתבו התוספת וכמו דחזינו ק"ו
פשוט דכתי' להו להקל לקו' שהוא קיים
וחומר דהבא אינו קיים :

גרכרי ות"א תקטן לפון מה"ל דל'
ות"א משיבין אמאי אבטיך
שופנה מב' בדדיון בגד ועוד דשרין וכגד ועוד דמת . דלמ"א דאמר מופנה
מכר אחר למדין ומשיבין ע"ס דלמ"א אבטיך שיהיה מופנה מש"י בדדיון
אחי' ש"ר דלהכי אבטיך ליה תקטן כד' שיהיה מופנה מש"י בדדיון . ושמ"א
י"ל דלמ"א דאבטיך ליה לשום דנשא אחתי :

אמר קרא וכמסקם בנדיכס דיום השני . קשה דלמ"א דאמר דין
מינה ואוקי בתימא קרא דוכמסקם בנדיכס למ"א ליה . ושמ"א י"ל
דאבטיך לשום דנשא אחתי :

וחר"ה מן ורגל חייב כגמות הכנים מקל וחומר איבא למדין דלהכי פני
למיקי מן ורגל מקרא דאיבא למיפ"ד מה לקיין עכן כותבו לחזיק
וכיון דאית ליה זו החומרא טעום הכי אית ליה חומרא אחתיי בנשות הריב"ס
תאמר כען ורגל דאין כותבו לחזיק . ותו ק"ל גבי האי דקתני ולא תת"א
מן ורגל חייב כגמות הכנים מקל וחומר איבא למיפ"ד מה לקיין עכן אפי'
פויגין מבני קבין דאית ליה קולא זו אית ליה קולא אחתיי דאינו משלם כחכ"ר
הנזק אלא חגי נזק תאמר כען ורגל דאית ליה חומ"א עכן הויקין עניו משום
הי' אית ליה חומ"א אחתיי דמשלם נזק שלם כחכ"ר הניזק . ובי' גבי האי'
דקתני ולא תת"א קין חייב כה"ר קמ"ו דאיבא למיפ"ד מה לטון ורגל עכן
לחזיק וכיון דאית ליה קולא זו אית ליה קולא זו אית ליה קולא אחתיי
ע"ס פטורים תאמר בקיין עכן כותבו לחזיק ע"ס שכתבו
טורה . ויש לתקן דזו הוי פירכא מסכרא שאינה כתובה
לן דכל פירכא מסכרא עכ"מ ה"א ה"א והכלעת פירכא וכו' א"ת
ל"ס אפ"ש עכ"מ משטעות הכנת והכלעת פירכא ואמר דזו
נכא דהבא דקין אף על פי דאית ליה חומ"א שנו"ת ה"א
ל"ל ליה חומ"א לחייבו בנשות הניזק נזק שלם לא חישבן
מן ורגל דאף על פי דאית ליה חומ"א זו עכן הויקין עניו
חומ"א זו לחייבו בנשות הריב"ס לא חישבו לחומ"א זו :

ידק דהי קלי וחומר דקתני דכ"ל ה' קאמר מן ורגל דחייב
ורגל כו' ולא קין דסתמי אהדי' דכ"ל ה' קאמר מן ורגל דחייב
הניזק וכו' ומהני קאמר ולא יטלס מן ורגל בי א"ס ח"כ
קאמר בתח"ל ה"טן ורגל דחייב נזק שלם בנשות הניזק והלא
לפטוריה מן ורגל מנזק שלם שלא יטלס כי א"ס חגי נזק
וחומר הכ' סותר דהשאון וגם הק"ו ה' חומר הקל וחומר
שר הכ' קתני מן ורגל דפטורי' בנשות הריב"ס והלא אית
ל' יביה מן ורגל חגי נזק בנשות הריב"ס . וגם הק"ו הכ' סותר
אז דקאמר מן ורגל שכתבו הניזק חייב נזק שלם והלא אית
דלא יטלס מן ורגל כמכר הניזק כי א"ס חגי נזק וגם הקל
הכ' דשאי קאמר ומה קין עכ"מ הניזק חייב נזק ח"ב ואלא
מטור קין משנת הריב"ס וכיון דהני ק"ו סתמי אהדי'
ס ארובכיה י"ט מן ורגל דמייתי' תור' כי שות הניזק לא
שנת הריב"ס חגי נזק אלא תיקום ארובכיה י"ט כמו
לא נפטור אותו בנשות הריב"ס אלא תיקום ארובכיה
ל' ה' ק"ו וחומר דכלאו קראי אין לנו לאומרי' אובכיה
ל' ה' קראי יטלס וכמ"ס ויחזון למה לי דהשתא לא
י' וחומר כו' דכלאו קראי אין לנו לאומרי' . ויש לתקן
משום דהוא אומר מיטב שדה ומיטב במורוואל לא כתב
גויה כפסוק וכיון דאינו מיתיר נובל לומר דקרא דישלם
ורגל בנשות הניזק נזק שלם והשת"א אפי' שפיר דאין
ק"ו ה' ה' מן ורגל שכתב ת הניזק משלם כ"ש והלא אית
יה מנזק שלם שלא יטלס כי א"ס חגי נזק דהא הכותב
וטמא זה ה' ה' דתתא מן ורגל חייב בנשות הריב"ס
ך וכמ"ס לומר לך כמ"ס ! זה ואלא של אחר ואחר ש'
גל חייב כי א"ס ח"כ להכי אינטיך שלם לומר לך
אז ואחר זה ה' ה' דתתא קין פטורה כה"ר קמ"ל חזון :

הך משעת' דקתני אמר קרא ובער כסדה אחר ולא
לא דקס דיו לכ"ל מן דדין להיות כדדון דקין אינו חייב
חגי נזק ואיך יניף לשון ורגל נזק שלם :

כ' כ"ש חגי נזק קאמר דיתייב כקין דהא מקין מיי"ת
לשחוקי ונפאה לי שרש"י ל' הרגיש דאשאי קאמר מיי"ת
דלעולם דבולה נוקא יבול למי"ה . מקין ד"ל דובער
עוטי דנשות הניזק נזק שלם ולא בנשות הריב"ס אלא
י' וקא משלם כ"ס מעליא אכל כה"ר לא יטלס
ותי' כ"ש דהא מקין מיי"ת לה י"י שיי' לבא מן הדין
נזק שלם כה"ר אלא לית ליה הובחא מבת הדיו :

מז ולא תת"א קין חייב כה"ר סמ"ו דאם כן הדין
דשלם למה לי דהשתא ליבא ק"ו לפט ריה מן ורגל
ישלם כי א"ס ח"כ לשאמר דלהכי אבטיך יטלס
דהוי נזק שלם לאפוקי דלא יטלס חגי נזק :

לוחומר ומה שור שאינו חייב בארבעה נדיכס
ומר לחייבו את השור כד' בדיכס היי' כה"ר
הא' סותר הכ' דשאי קאמר ומה אדם שאינו
לחייב אדם בכופרי וכיון דסתמי אהדי' כל חד
לחוד ואדם כד' בדיכס לחודו א"כ כל הני
כי יתן מוס למה"ל דלמעשו הקלים והחמורים
כו' לומר שום קל וחומר מה"ס עוה סותר את זה

בדפנישית : וכו'
דף כב ע"ב
פ"ה
פ"ו
פ"ז
פ"ח
פ"ט
פ"י
פ"יא
פ"יב
פ"יג
פ"יד
פ"טו
פ"טז
פ"יז
פ"יח
פ"יט
פ"כ

Handwritten notes in Hebrew and Aramaic, including the name 'Paly De' and other illegible scribbles.

ארבע

ארבע בתיאור שנתו של יובל... וישיב לומר... ויש לומר...

תוספות

דעתי בכתיבת ארבעה שנים... ויש לומר... ויש לומר...

תוספות

השאלה תהיה... ויש לומר... ויש לומר...

תוספות

על סדר הכבוד... ויש לומר... ויש לומר...

תוספות

מלך חשיב נבי... ויש לומר... ויש לומר...

תוספות

הנהגות... ויש לומר... ויש לומר...

שנינו לר' אליעזר... ויש לומר... ויש לומר...

התוספות... ויש לומר... ויש לומר...

גבי... ויש לומר... ויש לומר...

גמרא... ויש לומר... ויש לומר...

גמרא... ויש לומר... ויש לומר...

ל' ו' כ'

הספר הכי מילי הכא דשלחה שלוחי ואחי כין על טן וכו' על דגל בו' . ויש
 לומר דהא דקאמר שלחה שלוחי לא קאי אלא על דגל . אבל לעיל רבינו לומר
 דשלחה קאי על טן לבדו הילכך הוצרכו לפי שהסברא דאין שייך שלחה
 שלוחי על טן . ומיהו קשה אחתי על זאת הסברא אם כן מה מתבטל התוספות
 דהוא אמר שלחה שלוחי כדלקמן והרי הקם על טן לבדו אמרו ואפילו
 הכי תירצו דהוא אמר שלחה שלוחי . ויש לומר דהיבא שאין להא אלא פסוק
 אחד כמו שפירשנו ולכתוב ושלוחא נבי וביעיר . נוכל לומר דשלחה שלוחי
 בדוקא אשן לפי שאין אנו יוכלין לתרץ בענין אחר :

גמרא אידיו ואידיו איגל הא דלוי מטייל הא דלא אויל דשלחה שלוחי
 בו' ואם תאמר ניטא דובער נפקא לן מינה דגל ומשלת נפקא לן
 דוקא שלחה שלוחי אבל אזלא ממילא פטור ומשמעות דובער נפקא לן דוקא
 דמכלייה קרבא והי לקולא . ויש לומר שכונת התורה שציינה גל היינו
 שהיוקו מנוי ואם היתה אומר שאינו חייב אלא היבא דמכלייה קרבא אשן כן
 אינו והיוקו מנוי : **תוספות** והשתא ליבא לשוני כדלעיל בו' . פי'
 השתא אמרין דאחא וביער לעיקר טן ואשן כן לעיל לא היה יכול לתרץ
 אידיו אידיו רגל דהא השתא אמרין דביער אחא לטן ומשום הכי אומר
 שאינו קשה כלל דאשן לא היה כתוב כאשר יבצר הגל הייתי אומר דשלחה הוא
 ילפינן טן ורגל דשקוליהם הם כדלקמן וביער פרושי קא מפשט דוקא דקא
 מכלייה קרבא וני תימא אשן איתא דדוקא דמכלייה קרבא אשן כן ליכתוב
 ויכלה דחייב למישר דכיון דמשמעות דובער לא משמע דוקא טן שהי אשן לנו
 עליוס גילוי שהוא דוקא טן . אשן כן על כרחיך נאמר דפרושי קא מפשט
 דמה לי אשן יאמר וביער ומה לי אשן יאמר ויכלה כיון שאין שום גילוי הכל ענין
 אחד הוא אבל השתא שיש לנו גילוי שבאשן יבצר הגל דמשמע דאידיו דוקא
 בטן ע"ב מיתר הוא דהא נפקא לן טן מטיילא אשן כן לא בא אלא לעשות
 דמיא דכי היכי דכין מכלייה קרבא וכו' לא מכלייה קרבא חייב אשן טן וכו'
 הכי דבטן כין שלחה שלוחי וכו' אזלא ממילא היכרגל דאי אמרת דלא אחא
 וביער כדפשיטי אלא פרושי קא מפשט דדוקא מכלייה קרבא מתייב א"כ יאמר
 ויכלה משתה הכי הקושיא מתורבת בלא תירוצו הספר שתיק אידיו ואידיו
 ארגל הא שלחה שלוחי הא דלוי מטייל בו' :

תוספות בדבור המתחיל ולא עשר בתיב ולא תעש אמרו התוספות באמנע
 הדיבור ואפי' אין בו כלי להמית בו' קשה והי הסברא . היא כך
 שחייב היבא דקטיל אף על גב דאין בו כלי להמית ואשן כן לשתוק מתדויהו .
 ואם הסברא היא דאיו חייב אלא אשן כן בו כלי להמית אשן כן לשתוק
 מהמתדויהו לו ומטיילא ילפינן מכור ושם ומשנה כיון שבו כלי להמית הי
 בכלל בו' . ויש לו דאידיו טרין והמתדויהו לו לפטור בו כפולי המחקר טרין וכו'
 דאכתיך לא ילפינן כמי מביה אף על פי שאין בו כלי להמית בו' . ועוד
 יש לומר דאכתיך והמתדויהו לו לדמות שבו ולא אדם דוקא שפיתא פטור אותו
 ולא מחוקין שאם לא היה כותב והמתדויהו לו הייתי אומר שפטו' בו אף מחוקין :
תוספות דיבור המתחיל משורו למדנו אמרו התוספות בטוקי הדבור
 לפטורו בהו כלים כבור . כראיה למה שאינו קשה כלום דכי
 ילך אבנו וסבינו מכור ושור כמה הגד ומה שור שאין תחילת עשייתו לבזק
 חייב אבנו וסבינו שתחילת עשייתו לבזק לא כל שבזבז' מה לשור טבן כוונתו
 להזיק תאמר באבנו וסבינו שאין כוונתם להזיק בור יוביח שאין כוונתו להזיק
 ותחילת עשייתו לבזק וחייב אף אי אביא אבנו וסבינו ששם כן יהיו חייבין
 וכו' שאין לך פירכא מה לבזק טבן כן כמו שדק לעשות בכל מה הגד שכל
 הגמרא . ועוד יש לומר אשן באתה לפטור בהם כלים כבור אשן כן מפיכך
 קל וחומר שעשית משור דעיקר הקל וחומר שאתה לומר משור אינו לא לחייב
 בהם כלים ואשן באת לפטור בהם כלום אשן כן הקל וחומר של שור אינו כלום
 לפיכך אין לך לפטור בהם כלום . וכי שיה תירוק אינו כלום דכיון שלמד
 משור וכו' דיתן להם הקולא טיב ביניהם :

גי' דהלכתא גמירי לה דמוחק הוא וכו' לפי זו הגירס' לא שייך לשאל
 אמאי הוייא תולדה דרגל דפשיטא ליה דהוייא תולדה דרגל משום
 דהוי שמונא ולא קנס אבל לפי הגי' דהלכתא גמירי לה דהוי חגי נוק שאל
 אמאי קיי לה תולדה דרגל כיון דמשלם חגי נוק היה ראוי לדמות אותה
 לתולדה דקין דאף על גב דדמי' א דרגל בו' גי' ולפיכך גי' ראשונה דהלכת'
 גמירי לה דמוחק הוא בו' קשה לרב פפא קושיא שאין ליה תירוק שלי' אותה
 גיכסא גריך לומר דקיי לה תולדה דרגל משום דהוי שמונא ולא קנסא .
 והוי כב פפא מבי' ליה לקמן דחגי נוק קרן תמה שמונא הוא ולא קנסא
 ולפיכך אותה גירסא אינה כלום בו' :

גמרא לרב פפא פשיטא ליה דמשלם מן העלייה בו' קשה שהיבן פשיט'
 ליה דמשלם מן העלייה ולא אשן דקיי לה איתולדה דרגל
 לפטורו ביה' ד כמו שאמר רבה בו' . ויש לומר דרב פפא בא להשמיענו
 חידוש שאין אנו יודעין אותו שאם היה אומר לפטור ברשות הרבים כמו
 שאמר רבה וה אינו מידוש דכיון דהלכתא דמשלם חגי נוק באת להקל וגם
 המשנה כפי' בכיבוד הרגל אמרה ברשות הרבים חגי נוק אשן כן מטיילא אשן
 להקל בו לפטור ברשות הרבים והלא היה מידוש להקל לא מנא חידוש אלא
 דמשלם מן העלייה טבא להחמיר . ומה שלא אומר רב פפא דנפקא
 מינה שמונא ולא קנסא משום דרב פפא גופיה מבי' ליה דאפילו בחגי
 נוק אית ליה דהוי שמונא כל שכן ביה שהו תולדה דרגל . ואם
 תאמר ולרבא למה לא אשני' דכ"ס דהוי שמונא ולא קנסא . ויש
 לומר

לומר דכבר רבא שהו רבא לומר ברשות הרבים לרגל כפי' שדדיו דיבמה שמי' .
 חגי נוק הוא דומה לקרן כבד א' וכמה שהו שמונא כיון דאורחיה הוא דומה
 לרגל כבד אחר . ועוד הסיק לומר דמי לרגל כבד שני דהיינו לפטורו
 ברשות הרבים וכי תימא היבא אשכחן דרבא אומר דבריות היו תולדה דרגל
 בו' איבא למימר דאשכחן ליה לקמן בביבן שני בפרק ביבא הרגל דקא
 מבני א ליה חגי נוק ברשות הרבים משלם או טן העלי' ה משלם וקאמר
 הכי אוד למא כיון דתולדה דרגל הוא ליהו בו רגל ומשום הכי פשיטא
 ליה הבא דחגי נוק ברשות הרבים ממונא ואשן תאמר תפשוט לרבא דחגי נוק
 ברשות הרבים מן העלייה בו' דאי מוכחו אשן כן תמנא שני שדדיו דרופה
 לקרן דהיינו חגי נוק כקמן ומנופו בקרן וגם איבא ב' שדדיו דרופה לרגל
 חדא דהוי שמונא . וכו' ועוד שני דפטר ברשות הרבים אלא ודאי דמן העלי'
 משלם דאי מוכחו משלם אשן כן הדיא קושיא לדוכותן אמאי קאמר דנפקא
 מינה לפטור ברשות הרבים לימא דנפקא מינה דהוי שמונא ולא קנסא .
 ויש לומר דלפי הנבייא של רבא נפקא דעתיה דמנופי משלם וחגי נוק הכל
 בד אחד הוא דהא כהא תליא בו' . עוד טעם אחר לרב פפא דמדקאמר
 תולדותיהם לאו כינא בהו ולא מנא אלא בחגי נוק ברשות הרבים והשתא קשה
 אשן משלם מן העלייה אשן כן תולדותיהם כינא בהם הוא אלא ודאי רב
 פפא היה כריך להשמיענו חידוש של חגי נוק ברשות הרבים מן העלייה ונדע
 שכלם תולדותיהם כינא בהו ופשיטא דמשלם התולדה מן העלייה כמו חגי
 כגון אשן וכו' . ולכן הוכיח יש מהם לאו כינא בהו בו' ואמר עוד
 כינא בהו יש חידוש שהי חגי נוק ברשות הרבים כינא בהו כפי' משלם חגי
 נוק חוה משלם נוק שלם . ואמאי קיי' לה תולדה דרגל ע"כ שלם טן
 העלייה . עוד טעם אחר לרבא למה אומר לפטורו ברה"ב ולא אומר משום
 דהוי שמונא ולא קנסא לפי הכלל מה שמונא ומנונא וכו' רגל הוי שמונא לפיכך

בבא קמא ע דברות הרבים : גב' לאו אף על גב דכוונתן להזיק ואפילו הכי פשרי
 והקשו התוספות על זה ואשן תאמר עבד ואמה גופיה בלף . מקל וחומר משן
 פי' ובי תימא מה לטן שאין כוונתם להזיק ואינו אנוס משום הכי חייב תאמר
 בעבד ואמה שכוונתם להזיק והנבעלים חנוסים קרן יבית שכוונתו להזיק ואינו
 הוא ואפילו הכי חייב אבל איני אביא עבד ואמה שכוונתם להזיק והיו הנבעלים
 חייבים כיון דאיתא לא ידע טעמא דשמיא יקניטנו רבו ט' הרי הקושיא
 ראשונה שהקשו התוס' . ועוד הקשו שם התוספות כיון דידע רישא דהשבת
 ידע אשן כן ידע סיפא הרי הקושיא שנייה . ועוד הקשו דעבד ואמה באין
 בותם להזיק כמי פטורים ואשן כן מיא מיימי על קרן שכוונתם להזיק בו'
 ומתבטל ידע עבד עבד דשמיא יקניטנו רבו ט' ע"כ משום דאנוס דפעמי' .
 יתבטלו ויאמרו לא נתבטלו ולכך פטור' בו' וקשה והי נמי שאתה פטור אותו
 משעם זה והלא השעם שפטור שמיא יקניטנו ואשן השעם ככדי ידע אותו
 האמורא אשן כן מה ראיה מביא אף על גב דכוונתם להזיק לענין קרן . ויש
 לומר שדעת התוס' דהשעם שמיא ופטורים הנבעלים דאין כוונתם להזיק כי
 מן הראוי היה להם להיות חייבין כיון שאינו אנוס אשן השעם שמיא יתבטלו
 ויאמרו לא נתבטלו ועל כן כשארם לא נתבטלו אינו הקשה שאם דעת
 העבד לעשות רעה לרבו היה לו לומר בפירו' שכוונתו כדי להזיק לו
 בקמתו פשוט כמי כן בעבד כדכונתו אשן חנוס וכסניו אשן דמו כלומר אשן
 דעתנו להזיק יתפרסם שמיא יקניטנו רבו ולא נכסה אותו אלא ודאי אינו עושה אותו
 בעבור נקמה אלא בעבור שהוא רגיל להזיק לאחרים וכיון שהוא מייק
 אחרים ויש לו דעת אשן כן הנבעלים אנוסים שאין יכולים לשמור לפיכך מביא
 ראיה דאין כוונתם להזיק דעל כרחין השעם דפטורים לפי שהם אנוסים ולא
 משום הק טה כדפדעתי . על זה מתקן רב אשי אנו עבד ואמה לאו

טעמא רבה אית בהו פטור אהו אומר בעבור ששם מחוקין אחים יש גבין
 טבן הנבעלים אנוסים שאינם יכולין לשמורם מלהזיק אשן טעם טוב כי
 אדברה היה לו לשמורו כיון שהוא עבדו ונכסותו אלא דטעם שהנבעלים
 לפי קא פלך דעתין שהיינו אמרם דפטורים לפי שהם אנוסים בו' שאינם
 יכולין לשמורם מלהזיק אף עלה על דעתנו לומר כן והלא בסופא מפיש
 השעם משום שמיא יקניטנו רבו דאי לאו הכי הייתי פוטר הנבעלים בעבור
 שהם אנוסים כי הייתי אומר היה להם להזהר שלא לעשות להם רעה וכיון
 השעם דשמיא יקניטנו רבו דכיון שהוא עבדו אינו נמנע שלא לעשות
 לו רעה וכשעשה לו רעה או הולך ומטליק גדימו של חבירו בו' ע"כ :

גמרא ורגלמאי שייגיה שחבן המחוקין' לאתויי רגל ואשן תאמר למה
 שייך תרין כבידהו לריבא דשמואל תנא שור לקיבו ולרגלו ואי
 לא שייך בו' . ויש לומר דאשן לא היה יכול לומר לא ראי הקרן בו' שהי יכול
 ללמוד טן בטוב מן הגד שהו רגל וקן שכל אחד יש בו גד הומרא מה
 שאינה כחביו וישעשה הגד שהו שחוקו' . ומיהו איבא פירכא דמה
 לשניה שכן הם מועדים להזיק דבר הראוי ודבר שאינו ראוי תאמר
 בטן שאינו מועד להזיק אלא דבר הראוי דהיינו אפילה אבל לא כלים א"כ
 הדיא קושי' לדוכותן :

תוספות בדבור המתחיל ככאי אדם שאין משלם את
 העברה בו' ואנוסים התוספות ותיקן

ע"כ

חרושי מסכת

בבא קמא

כו

דשונג נמי פטור משום דתנא דבי חוקיהו דלקמן כו' ואם תאמר אם זה הלמוד שרובה ללמוד דאם פטור כדקאמר לא ראי' השור שמשלם הכופר כו' טכא פטור כופר בשונג מתנא דבי חוקיהו איך יכול לומר לא ראי' השור כו' ואם לא היה אומר שור ושוחק מאדם דאזיק שור דהיינו מכת בהמה שלמה בו דליף מינה תנא דבי חוקיהו פטור כופר בשונג אם כן היינו אומרים דשונג חייב כופר ואם כן מני' לסיף שפיר דאם משור שכמו ששור חייב כופר ותיב בניוקין הכי נמי דאם חייב כופר ותיב נמי בניוקין . ואם כן מפתח ליבא קל וחומר ויש לומר דלא הוה ילפינן פטור מכופר בשונג מתנא דבי חוקיהו אלא מדמכבה מכה בהמה למכה אדם דאי' לאו הכי תיבא אותו דמכות וזה מה : גמרא לא ראי' השור שמשלם את הכופר כראי' האדם שאין משלם את הכופר וכו' ואם תאמר מדאגטריך למיכת שור שחייב כופר שלא הייתי יכול ללמד אותו מאדם שמע מינה דאדם אינו חייב כופר שאם אדם חייב כופר ליסתוק וילפינן ליה מאדם דחייב כופר וכו' אלא ודאי אינו חייב כופר ואם כן אמאי אגטריך עליו ולא על אדם וכו' . ועוד קשה מדאגטריך קרא לפטור דהוא כלום כו' ולא תנו : ונראה לתקן שהיה יל' שפירק הלימוד הוא משור לבדו . מדאגטריך למכת אדם פירוש דהיינו מכה בהמה שלמה וילפינן לה משום אדם דחייב בארבעה דברים : אם כן ליסתוק מאדם וילף ליה משור ודאי' שור אינו חייב בארבעה דברים . ואם כן אמאי אגטריך כי יתן מוס דעמיתו ולא שור בעמיתו . ונראה למה שאין לומר נבי' אבות סיוקין מדאגטריך שכלם הייתי לומר אותם מבוטח מהנך ולא והנכרי לכוחכם אלא להלכותיהם כור לפטור בו כלים אם לפטור בו טעון וכן כלל :

גמרא אדם דרכו להזיק בישן וכן דרכו להזיק כיון דכייף ומטיט אונסיה בו . ואם תאמר היאך תמנא בנשת בחדש שהוא אחד מארבעה דברים והיי' בעיני מתכוון . וכי תימא שם אדם קאמר תי' דמתני' אם כן אתה בריך לומר שם אדם תני וימני דא' דאדם אזיק ילפינן ליה מאדם דאזיק אדם דהיינו שם וגם שן ילפינן ליה מאדם בעיר דהיינו שם אדם והווי תני וימני דא' אמרי' כו' : גמרא אי הכי ארבעה תלתא הוו כו' וכי תימא תנא שור דאית ביה תרתי דהיינו שור ורגל וכו' ולא רבה לפרש הקונטרים קין ורגל משום דמועדין מתלתין קמיירי בתמין ולכפון מועד' אם לא קמיירי כו' ואם תאמר למה הספיק הברך לדחות מטעם אש או אש מי אית ביה רוח חיים כו' דקשה מטעם אחר דאם מרבה היינו שור ושור היינו רגל וכן תרתי אם כן לא הוי לא היה מיישב דרגל וכן ילפינן שפיר מאש שדרכו להזיק כל דבר . ויש לומר שלא היה יכול לדחות מטעם זה דאית' לא היה מיישב נכד אחר דכתי' דרגל שדרכו להזיק כל דבר ונראה דלא היה מיישב נכד אחר ולפיכך לא דחה מטעם זה . ואם תאמר במנחה למה לא אמר לא היה האש שדרכו להזיק כל דבר כו' . ויש לומר דלשמואל קאמר תנא שור לרגלו לא היה מיישב אפילו על כד אחר דהיינו שן כי למה לא נשתה שור בלשון שור ושנה אותו בלשון מנחה דבשלמא הכא דאמרין תרתי שן ורגל בלשון שור איבא דשמואל אשוי' על פל דב אחר . אבל במתניתין אינו מיישב לא היה אליבא דשמואל ולא היה מיישב בד אחר דמן האזני' יש נשות אותן בלשון קין ולמה שנה שן בלשון מנחה ולפי שאינו מיישב לא אמרי' . ולפי זה מתוכן הקונטרים שהקטרו לעל' דילמא כד יורה אליבא דשמואל תנא שור בלשון שור גמ' היה לו לנשות בלשון שור ולא בלשון מנחה . אבל עכשו שנונה קין לבדו בלשון ש' ג' וכן בלשון בלשון מנחה אינו קשה שכל אחד משור כפני עגש :

גמרא ורבנמי דאמר מנחה זה אדם לא היה יכול לומר לא היה האש שדרכו להזיק כל דבר שהיה אדם ג' כדרכו להזיק כל דבר שהיה הוא מועד לשלם אלא ל' ב' ל' תני כו' תימא נישא דרב ס' ל' דלא תנא תנא דמתניתין אלא כדן אבות דאית להו' לדות אבל הני ד' א' שיעי' לית להו' תולדות . ויש לומר דאם היתה כוונתו לנשות כל אותם אבות שיש להם תולדות אם כן למה שנה קין וכן ורגל כל אחד בפני עצמו ולמה תנא שור וכל יליד שור . ועוד יש לומר דלא משלם לנשות אבות שיש להם תולדות שהיי' שני אדם שאין לו תולדה . וכי תימא תולדה דאדם היינו כיון אם כן שנה בעיר ריפוי ונשת ונשת ופנס דכתיבו הוא תולדה של כל אחד וא' משום ארבעה אלא דאי' לא חשט לנשות אבות שיש להם תולדות ואינו קשה כלום : גמרא אלא לרב ליתני תנא אדם וכל מיילי דאדם כו' . ואם תאמר יאמר רב תנא אדם דאזיק שור דוקא דהוי' דומיא דבור דהוי' מהונו שהיו דנכל' שיה שור דחייב בעל הכור בין על מיתת השור ובין על נזקו אבל לא איירי באדם דמתית אדם אינו חייב בכל הכור . אבל בנזקין חייב בדדשני שור ולא אדם . וכי תימא אמאי לא תני במתניתין שומר חכם והשוא' דהוי' אדם דאזיק שור דאיבא למימר דלא תני אלא הוי' דבידי' אבל הוי' דמלמא לא קתיב כו' . ויש לומר דאם איתא דלא תני אלא הוי' דבידי' דהוי' דבור והוי' דבידי' אם כן ליתני נכד ונזקן דהוי' אדם דאזיק שור ויהוי' קשה על זה וההירצון דאיבא למימר דלא תני אלא אותם ששטין להם הכלי כמה שיה שטוח ששוכר ומוסיף לו עליו להיות נזק שלם אבל נכד ונזקן אין שטין להם אלא כדרי' ליתן לו כלי כדמסיקא בדאמרי' לקמן אם כן שדח קשיא לרובתין ולא תיקן :

ג' אלא כל מיילי דאדם דאזיק אדם כו' פירוש ואתא למעוטי אדם ואומרים התוספות דביביר תני גווי' אדם כו' אומר שם . ויש לו דניח' ליה בשור לכלול כלם ביחד כמו תנא דמתניתין כד אנו מתרגין אליבא דרב . ואם תאמר ל' אומעי' ומי נישא הכי כמו שכלל בשור מלמה אבות כך יכלול באדם אדם דאזיק אדם ואדם דאזיק שור וכי תימא משום דדיניהם מחולקים דאדם דאזיק שור חייב כופר ואדם דאזיק אדם חייב בארבעה דברים היינו שן וקין ודיניהם מחולקים דשן פטור בנשות הרבים וקין חייב בנשות הרבים . ויש לומר דבשלמא קין וכן שם מחולקים בתורה כפירי' שהיא אותם ביחד ולא חשט להשמע שור דנשא אבל אדם דאזיק שור שאינו חייב בארבעה דברים אלא מדינא דיעין ליה מדינת מוס דעמיתו אדם בעמיתו ולא שור בעמיתו ולא אדם בשור אגטריך לאשמועין בתרי' אבות כל אחד בפני עצמו כדי שדע החילוק שיש ביניהם על ידי דנשא . ועוד יש לומר דשן וקין כיון שכלים עגון אחד כולל אותה ביחד מה שאין כן באדם וכו' : גמרא המטמא והמדמע והמסך וכו' פירש' מסך יינו הכיור לע' א' . וקשה דהא קים ליה בדרכה מיניה ואפי' בשונג חייב בנת פטור מדתנא דבי חוקיהו ולקמן בתרי' אבות בע' :

תוספות דיבור המתחיל והמטמא והמדמע כו' המ' ל' דלא תנא ליה משום דלא תימא בשונג וקשה והרי בנשת שאינו חייב בשונג דאזיק חייב בנשת ע' שדכותון . ויש לומר דבשלמא בנשת מנינו שום בנשת בעלמא שחייב בשונג כגון כתיבון לבי' את זה ובי' את זה אבל גני מסך ומדמע ומטמא לא מנינו בהם חייב בשונג כלל :

ג' א' אם כן בקים לא חייבי' וכו' וקשה אם כן לפי זה תנא דמתניתין ורבי אומעי' ת' וייהו בקים לא קא מיידי' אם כן תיקשו מאי קאמר לקמן מיניבא דמתניתין למעוטי מאי למעוטי דרבי אומעי' . היה לו לומר מיניבא דמתניתין דרבי אומעי' למעוטי מאי למעוטי דר' חייא דבנקסא לא קא מיידי' . ויש לומר דמגוי' דלקמן ליבא דשמואל דלית ליה תנא אדם וכל מיילי דאדם כו' : גמרא אלא מייבא דר' חייא למעוטי מאי למעוטי מסור ומסל' . פירוש כש' מפגל שחט חטאת לשם שלמים דאין הקרן עולה לשם בעליו ונריך אחר . וקשה למה לא פיר' בשו מפגל בעלמא כגון שחטת אוכלו חזן לזמנו כו' . ויש לומר משום דלא קיימא בין דמגוי' הרבה וזכים בעונה הוי' כמו אנוס אם שניה שם הוכח קא שמעול דאדם מועד לעולם . ואין להקשות אפאי' חבירי כהן והיי' שמיטת בור כשהו יאמר ישראל סביב . ויש לומר שלא תמנא שיתחייב כגון אלא כגון דאלו דו שטתו אין נדילות ששטתו קריבנו אלא בעליו ולא שייך לומר בו שילום ההפסד שאם הפסיד לעצמו הפסיד וכו' :

גמרא כסף כסף וכו' דעת רש' שלומד בור משן ורגל מבעל הכור וילף ישלם משן ורגל והדי' דכת' בהו כסף כסף דבור יליף משור דכחן חד' : גמרא אלא שור מה לי שור דאזיק שור ומה לי אדם דאזיק שור וכו' והיי' שור דאזיק אדם שדיו שמשלם כופר מה שאין כן בשור דאזיק שור ואם כן ליתני תני גווי' שור כיון שדינא חלוק . ויש לומר דבשטתא לא קא מיידי' וכו' ע' :

תוספות דיבור המתחיל מאי קאמר אומרים שם התוספות משום דלא מני' לפירוש האי' לא היה השור כשאר לא ראי' שנגמרא וכו' קא ח' מתה מאי קאמר . וקשה דלמה חזר ואמר פעם שניה מאי קאמר כו' . ויש לומר שכך דעת הספר דאיבא למימר חדא מחדא הוי' שלא כדרך הגמרא אבל חדא מתרתי הוי' כדרך הגמרא על זה הקשה פעם שניה לומר לך שש חדא מתרתי הוי' שלא כדרך הגמרא : גמרא חדא מתרתי לא אית וכו' פ' מה לקין שן הוה כוונתה להזיק תאמר באש שאין כוונתה להזיק . וקשה והרי לשמואל תנא שור לרגלו . ויש לומר שדעת רש' שנה לפרש לפי קולקא דעתין דלעיל אליבא דר' יודה דלשמואל תנא שור לקרנו . אבל קשה גבי חדא מחדא פ' מה מנינו וגי' חדא מתרתי לא פירש' מה מנינו אם כן משמע שרוב' לומר שלומד מקל' ותומר והייך תעשה קל וחומר ללמוד אש מקין וכן . על כן נראה שזה היה דעת רש' ו' ש' פירש' אליבא דשמואל מה לקין שכוונתה להזיק ועל זה הוכרי' קין דמסקין תוכל לעשות הקל' ותומר ומה קין שיש בה תמות שמשלם חייב חייב לא כל שכן . ולכן לא פיר' מה מנינו לפי שהיה דעתו בשכיל הקל' ותומר וכו' : גמ' חדא מתרתי לא אית פ' מה לקין שכן כוונתה להזיק והכי פרכין כו' ואם תאמר למה לא אמר אליבא דשמואל מה לשור שכן משלם את הכופר תאמר באש שאין משלם את הכופר כו' . ויש לומר דאיבא למימר היא גופא תליף דאש יהיה משלם כופר לפיכך לא עשה חמור' פירכא וכי תימא דלא מנינו דאש משלם הכופר דרשטין עליו ולא על האש . דיש לומר הכי מיילי דרשטין מיעוטא דמעליו ולא על האש היינו היבא דכתיבא אש אבל כל דלא כתיב אש ביה משור דמשלם כופר שיהיה דיו כמלמד הילכך לא עשה ממנו פירכא וקשה אם כן לפי זה מאי קאמר מה לאדם ואם תאמר ל' ב' למה לא עשה פירכא מה לשור שכן משלם כופר ולמה לא אמר מה לשור שכן כוונתו להזיק . ויש לומר דאיבא למימר היא גופא ביה כוונתו להזיק לומר לך דלא מנינו למיכר שכן משלם כופר דשור אינו משלם כופר אלא אם כן כוונתו להרוג את האדם . ואם תיקשי משמע בנשת אותה כדרי' ל' תאמר באש

ד' ע' כ

ע' ע

חידושי מסכת

בבא קמא ע

פאט שאין כוחו לחייב ואו לא תוכל לומר טן יוכיח שאין בוכתו להוסיף שהרי
מנינו בוונה בן מתוך הגאחה מתכות ליהות ומתכוון להוסיף וכוון שפאת
מכח סכרוא לא תוכל לומר היא גופא בילף דכשלמא בשאחה כח מכח הרין
אתה יכול לומר היא גופא בילף אבל בשאחה כח מכח סכרוא לא תוכל לומר
היא גופא בילף : כי שריות בור בנייהו בו' פט' דהא מכל תדין מנייהו
לא הוא אתי לא קרן ולא סור וקשה והרי טן גס לא אתי מנייהו דמה לכולהו
שכן אוכלין בל דבר תאמר כסן שאינו אוכל אלא דבר האלוי . ויש לומר אס
בו יאמ' כי שדית טן בנייהו הוא אתי כולו . עוד פט' ופי נקיש אס בהדי
קרן לא אתי סור ובור בהדי מנייהו . וקשה לפיכך התוספות שאומרי' דטן
לא תמנא דבר שאינו ראוי בה אס כן יאמר קרן ואס ואתו כולו ותיתי שיהא
האט חייב בארבע' דברי' ויש לומר דכונת ליכא כלל באס דכיסת אינו חייב
מבור . ויש לומר משום הכי נקט הספר כי שדית בור בו' לכד מקרן משום
דקרן נמי נוכל ללמוד מהס למאן דאמר קרן עדיף ולא תוכל להקשות שכן
טועדין שב קרן עדיף דכחוקת סימור קיישא . אבל בור לא אתי כלל דהא
אין דרכו לילך ולהיק בו' :

עוד פט' יז' ופי נקיש קרן בהדי אס לא אתי טן ובור מנייהו . ובטן
פירוש דבי פרכיט מה לאס שכן אוכלת כל דבר תאמר כסן שאינו
אוכלת כל דבר או לא תוכל לומר קרן יוכיח וכו' . וקשה דלמה לא פירש
גבי בור שאינה אוכלת כל דבר דהא פטר ביה אדם כמו שפיר' הוא בעצמו
לעיל ולמה פירש גבי בור שכן דרכו לילך ולהיק מה שאין בו בבור . ויש לומר
הכיב דבתבין בור בהדיא כחורה איכא למי' דפטר בו אדם אבל היבא
דבעינן למילף בור בילף ליה לגמרי שיתחייב אף על אדם לפי הטעם כבור
לפי שאין דרכו לילך ולהיק :

תוספות דכיוצא המתיל כי שדית בור בנייהו בו' אומרי' תוס' פירש
הקונט' בו' והקאטע פירוש רש"י דלא משכחת שאין ראוי בטן וגם
שקטע על מה שפירש דאדם אינו ראוי לבור ואמר דהא דלא פטרינן אדם אלא
ממיתה ולא מכוין וכו' . ונראה ליישב פירוש רש"י דדעת רש"י דטן אין
דרכו לאכול כל דבר היינו שאין רגיל לאכול כל דבר שאין רגילות דטן לאכול
בלום . וכן אין רגילות שאדם יכול בבור משום דהוא ליה לעינוי . לפיכך
אין בעל הבור חייב במיתתו בו' אבל על נזקין חייב דרגילות הוא שאדם היא
דנקלל כבור ויהיה נזקין באוה תקלה שיהיה ועל כן קורא אדם שאינו
ראוי לבור :

תוספות דכיוצא הנו' באמצע הדיבור אומרי' שם ועוד אטו משום דפטור
אדם תשוב אינו ראוי והלא באס פטר נמי טמון אפי' שהוא
ראוי אלא ודאי אדם ראוי הוא ואפילו הכי פטור הבור מאדם כן דעת
התוספות שמקשה על פירוש רש"י . ותמה אני מה לאייה מביאין דאדם ראוי
טמון דלימא הא דקאמר שדית בור בנייהו וכפי למילף טן מבור ואס היינו
אליבא דר' יהודה דמחייב אס בטמון . ויש לומר דעדת התוספות שמדרי'
יהיה נשמה לעבדן דעל כהן הא דמחייב הכי יהיה אס בטמון חולין דאף על
דחייב ליה ראוי אלא מכח הפסוק כל לקמן לרבנן נמי הא דפטרי אס בטמון
לאו משום דחייב ליה אינו ראוי אלא מכח הפסוק כל לקמן אדם נמי לרבנן
הא דפטור אדם בבור אינו מטעם שאינו ראוי דלעולם חייב ליה ראוי אלא
מכח הפסוק סור ולא אדם וכו' וקשה כי אס דרבי יהודה ורבנן בהא פליגי
דרבי יהודה דמחייב אס בטמון משום דחייב ליה ראוי . ולרבנן דפטרי אס
בטמון מחייב ליה אינו ראוי אס כן מודה ר' יהודה דהא דכתיב דפטור אס כן
אינו ראוי בבור והא משכח אדם לפירוש הקונטרס אלא ודאי אדם ראוי הוא
ודגרא קושיא לרבנן על פירוש הקונטרס : גי' דאס ליכא לומר
בור יוכיח לר' . וקשה דמשמע דלפירוש רש"י יז' כי שדית בור דליפיקן טן
מבור ואס וארינן שפיר בור יוכיח לרבי יהודה והלא לכל הפירושים לא תוכל
לומר כי שדית בור מנייהו למילף טן מבור ואס דמה לבור ואס שכן חייב בה
בלים תאמ' בטן דפטור בו בלים כל לקמן . ויש לומר כיון שאחה בא לעשות
פירכא מכח הרין שיש בור מה שאין בור היא יכול לומר' היא גופא בילף שיהא טן
חייב בכלים וכו' ופי תישא אין דרך טן לאכול בלים הא אשכחן לקמן גבי
ההוא גדיא דבלסא לסלא . אבל לפי מה שהביא הגיליון שפירש רש"י דאיכא
למפיק מה לאס שכן מועדת מתילין לאכול בין דבר הראוי ובין דבר שאין
ראוי תאמר כסן אין אין לומר בור יוכיח בו' :

גמרא דוקא נדר בו' וקשה מה באו התוספו' לתרש יתיר שפירוש רש"י וכו' .
ויש לומר דעדת התוספות הוא לאשמועינן דהכי פירושו נדר הוא
שתחילה ואמר הרי עלי עולה שאהיה חייב באחריותה עד שתגיע ליד כהן
ושאו ודאי לא אתחייב בה אפילו שגדע על דעת כן מתחילה אס שניה
בשעתיה חייב להביא אחרת כיון שאס תאמר חייב באחריותה ה' אס הגיע
ליד כהן ושהיה בה חייב באחריותה :

ונדרבה מי שמי' לגמרי בה . פירוש אלא ודאי אסור לשנות בין נדר
וכן בדרבה והיינו קראי דאמר רבא לעיל וכו' עד כאן :

תוספות ואפילו אס ויכתה אין נריך לגמרה בו' תישא ובי אהא לונות
עומדת שיהיה עומדת לגמרה . ויש לומר דעדת התוספות כן
הוא משום דפליגי בית שמאי ובית הלל דלביט שמאי אינו מנגשה אלא אס כן
מגה בה עדות דבר ובית הלל אמ' אפי' הקדיש נכשלו והלכה כבית שמאי
בוה ולכן הובדו התוספות לומר אפילו ויכתה טען הרין יכול לגמרה אפי' הכי
אינה עומדת לגמרי אלא יכול להניחה שלא תשמונו ולא קתיי שלא נוכחו
לשמן

אמה
דלף
ודת

לשמן . תישא נישא שלא נקט שמוכוו שלא לשמן משום לאשמועינן דנתח
דהתיבא דאפי' שלא לשמן נשכים לזרזוק ולהקטיר אבל סתמא לעולם פסול
בו' . ויז' א"כ גבי חטאת למה הכי' שלא לשמה דקתיי חטאת פסול שלא
לשמה בו' יאמ' בסתמ' דחטאת פסולה לגמרי שלא שייך לומר דנקט שלא לשמה
משום דכוסת' דהתיב' דהא חטאת שלא לשמה פסולה לגמרי אלא ודאי גבי
חטאת אתה נ"ל מעלה יותר דלא לשמן פסול גמור . וסתמא לא עלו לבעלי
לשם חוכה ושאר זכאים שלא לשמה לא עלו וסתמא כשר גמור הילכך אין לעמו'
שני דינין בסתמא משום הכי לא תוכל לומר דנקט שלא לשמן כשאר זכאים
לאשמועי' כיבותר דהתיבא דא"כ יאמר גבי חטאת בסתמא אלא למה לא אסר
גבי חטאת בסתמא לפי שהיינו בריבין לחלק בין סתמא דחטאת לסתמא
דשאר זכאים דסתמא דחטאת לא עלו וסתמא דשאר זכאים כשר גמור והיינו
גריבין לומר שני דינין בסתמ' משום הכי ליכא למי' הכי והכל כאש' פירשתי
ודאייה נמי דקתיי הרי זה לשם פסח וסתמא כשר ומאן לך דכשר גמור הוא
בו' ניש' מעלה פחות בסתמ' כשר ולא נקט לא ודאי דיני בסתמא כדכרי שית' :

אחגו בית דין דלא ל' מא' לשמו וכו' . וקשה גבי גט למה נריך דלכתוב
לשמה נישום ששא' יבא לטמור ולומר שלא לשמה וכו' . ויש לומר
דכשלמא גבי קדשי' דבסתמא כשר אינו מדקדק ליהור סתמ' ומתוך כך יטעה
ויאמר שלא לשמו . אבל גבי גט שברך ליהור סתמא דבסתמא פסול לא
יטעה ולומר שלא לשמו : ואי' סלקא דעתך סתמא פסול קיימי בית דין
ומתנו בו' מתוך התוספות נראה שמוכיחי' מרבי יוסי . וקשה ויכח מדרכין
דמה לי לבתולה מה לי בדעיבד בעינן סתמא . ויש לומר משום דרבי יוסי
כשעל לרבנן דאי לר' יוסי דיעבד כשר לרבנן פסול דיעבד :

כל חולין מנייהו הוא ליה סתמא . וקשה לעיל דהאמר הא לשם פסח
וסתמא כשר וכו' קשה מ"ל דסתמא נידוק הכי הא לשם פסח ולשם
חולין כשר אבל סתמא לעולם אימא לך פסול . ויש לומר דאס איתא
דסתמא פסול אס כן או לא הייתי יכול לומר דלחולין מנייהו הוא ליה סתמא
וסתמא כשר . תוספות אס כן מה לי בלי חרס מה לי בלי טן מ' ואס
כן מה חידוש בכלי שטף דקאמר אפי' בו' וקשה מה מקשה התוספות גימא
דחידוש יש בכלי שטף דקאמר דאחא לאשמועינן לא מבעיא כלי חרס
דאשרינן תוכו ולא תוך תוכו וכו' דבין דלא מקבל טומאה מגבו דין הוא
שלא יעשה האוכל שכתוך הכלי הפנימי שני אלא אפי' בלי שטף דמקבל טומאה
מגבו דהוא לן למימר כיון דמקבל טומאה מגבו אס כן יהיה האוכל אש
כפ' ימי שני אפי' אינו שני ומיכלי בלי שטף על האוכל יאמר בתוכו כמ"כ וכו' :

תוספות ואס תאמר ולשיני הא' ד תוכו כתיבי בו' ונראה למה לא
קשה מידי דהא דלא משי' ד' תוכו לא אהא לרביי בכלי שטף
אלא אחא לאפוקי מקל ותומר דדרשינן תוך תוכו מיכל אבל מחיבה אינה
לאפוקי מקל' דר' אלעזר משום הכי היל' תינן הא' ד' תוכו כתיבי בו' :

תוספות ויש לומר שכל מקום קשה לילף מינה לענין לשמה וכו' ואס
קשה מידי דהא דלא משי' ד' תוכו לא אהא לרביי בכלי שטף
גב דלאו מנייהו הוא מחייב ביה בו' . דלקמן לא מני למילף מכלי שטף
לענין חולין דלאו מנייהו מחייב ביה משום דגזירת הכתוב הוא מדכתב עליו
ולא על סבירו דומי' דידה דמחייב כפרה כמותו אלא דמנייהו דוקא
מחייב ביה והילכך לא ילפינן מכלי שטף . אבל גבי חולין דליכא קרא חי
הוא משני ד' תוכו כתיבי הילכין מכלי שטף לענין חולין דלאו מנייהו
מחייב ביה וכו' ע"כ :

הלכה של רעוה

תוס' דיבור המתחיל סור רעהו וכו' תישא ולקוחה בטן ורגל בו' אומרי' שם
התוס' ומקורן ליכא למילף דאינה מועדת מתחילה וכו' . ובגמריה
טור דחתת בתניה יטלם בסף בו' וקש' מהיכא תיני לן להיובי טן ורגל דהקד'
דאכטריך למילף מקורן לפוטקן בהקדש דאי מקו' להקדש איכא פירכא מה
להדיטט שם יפה כחו כנקוין תאמר בהקדש ששוכע כמו כנקוין כמו שסקשה
הספר גבי כעל סוב דהיינו

חירושי מסכת

בבא קמא ע"ג

כו

הדיוט ובי תיש' דהך פירכא להקשו' מעלל חוב לניקין לא עלה על דעתו מניקין לניקין עלה על דעתו ואם כן אכתי איכא למיפדך מה להדיוט שכן יפה כמו בנזיקין תאמר בהקדש שהגיע כמו בנזיקין וכו' ויש לומר' שדעת התוספות שאמר ומקין ליכא למילף וכו' . ונזכר לומר עכשו דנפקא לן חיוב כגון ונגל בהקדש משום דמק' מלא דבר הבתוב' וכך משמין התוספות ולוקמה להא דקאמר רבי עקיבא קל וחומר בהקדש כגון ונגל דמקרא מלא דבר הכתוב ונילף מקין לפטור שן ונגל בהקדש הא ליכא למילף כיון דאינה מעדת מתחילתה ולעולם אישאל לך מקרא מלא דבר הכתוב :

תוספות דביבד המתחיל שור נעשה והוא הדיבור הגו' למעלה אמרו התוספות אם כן ליפטור כלאו מטמון וכרשות הרבים וכו' תימא גימא דלענין ליפטור כלאו בטמון לא נתקבלה הגזירה טוהו דאי נתקבלה א"כ יאמר אש וכו' ולחודייהו ויזכור שפטורי' נכשות הרבים וזאתו כללו ויפטרו בטמון מכה אש וכרשות הרבים שהרי הוכר טוהו נכשות הרבים וכללם ובכסולי המוקדשין מכה נזר ומלא' כתב כן משמע דלא נתקבלה הגזירה טוה לפטור בטמון וכרשות הרבים ובכלים אבל לפטור בהקדש נתקבלה דילפינן מקין דתחת נתיבה ישלם ויש לומר דאם לא היה כותב אלף אש וכו' הייתי פטור שאר אבות ניקין בכסולי המוקדשין ומכל שכן ומה בהקדש פטורין בכסולי המוקדשין לא כל שכן . והדיון אינו כן בשאר ניקין דוקא בהקדש כדלדע' מהותם יהיה לו וכו' שמי שהמיתה שלו יצאו פסולי המוקדשין שאין המיתה הוא שלו וכו' . אם כן להכי כריך נזר לפטור פסולי המוקדשין דהוה אמינא כיון דקרייה נזר עשהו א"כ כן יהו מחוייבין משום הכי גריך נזר לפטור פסולי המוקדשין :

תוספות כזה הדיבור הגו' אומרים התוספות באמצע הדיבור והא דשאלו ב' ונראה דשאר ניקין דנטיב בהקדש גמירין מקין ואדם וכו' דפטור בו פסולי המוקדשין וכו' וקשה מה בניין התוספות להוכיח נזר וכו' וקראו ואלו דבר דקין דהיינו נעשה גילה על האדם דהיינו כי יאכל פירט למיין וילפינן כולהו מנייהו ב' . ויל' שהוכיחו התוספות להוכיח נזר דאי מקין ואדם לחודייהו לא ילפינן אש דאיכא למיפדך מה לקרן דין הוא שהיו פטורין בהקד' שכן מנינו להם קולא אחרת שהתור' לא חייבה אותם בניקין אלף לפי שגמילין להוין כלדבר לא הייתה התורה מחייבת בניקין תאש כמי שחייבה התורה בניקין אעפ"י שאינה נעלה לשלוק כל דבר שהי אכני אין גמילין האש לשורפן לכך קורא שריפת האש באכנים . סיבסכה אינו ואפ"ל הכי חייבת התורה בניקין וכיון שגמירי באש חומר זה נחמיר כמי שהיא חייב בהקדש ומשום הכי הוכיחו נזר דאיכא למימר נזר וכו' שאינו נגיל כפסולי הכלים ומשכחו ואפי' הכי חייבה נזר בכלים אליבא דרבי יהודה כפולי המוקדשין :

תוספות כזה הדיבור הגו' אומרים התוספות ואם תאמר והיך ילפינן טעם מכלהו טעם הבאה להיקב ב' . תימא כיון שיש הבאה להיוקה סנחא היא אם כן כנכנים הפירכא בקל וחומר ומה קין ואלו וכו' שאין הבאה לניקין חייבין בהדיוט ופטורין בהקדש טעם הבאה להיוקה שחייבת בהדיוט אינו דין שהיא פטורה בהקדש ב' ויש לומר דעל כהניך מאדם כריך ללמוד ומקין איכא למיפדך שכן חגי בוק אש כן דיוו נאדם מה אדם שאכל בהקדש חייב אף שן נמי שאכל בהקדש חייב ב' על כן פתגמין התוספות שיתר דאין להתחייב אדם המזיק :

תוספות כדיבור הגו' אומרי' ונראה דשאר ניקין אשר פטרי בהקדש גמירי מאדם ומקין ועבור ב' ואם תאמר והיך ילפינן שן ונגל כפולי מה לחודיין הוא שהיו פטורין בהקדש מכה נעשה שכן אינם חייבין כוכפר וכו' תאמר כגון ונגל שחייבין כוכפר למאן דאמר וכו' ויש לומר דאין הכי נמי דפירכא היא . אבל מכל מקום מהיבן פשוט לך שאדם אינו רואי כוכפר מדאבטיך נעשה לפטורו בהקדש שאיך יכול לפטור אדם בהקד' אם לא שגמיר' בו קולא וכו' שאינו חייב כוכפר ואם כן עליו ולא על אדם לפוטרו מכופר למה לי אלף ודאי היא פירכא ליכא למיפדך כלל וכו' ע"כ :

תוספות כדיבור הגו' בסוף הדיבור אומרים התוספות ולכני טרפון דלית ליה כופר בתם ביחא וכו' . וקשה דאם כופר בתם לכני טרפון דלית משלם שגומרו אם כן הדרא קושיא לדוכתן דמה לקרן ואדם וכו' דין הוא שפטורין בהקדש שכן אינם משלמין כופר מן העלייה תאמר כנגל וכן דמשלמין כופר מלא מן העלייה מאי אמר' הא איכא כופר בתם אליבא דרבי טרפון הכי מילין מן גומ' אבל מן העלייה לא ויש לומר דדוקא כגון משלם תם גומרו אבל מן העלייה כופר בתם חייבין כמי שן עליו ולא על אדם לפוטרו הקושיא הראשונה של הדיבור מרעהו ונא לומר שכל נזקין ידעינן דפטורין בהקדש מרעהו דמקל וחומר דהדיוט לא ילפינן לחיי' הקדש בניקין דמה להדיוט שכן יפה כמו כקין תאמר בהקדש שהגיע כמו כקין מכה נעשה דכתיב בקין : ג' . מעשה יבול לפטור כל כקין בהקדש ואפילו באדם דלא אמרינן מקרא מלא דבר כלו הכתוב והוא אש כן לישתוק מני יאכל קודש ב' ויש לומר דאלו כי יאכל הוא אמרינן האדם חייב בניקין של הקדש ומה אדם שאכל מלא חכיו חייב כקין אבל מלא הקדש חייב בקין וחומש הויק הקדש אינו דין שהיא חייב וכו' משום הכי אנטורין כי יאכל פירט למיין הקדש שפטור וכו' . אי ינו אנטורין כי יאכל קודש לפטור אדם מהקדש משום דהוה אמינא יתחייב בין דמזיק בידים כמו שפינוש התוספות פוק' ד' :

ג' ובי מוקמינן כרבי שמעון כן מנפיק ליכא למיפדך שכן יפה כהו להדיוט נאדם וכו' כיון דכקין הורע כח הדיוט ויפה כח הקדש ב' . וקשה האם כקין ויפה כח הקדש והדיוט כשכלו והנניח מלגשות פירכא . ויש לומר שדעת התוספות דאליבא דרבי שמעון אמרינן שפיר קל וחומר להקדש לזי' מויק הקדש כמיטב דהא ליכא למיפדך מה להדיוט שכן יפה כמו בנזיקין כמו שהקשה הספר אותה קושיא אין להקשו' אותה אליבא דרבי שמעון . אבל מכל מקום אומר' הגו' ואם תיקשי מה להדיוט וכו' . טכניפא כמו באדם וכו' . על זה משיב כיון דכקין הורע כח הדיוט ויפה כח הקדש מ' כלהו נזקין ילפינן הקדש מהדיוט שלם מן העלייה מקל וחומר ומה תם בהדיוט משלם חגי נזק כשהיעד בעליו משלם נזק שלם מן העלייה הקד' דאפי' תם משלם נזק שלם אינו דין שישלם מן העלי' . וכי פרכת מה להדיוט שכן יפה כמו באדם וכו' . תאמר בהקדש שהגיע כמו באדם וכו' פירושו דיוו בתם שלם מגופו ואז מיפדך קל וחומר לא חיישין דאליבא דרבנן קיימין לפי הגו' ולא אליבא דרבי טרפון דכברי' ליה דלא אמרינן דיו היכא דמיפדך קל וחומר ב' :

גמרא אליבא דרבי שמעאל לא תנבי לך דאמר כדניק שיימין ע"ג תבניך אליבא דרבי עקיבא דאמר כדמזיק שיימין ב' תימא למה לא שאל אליבא דרבי שמעאל ונכון שהיה לו עריות חוביות חוביות שלו היתה שוה כעידית לעלמא ולא הי' תם שוה כעידית דניק וישאל אם בשל עולם הם שמין יתן לו חוביות שלו ואם בשלו הם שמין יתן לו מעדית שיש לו וכו' . ויש לומר שגם אליבא דרבי עקיבא הוא כך ולא היה בו חידוש אליבא דרבי שמעאל יותר מן רבי עקיבא הילכך כנה לשאל לא בא דרבי עקיבא שהוא יותר פשוט דאמר מיטב שדווכו' : ג' . פני אתיא אליבא דרבי שמעאל אי בשל עולם הם שמין אם כן כחכם נקט כדנניו כדניק שיימין וכו' וקשה למה אמר הגו' דנקט כדניק שיימין כחכם . נניח דמבטיח ליה אליבא דרבי שמעאל כגון שהיה לו עריות חוביות ולא היתה עריות שלו שוה כעידית דעלמא או אם חוביות שלו שוה כעידית דניק יתן לו חוביות שלו ואם לא יתן לו מעידית שלו . ואם הייתה כעידית שלו כעידית דעלמ' יתן מעידית שלו דשוייא כעידית דעלמ' אע"פ דחוביות שלו שוייא כעידית דניק . ובפוקותא וזכרתי מניה במאי דנקט אליבא דרבי שמעאל כדניק שיימין וכו' . ויש לומר שזו היא מחלוקת חדשה שלא דלאו בשל מלוה הם שמין וכו' . תימא מנא ליה לגמילין דכר זה וכו' . ויש לומר דעל כהניך כריך להיות כן דאי לאו הכי כשאמר הספר ואי אמת בשל הן שמין למה לא תריך לעולם בשלו הם שמין וכגון דשוייא כבנות דלוה כבנות דמלוה וכו' וישמעאל הוא דלית ליה כדניק שיימין כגון דשוייא ומשום הכי גבי בעל חוב כבנות שיימי' לת"ק ולתנא בתנא כגון דשוייא חוביות דלוה כבנות דמלוה . הילכך גבי בעל חוב חוביות דכשל מלוה הם שמין אליבא דרבי שמעאל . אלף ודאי מודה רבי שמעאל דלאו בשל מלוה הם שמין כמו שאמר הגו' :

תוספות כדיבור המתחיל ואיבעית אימא אידי ואידי כשהיתה בינוית ב' אמרו התוספות באמצע הדיבור ועוד דאם כן היכי מיתקמא ההוא דקתני נזקין ובעל חוב כבנות בין למאן דאמר בשל עולם הם שמין ובין למאן דאמר בשלו הם שמין ב' וקשה נמי כמו שאמר התוספות שלא היתה לו עריות ושכנה אלף היתה לו עריות ועדיין היה אכלו שלא מכרה ולתנא קמא גובה מן הבנינוי' . סבבינוי' שאכלו היה בינוית משם דכשלו הם שמין . וכי תימא אם כן אמאי קאמר מביעתא בינוית חוביות נזקין כבנות והלאים לו עריות והיה להם נזקין לגבות כעידית דיש לומר דלפיכך גובה נזקין כבנות משום דהוה יא עריות דניק אליבא דר' שמעאל וכו' . אבל קשה דעל כהניך כריך לומר מביעתא דמיא דריש וכו' הכי דרישא הכרי עריות ובינוית כן היה לו להוכיח מביעתא כיון דיש לו עריות ואע"פ דכבדתיא כתיבית' לא הכרי עריות אעפ"י שיש לו שלם הכרי אלף בינוית חוביות וסוהלו להוכיח כענינא התוספות . מכל מקום אינו קשה כיון שהיא כביעתא כבני ענמה . אבל כביעתא קמייתא קשה שהיה לו להבי' דמיא דרישא . וכי תימא דעידית דרישא איינו דהוי כעידית דניק וכן בינוית כבנות דניק . וכן אייסי כפיפא דהוי בשל נזק אש כן למה אומר היו לו עריות ובינוית חוביות כ' דהיינו המזיק יאמר היו לו לניק עריות ובינוית יגבה מן המזיק כמותן אלף ודאי אי אפשר לומר כן . ודברבא מה שאמרו התוספות הוא דזקן שאמר אידי ואידי בשלמא היתה לו עריות ומכרה ומפירט' . היא שלא היתה לו מעלם ונדא שהיתה לו ועדיין היא אכלו שלא מכרה שהרי שלא היתה לו עריות ומכרה משמע שלא היתה לו מעלם וקאי איתויהו :

תוספות כדיבור המתחיל מר לית ליה קנתא דעולא כו' אומרים התוספות ו' דוקא הוא דלית ליה עריות דהוי חוביות עריות דלדידה כבינוית דעלמא אם כן סוכר זה התירוק דכשל עולם הם שמין אם כן מה חידש על החידוש הראשון שתיקן בשל עולם הם שמין :

תוספות כדיבור המתחיל מרן לאחר נכח אמת מביעתא ב' אומרים התוספות ונסתא לא אסיק אדעתיה טעמא דאי שתיקא מאי פריך שכן פנשייא שגלן כנגמון תתם הכעלים . ותנן דהדבה בא להשיעיגו דאעפ"י

דל' טו

ע"ג

דל' טו

הדיוט ובי תיש' דהך פירכא להקשו' מעלל חוב לניקין לא עלה על דעתו מניקין לניקין עלה על דעתו ואם כן אכתי איכא למיפדך מה להדיוט שכן יפה כמו בנזיקין תאמר בהקדש שהגיע כמו בנזיקין וכו' ויש לומר' שדעת התוספות שאמר ומקין ליכא למילף וכו' . ונזכר לומר עכשו דנפקא לן חיוב כגון ונגל בהקדש משום דמק' מלא דבר הבתוב' וכך משמין התוספות ולוקמה להא דקאמר רבי עקיבא קל וחומר בהקדש כגון ונגל דמקרא מלא דבר הכתוב ונילף מקין לפטור שן ונגל בהקדש הא ליכא למילף כיון דאינה מעדת מתחילתה ולעולם אישאל לך מקרא מלא דבר הכתוב :

חירושי מסכת

בבא קמא ע

דאמרי' שקנה הוא עמידת בארונה . אפי' הכי כל אחד גובה כדיו ולא יגבו כלן מן העריות שקנה בארונה משום דאפי' להו' אי שתקו שתקו ופי' לא מהדנא טעם ויבורית למה וכו' . עוד כתנו התוספות כזה הדיבור דאפי' כתב הכל בטור אחד יכול לכתוב פירוש מכל מקום זה אפי' אדעתיה דיכול לכתוב השטר ומשום הכי פריך שפי' מברן לא מבעייהו שכלן נכנסת תחת הכעלים שאם יבואו לגבות מעריות שלקח בארונה יכול לכתוב השטר ולהחזיר היבורית וקשה כיחא דאפי' אדעתיה השטר דאיינו בדייתמי ומהי בני דאפי' שתקת לא אפי' אדעתיה דלא שייך למט פונה גבי יתמי כו' שהמחזיר לייטומים אינו משתעבד משום דהוי כקנו אותו מחדש ואינו משתעבד מכל מקום מה שיכול לכתוב השטר עלה על דעתו שאו הוא משתעבד דכשנכנס השטר הוה ליה באילו לא מבין אביהו לעול' והיי' הם משתעבדי לבעל חוב ואם פן מאי פריך מברן לא מבעייהו והיי' הדבה טובא בא להשמיעין דכנסו תחת הבעלי ויגבה כל א' אז כדיו ולא יגבה מעריות שקנה בארונה משום דיכול לכתוב ולהחזיר היבורית . ובי' תישא' הלא כשנכנס השטר או עשה כאלו לא נמכרו מעול' שפי' מהם ומן הראוי שגב מן היתומי' כל אחד כדיו שהיי' הם משתעבדים להם כלם דאפי' למישר כגון שהלוקח עשה קנייני' אפי' עשה היתומי' ואפי' הוא להם תכתבו לו שקניתי מכם עריות וכוונתי ויבורית לא קניתי . ויש לומר אם כן מאי קאמר אי הכי אפילו בנויקין גמי צימא הכי בשלמא אי עממא דאין גובין כלן מעריות שקנה בארונה משום דאפי' לא אי שתקת שתקת ופי' לא מהדנא טעם ויבורית למה כיחא דפריך שנויקין ולא פריך מבעל חוב משום דמי' אמ' לה לבי תהדר דהשתא גמי ויבורית בעית למיטר לדידמי' הקונטרס אל אפי' אמית דעממא משום דאפי' כש' לטעם אפי' פריך מנויקין טפי מבעל חוב היבא דכבשה לטעמא או הוה ליה כאלו לא נמכרו מעולם ולא שייך למיטר לבי תהדר . ואם כן לייפוך מן בעל חוב אל ודאי ופי' אפי' לומר כן :

מיטב פשיט' שיתן לו סובין ועלה אמו מהו דתימ' אמר ליה זיל טרם חבין כתי' ליתן לו כסף קא משמע לן . אבל לטעם היבא דלית ליה כסף יתן לו או מיטב או סובין דכל מילי מיטב הוא וכו' . אבל קשה על דרך זה דאפי' קאמר גבי רב אשי אילימא לענין מיטב היינו דרב הובא וכו' משמע דרב הובא דוקא קאמר או כסף או מיטב דקרקע קרי הוי בבכף משום ולא כמו פסי' ה"ר יעקב דמיטב וסובין שוים :

תוספות כדיובר המתחיל פשיטא הוי כרא' והוי' לראו כרא' וכו' . אומרים שם התוספות . ואם תאמר ואמאי פשיטא ליה והא' שמואל אית ליה בסמוך בל בעל חוב ונטל חלקו של א' מהם ויתר וכו' וקשה למה לא הקטן התוספות מדרב אשי אדרב אשי דהכא משמע שנטול חבי ממש ולקמן קאמר רב אשי שנטול רביע בקרקע או רביע במעות כו' . ויש לומר שהתוספות לא הקטנו מרב אשי לפי שהם עושים עיקר מפי' שבי' פשיט' רש' . ולפי' מירוש' שנגזרה שפי' כספיה הוי' הם בקרקע דקאמר רב אשי היינו שכל להשמיעו שלא תאמר דוקא מעות קא משמע לן כו' . שטול מה שיגבה או קרקע או מעות וכו' :

תוספות כדיובר המתחיל רב אשי מקפיק ליה וכו' בלמון ואשון של רש' וכו' אומרים התוספות כדוק דכיוצא אלל מקפיק ליה הוי כלקוחות באכפיות או כלקוחות שלא בחסריות . וקשה ולמה הצרי' או רביע בקרקע לא היה לו להוודי' אלל וטעם רביע בלדד ומילא' הייתי אומר שיתן לו מעות כדין לקוחות שנטול מעות . ויש לומר שכל להשמיעו שיכול ליתן לו כל מה שיגבה או קרקע או מעות :

סוגיא של גחלת

ע"ג גמרא עוד דרכו לנתוקי' בור דרכיה לנתוקי' וכו' ופי' רש' ז"ל והוה ליה לאשקוף אדעתיה שפילו בלל חטש דרכו לנתוקי' כו' . ומקשו עליו התוספות דעל כדחך דקאשו וכשהו' כדאין מיירי' ואם כך אמאי חיוב והא' תנן לקטן כשהו' כדאין פטור . ונראה למה שדעת רש' ז"ל שהאדם שומר קנת והבעלים לא כשהו' כדאין ואשמיעין יביתא אפי' . שהאדם שומר קנת אפילו הכי חיוב כיון דבלל חטש דרכו לנתוקי' חיוב דהוי' פשיט' . וקשה על זה אם כן מה מקשה הספר לרבי יוחנן מאי שטא התם ומאי שטא הכא . והרי על כדחך שלהבת ליש לקיש הוי' גמי כשלהבת לרבי יוחנן דפטור והא' כן מאי פריך מאי שטא התם דמשמע שהיה ראוי להיות חיוב כשלהבת לכך וכו' שכן הוא הענין כי דרך התעם כפי' מה שנוחה הענין כך מוליד אותו כשנוחה אותו שמוקדו בידו ונלפת דמשמיה הוא יבית אונתה כך שנוכר . שכל דעת כן מסרה לו אדמונו וכשהיא שמוקדו לו בידו כשלהבת הוא מוקד' להדליק שנוכר שפי' להדליק מסרה לו אדמונו כיון שסמכה לו אדמונו דלוקה . לכן מקשה מאי שטא התם שראוי להיות חיוב מטעם דפשיט' אלל כשלהבת ראוי להיות פטור . תוספות כדיובר שמתחיל אלל שור עביר ליתוקי' כו' אומרים התוספות באמצע הדיובר אלל גחלת לא גרע כל כך שיתן דיו ללבות גחלת כו' . וקשה א"כ מה נדחך טעם דמשמיה וחולא' תיפוק להא' משום דאין דרכו ללבות . ויש לומר נדחך טעם דמשמיה דהא' כהא' תליא' משום שראוי דמשמיה אין דרכו ללבות אותה אלל מניה אותה כמות שהיא כו' :

תוספות כדיובר המתחיל ורבי יוחנן דאמר אפילו מסר לו שלהבת מיב כו' ואומרים שם התוספות הא' שלהבת לרבי יוחנן כנחלת ליש לקיש כו' וקש' א"כ יבול ליה' זה שהרי נחלתו הוא רוחין דמשמיה ושהבת לא משמיה כו' ויש לומר שכן דעת התוספות כיון שלר' יוחנן כדאין אותו שמחייב הוי' דמסר ליה סילת' ועומד שאם היה רבי יוחנן פטור בכל ענין אפילו כשנלפת ועומד . אם כן יאמר אפילו מסר לו סילתא ועומד כטו' אלל כיון דמחייב כס' לתא' ועומד ש"מ כשלהבת שהיא מדגנה אחת ככירא' ליה דמשמיה ולא כמו נחלת ליש לקיש :

תוספות כדיובר המתחיל אלל וכו' עריות ויבורית כו' אומרים התוספות כרא' דאיינו שפירא' או לו טבא בינתי' מכל מקום הובך טעמא דלהי' טרמי' וכו' . קשה מאי אפילו טבא בינתי' דמשמע כל טבא אי' טבא ויבורית שדריך לטעם דלהי' טרמי' וכו' . ויש לומר שכן הוא דעת התוספות בל' טבא אם קנה עריות והניח ויבורית דדוקא טעם דלהי' טרמי' וכו' יבול דלדחות אלל ויבורית שהניח ביד שמעון אבל טעם שהנתי' לך מקום לגבות משום אינו יבול לדחות אלל ויבורית שהניח ביד שמעון שיכול הבעל חוב לומר לוי' אין זה מקום שלי ואיני רוצה ויבורית אפילו טפי פורתא אלל איני רוצה עריות שדריך אלל מטעם דלהי' טרמי' וחבני דוחה אותו שלא יגבה מעריות שדיו' ויל' אלל ויבורית שדריך אלל מטעם דלהי' טרמי' . דאי' משום הגחתי לך מקום לגבות משום יבול לומר בעל חוב לוי' איני רוצה ויבורית שדריך טפי פורתא בדאמרינן משום בעילת דלת שכלן אמרו אפילו טבא בינתי' :

תוספות כדיובר הוי' אומרים התוספות באמצע הדיובר ובעל כרחו של שמעון היה יכול לקח טפי פורתא בדאמרינן לעיל כו' קשה והוי' כלי' איירינן ולמה אמר בעל כרחו של שמעון כו' ויש לומר משום מה מבר' לו באשון לשני וכמו שאם היתה ביד שמעון היה לוקח ויבורית טפי פורתא הכי נמי השתא דויבורית ביד לוי יכול לומר לו בענין טפי פורתא :

דל' ע"ג תוספות כדיובר המתחיל מהחזיק בה או יבול לחזור וכו' אמרו שם התוספות באמצע הדיובר ונראה לפי' שמיירי' שקניא קנין גמור או בחליפין או בטור או בחוקה וכו' וקשה למה למה לא אמרו גמי שקניא בבכף וכו' . ויש לומר דאז אם היה בחסריות ומשהחזיק לא היה יכול לחזור וכו' . אבל אם נתן מעות אינו יכול לחזור בו והוא הדיון כמי' אם קנה בבכף היינו נתן מעות דאין יכול לחזור בו כיון שדעתו של לוקח דכל זמן שלא נתן מעות יכול לחזור בו וכו' והשתא שקנה בבכף ודע' אמרי' אינו יכול לחזור בו דהיינו נתן מעות וכו' :

תוספות כד' בור הני' אמרו התוספות שם ובלא נתן מעות אייני דאי' כיתן מעות מיירי' אפילו באריות וכו' וקשה מאי קאמר ארוי מירכף ואשלא' לך והרי לא נתן לו מעות והיה לו לומר אחוי' סירכף ותהי' כטור דמסתמא אייני איבא דאמרי' בלא נתן מעות בלישא' קמא' . ולא תירך :

גמרא דיחא הוא דקא' אויל' ראונו . כנאה דנפקא מינה כגון שהבעל חוב היה חי' שבועה מתקום אחי' לראובן אם כן יאובן יבול לל' על ושבועה מענין זה ולא שמעון שלא כתחייב לו שבועה מתקום אחי' וכו' . גליבא למיטר דמקא' מה כגון דבעל חוב היה חשוד על השבועה ומן הדיון ישנב שכנגדו ואם שמעון פטור לטעמה כגון שהיה גזיל' ואינו יכול לטעם אם כן ישנב ראונו ; שאם כשר הא' ל' כח למיטר שישנב שכנגדו תקנתא היא והאי' גמי דקא' אויל' ראונו ומשמע' דינא בהדיה תקנתא היא ותקנתא לתק' תא' לא עבדינן :

דל' ע"ג תוספות כדיובר המתחיל ורבינו תם אומר כן דמפיש' ש' ג' דענין כניוקין או כסף או מיטב או חוה' וכו' וקשה א"כ מניח רבינו תם רב הובא בזה דרי' יהושע ורב פפא דאובין בתרא' אשניו פוסק בותן . וה"ר יעקב' היה אומר דרב הובא אית ליה כמי' דכל מילי מיטב . והרי מירוש' או כסף או מיטב פירוש' אם יש לו כסף יתן לו כסף ואם אין לו כסף יתן לו או מיטב . או סובין מה שיגבה . והכי מירוש' נגמרא' לית ליה פידוק' לית ליה ל' כסף ולא אשנין :

תוספות כדיובר המתחיל ורבינו תם אומר כן דמפיש' ש' ג' דענין כניוקין או כסף או מיטב או חוה' וכו' וקשה א"כ מניח רבינו תם רב הובא בזה דרי' יהושע ורב פפא דאובין בתרא' אשניו פוסק בותן . וה"ר יעקב' היה אומר דרב הובא אית ליה כמי' דכל מילי מיטב . והרי מירוש' או כסף או מיטב פירוש' אם יש לו כסף יתן לו כסף ואם אין לו כסף יתן לו או מיטב . או סובין מה שיגבה . והכי מירוש' נגמרא' לית ליה פידוק' לית ליה ל' כסף ולא אשנין :

אפי' ל' ע"ג

דל' ע"ג

חירושי מסכת

בבא קמא ע

כט

עבדא במטלטלי דמי משום הכי האומין בעבדים לא קנה מטלטלין וכיון דהוי במטלטלי אס כבישא החזיק בקרקעות אמאי לא קנה עבדים כו' על כן הונק לבי כבישא לבי המסקינא משום דניידי כו' אבל קשה כיון דידע טעמא דנייד אס כן יאמר דכולי עלמא עבדא כמקוצי דמי כו' . והא דקתיב בשפיא החזיק בעבדים דהיינו החזיק בעבד' לא מהמטלטלין והעבדים הם דכר הנקנה שלקא דעתא אמאי דאף ע"ג דנייד קנה המטלטלין אוב העבד קא משמע לן דלא קני משום דמטיב מטלטלי ומטלטלין אוב מטלטלין אין ניקיין כו' :

גמרא כתבאי החזיק בעבדים לא קנה בקרקעות בקרקעות לא קנה עבדים כו' ואמר רש"י ו'ל כד תמצא לקמן שאני מטלטלין דנייד כו' מטלטלי לא קניידי מ' ובעיטן עומדין בתובה כו' והוכרז לפי שאם לא קנה מטלטלין משום דעבדא נייד כו' . ויש לומר דלענין קניידי אוב דהוא קני דרכנן ידע דמכיון דעבדא נייד לא יקנה אוב קרקע . והלכך החזיק בקרקע לא קנה עבדים אבל לענין חוקא גמור היכא דחזיק בעבדים לא קנה מטלטלי אס היה חומר כולי עלמא עבד' במקוצי דמי לא היה סבור דנייד מטלטלי קניין אלא כיון דמטיב דעבד בקרקע . אס החזיק בעבד היה לו לקנות במטלטלי . ולפיכך לא קנה כולי עלמא כמקוצי דמי כו' :

תוס' כדכונה השתחיל והלכתא בכפות דייק לומר כמי דמיידי בשן כו' ואומר התוספות כדכונה דהיינו דאס דנשאין כפות איירי רבא כו' אמאי קאמר רבא ניבוי אוב משום דהוי חבר השתפית שלא לדעת' כו' תיפוק ליה דהוי חבר מהלכתא כו' . קשה גימא דלעולם אימא לך בשאין כפות מיידי רבא והאי דקאמר ניבוי אוב גט משום דהוי חבר המשתמר' שלא לדעתה כו' הונק דהמטיבני דאינו קניא משתמר' שלא לדעתה משום דהוי ניבוי ומשום דאינו כפות ולעולם יפן לבדו מועיל כו' . ויש לומר שכך הוא דעת התוספות אס היה דייק לומר דעבדא אס כן יאמר מש' דהוי חבר מהלכתא מיידי יאמר הא דאינו גט כשאין כפות והוא ניבוי משום דהוי חבר מהלכתא כו' ואו הייתי יודע דכשהוא כפות דאינו מהלך הוי גט והאי דהיו יפן לבדו שאינו מהלך הוי גט ומדלא קאמר האי שמע מינה דתרווייהו כני' כפות ויש כו' . תוספות כדכונה הוכרז אומיני התום כדכונה והלכתא ככפות כו' ומכיון דהתום דכפות ויש בעינין כו' וקס מני לה זה דטוב הוכיחו דכפות בעי כן עמו יפן אכל יפן לבדו באמר שפיסיק בלא כפות כו' ויש לומר לתרן דאס הקושא דאס כן היה לו לומר והלכתא בשן . ואו הייתי אומר שפיסיק יפן לבדו כו' ומדלא קאמר והלכתא בשן משמע שניהם משמע ככפו' ויש כו' ע"כ : ג' ג' ג' אמר דבענין שיהיו לו דיו ונגלו כפות ואפילו אינו קנה . קשה מנא לן שלא יועיל יפן לבדו כמות דיו ונגלו כו' . ויש לומר דאס כן בשמור והלכתא ככפות יאמר והלכתא ככפות כמות ולא נגלו ואפילו ניבוי אוב גט משום דמטיב חבר מהלכתא אכל אס היה יפן אפילו אינו כפות כלום הוי גט משום דהוי משתמר לדעת' כו' ומדלא קאמר הכי וקאמר והלכתא ככפות דהיינו דיו ונגלו לפי הנוכר ע"כ .

תוספות כדכונה השתחיל ומיני אס חזר כו' אומיני התום' אס בחילת דהיינו תיפא חזר חזר פלקא דעתין אי מטיי' לא אסר כל שכן לאמר שט טה דהוי משון גמור . וא"כ כיון דמטיב דמטיב דהוי משון דהיינו הכי משכח לה לא חטיי' ולא לאמר מיתה שהיא לאמר שטייה . וליכא לאחוקי כבעל מזה דמטיי' חסד משום דחסור בנייה ועבודה יתר מאחר שטייה שהיא מותר גמור וליכא כל שכן לאמר שטייה היא ליכא למימר דבעל מזה מהמטלטלי חזר דהיינו משון אלא לאמר שטייה כו' : תוספות כדכונה הוכרז אומיני התום' אס חזר כו' אומיני התום' אס בחילת כו' אמר דחזי להקב' כו' . וקשה למה אין פותרי' זה הפי' מדמי' להקב' דאס היה מקשה מטיי' מי אסר דמי' להקב' א"כ למה מתקן כיון מטיי' וכו' לאמר שטייה יתקן כיון חזי להקב' ובין חזי להקב' . ויש לומר שטייה טובה דחזי להקב' בתקן בעלי' לו' דלאחר שטייה לא הוי משון . והתו' הולכין לפי שטתם שאומד תקלן בעלי' אפי' לאמר שטייה הוי משון : תוספות לסייעיה כדכונה הוכרז אומיני התוספות כדכונה דהיינו דאס כן דכי פריך מבכור כו' לסייעיה משלמים דקאמר כן עזאי לא כח הכתוב אלא לרבות שלם וכן עזאי כו' אחר כו' . תיפא למה לא אסר לסייעיה משלמים אליבא דרבינא דמתני' אס יאמר שטייה בענין תיקן ככאן דקאמרת כו' ומטיב רבינא כו' דקאמר לקמן רבינא דלא אחר לענייה הכא ר' יוסי כן דוסתאי אלא מעשר אכל בכור ושלמים הוי משון אליבא דבן עזאי משום דהוי כאלו הוי אומיני אליבא דרבינא לפי שאין אנו יכולין לומר דבן עזאי איירי בשלמים אלא מכת רבינא דמתני' לה אס יאמר דמיסתי אס כן על כפריך כן עזאי ולא איירי אלא בשלמים דוקא דאי איירי בכבור ושלמים אס כן בחאי' פלגי' אוב יוסי וכן עזאי וכו' ומיהו יש לדמות דנוכל לומר דכאן פלגי' דבן עזאי איירי בכבור שולד בארץ דאפילו הכי הוי משון בעלי' לפי מהר"ם . ואבא וסיי' מיירי בכבור שולד ככונה לארץ כמו שתיקן רבינא שאל עבדו העממי אוב יוסי בכבור ושלמים וכו' . הלכך נראה למה לתרן בענין אחר שלא היו יכולין התוספות להקשות שכן רבינא דמתני' לה אס יאמר אוב יוסי לא אסר אלא בכבור בלבד והאמר בקושא כו' : תוספות כדכונה הוכרז אומיני התוספות גט כן חילת שאמרו דא"כ אדפריך מבכור לסייעיה משלמים דקאמר כן עזאי לא

כח הכתוב אלא לרבות שלמים וכו' וכן עזאי ואבא יוסי אחר וכו' תיפא למה לא אסר לסייעיה מבכור שולד בארץ דהוי משון לפי מהר"ם ו'ל . ויש לומר ולתרן שאם היה מטיי' אותו מבכור שולד בארץ אין חילוק בין מטיי' בין לאחר שטייה דהוי משון כו' והפסד מתקלן בין מטיי' בין לאחר מיתה אליבא דרבי יוסי הגלילי כו' דעל כפריך מתנייתין דקתיב דהמקדש חלקו יש חילוק בין מטיי' בין לאחר מיתה כו' וכיון דלא איתיי' כרבי יוסי הגלילי כמאן איתיי' דאלו כדכנן כו' מתי' איתיי' המקדש חלקו דהוי משון גמור כל קדשים קלים לבכנן הוי משון גמור ואינה מקודשת . וא"כ קשיא דמטיב אסתמא אלא דהוי לאחר שטייה הוי משון גמור כו' :

תוספות כדכונה הוכרז אומיני התוספות כדכונה דהיינו כו' והוי לכם ולא לבכורה כו' אכל פשיטא דהלך בעלי' אפילו לאחר שטייה כו' הוי משון בעלי' לקדש כו' אס האשה ולכל דבר וכו' . זהו דעת התוספות ע"כ : ומכאן הו' מוכיחין דהאי דפריך ומטיי' מי אסר דפריך ממתנות בהונה מדלא קאמר מתנות בהונה שאני כו' . אבל לרש"י שפיסיק חלק בעלי' לאחר שטייה הוי משון גמור אין להוכיח מדלא קאמר מתנות בהונה שאני כו' דהא דלא קאמר מתנות בהונה שאני משום שלא אטעה דוקא מתנות בהונה הוי לאחר שטייה הוי משון גמור . אבל חלק בעלי' אפי' לאחר שטייה הוי משון כו' . אבל הקושא דהאשונה שהקשו התוספות אי מטיי' לא פשיטא דכל שכן לאחר שטייה קשה לרש"י וכו' : תוספות כדכונה הוכרז אומיני התוספות כדכונה דהיינו מתנות בהונה חלק שיש להכניס בשלם אלא תאמר משום דלאחר שטייה כו' . קשה מיה כדכונה התוספות לומר מדלא קאמר מתנות בהונה שאני . והלא לפי פירושם שפיסיק חלק בעלי' אפילו לאחר שטייה הוי משון כו' אס לא כן תמצא שיש חילוק בין מטיי' בין לאחר שטייה לא במתנות בהונה דהיינו תורה ושוק כו' דמטיי' משון הדיוט ולאחר שטייה משון גמור . אבל לפי שטת רש"י ו'ל שטייה שיש דמטייה יש בהם חילוק בין מטיי' בין לאחר שטייה : ואומר מ' השמעה שיש מפיסיק כי קאמר ר' יוסי מטיי' כלו' באותו חלק שיש לבעלי' שלמים . אבל המקדש בחלקו דאינה מקודשת דאיירי ככונה ושוק שאין חלק לכהניס בהם לא לאחר שטייה על כן מקשה רש"י ומטיי' מי קאמר והכי תמצא דהוי מטיי' ואפילו הכי הוי משון גמור דהיינו בכור וכו' ומטיי' מתנות בהונה קאמרת שאני מתנות בהונה דאפילו מטיי' הוי משון גמור וכו' :

גמרא והתקן המקדש בחלקו בין בקדשים בין בקדשים קלים אינה מקודשת כו' תיפא אמאי לא העמיד בכבור בהונה לארץ דלאחר שטייה הוי משון גמור כו' ו'ל כיון דלכתחילה אינו קני יבול להיות דאפילו לאחר שטייה הוי משון דהיינו וכו' :

תוספות כדכונה הוכרז אומיני התוספות כדכונה דהיינו כו' והוי לכם ולא לבכורה כו' אכל פשיטא דהלך בעלי' אפילו לאחר שטייה כו' הוי משון בעלי' לקדש כו' אס האשה ולכל דבר וכו' . זהו דעת התוספות ע"כ : ומכאן הו' מוכיחין דהאי דפריך ומטיי' מי אסר דפריך ממתנות בהונה מדלא קאמר מתנות בהונה שאני כו' . אבל לרש"י שפיסיק חלק בעלי' לאחר שטייה הוי משון גמור אין להוכיח מדלא קאמר מתנות בהונה שאני משום שלא אטעה דוקא מתנות בהונה הוי לאחר שטייה הוי משון גמור . אבל חלק בעלי' אפי' לאחר שטייה הוי משון כו' . אבל הקושא דהאשונה שהקשו התוספות אי מטיי' לא פשיטא דכל שכן לאחר שטייה קשה לרש"י וכו' : תוספות כדכונה הוכרז אומיני התוספות כדכונה דהיינו מתנות בהונה חלק שיש להכניס בשלם אלא תאמר משום דלאחר שטייה כו' . קשה מיה כדכונה התוספות לומר מדלא קאמר מתנות בהונה שאני . והלא לפי פירושם שפיסיק חלק בעלי' אפילו לאחר שטייה הוי משון כו' אס לא כן תמצא שיש חילוק בין מטיי' בין לאחר שטייה לא במתנות בהונה דהיינו תורה ושוק כו' דמטיי' משון הדיוט ולאחר שטייה משון גמור . אבל לפי שטת רש"י ו'ל שטייה שיש דמטייה יש בהם חילוק בין מטיי' בין לאחר שטייה : ואומר מ' השמעה שיש מפיסיק כי קאמר ר' יוסי מטיי' כלו' באותו חלק שיש לבעלי' שלמים . אבל המקדש בחלקו דאינה מקודשת דאיירי ככונה ושוק שאין חלק לכהניס בהם לא לאחר שטייה על כן מקשה רש"י ומטיי' מי קאמר והכי תמצא דהוי מטיי' ואפילו הכי הוי משון גמור דהיינו בכור וכו' ומטיי' מתנות בהונה קאמרת שאני מתנות בהונה דאפילו מטיי' הוי משון גמור וכו' :

גמרא כדכונה הוכרז אומיני התוספות כדכונה דהיינו כו' והוי לכם ולא לבכורה כו' אכל פשיטא דהלך בעלי' אפילו לאחר שטייה כו' הוי משון בעלי' לקדש כו' אס האשה ולכל דבר וכו' . זהו דעת התוספות ע"כ : ומכאן הו' מוכיחין דהאי דפריך ומטיי' מי אסר דפריך ממתנות בהונה מדלא קאמר מתנות בהונה שאני כו' . אבל לרש"י שפיסיק חלק בעלי' לאחר שטייה הוי משון גמור אין להוכיח מדלא קאמר מתנות בהונה שאני משום שלא אטעה דוקא מתנות בהונה הוי לאחר שטייה הוי משון גמור . אבל חלק בעלי' אפי' לאחר שטייה הוי משון כו' . אבל הקושא דהאשונה שהקשו התוספות אי מטיי' לא פשיטא דכל שכן לאחר שטייה קשה לרש"י וכו' : תוספות כדכונה הוכרז אומיני התוספות כדכונה דהיינו מתנות בהונה חלק שיש להכניס בשלם אלא תאמר משום דלאחר שטייה כו' . קשה מיה כדכונה התוספות לומר מדלא קאמר מתנות בהונה שאני . והלא לפי פירושם שפיסיק חלק בעלי' אפילו לאחר שטייה הוי משון כו' אס לא כן תמצא שיש חילוק בין מטיי' בין לאחר שטייה לא במתנות בהונה דהיינו תורה ושוק כו' דמטיי' משון הדיוט ולאחר שטייה משון גמור . אבל לפי שטת רש"י ו'ל שטייה שיש דמטייה יש בהם חילוק בין מטיי' בין לאחר שטייה : ואומר מ' השמעה שיש מפיסיק כי קאמר ר' יוסי מטיי' כלו' באותו חלק שיש לבעלי' שלמים . אבל המקדש בחלקו דאינה מקודשת דאיירי ככונה ושוק שאין חלק לכהניס בהם לא לאחר שטייה על כן מקשה רש"י ומטיי' מי קאמר והכי תמצא דהוי מטיי' ואפילו הכי הוי משון גמור דהיינו בכור וכו' ומטיי' מתנות בהונה קאמרת שאני מתנות בהונה דאפילו מטיי' הוי משון גמור וכו' :

דף י"ב

חורשי מסכת

בבא קמא ע"ב

ששלים בי אורחה מן העלייה . אבל היבא דשני ואיעד טעמא דכי אורחיהו כעלמא היה דאין לשלם נזק שלם וכן העלייה כגון רגל אחת שלכתיב ואמרה בני נזק אס כן מן הדין הוא ששלים בי אורחה מן העלייה . אבל היבא דשני ואיעד כגון מועד דעלמא היה לו לשלם מן הדין ג"ש חני עגופו דנד תמות במקומה עומדת ותי מן העלייה השתא דהוי ברשות על ידי שינוי אין ראוי ששלים מנופו אלף חני של חני נזק ברשות דהיינו רביע וא"כ היכי פשיט מרבנן דחבינזק מנופו משלם :

תוספות כדבור הנזכר אומרי' התוספות בסוף הדיבור וכן משמ' לקמן דפיר' והא משונה הוא משמע דלי' הוה מוקמה פלוגתייהו פהעדה ניהא דכעי רבא על ידי שינוי ואם תאמר מה ראיה מביאין מזה דברא איירי על ידי שינוי לעולם אימא לך דפלוגתא לא ניהא כהעדאה אלף באורחיהו . אבל כשינוי לא ניהא פלוגתייהו דהכא לא איירי אלף בדאורחיהו והאי דנקט גלגלים דהוי שינוי לריבויא דרבי אליעזר קט' דאף על גב דהוי משונה אפילו הכי סבירא ליה דלא משלם אלף חני נזק דאין העדה . וכי תישא אס כן לר' יהודה תיקשי לך דניחא לא אמרי' העדה המשלם נזק שלם אלף משום דהוי משונה ממש יבנותא לרבי אליעזר דאע"ג דהוי אס כן יאמר כי אורחיה דים העדה וכל שכן משונה דים העדה דהוי יבנותא עמי והדר קושיא לריבויא . אס כן מה ראיה מביאין . ויש לומר דאין הכי נמי דהוה ליה למקט ברשות כי אורחיהו דהוי יבנותא דרבי יהודה אלף נקט גלגלים דהוי משונה ממש יבנותא דרבי אליעזר דאע"ג דהוי משונה ושיך בו העדה אפילו הכי סבירא ליה לרבי אליעזר דמשלם חני נזק משום העדה לבריות :

תוס' כדבור הנזכר אומרים התוספות וכן משמע מדקאמר או דילמא תולדה דרגל היא משמע דאיירי בלא שינוי . וקש' דמה ראיה היא ואת כומא דלעולם איירי בשינוי וקאמר או דילמא תולדה דרגל לעבין דלא שיך ביה העדה . אבל לעולם כשינוי איירי . ויש לומר אס כן היה לו לומר רגל תפילה ויאמר לרגל מדמיין לה אף ע"ג דהוי משונה אפילו הכי לרגל מדמיין ליה ויש העדה . אבל קשה על תירוק דלקמן בעי רבי יצחק היתה מלכת כה"ג ונבעיה וקאמר או דילמא תולדה דרגל היה אף על גב דהוי משונה דבעוש שינוי הוא ופיר' הכי הוכיח כבעי' או דילמא תולדה דרגל היא לבסוף . וי"ל דגביר' ירמיה פשיטא ליה דהוי שינוי וכו' ולא קא מעביא ליה אלף אי הויית תיבת ברשות הניזק בקרן או פשוטה ברשות הרבים כרגל משום הכי לא חס לומר או דילמא רגל לבסוף :

גמרא אסר לך רבא כי קא מעביא לרדי' אליבא דרבנן דפליגי עליה דטומכות . אבל הכא בין לרבנן בין לרבי אליעזר כטומכות סבירא ליה ויאמרו התוס' לעיל כדבור דמשמע מתחלתו בסוף הדיבור וכו' אה דכתרייהו מעביא ליה דהיינו ברשות כי אורחיהו וברשות על ידי שינוי כו' ע"כ . וקשה למה לא הכיאו התוספות מכאן ראה דלע' פתרו יהו מעביא ליה דאילו כבי אורחיה מה מעביא ליה לוקי פלוגתא דרבי אליעזר ורבנן בריות על ידי שינוי ורבא לא קא מעביא ליה לא ברשות כי אורחיהו אי' יש העדה או אין העדה . לא ודאי מדלא מקמי הכי שמע סיבא רבא בתרייהו קא מעביא ליה ויבא ראה מה כו' . ויש לומר דלא הו' יכולין להביא ראה מה דאס כן או אתה נביך לו כרבא כמו כן הפשוט דאין שינוי לרביע נזק מרבי אליעזר דאין יש שינוי יבוא עליה העדה מרביע נזק לשלם . אבל קשה בימא דקא מעביא ליה לרבא אליבא דרבנן דרבי אליעזר והכי קא מעביא ליה יש העדה לבריות על ידי שינוי דכלא העדה חייב רביע נזק ועל ידי העדה חייב חני נזק . או דילמא אין העדה דאפילו כלל העדה חייב חני נזק ואו אינו קשה הפשוט דאין שינוי . ויש לומר כיון דרבי אליעזר ורבנן סבירא ליה ברבנן דטומכות ברשות כי אורחיהו משלם חני נזק אי אפשר לומר דמשפיק ליה לרבא אליבא דרבנן דר' אליעזר אס יש שינוי או אין לו שינוי פירוט דאס יש לו העדה אין שינוי . ופשוט ליה אליבא דר' אליעזר דאין שינוי דכיון דים העדה ותיב נזק שלם אס כן שינוי בזה יש שינוי ואיך יבא שריביע נזק לשלם על ידי העדה כו' . ואם תאמר נוכח דמנופו משלם דאי מן העלייה אס כן נלמוד ברשות דעל ידי שינוי דעלייה משלם מקל וחומר ומה ברשות כי אורחיהו שפטורים ברשות הרבים חייבין נזק כדנ' הנזק מן העלייה ברשות על ידי שינוי שחייבין ברשות הרבים אינו דין שחייבין חני נזק מן העל' ייה ברשות הניזק . וי"ל דאייבא למישר דיו מיהיה חייב מנופו כקנין ברשות הרבים שאינו חייב חני נזק אלף מנופו דאמר שפי' דיו אע"פ דשפיך ק"ו אליבא דרבנן ואפילו אליבא דר' טיפון דלא דריש דיו היבא דמיפיק ק"ו כי הבא איבא למישר קני ויבית דחייב ברשות הרבים ואינו חייב לך ח"כ ומנופו . אבל דר' למה שפיק תלת מנופו וסן העלייה ליש העדה או לאון העדה דיוכל להיות דמנופו הוא משלם ואין העדה . או יוכל להיות דמעליה משלם ויש העדה אבל הכל תלוי כבעי' דר' ירמיה לקמן דאס כבעי' על איירי ברשות על ידי שינוי יפטר ברשות הרבי' כמו שיש פירושים אשר מפרשים כן ואף ליכא קל וחומר שאמרנו לעיל וחי איירי ר' ירמיה ברשות כי אורחיהו ופשוט ברשות הרבים . משמע אבל ברשות על ידי שינוי חייב ברשות הרבים ואף איבא קל וחומר . וכן משמע מתוך התוספות שאמרו דליכא קל וחומר כיון דברות דשן ורגל כזנב הניזק אינו משלם אלף חני נזק ולמה דמו טעמא זה היה להם לומר דליכא קל וחומר משום בריות

ברשות הרבים ואיבא קל וחומר דלא מיפיק בו' . וקשה אמר רבא אלף הכא בין רבנן ובין ר' אליעזר כטומכות סבירא ליה כו' וקשה כימא לעולם כרבנן סבירא ליה . וכי תישא הפשוט דאין שינוי לרבנן מדקאמר חני נזק דאין יש שינוי רביע נזק היה להם לומר דליכא למישר דכיא מספיקא ליה ברבנן דאפי' יש שינוי דילמא הא דקאמר היינו משום קל וחומר כדפי' ישית לעיל . ומהו הק"ו ומה ברשות כי אורחיהו שפטורין ברשות הרבים חייבין חני נזק ברשות על ידי שינוי שחייבין ברשות הרבים דכיע נזק אינו דין שחייבין חני נזק ברשות הרבים כו' . ויש לומר דאי מקל וחומר אתה רוכה ללמוד חני נזק אליבא דרבנן . אס כן תעלה אותו נזק שלם מרביע נזק לשלם עס שינוי ונעשה קל וחומר מן ורגל עגמו ומה שן ורגל שפטורין ברשות הרבים חייבין נזק שלם ברשות הרבים ברשות הניזק דחייבין ברשות הרבים רביע נזק אינו דין שחייבין נזק שלם ברשות הרבים כו' . ומהו איבא למישר דיו חני נזק ברשות הרבים והכי קל וחומר לרביע נזק דיו חני נזק ויאמר דיו חני נזק רביע' ולמה אומר נזק שלם דיש לומר דאין לנו לומר פיעון חדש כי לא מבינו אלף נזק שלם וכו' וכיבי נזק בו' :

גמרא אלף הכא בין רבנן ובין ר' אליעזר כטומכות סבירא ליה כו' ופי' גש' ו' ל' וכן התוספות ז' אומרים כו' דאי ברבנן סביר' ליה אס כן הפשוט דאין שינוי ברשות רביע נזק כו' . וקשה נישא דברבנן דטומכות סביר' ליה דאמר ברשות חני נזק ונפשוט דהא רש"י כל כפי' שינוי קא מעבי' ליה יש העדה כו' . ויש לומר דמקמי דפלוגתא דרבי אליעזר ורבנן ותי ענה מנופו משלם אס כן לא תוכל לומר דסכרי אין שינוי דהיינו נמי דים העדה דהא כהא תליא . אבל מנופו משלם לא סכרי כעלמא אלו השתי בעיות דהיינו יש העדה או אין העדה . ויש שינוי או אין שינוי שניהם תלויים זה בזה אבל מנופו משלם אומן העלי' משלם אינם תלוי' ביש העדה או אין העדה דיוכל להיות דמנופו משלם ואין העדה . או יוכל להיות דמן העלייה משלם ויש העדה וכו' ע"כ :

גמרא והא משונה הוא דדחיק ליה עלמא וכו' תישא למה נביך הספר לדחוק ולומר דדחיק ליה עלמא כו' כימא דמסונה הוא דקרא סלקא דעתיך ומאן דאמר נזק שלם סכר כובי ערפון ומאן דאמר חני נזק סכר כרבנן דרבי טיפון וכו' והיינו אנו מדמיין אלף נכסדך לומר דדחיק ליה עלמא גוס שלם היינו ברבינן לומר גלגלים אצטרפא ליה . וגם לא היה קשה לימא מר הלכתא כפלוני דאשמועינן דלפילו על ידי שינוי משלם נזק שלם וכו' . ויש למד דברות כי אורחיהו נביבין שניהם לנכדו כטומכות כו' ונמשא דר' התנאי' היו סוכים דלא כהלכתא רבי יהודה היה סובר כובי ערפון וטומכות וכו' אלע"ג היה סובר כטומכות ורבנן דרבי טיפון כטומכות הוי דלא כהלכתא . וכן יש להק' על רמי בר יוחנא' דכיעא דמי בני יוחנא סכר כר' ערפון ואמר כי רב כרבנן דר' טיפון כו' דים לתנן כמו שתיבנא דעל כנחך רמי בר יוחנא' וכו' רבכמי כטומכות בריות כו' דלא כהלכתא דמי בני יוחנא' וכו' אלע"ג היה סך דרבי טיפון וטומכות דהוי דלא כהלכתא . ומה הטעם עגמו אין להקשות למה לא הכיאו גש' ראה מדלגלי' שתיבן הספר דשי' ולא אייעד דאוקימנא פלוגתא דר' אליעזר ורבנן כפלוגת' דר' טיפון ורבנן ורבנן לא הקש' הספר ליה מר הלכה כובי ערפון ושר הלכה כרבנן אלף ודאי הטעם משום דתרייהו סבירא להו בריות כי אורחיהו כטומכות ואחד סובר ברשות על ידי שינוי כובי ערפון ואחד סובר כרבנן דרבי טיפון . ונמשא דשניהם היו סוכים דלא כהלכתא על כן לא הכיאו גש' ו' ל' ראה מהו אבל הכיאו ראה מהדום אינו מועד שהאחד היה לו לבסוף כמו זה התנא' והאחד כמו זה התנא' כו' ע"כ :

גמרא והא משונה הוא כי וחס תאמר לפי קא סלקא דעתיך דאיידי גלגלי' על ידי שינוי כפשוט דאין שינוי מר' אליעזר דאמר חני נזק דאין יש שינוי אס כן היה לו לומר רביע נזק כו' ויש למד שאס תנב' לפשוט דאין שינוי או איבא לאוקומי דלאורחיהו כו' :

גמרא ואמר רבי יוסף אמרי כי רכסם שבק וחומר טעמד ושכר את הכלים בו קשה מה צרי' להביא אמרי כי ברבלי' יבוא אלף היא דמיבד יחוקאל' אחד דאמר נזק שלם ויוצא דים העדה לבריות כו' . ויש למד שאס ליה היה מביא אלף דמי בר יוחנא' לומר לא הייתי אומר הטעם משום דים העדה אלף משום דסכר כטומכות ולאפוקי מרבנן וזהו חידוש : כטופיה דמי קא שמע כו' כי פירושו שלם כ"ש קא שמע על דלא שלם אלף חני נזק בו' תישא ההידוש הוא לר' אליעזר . אבל לרבי יהודה דסבירא ליה דמשלם נזק שלם אמאי נקט גלגלים . ומה מידש אבתי לימא כטומכות וכו' ויש לומר דלרבי יהודה נקט ליה משום רבותא דרבי אליעזר כו' :

גמרא רבי עקיבא' מלך דפליגי בו' תישא נישא דעל כנחך פליגי דאי לא פליגי אלף תרייהו סביר' יש העדה לבריות אס כן כפשוט דאין שינוי כיון דים העדה לבריות אלף ודאי פליגי . ויש לומר דאי לא פליגי כימא דאיידי בריות כי אורחיהו ולא הפשוט דאין שינוי כו' :

גמרא בעי רב אשי' כ' כח אליבא דטומכות ככח דמי או לא כו' . תישא למה לא שאל איבא דרבנן כו' ויש לומר דרבנן דאין ליהו הלכתא בריות

דברות

דברות

חירושי מסכת

בבא קמא ע"ב

לא

התוספות שלא רבו לפרט כפטי' שגזירה להם שאם ישיבה בזה מצד אחד שלא
 היתה כפתח המכות היה חשוב גזרות הדין וה להלם מה שהזיקה לסיכך
 פירשו הם כמו מני עיקוס לפי שטעמי' דרדין היא פונעת בפתח המכות וזהו
 רשות הרבים מן שני בדידים וכו' :

גמרא חזא דקיימא לאגרא וזדא דלא קיימא לאגרא וקיימא להא לא
 העמיד שניה' דקיימא לאגרא והאזכר בית מרא' בן למעלה שבר
 לשמעון לפי שששבר מרא' בן גילה בדעתו שהי' חפץ ליתן שבר כדאמרי'
 לעיל כפי יוסף אומר אם עמד ביקף וגדל את הרביעי' מעלגלין עליה את
 הכל לפי שגילה בדעתו . והא דקאמר משמיה דרב אינו גרף לעלות לו
 שבר כגון שבר שלא מדעתו ולא גילה בדעתו שהיה חפץ לאזכרה כו' ולא תיזן ?
 ויש לומר דהכא לא חשיב גילוי דעת אבל שמעון בן לא כיון לכוון וליתן שכירות
 אלא לראובן ולא לשמעון כו' ע"כ :

תוספות כדיבור המתחיל מקיימא בקין וזוית' אומרים התוספות בסוף
 הדיבור אפילו לאמור אינה יכולין לאכול בלי חיזור וכו' תימא
 מה נבייבין התוספות לומר כן יאמרו דרב דאמר פטור דמיכ' ליה ימות
 הרבים כשאכלה בלא חיזור דוקא כו' . ויש לומר שאמר דקאי' על לא שבו
 אלא מחמתו כו' אבל מקנה מקום כו' א"כ גרף שהיה מקנה מקום על ידי
 חיזור דומי' דמסורת כו' . אבל קשה הסבר עצמו למה אמר לא שו' כדי
 שנגרף לומר דמקנה מקום אולי' רב א"כ א"כ חזרו דומי' דמסורת
 לא יאמר לא שו' אלא יאמר במחורת כולי' עלמא לא פליגי דהייבתי כ"כ פליגי
 במקנה מקום בלא חיזור דוקא שבר רשות הרבים אבל על ידי חיזור משב
 רשות הדין ויש לומר א"כ למה חלקה המטה בין אם אכלה שתוך הכתבה ובין
 אם אכלה מבני' החובה . יאמר במקנה מקום דהיי' ריבויא שפ' אף על
 פי שהוא לא יחד שהקנה אותו לבני רשות הרבים אפילו הכי אם אכלה שלא
 על ידי חיזור פטורה על ידי חיזור מיתב' על כן הונדך הספר לומר
 לא שו' וכו' :

תוספות המתחיל כי פליגי פסקי' מקום כו' אומרים התוספות בסוף
 הדיבור אפ"י שיש רשות לבהמות לדרום א"כ . פירוש אפילו
 הכי חשיב רשות הדין כו' וקשה לעיל פירוש רבי' דלא חשיב רשות הדין
 לפירות אלא היבא שאינו מיוחד לא לזה ולא לזה לשניים . אבל אם היה
 מיוחד לזה ולזה לשניים דהיינו שיש רשות לדרום אכלה לא היו רשות הדין
 לפירות כו' . ויש לומר דהכא נמי דעתם של התוספות הוא שיש לו רשות
 ברשות הרבים שאכל מקום הפירות כו' אבל אם היה לו רשות לדרום במקום
 הפירות משם לא היו רשות הדין אלא רשות הרבים וכו' ע"כ :

גמרא באיבא דאמרי' אומר' אכל מקנה מקום משותף לרשות הרבים פטור
 וכו' קשה דבשט' קמא היה רב מחייב ושמואל פוטור ובלשט' בתרא
 איכא דרב פוטור ושמואל מחייב ואין זה דרך הגמרא שיאמר איבא דאמרי'
 להפך משם . ולא תיזן :

גמרא במחורת כולי' עלמא לא פליגי דמחייבתי כו' וקשה יאמר במחורת כולי'
 עלמא לא פליגי דפטורה וכו' ויש לומר דלכך אמר מחייבתי לפי שבר
 אחד דהיינו אולי' רב אחי בלשט' קמא דבמחורת רב היה מחייב והשתא
 קאמר נמי דמחורת כולי' עלמא לא פליגי דמחייבתי ואפ"י שנס' אם היה אומר
 מחורת כולי' עלמא לא פליגי . ופטור היה שמואל נמי שזה בלשט' קמא מכל
 מקום לא רצה להשוות אלא אולי' רב דרב שהוא דבי בתמילה במחורת וכו' :

תוספות כדיבור המתחיל דרב סבר בור נגזרתו חייב ולכך פטור ואומרים
 התוספות באמצע הדיבור ולא אמרינן דפטורה מטעם דקדוש
 וזה מיידי' שלא נתבן נכשות הרבים כדי להשכיח כו' פי' מתקיימא אייבי' שלא
 נתבן נכשות הרבים כדי להשכיח ופלוגתיה דרב ושמואל אייבי' נתבן במקום
 שהקנה כדי להשכיח לפיכך אולי' רב כל הקודם וזה כו' וקשה בלשט'
 לפירוש התוספות אשר משלמים בין נתבן כדי להשכיח בפלוגתיהו דנתבן
 כדי להשכיח ומתבין בשלם נתבן כדי להשכיח כמו שאומרים התוספות
 בהדייא ביחא דנקט ספקה מקום וכו' אבל לפירוש ש"י שלא נכנס לכלה ואינו
 מחלק בין נתבן ובין לא נתבן אמאי שוקי' הספר פלוגתיהו במקנה מקום לוקי'
 פלוגתיהו בגון שהפירות נכשות הדין משם ולא הפקיד רשותו דרב פטור
 אם אכלן בהמה העובית נכשות הרב' שכיול' לומר בעל הבהמה לבעל השפית
 כמו שאמר הספר לקמן לאו כל כמיך דמקירתהו לפיה לרשות הרבים
 וזהו שדרת ליה לתובאי' . ושמואל מחייב לפי שאינו חושש על סכר' או וף על
 פי שלא היינו מרומין בלוס בין זה לזה מכל מקום גרף ליתן טעם למה אמר
 כן ולא אמר כן . ויש לומר דלכך לא אמר רשות הדין משם לפי שהיה קשה
 מה שהיו מקיני' התוספות ולא היה לו תירוץ דבשט' במקנה מקום שיש רשות
 לבני רשות הרבים לדינם כל זמן שאין הם פירות או נזבל לתן כמו שמתני'
 התוספות דכשיניעלו היתרביים נתבאו הפנימיים מסוכין לרשות הרבים .
 אבל בחבר הדין מקום משם אף רשות לבני רשות הרבים לדינם בלא אפילו אם
 יניעלו חתוניים אם כן יקשה למה פטור על הפנימיים ואין לו תירוץ לפיכך
 לא אמר כן :

תוספות כדיבור המתחיל אי' רב אי' בשמואל כו' אומרים שם התוספות
 רבינו יוסף סבר בשמואל דמחייב רשות הרבים וכו' תמא
 דרב כרב אינו יכול לסבור דרב פטור נכשות הרבים בלא חיזור כו' ויש לומר
 דבשט' ברבמי' סבר כרב אחד היבא שאכל על ידי חיזור אפ"י שמן
 הראוי הוה רשות הרבים רב חשיב ליה רשות הדין הכי נמי רבי' יוסי השיב
 רשות

התוספות חזי' בוק פשיט' ליה לרב אפי' דאין מילוק בין בח' או' וכו' ב' כמות הכל
 תנו טוק . אלא למוכסו דלית הלכת' לניירות סנייא ליה בירוד' בוק שלם
 מבעיא דילמ' מוקי' לה להלכת' דחזי' בוק בכח כמו או' לא כו' :

גמרא או דילמא השתא מיהא משמת ביעוט קשנות כמות תיקו וכו'
 פירש רש"י ו' ל' ל' ל' אפ"י או דילמא השתא מיהא אורחיה
 הוא וניירות ניבהו' והוא תולדה דקין ואם הוה משלם בוק שלם וכו'
 וקשה ולמה לא פירש והוה ליה תולדה דקין וקנסא הוא ונפקא מינה דלא
 פניבין בבבל . ויש לומר דלא היה לו לומר כעשה והיתה אלא היה לו
 לומר כע"כ לחיוב קין משם וזיקן כגון הקקן משם כו' ע"כ :

תוספות כדיבור המתחיל אפקוני' שפיר לכו . אומרים התוספות דלא
 לגמרי דאם כן אפ"י מה שנהנית כל מה שלם כו' שמש' שיש
 מסוין קנת . וקשה או' דקשה אומרים נמי כדאמרי' אפי' לפי התי' שתיזן
 פתס פירות וכו' והכי אינו דומה לקין תבא דמתניתין דמשלמת מה שנהנית
 שארי' ש' לו לבעל הפירות מסוין קנת אפי' דהו' יפ'י מכדי מסונו בדמשפ'
 דקאמר שארי' הקם משום שיתור' דא' תתקיא אפי' שהסונו מעט אפילו
 הכי משלם כל השכירות . אבל נמי סבר שאין אנו יכולין לומר דחייב אלא
 היבא שהי' יכול למוכסו שתחילה שלא ידור אבל היבא שבר' דרב דיעבד דלא
 חייב לומר שהיה יכול למוכסו כו' פטור וכו' וכן שבר' דרב דיעבד דלא
 חייב רבה לומר דחייב נמי סבר שאינו חסר כלום . ויש לומר דמי' כד חסא
 רבה לשקול אותם דבני בהמה שאכלה הפירות היה ברשות דרבה היינו
 ברשות הרבי' וברשות אכלה ובין דרשות אכלה אם היתה מחורת אותן משה
 לא היה שווה בלוס במנא' שלא חסר כלום בעל הפירות ואם תבנה לחייב
 הבהמה בעבור האית' משה' אם היתה מחורת לא היה שווה בלוס אם כן הוי'
 זה שקול כמו הכנס' בחבר הכי' משודר בחיבורו שלא מדעתו אף על פי
 שאינו חסר כלום שהי' כבר דר' כו' :

גמרא אמר רב ובמחורת כו' לפי' שני' של רש"י שפי' מחורת חייבין לטלם
 משום קין גרף לומר שבהמה להלכה וקיימא בנידי' החובה
 לשמואל הכי נמי משונה כיון דבידי' הרב' הוא מקום בולט ועלתה ועמדה
 עליו הוי' המשונה וחייב משום קין :

תוספות כדיבור המתחיל ובמחורת אומרים התוספות פירש בקונטרס
 וקשה התוספות לפירוש הקונטרס דאמרינן לעיל כיון דאורחיה
 למילכ' ליתמא . ונדחה למה שאינו קשה דילמא רבא דאמר התם אורחיה
 למילכ' מכי' א' ליה בשמואל דהכא דמחורת אורחיה הוא וכו' והקם נמי
 אורחיה הוי' . ויש לומר דדעת התוספות הוא שאין לתקן דבהיא דליתמא
 מ' ל' בשמואל במחורת דאורחיה דילמא הוי' אפכא דמ' ל' בשמואל דקיימא
 בנידי' החובה דהוי' שני' והוי' קין דכפי' שתי' כיון שהוא בולט כו' הילכך לית'
 לומר דבר' בשמואל על כן מקשים אולי' רב :

גמרא הכא במחורת כו' על פירוש הקונטרס שפירש דע' חיזור הוה משונה
 והו' קין נכשות כו' קשה דיקלן כדי' ליה לא יאמר מנידי' החובה .
 כמה דברים אומרי' משלמת מה שהזיקה במחורת אבל בלא מחורת משלמת
 מה שהזיקתי כו' ויש לומר דפשיט' ליה דלא אכלה שתוך החובה על ידי חיזור
 דהוי' משונה והוי' קין . אבל בנידי' החוב' אינטיק' הוא לא שמעוין ריבויא'
 דשלקא דעתק' אשתא' בין דמקום כו' ה' שאי' יבולה לאכול אלא על ידי
 חיזור השיב אורחיה והוי' שוטור נכשות הרבים קא' משמע לן בין דאכלה על
 ידי חיזור משונה הוא והוי' קין ותמית' אפי' דהוי' נכשות הרבים כו' :

תוספות כדיבור המתחיל ובמחורת וכו' אומרים התוספות באמצע הדיבור
 ועוד משלמת מה שהזיקה משמע בוק שלם כו' וקשה האך משמע
 בוק שלם דילמא מה שהזיקה הוי' חי' בוק . ויש לומר משום דקאי' על כינש'
 הש' מועדת לאייבי' בוק שלם להכי' קאמר משמע בוק שלם :

תוספות כדיבור המב' אומרים התוספות בסוף הדיבור כו' ושמואל במקום
 שיכולה לאכול בחיזור חשיב ליה נכשות הרבים כו' וקשה אם כן
 מה' ל' כמה דברים אומרי' משלמת מה שנהנית במקום שיכולה לאכול
 בחיזור דחשיב נשות הרבים אבל במקום שאינה יכולה לאכול אפי' בחיזור
 משלמת מה שהזיקה וכו' ב' מה דרבך לומר שמואל דקיימא בנידי' החובה וכו' .
 ויש לומר שבר' דעת התוספות דהיא שיכולה לאכול על ידי חיזור חשיב רשות
 הרבים אפי' שנקלה להרבה וקיימא בנידי' החובה . אבל היבא דאינה
 יכולה לאכול אפילו על ידי חיזור חשיב נשות הרבים הילכך בנידי' להגמיר
 דקיימא בנידי' החובה דלא משלמת מה שהזיקה . אבל לרב אפי' במקום
 שיכולה לאכול בחיזור חשיב רשות הדין . אבל אם יבולה לאכול בלא חיזור
 חשיב רשות הרבים ומשלמת מה שנהנית :

תוספות כדיבור המב' אומרים התוספות ושמואל במקום שיכולה לאכול
 בחיזור חשיב ליה נכשות הרבים כו' וקשה אי' כ' תפשוט מעלגלין
 שפירש רש"י אי' אולי' בתר מקום הבהמה או בתר מקום אבילה דהכא קאמר
 שמואל דאולי' בתר מקום הבהמה דהוי' פטורה . ויש לומר דהיא בעיא
 דלעיל לא שאל אותה הלפי' אותה לישא' קמא אלא לפי איבא דאמרי' וכו' :

תוספות כדיבור המתחיל דקיימא בקין וזוית' אומרים התוספות כגון מני'
 עקום כו' קשה למה שבו התוספות ולא פירשו כפירוש רש"י ו' ל'
 כו' ויש לומר דעת רש"י ו' ל' דאפ"י שגזירה ליה מזה הגד פונעת בפתח
 האותו כנגדה וכשא' מצד אחד אינה פונעת בפתח המכות כנגדה אפילו
 הי' חשיב רשות הרבים ואינה משלמת אלא כפי' שהיה נהנית אכל דעת
 התוספות

ע"ב

חירושי מסכת

בבא קמא ע"ר

נשות הרבים נשות הגזיק • אכל כשמואל לא מני סכר דבין אכלה על ידי חיוור ובין אכלה על ידי חיוור פטור בנשות הרבים וכו' : תוספות כדבור הנזכר אומרים שם התוספות באמצע הדבור אע"פ דל' יומי אין נפקותא וכו' • וקשה דגם לרבי יומי משכחה לה נפקותא כגון שהיו פירות של הגזיק נכשות הרבים סמוך לנשות המזיק ואכלה אותם בהמתו של מזיק דלרבי חייב אם אכלה על ידי חיוור ולשמואל אפילו אכלה על ידי חיוור פטורה • ולא תירך וכו' :

גמרא נכשות המזיק לימא תורף כנשותי מאי בעי אלף ודאי הא לא אנטריך קלא למעוטי וכי אנטריך קלא למעוטי נשות הרבים ולעולם נשות הרבים לרבי יומי פטור כו' • וקשה בימא דמשכחה לה נשות הרבים דחייב לר' יומי דלא מיעט קלא אלא אם היו הפירות נכשות הרבים ואכלתן הנדהה כנשות הרבים עצמו • אבל אם לקחה הפירות נכשות הגזיק ואכלתן נכשות הרבים חייבת • ויש לומר אם כן לא יאמר הפקוד ובער כשדה אחר אלף יאמר ובער כשדה ותלו • ואז הייתי אומר דקרא בנכר הגזיק חייב אבל נכשות הרבים פי' שהפירות והמזיק נכשות הרבים פטור • ואם לקחה הפירות נכשות הגזיק ואכלתן נכשות הרבים חייב ומדקאמר נשדה אחר שמשע שפילו לקחה הפירות נכשות הגזיק ואכלתן נכשות הרבים פטור מה יתורף דקרא כו' :

גמרא טעמא דקפנו בה הא כפלו פטורין אלמא קפנו תחילתו כפשיעה וטופו באונס פטורין • תימא מאי לו לספר לדקדק בן דקדק ענין אחר טעמא דקפנו היינו דמלמלה למטה חייבין אבל קפנו מלמטה למעלה פטורין לגמרי • ויש לומר שלא הייתי אומר דמלמטה למעלה פטורין לגמרי אלא הייתי אומר דתחילתו כפשיעה הוי לענין מלמטה למטה וטופו באונס לענין מלמטה למעלה ופטורין מנזק טלם • וחייבין בחיי בוק וכו' • ומיהו יש לנדות דלא אסרינן תחילתו כפשיעה וטופו באונס אלא שיהא או פטור לגמרי או חייב לגמרי • ונראה לר' לרין שאם היינו מדקדק כמו שאמרנו היינו כדרך לומר דלפלו חייבין אם כן יאמר מלמטה למעלה חייבין אע"פ שהיא אונס כמו שאמר התוספות ובל שכן כפלו אלא ודאי ליבא למימר הכי :

גמרא טעמא דקפנו הא כפלו פטורין לגמרי תימא כימא פטורין מנזק טלם וחייבין חני נזק משום דהוי פטורה ויש לומר דכפילה לא שייך בה לומר משונה הוא כי ודאי אונס הוא אם כן אין ראוי לומר פטורין מנזק טלם וחייבין חני נזק אם לא שיהיה לנשות פטורין מנזק טלם או בכי יתיא כמו פטורין שפטור לקמן בכי יתיא • אבל במשנה אינו מפורש פטורין אלא שאתה מדקדק הא כפלו פטורין וכיון דעל ידי דקדוק אתא לומר אם כפלו פטורין ע"כ פטורין פטורין לגמרי כו' :

גמרא תנו רבנן הכלב והגדי שדילו מלמעה למטה חייבין תימא מאי לו דחייבין נזק טלם דילמא חייבין חני נזק משום דהוי משונה כו' • ויש לומר דשלא גבי פטורין אתה יכול להחמיר ולומר פטורין מנזק טלם וחייבין חני נזק כדילמא תגרע התלושין • אבל חייבין על כדריך בן התלושין כדי להחמיר וכדי שלא תגרע התלושין שאם היה חני נזק היה לו לפטור • גמרא והתיא הכלב והגדי כו' וזה תאמר בימא דכתיבא דלעיל דאמר מלמעה למטה חייבין אייתי נכשות הגזיק והן צרייתא דקתי פטורין ככל ענין אייתי נכשות הרבים ורגל פטורין נכשות הרבים • ויש לומר דלנשות פטורין לא היה מיושב דמלמעה למטה פטורין משום דהוי אורחיה נכשות הרבים ומלמטה למעלה פטורין משום דהוי אונס כמו שפרשם התוספות אבל קשה דהתא כמי לנשות פטורין אינו טעם דמלמעה למטה פטורין מנזק טלם משום דאפיק והוי משונה ומלמטה למעלה פטורין משום דהוי אונס :

גמרא כשלא למאן דאמר אשו משום ממונו וכו' • פי' כש" דקא טלא דעתין דאיבא ביניהו כגון שהלויק מתוך גחלת שאינו טלם כו' וקשה מה הקא טלא דעתין אינו מתלקט ולקטן דקדק בו ע"ה :

תוספות דיבור המתחיל אשו משום ממונו כו' ואומרים התוספות שם בדיבור כלומר חייבו ממונו לא יש בו לא שיהא האש טלם דאיילו הדליק נאש באש אחר חייב וכו' והקשו על פירוש רש"י מהא דבוכף קומתו של חנינו כפני הדליקה כו' ונראה שאינו קשה דבוכף קומתו של חנינו הוא ענינו עושה ההיק הדליק אין חילוק בין שיהיה טלם ובין שיהיה של אחר • אבל גחלת שהוא משונו שצושה ההיק דיש לו לשמור ממונו שלא יזיק בריך שיהיה טלם • וכן הקשו לי מנן היונא מתוך הפטיש גם זה אינו קשה דגם זה בנזק עושה ההיק • הילכך אין חילוק בין שיהיה טלם ובין שיהיה של אחר • ומה ששקלו לו דאין לק אדם שיתחייב בדליקה כפי מקרי הגחלת ודליק גדישו טל חנינו גם זה אינו קשה דרש"י יושב אותו כי פי' אשו משום ממונו כמו טורו וכו' דאע"פ שטור אינו חייב עליו אלא אם הפקיד אותו אפילו הכי חייב עליו אם כן לא יועיל לו שפקיד אשו דאפילו הכי יתחייב כו' :

תוספות בדיבור המתחיל ר' יוחנן מאי טעמא לא אמר כניש לקיים כו' אומרים התוס' בתחילת הדבור ואע"פ דרש"י טעמא ככני יוחנן מקדאי הוה ליה לאוקומי לרשעא אחתי • גם זה אינו קשה דכי הביי דל' יוחנן נפקא לן מקרא דכי תבא אש מעצמה דמחייב משום חניו על כל הגדים הכי נפקא לן מקרא לריש לקיש על מקום גחלת כו' : תוס' בדיבור הנזכר בסוף הדבור אומרים התוס' וקא בעי הכא דכלו לו חניו הכי יתחייב

משום ממונו והרי ממה נפשך לית ביה משאש כו' • מה נתרן לקטן בעזרת צור ימצאל חסן • ע"כ : תוס' דיבור המתחיל ממונו אית ביה משאש וכו' אומרים התוס' בתחילת הדבור אע"פ דכור לית ביה משאש שחייבה תורה לתכלו ולא לתבטו וקשה דכל שכן דהכא גבי אש יש לתייב אע"פ דלית ביה משאש כו' דהשתא ומה כור אף על גב דאין דרכו לילך ולהיק ולית ביה משאש חייב בכל שכן גבי אש שדרכו לילך ולהיק אע"פ דלית בה משאש היה חייב לומר שאינו מדמה לא דכר שדרכו לילך ולהיק כגון חניו דלית ביה משאש דאין הוא דחייב אבל אש אף על גב דדרכו לילך ולהיק כיון דלית ביה משאש אין לחייבו • ואם היית רוצה ללמוד מלמד מנזק טלם כן בדפוסתי או לא הייתי אומר שיהיה חייב אלא על אותו מקום לכדו דומייא דכור שאינו חייב אלא במקומו וכו' ע"כ :

תוספות בדיבור הנזכר אומרים התוספות באמצע הדבור כייש פיקין דאיבא לסומכוס נזק טלם כו' וקשה למה לא אמרו חני נזק לרבנן וכו' • ויש לומר משום דבאש אייבין דמשלש נזק טלם לכיך אמר נזק טלם לסומכוס וכו' • ואם תאמר נימא דרבי יוחנן סביחא ליה כרבנן וכו' ויש לומר לכך הזכירו סמכות משום דמשמכות נשמע לרבנן דקוממוס לית הלכתא דרבננות סני נזק • אבל לרבנן דלית להו הלכתא דרבננות חבי נזק הכא שהיק גבינו משאש אע"פ דלית בה משאש חייב :

תוספות בדיבור הנז' אומרים התוספות אלא יש חן שאין כוונתם כגון סבי כלי ברות פיו וכו' • וקשה כמו שפירש' תרגומים שכתבו ברות שכנפיהם אית ביה משאש חזיל וגוף התנבוליס אית בהו משאש שהיה לו לשמור אותם טלם ושכרו הכי נמי כימא דרוח פיו אית ביה משאש כיון דגוף הדם אית ביה משאש אית ליה לשמור את גופו • ויש לומר דלית דומה דתרגומים אין הנבוליס לדעתן בדיבור דכר יש להם להיק נזק או כנפיהם לפיכך יש לנו לשמור את ממונו שלא יזיק בשום ענין • הילכך משנה אית ביה משאש • אבל האדם הוא יודע שיש לו להיק נזק פיו אם כן לית ביה משאש כו' :

תוספות בדיבור הנזכר אומרים התוספות בסוף הדבור אבל טהבת כלל גחלת משפט דוקא טהבת לית ביה משאש • אבל גחלת אית ביה משאש וכו' • וקשה אם כן לקטן דקאמר טמון נאש דפטור היכי משכחה לה והא משכחה לה על ידי גחלת דכיון דלית ביה משאש הוה ליה ממונו ולא חניו ופטור בו טמון • ויש לומר דעדת התוספות הוה דכיון דיש טהבת כלל גחלת חייב ליה לטהבת אין בו משאש אע"פ דאיבא גחלת עמה • אבל אם אין טהבת כלל גחלת או הוי אפילו טהבת אית ביה משאש • אם כן מעתה לא תוכל להעמיד טמון פטור בגחלת דאפילו שיש גחלת עם טהבת חייב ליה לית ביה משאש והוי חניו :

תוספות בדיבור המתחיל ואם נפסקת אשאי חייב כו' ואומרים התוספות אשאי חייב חנווני הכל גם בעל הגמל יתחייב עשו וקשה לפי הגי' שפי' ובעל הגמל לא אפי' בטעויה מאי פריך דגם בעל הגמל חייבו והוי בעל גמל לא פטע כיון דלא אפי' בטעויה • ויש לומר דמה שפירש הגי' דבעל הגמל לא אפי' בטעויה זה היה למאן דאמר תחילתו כפשיעה וטופו באונס חייב כו' אבל הספר עכשו מקשה אליבא דמאן דאמר פטור אשאי חייב איהו בה נפסקת חייב כו' • עד כאן :

תוספות בדיבור המתחיל והיה גדי כפות לו כו' ואומרים התוספות בתחילת הדבור ופירש רש"י ז"ל דגדי נמי יהו לנכות כו' • וקשה מה בריך להשיבנו כפי' גדי סמוך לו פטור הא שמעינן ומישא דדוקא גדי כפות לו חייב אבל גדי סמוך לו פטור דהיה לו לנכות • ויש לומר דדרך הגמרא הוא שמה שיכול לדקדק כנישא שפרש אותו כסיפא וכו' : תוספות בדיבור הנז' על פירוש סן רש"י אומרים התוספות ועבד כפות לו • פי' או עבד כפות לו כו' • וקשה למה בריך רש"י לפיכך או עבד כפ' ת לו דמשפט דאי שניהם כפותים או שניהם סמוכים נימא דלא אז דוקא עבד כפות לו וגדי סמוך לו וכו' עבד אכלו הילכך על העבד פטור לפי שארצו היה לו להשיא האש מעליו ועל הגדי נמי פטור לפי שהיה לו לנכות וכו' • ולא משום דקיים ליה בדרכה מניה כו' דלא שייך קיים ליה בדרכה מניה כיון שהאדון אכלו • וכי תימא דלית למימר סיפא דומייא דנישא דלא אייתי כשהאדון אכלו דיש לקשות דמאי לך דלא אייתי רישא כשהאדון אכלו דילמא רישא נמי בכל ענין אייתי אלא נקט בד רישא אשאי נקט עבד סמוך לו • אפילו עבד כפות לו וגדי וכו' דלא שייך קיים ליה בדרכה מניה כו' כיון שהאדון היה לו לחייבו ואם כן אשאי פי' על הגדים נבי תימא כיון שהאדון חייב הוא אדון העבד היה לו לפקד האש מעל הגדים כיון שהיה סן דאיבא למימר שאין האדון חוטא בה לפי שסמוך על התלושין כמו שאומרים התוספות גבי טורו וכו' :

גמרא ואם הניח חנווני נזק וכו' חייב על הצידה ונסחתיי על הפשתן • ל' יוחנן דמחייב בעל הגמל משום חניו היינו שסוקס גחלת ואלך דלא חני גב' נזק על מקום גחלת דהיינו מקום שהתחיל האש להתחיל להדליק אפילו יש לקיים מודה דחייב נזק טלם כיון דאורחיה הוא ונמצא שהגמל הוא כרות מנויה :

גמרא אלא למאן דאמר חניו משום ממונו אשאי פטור אילו קטא תורה עבדא וכו' • וקשה מאי פריך לריש לקיש יש לקיים יתקן

משום

חרושי מסכת

בבא קמא ע"ב

התוספות דאם כן אחי משלם בחזרה דמשלם לענין גדיש יש לו לשמו
הגדיש שלו שלא ידלק שמשנו ידלקו גדישים אחרים ואם כן
משכחת לה שפיר תחילתו בפשיעה וסופו באונס אכלה המזכה כבר סגור עליה
ואין כאן פשיעה וכו' מה תאמר יש לו לשמו המזכה שלו זה אינו כי אין לו
לשמו המזכה שלו שלא יזיקו בה מזכות אחרות ואם כן לא משכחת לה
תחילתו בפשיעה וסופו באונס ואם כן אחי משלם החזרה וכן שלם וקשה
נימא כגון שנכנס הכלב ביום בשעה שהי' הדלת פתוחה ונשארה כבית והיה
גדר בינו ובין הגדיש דהוה ליה תחילתו בפשיעה לענין פתוחה דתייב על
המזכה וכן שלם וסופו באונס לענין גדיש שנכפל הגדר והתוספות אמרו כדון
יש לו שומר דעתה הגי' דמשא לך שכך היה דלמא לא כך היה . ויש שפירש
משכחת שפיר תחילתו בפשיעה כגון שהיה חלוק והחזיר יכול הכלב לחללה
בשיקפין מן החלוק מלמעלה למטה והיו פשיעה . אבל הגדיש אינו יכול
לזרוק את לא שיקפין מלמעלה למטה בו' והוה אונס בעל הכלב והוה ליה
תחילתו בפשיעה וסופו באונס וגם כוזה יש לדחות דמיין לו דא ירי הכי :
גי' ביון דנעזר בדכתיב איני כו' . וקשה דאינו דומה לתלת דמשלם גבי
גחלת ביון שסגר הדלת בפני הגחלת דיו אכל גבי כלב היה נדוך כו' :

תוספות בדיבור המתחיל תפשוט דפי פרה כחצר הניזק דמי' ודומים
התוספות בתחילת הדיבור ואמאי לא פשיט שאמר כבי דמתניתין
דתנן הן מועדת לאכול כו' וקש' נימא דמשום הכי לא פשיט שאמר כבי דקח
סכניא ליה בגוון שלקחה פירו משותף הדיבס ואלתנן כחצר הניזק וקח
מכניא ליה פי פרה כחצר הניזק או כחצר העוין ומשום הכי לא היה יכול
לתפשוט שאמר כבי דמתני' דכל הנהו איידי שהפירות כחצר הניזק ומה שפוטש
מן סוגיא דמשעתין היינו אכלה כחצר הניזק אפי' שלקחה היתה בראש
הדיבס וכי תימא אם כן ישאל אי' אוליין בתר מקום אכליה או בתר
לקיחה דהשתא לפי' התוספות נמי ישאל אי' אוליין בתר מקום אכליה נמי עם
הלקיחה וכו' . ולא תירק ע"כ :

תוספות בדיבור הכי' אחרים התוספות באמצע הדיבור קמבעיא ליה
בגון שהשט פירות בפי פרה שיפוטו וקטן דלאו גרי תשלומין
ביניהו כו' . וקשה למה לא פירש בגון שהשט פירות דעת דהא לקטן בעי
למיפשט משיהו בו הכלב ופירושו התוספות לקמן דשויסי מיקרי אפי' הכניס יד
לחצירו בפי הכלב והתם איידי כן דעת ואם לו הכי בעי למיפשט משיהו פי
פרה . ולא תירק : **תוספות** ובגון שהנמנה לא היתה יכולה ליקח
אם לא שהשט לה דביבור הו' כו' . וקשה למה לא פירש דאיני אפילו
יכולה ליקח אף על פי שלא לקחה . ולא תירק :

תוספות בדיבור מקשים אי אדפתה ביה קאי כו' קשה נימא דקאי
אדפתה ביה ביישא דפיקא קמא דקתני השור והבור והנביע
בו ואם כן קאי אדפתה ליה לשמואל דאשר תנא שור לרגלו ולרכו פמי דאמר
תנא שור לרגל מלי דהיינו קרן והטן והרגל והיינו דפתח ביה ויש לו שר
מדקאמר הכא הרגל מועדת משמש דקאי על לשון מועדת דקאמר כסיפא
דפיקא קמא הן מועדת והרגל מועדת ואי ארישא דפיקא קמא קאי היה
לו לומר כינה הרגל מועדת כו' דהכיור בוין קין דקתני אבות ארבע בוין קין .
ושוה אכתי קשה נימא אדפתה ליה מינה קאי דקתני בפיקא קמא הוא כו' והארי
והנחש הוי אלו מועדים ונתם היינו רגל שהייקו מנהו ועליה קאי כינה הרגל
מועדת ולקמן בתוך אותו :

גמרא אשר ליה לרכא לרכינא היינו רגל היינו בהמה כו' . קשה
יתרן תנא רגל דזיה ורגל דבהמה קתני כמו שתיב גבי טן .
יש לומר דמחז קושיא וו' שותוכת קושיא של נחש דאם איתא דקאי ארשא
הוה ליה לתרומי הנחש תנא רגל דזיה דהיינו נחש וקתני רגל בהמה כו' והאי
דלא תנא רגל דזיה היינו משום דכיון דתנא טן דזיה אפי' דסמיך וכיער
דנפקא לן מניה טן אכל בעיטיה דהיינו בהמה אפי' הכי קתני טן דזיה
דתייב כל טן רגל דזיה דנפקא לן נושילת שהיו פסיקס ביניהם . אי נמי
לא תוכל לו דקתני רגל חיה ורגל בהמה מדקאמר מאי אבות ושאי תולדות
אימא דבהמה דמתניתין היינו תולדות דרגל וכן נמי במתניתין קתני בהמה
מועדת להך כדוכה משמש דבהמה היינו תולדה . ואם תאמר יאמר רגל
דזיה וכל טן בהמה וישתוק מן בהמה מועדת כו' . ויש לומר כדפייסית
דבהמה היינו היא התולדה כו' :

גי' ואם כן כוליה פיקא קמא לא אייבי אלא בטן דזיה כו' . ולפי זה
קשה דמאי דפריך אי הכי טן דבהמה מבעי ליה למיתני ביישא והא
כל פיקא קמא היינו טן דזיה ואין טס טן דבהמה . ויש לומר דהאי לתנייה
ביישא קאי אישיה דפיקא קמא שישאר טן דבהמה ביישא קודם טן דזיה
והקשה מה לפירושו האחרון והוה טן הגי' שפירש דרב טן דפיקא קמא היינו
טן דזיה אם כן מאי קאמר סלקא דעתך אמינא ויטיל את בעייה כתיב
בהמה אין חיה לא קא משמע לן כו' משמע דקאי קא משמע לן אפרק' שני
קמחשט לן טן דזיה והוי כפיקא קמא תנא טן דזיה ושאי קא משמע
לן הכא כפרק שני . וי' דהיינו פירושו סלקא דעתך אמינא כו' כלו' אמאי
אנעניך למיתני בפיקא קמא טן דזיה כלל למוד אותו מן טן דבהמה על
כן מתיר סלקא דעתך אמינא ויטיל את בעייו ואי לאו דאשמועינן בפיקא
קמא טן דזיה לא היינו יודעין כלל טן דזיה . ואם תאמר לפי' האחרון
של הגי' ביון דתנא בפיקא קמא טן דזיה אמאי אנעניך למיתני וזכר וזכי
י' דשני לסיסר דזכר ואזי היינו רגל שהייקו מנהו . ואם תאמר הכא כפרק

אין לך
ש"ע

אם ע"ב

שני קתני הן מועדת והבהמה מועד' ביון דקתני הן מועדת דהיינו טן
דזיה כל טן דבהמה שהיא עיקר ומשנה לומר חיה וכו' . וי' דאי לאו
דאמר הבהמה מועדת לאכול דהיינו טן דבהמה הוה אמינא דטן דזיה יהיה
מועד לאכול אף שאינו נאוי לה משום הכי אומר הבהמה מועדת לגלות על טן
דזיה דכי הכי דבהמה אינה מועדת לאכול אלא הכאזי לה הכי נמי מיה
אינה מועדת לאכול אלא האזי לה : **אין לך ית' ע"ב**
גמרא ברובות דלא אשכחן באורחיה דמשלם שנופיה כו' וקשה והוי למאן
דאמר פלגא נוקח מוטרי דסתם שוויים לאו בחזקת שימור קיימי
דהוי כי אורחיה כמו שאמרנו התוס' על ר' אבהו הכי משלם ע"פ . ויש לומר

דלא הוי כי אורחיה כמו שאמרנו הגי' לעיל :
גמרא בעי רבא חזי נוק ברובות מנופיה משלם או מעליה כו' קשה מאי
בעי אי מנופיה משלם תפשוט דעל כרחיך משלם מנופיה מקל וחומר
ומה קרן דתייב ברשות הדיבס משלם מן גופו חזי נוק ברובות דפטור ברשות
הדיבס אינו דין דמנופיה משלם וכו' . וכי תימא הו' נופא כליף שהיא קרן
בחצר הניזק משלם מן העלייה מקל וחומר ומה רגל שפטור ברשות הדיבס
משלם ברשות הניזק מן העלייה קרן שתייב ברשות הדיבס אינו דין שישלם מן
העלייה ברשות הניזק . איכא למימר דין מרגל ברשות הדיבס פטור אף
קרן ברשות הדיבס פטור אם כן חזרה הקושיא לדוכתין תפשוט דעל כרחיך
מנופיה משלם מקל וחומר ונראה דאין להקשות כמח קל וחומר דסבית רבא
דבעי חזי נוק ברובות מנופיה משלם דהכי פירושו מנופיה משלם מן אמינין
דהילכתא באת להקל לגמרי שישלם חזי נוק וגם ישלם מנופיה . או דלמא
מן העלי' יה משלם בלמוד דזיה שנכנס תאמר הילכתא להקל היינו דוקא לענין
תשלומין אבל מן העלייה משלם כמו שהיתה שהיה דין רגל . ואם תאמר מה
שאל רבא לקמן אם יש העדאה לברכות והוי אותה שאלה תלייא בואת
השאלה דאי מנופיה משלם ע"כ יש העדאה דאי מן העלי' יה משלם על כרחיך
אין העדאה . ויש לומר דעל כרחיך קך בעיאי דמנופיה משלם חזיה תלמייה
דבעיאי שנית שואת הבעיאי פירו' דכפרישית אכל הבעיאי שנית . יגול להיות
דמנופיה משלם ואין העדאה . או כול להיות דמעליה משלם ואין העדאה .

גמרא אלא הא הו' מאן שפקינן דשני בהא גחלת כו' ופי' שר' י' ל' אכל
ברובות כי אורחיה כו' רבין וכו' רבי אישור כדמוכס סביחא ליה
דמשלם נוק שלם . וקשה למה לא כ' כולי' עמלא ברבין דסומכוס סביחא
לכו' . ויש לומר דרבי אביעזר דאמר הא הו' גדיש משלם נוק שלם סבך
לרבנן דסומכוס אם כן תפשוט דאין שינוי לרביע נוק מדקא משלם נוק שלם
לרבי אביעזר דמחזי נוק יבא לנזק שלם . דאי יש שינוי דברובות על ידי
שינוי משלם רביע נוק אף יבא מרביע נוק לנזק שלם לרבי אביעזר לפיכך
היבך רש' לפיכך כולי' עמלא כי אורחיהו בן רבין ובין רבי אביעזר כדמוכס
סביחא לכו' . ויש פירושים אחרים שמתוך דמילי עמלא ברבין סביחא
לכו' בו' . ונראה לי דלפי אותם פירושים כיון רש' י' ל' למסר דשני בגחלת
שהיתה בפיו הו' שינוי והו' קרן ביון שלא וזקק דוניה הו' בגנות והגישה
עליה ככאן חסר : **דף כ"ב ע"ב**

תוספות בדיבור המתחיל שהיו התנוקות בו' אומרים התוספות
באמצע הדיבור ולא בא רבי מאיר למעט שלא תועיל חזרה
שלשה ימים כו' . פירושו אלא ורואי מועלת חזרה לר' מאיר בשלשה ימים .
וקשה מאי לן דלרבי מאיר תועיל חזרה של שלשה ימים נימא דוקא חזרה של
משמש התנוקות הוא מועלת לר' מאיר שהיא יותר ומהו חומר שלשה שהיו
חזר כ"כ ששל עד שהתנוקות משמשין בו בן הילכך הו' אחרונה . אבל חזרה
של שלשה ימים לא תועיל . ויש לומר אם כן היתה הסברה הפוכה מרבי
יהודה לר' מאיר דל' ימים חזרת מן התנוקות ששל' ולא חזרה של
שלשה ימים . ולרבי יהודה חזרה של ג' ימים דוקא תועיל ולא חזרה של
תנוקות . וכי תימא אינו כן . אלא לרבי יהודה ביון שמועיל חזרה של
שלשה ימים שה אלקה כל טן חזרה של ג' ימים דוקא תועיל ולא חזרה של
דאם כן היתה קשה דלרבי יהודה העדאה של ג' ימים היא דוקא ולא של ג'
פעמים ביום אחד . והחזרה לאו דוקא שהי' מועלת לר' יהודה כן חזרה
של תנוקות ביון חזרה של ארבעה ימים וכו' ולרבי מאיר אישכא שהעדאה לאו
דוקא דהעדאה של ג' פעמים הואיל וכל טן של ששה ימים חזרה דוקא
דחזרה של תנוקות שהיה חמורה הועיל אכל חזרה של ג' ימים שהיא קלה
לא הואיל וכי תימא לאמר שיהיה כך וכוה פליגי דלרבי יהודה העדאה שהיא
נעשית בקושי על ידי ג' ימים מסתלקת בקל ע' חזרה של שלשה ימים וכל טן
על ידי חזרת תנוקות שהיא חמורה . ולרבי מאיר העדאה שהיא נעשית
בקל בשלשה פעמים ביום אינה מסתלקת בקל ע' חזרה של שלשה ימים ויש
משמש תנוקות שהיא חמורה דוקא ולא על ידי חזרה של שלשה ימים ויש
אם כן סברת התנאים שבכרייתא בנמ' יהיה להפך דל' ימים העדאה שהיא
נעשית בשלשה ימים בקושי היא מסתלקת ע' משמש על ידי התנוקות שהיא
חמורה ולרבי שמעון העדאה שהיא נעשית בקל קושי דהיינו בשלשה פעמים
ביום היא מסתלקת ע' חזרה של שלשה ימים שהיא קלה . אלא ודאי חזרה
של תנוקות היא קלה כיון שהיא ביום אחד ומורה של שלשה ימים היא
חמורה . הילכך הוגרנו נמי התוספות לומר דלרבי מאיר תועיל חזרה של
שלשה ימים כו' דכיון דמועלת חזרה של תנוקות שהיא קלה כל טן שמועיל
חזרה של שלשה ימים . ולפי זה כו' מר' נמי אפי' שפ' דל' ימים העדאה שהיא
נעשית בקושי בשלשה ימים היא מסתלקת על ידי תנוקות שהיא קלה ול'

חדושי מסכת

בבא קמא פרק

לג

שמעון העדאה שהיא נעשית ברך כגלגלה ימים ביום א' אינה מתלקת אלא על ידי חזרה של גלגלה ימים שהיא חסודה :

חוספות בדיבור הנו בסוף הדיבור אומרים התוספות ו'ל' דהכי נמי אסתכל ל' שמעון דכגלגלה פעמים הוי מועד ולחזרה בעי ג' ימים וכו' וקשה מה דליה מדיחין מר' שמעון דילמא לר' שמעון שפירי מועיל חזרה של תנוקות שהיא קלה דין הוא שלא תועיל חזרה של יום אחד . אכל לר' מאיר שמעלת חזרה של תנוקות הוא הדין שתועיל חזרה של יום א' .

תדע . דלכ' שמעון אינה מועלת חזרה של תנוקות מדקאמר ולא אמרו ג' ימים אלא לחזרה דוקא וכו' שמעון דחזרה של תנוקות אינה מועלת . ועוד באיה מדקאמר ליה רבא לרבנן . ולמאן מר הלכה כר' מאיר כמובד ואם איתא דמועלת לר' שמעון חזרה כמו לר' מאיר יאמר לו רבא לרבנן כמון ולמאן מר הלכה כר' מאיר כמובד וכתם דהא רבי שמעון מודה לו כמובד וכתם אלא דרזא ליה לר' שמעון חזרה של תנוקות כלל וקשה מה רזאיה שמאין התוספות מרבי שמעון . ולא תירץ :

חוספות

בדיבור המתחיל הרי הוא אומר וזאת כו' ואומרים התוספות בלמעט הדיבור ואם תאמר כל שבן השתא דאיכא למימר תוכיח כו' . ואם תאמר במאן מדאנטרין וזאת הכל הוא דמוי גזירה הכתוב ליכא למימר קל וחומר של קידוש וזיתוק שמע מינה דבעלמא אמרינן קל וחומר של קידוש וזיתוק . ויש לומר אדרבא הוי קול דזויתא גילה דבעלמא ליכא למימר הוי קל וחומר של קידוש וזיתוק :

חוספות

בדיבור הנזכר אומרים גם התוספות בסוף הדיבור ואפילו אם יבא אחריו ויאמר דרזא ליה לר' תראה עוד . וקשה גבי טור גמי של קידוש וזיתוק . ויש לומר דאינו דומה דגבי זבנה דוקא אינו תלוי במחוקת נזירה שהיא אינה זבנה עד שתראה גלגלה ימים רבופים ואם ראתה בסריגין אינה זבנה אם כן אפילו שלא תראה עוד היא זבה . אכל גבי טור הדבר תלוי במה שהיא מוחקת לגימ' שהיא אפילו בסריגין הוי מועד . ולכך הוכיחו התוספות גלגלה ימים הוי זבנה דוקא גלגלה ימים רבופים כו' ע"כ : **חוספות** בדיבור המתחיל ודימלא למעטיו ובמימים כו' ואמרו התוספות גם כלמעט הדיבור דאם כן לשתוק מוחלת פירוש דמהיבא מתי לריבי דאנטרין למעטיו כלל תוכל לעשות הוי קל וחומר ומה בקירו' טמא כדמקור כ"כ ע"כ כו' כי אינו קל וחומר :

חוספות

בדיבור הנו באמצע הדיבור אמרו ובפירקא קמא דנכחים כו' פירוש וזבנה מראיות . וקשה דעל כבודך דעת המקשה שאומר ואיבא למעטיו ובמימים היינו נכונה להקשות דאיכא בינא זבנה תוכיח . ואם הפירוש הוא אשר מפעמים התוספות ברי הוא כמו שפירשנו מעיקרא דגזירה הוא שתלה הכתוב את זבנ כדאיות ולא בימים והנכח בימים ולא כדאיות כו' . וליכא למימר תוכיח . ויש לומר שדעת התוספות שהמתקן שתיקן מעיקרא הוי הוא אומר וזאת תהיה טומאתו כדאיות תלה הכתוב את הזב כדאיות פירש והוא דין בימים וזאת הורה בימים ולא לומר כדאיות כו' . ויש לומר שדעת התוספות שהמתקן שתיקן מעיקרא פירש שהזב טמא כקידוש וזיתוק . אם כן גזירת הכתוב הוא דוקא גבי זבנה אכל השתא דמריך ואיבא למעטיו ובמימים חוב וזבנה שזין הם ששניהם אינם מטמאים כדאיות ובמימים אם כן אינו גזירת הכתוב גבי זבנה ששניהם כדאיות ולא כד' רוב . ושפעה הרזא קומיא לרובתי' וניבא זבנה תוכיח וכו' :

חוספות

בדיבור הנו אומרים גם התוספות במאן הוא מיעט דחמנא וזאת כו' ועל כבודך חד מיכיהו מעטע או זבנה מראיות או זבנמימים וכו' . ואם תאמר לשתוק מחמת וזאת ידענא דעל כבודך חד מיכיהו הוא מעטע מדאנטרין למיכתב כדאיות גבי זבנ דלא תרבה למיך ששניהם בימים כמה מנינו בונה ושניהם מראיות דתבי גבי זבנ וילפינן ומדאנטרין למיכתב כדאיות גבי זבנ שמע מינה דחד מנייהו מעטע והא כן לשתוק מוחלת . וי"ל דאי לא כתיב וזאת מדאנטרין למיכתב כדאיות גבי זבנ הוה מעטע זבנ מימים דהוא אמהאי קאי כדאיות מעטע כדאיות מעטע כדאיות :

גמרא ומה רזאית שתתבא קאי כדאיות מעטע כדאיות כו' פירוש ומה רזאית וניבא איכא שהזב יטמא כדאיות ולא בימים והזבנה טמא בימים ובכאיות . וקשה לשתוק מראיות דתבי גבי זבנ ומדאנטרין וזאת שמע מינה שהזב אינו מטמא בימים דאי לא כתיב וזאת גבי רזאית גבי זבנה וזאית מ"כ ומדכתיב וזאת שמע מינה שבז אינו מטמא בימים כו' . ואם כן לשתוק מראיות . ויש לומר דעל כבודך כדאיות מעטע כדאיות טמאות דאי לא כתיב וזאת גבי זבנ ולמאן מר הלכה כר' מאיר כמובד ואם איתא דמועלת לר' שמעון חזרה כמו לר' מאיר יאמר לו רבא לרבנן כמון ולמאן מר הלכה כר' מאיר כמובד וכתם דהא רבי שמעון מודה לו כמובד וכתם אלא דרזא ליה לר' שמעון חזרה של תנוקות כלל וקשה מה רזאיה שמאין התוספות מרבי שמעון . ולא תירץ :

טומאה שנפנים תוכיח דנקיט דמטמאה בימים דין הוא שתטמא בימים שהרי מטמאה בפנים ככחון תאמר במקום דמטמאה כדאיות שפירי טמא אלא כחון . אכל קשה על תוכיח זה דנקיט שיטמא כדאיות דין הוא שלא יטמא בימים דכשנראה בפנים הוא טהור גמור . תאמר במקום דמטמאה בימים דכשנראה גלגלה כדאיות ביום אחד אינה טהורה גמורה אלא טהורה שטומאה נעשה וטמאה טומאה ערב . ולא תירץ :

חוספות

בדיבור המתחיל השתא הוי דקמסהדי אומרים התום' ותימא לר' מכל מקום מיהא קנסא לא הוי אפילו למאן דאמר פלגא נוקא קנסא כו' . וקשה מאן נפקא מינה ומה דעת התוספות להקשת כן וזאת הקשיא כי ענין מוכה ביה מיכסב דכר פשוט הוא ועל כבודך אין בוונת התוספות אלא על דבר אחר . ונראה שכוונת התוספות שהיא על השתא דאמרינן לעיל דמון מנסות המיחדת למיין כו' ואמרי' הניחא למאן דאמר פלגא נוקא טמא אכל למאן דאמר פלגא נוקא קנסא טמא איכא למימר . על כן מקשינן כדאין ואומרים ע"כ קנסא טמא לא הוי דכיון דנעם גלגלה נגימות יבא מחוקת טימור והוי טמא וא"כ לעיל אמרי' קנסא אלא למאן דאמר פלגא נוקא קנסא כו' למאן כגון דנעם גלגלה נגימות דלא הוי מועד למאן דאמר ליידי' נבדאין ואין מבידין את השור פי' האחרונים אין מבידין את השור . ואם תאמר אם אינם מבידין את השור אך רזא לייבו חוק גלגלה כפעם ג' לפירוש ע"כ מבידין ע"כ . לביד דגלגלה חייב חוק גלגלה ועוד מאן קאמר אי בעי לך לכטורי כללה בקרין ואיך יתחייב חוק גלגלה ועוד מאן וכיך לומר דכשעת נגימה לא היה לו אלא שור א' וכשעת עדות של אחרונים קנה אחרים ונתערב עמהם ואז שייך למימר איבעי לך לכטורי לכלוה בקרין ע"כ :

חוספות

בדיבור המתחיל אי לא ארון אלא מקין ומקשינן התוספות בתחילה הדיבור מה לטון ונגל שכן הייקו מנינו כו' ואם תאמר למה לא הקשו התום' מה לטון ונגל שכן מוטב הוא לומר דין הוא שמשלים חוק שלם כחבר הנזק . תאמר כן כן שהוא קנס ואי לקולא דאי מודה ביה מיכסב מיתאבד בן חוק שלם בחבר הנזק . וי"ל דזבנ בגלל קושיית התוספות שאמרי' תאמר בקרין שאין הייקה מנוי טמאם דבמקור טימור קיימי ומואי טעמא בחוקת טימור קיימי טמאם דפלגא נוקא קנסא :

חוספות

בדיבור הנו באמצע הדיבור אמרו ובפירקא קמא דנכחים כו' פירוש וזבנה מראיות . וקשה דעל כבודך דעת המקשה שאומר ואיבא למעטיו ובמימים היינו נכונה להקשות דאיכא בינא זבנה תוכיח . ואם הפירוש הוא אשר מפעמים התוספות ברי הוא כמו שפירשנו מעיקרא דגזירה הוא שתלה הכתוב את זבנ כדאיות ולא בימים והנכח בימים ולא כדאיות כו' . וליכא למימר תוכיח . ויש לומר שדעת התוספות שהמתקן שתיקן מעיקרא הוי הוא אומר וזאת תהיה טומאתו כדאיות תלה הכתוב את הזב כדאיות פירש והוא דין בימים וזאת הורה בימים ולא לומר כדאיות כו' . ויש לומר שדעת התוספות שהמתקן שתיקן מעיקרא פירש שהזב טמא כקידוש וזיתוק . אם כן גזירת הכתוב הוא דוקא גבי זבנה אכל השתא דמריך ואיבא למעטיו ובמימים חוב וזבנה שזין הם ששניהם אינם מטמאים כדאיות ובמימים אם כן אינו גזירת הכתוב גבי זבנה ששניהם כדאיות ולא כד' רוב . ושפעה הרזא קומיא לרובתי' וניבא זבנה תוכיח וכו' :

חוספות

בדיבור הנו אומרים גם התוספות במאן הוא מיעט דחמנא וזאת כו' ועל כבודך חד מיכיהו מעטע או זבנה מראיות או זבנמימים וכו' . ואם תאמר לשתוק מחמת וזאת ידענא דעל כבודך חד מיכיהו הוא מעטע מדאנטרין למיכתב כדאיות גבי זבנ דלא תרבה למיך ששניהם בימים כמה מנינו בונה ושניהם מראיות דתבי גבי זבנ וילפינן ומדאנטרין למיכתב כדאיות גבי זבנ שמע מינה דחד מנייהו מעטע והא כן לשתוק מוחלת . וי"ל דאי לא כתיב וזאת מדאנטרין למיכתב כדאיות גבי זבנ הוה מעטע זבנ מימים דהוא אמהאי קאי כדאיות מעטע כדאיות מעטע כדאיות :

גמרא

ומה רזאית שתתבא קאי כדאיות מעטע כדאיות מעטע כדאיות כו' פירוש ומה רזאית וניבא איכא שהזב יטמא כדאיות ולא בימים והזבנה טמא בימים ובכאיות . וקשה לשתוק מראיות דתבי גבי זבנ ומדאנטרין וזאת שמע מינה שהזב אינו מטמא בימים דאי לא כתיב וזאת גבי רזאית גבי זבנה וזאית מ"כ ומדכתיב וזאת שמע מינה שבז אינו מטמא בימים כו' . ואם כן לשתוק מראיות . ויש לומר דעל כבודך כדאיות מעטע כדאיות טמאות דאי לא כתיב וזאת גבי זבנ ולמאן מר הלכה כר' מאיר כמובד ואם איתא דמועלת לר' שמעון חזרה כמו לר' מאיר יאמר לו רבא לרבנן כמון ולמאן מר הלכה כר' מאיר כמובד וכתם דהא רבי שמעון מודה לו כמובד וכתם אלא דרזא ליה לר' שמעון חזרה של תנוקות כלל וקשה מה רזאיה שמאין התוספות מרבי שמעון . ולא תירץ :

חוספות

בדיבור המתחיל השתא הוי דקמסהדי אומרים התום' ותימא לר' מכל מקום מיהא קנסא לא הוי אפילו למאן דאמר פלגא נוקא קנסא כו' . וקשה מאן נפקא מינה ומה דעת התוספות להקשת כן וזאת הקשיא כי ענין מוכה ביה מיכסב דכר פשוט הוא ועל כבודך אין בוונת התוספות אלא על דבר אחר . ונראה שכוונת התוספות שהיא על השתא דאמרינן לעיל דמון מנסות המיחדת למיין כו' ואמרי' הניחא למאן דאמר פלגא נוקא טמא אכל למאן דאמר פלגא נוקא קנסא טמא איכא למימר . על כן מקשינן כדאין ואומרים ע"כ קנסא טמא לא הוי דכיון דנעם גלגלה נגימות יבא מחוקת טימור והוי טמא וא"כ לעיל אמרי' קנסא אלא למאן דאמר פלגא נוקא קנסא כו' למאן כגון דנעם גלגלה נגימות דלא הוי מועד למאן דאמר ליידי' נבדאין ואין מבידין את השור פי' האחרונים אין מבידין את השור . ואם תאמר אם אינם מבידין את השור אך רזא לייבו חוק גלגלה כפעם ג' לפירוש ע"כ מבידין ע"כ . לביד דגלגלה חייב חוק גלגלה ועוד מאן קאמר אי בעי לך לכטורי כללה בקרין ואיך יתחייב חוק גלגלה ועוד מאן וכיך לומר דכשעת נגימה לא היה לו אלא שור א' וכשעת עדות של אחרונים קנה אחרים ונתערב עמהם ואז שייך למימר איבעי לך לכטורי לכלוה בקרין ע"כ :

חוספות

בדיבור המתחיל השתא הוי דקמסהדי אומרים התום' ותימא לר' מכל מקום מיהא קנסא לא הוי אפילו למאן דאמר פלגא נוקא קנסא כו' . וקשה מאן נפקא מינה ומה דעת התוספות להקשת כן וזאת הקשיא כי ענין מוכה ביה מיכסב דכר פשוט הוא ועל כבודך אין בוונת התוספות אלא על דבר אחר . ונראה שכוונת התוספות שהיא על השתא דאמרינן לעיל דמון מנסות המיחדת למיין כו' ואמרי' הניחא למאן דאמר פלגא נוקא טמא אכל למאן דאמר פלגא נוקא קנסא טמא איכא למימר . על כן מקשינן כדאין ואומרים ע"כ קנסא טמא לא הוי דכיון דנעם גלגלה נגימות יבא מחוקת טימור והוי טמא וא"כ לעיל אמרי' קנסא אלא למאן דאמר פלגא נוקא קנסא כו' למאן כגון דנעם גלגלה נגימות דלא הוי מועד למאן דאמר ליידי' נבדאין ואין מבידין את השור פי' האחרונים אין מבידין את השור . ואם תאמר אם אינם מבידין את השור אך רזא לייבו חוק גלגלה כפעם ג' לפירוש ע"כ מבידין ע"כ . לביד דגלגלה חייב חוק גלגלה ועוד מאן קאמר אי בעי לך לכטורי כללה בקרין ואיך יתחייב חוק גלגלה ועוד מאן וכיך לומר דכשעת נגימה לא היה לו אלא שור א' וכשעת עדות של אחרונים קנה אחרים ונתערב עמהם ואז שייך למימר איבעי לך לכטורי לכלוה בקרין ע"כ :

בדיבור המתחיל השתא הוי דקמסהדי אומרים התום' ותימא לר' מכל מקום מיהא קנסא לא הוי אפילו למאן דאמר פלגא נוקא קנסא כו' . וקשה מאן נפקא מינה ומה דעת התוספות להקשת כן וזאת הקשיא כי ענין מוכה ביה מיכסב דכר פשוט הוא ועל כבודך אין בוונת התוספות אלא על דבר אחר . ונראה שכוונת התוספות שהיא על השתא דאמרינן לעיל דמון מנסות המיחדת למיין כו' ואמרי' הניחא למאן דאמר פלגא נוקא טמא אכל למאן דאמר פלגא נוקא קנסא טמא איכא למימר . על כן מקשינן כדאין ואומרים ע"כ קנסא טמא לא הוי דכיון דנעם גלגלה נגימות יבא מחוקת טימור והוי טמא וא"כ לעיל אמרי' קנסא אלא למאן דאמר פלגא נוקא קנסא כו' למאן כגון דנעם גלגלה נגימות דלא הוי מועד למאן דאמר ליידי' נבדאין ואין מבידין את השור פי' האחרונים אין מבידין את השור . ואם תאמר אם אינם מבידין את השור אך רזא לייבו חוק גלגלה כפעם ג' לפירוש ע"כ מבידין ע"כ . לביד דגלגלה חייב חוק גלגלה ועוד מאן קאמר אי בעי לך לכטורי כללה בקרין ואיך יתחייב חוק גלגלה ועוד מאן וכיך לומר דכשעת נגימה לא היה לו אלא שור א' וכשעת עדות של אחרונים קנה אחרים ונתערב עמהם ואז שייך למימר איבעי לך לכטורי לכלוה בקרין ע"כ :

הירושי מסכת

בבא קמא פרק

לד

דעל כהניך יעלם לאו קרא יתורא הוא אלף אנטריך לגופיה דאי קרא יתורא
הוה כדי לסתור הקל וחומר האנטעי וכו' לא תוכל לפנות הקל וחומר האחרון
ואם כן יתרון למה לי אלף ודאי יעלם לאו קרא יתורא הוא וקל וחומר האמצעי
אינו כלום מעתה תוכל לדנוש הקל וחומר האחרון ואינטריך יתרון לומר
דאי' מנין נוק תלוק : גי' אכל הקושאי שפקיה בפנים אמאי אינטריך
יתרון ליכא למניו הוי פירו' דעל כהניך יתורא אינו קרא יתורא הוא
ותדנוש הקל וחומר האמצעי אם כן הקל וחומר הראשון לא תוכל לדנוש כי
אינך יכול לדנוש הקל וחומר הראשון אם לא תאמר דען ורגל חייבין נוק שלם
ברשות הניוק ואם חייבין חיי נוק אם כן לא תוכל לדנוש הקל וחומר הראשון
אם כן וכן את כספו למה לי הא ליכא למניו שיעדין לא הוהב' יעלם ואיכא
למימר דיעלם לא נכתב מעולם ולכך בריך לתקן כמו שמתקן הפנים דאי לאו
כספו הוא שנקבו קל וחומר דהבא בו' ונאי לטון הגי' שומרי' דהא לאו מני
לשיק' בקל וחומר . וחומר מה שאינו כלום בו' ע"כ :

תוספות
דלבוש השתתף ולא תתאן ורגל כוקן דריבוי אומרים התו'
דעתא קל וחומר דלעיל ליכא בו' תימא בימא וחיי את כספו
דעל הקל וחומר האחרון לומר כספו של זה ולא כספו של אחר ולומר דקין
ברשות הרבים חייב בו' ועל לומר דדעת התוספות שמקשין כך אם כן לשתוק
שוחבי וגם שיתקנו בו' נוק' כל חד וחד ארובתיה . על כן הם מתרכיני התו'
עלה . אכל קשה נימא דאינטריך ודכו לפי שכולל לעשות הקל וחומר כן
ומה קין ששלם שגופו ברשות הרבים חייב . טן ורגל ששלם טון העלייה
אינו דין ששלם שגופו ברשות הרבים חייב . וכן קי' האנטעי בעשה איתו כך ומה
קין שגופו לזיון חייבת חיי נוק ברשות הרבים ורגל שאין נכתם לזיון
אינו דין שיתקנו ברשות הרבים חיי נוק . אכל קשה אם קל וחומר טן
העלייה ושגופו כדחתה לעשות אם כן נעשה קל וחומר אחרון לפטור קין כגשו'
הרבים ומה טן ורגל ששלם טון העלייה פטורין ברשות הרבים קין ששלם
גופו אינו דין שפטור ברשות הרבים . ואנטריך יתרון לפטור הקל וחומר
זה אלף יש לומר שאם תדנה לעשות קל וחומר אחרון לפטור קין ברשות
הרבים אינו אעשה קל וחומר הראשון לחייב טן ורגל ברשות הרבים . הילכך
לא תוכל לעשות לא אחרון ולא ראשון שאם תדנה לעשות זה אינו אעשה זה
ואם כן לשתוק מתמונה ומתרון ונקו' כל חד וחד ארובתיה לכך דייבין אנו
לתקן כמו שמתרכי' הפנים :

גמרא
כשעשה הקל וחומר מתקן אחר קרא איש בעמיתו ולא טור בעמיתו
קשה מדלצטריך איש בעמיתו משום האי קל וחומר שיעשה דאי'
אדם חייב בכופר ואם כן עליה למה לי . ועל לומר דמכת קושיא אחרת
סתיבת זאת הקושיא לשתוק ממייעוט דעליו ומאי ש נכש' תו ונקו' כל חד וחד
ארו' תיה דשור יהיה חייב בכופר ולא ברכבנה דברים ואדם יהיה חייב
בארבעה דברים ולא בכופר אלף ודאי משום הכי אנטריך עלי לבי שהייתי
עוש' הקל וחומר בענין אחר ומה טור שאינו מועד מתחילתו חייב בכופר אדם
שמועד מתחילתו אינו דין שחייב בכופר ומשום הכי אנטריך עליו ולא על
אדם ובהו מתורבת קושיא רכאשנה ומיהו השתא דלצטריך עליו מקל וחומר
שעשינו קשה הקושיא רכאשנה מדלצטריך איש בעמיתו משום האי קל וחומר
שעשה הספור ומה אדם דאי' חייב בכופר אלמלא דאי' אדם חייב בכופר ואם
בן עלי למה לי . ועל לומר דלצטריך עליו לפי שהייתי עושה הקל וחומר כך
ומה אדם שלא עשה בו קטנים כנדולים אינו דין שחייב כד' דברים מעתה לא
דברים טור שעושה את קטנים כנדולים אינו דין שחייב כד' דברים מעתה לא
תוכל לעשות מדלצטריך שאין אנו עושין קל וחומר עכשו מכופר ולכן
אנטריך עליו בו' : גמרא קין דברשות הרבים חייב כופר אינו דין
ששלם כתבד הניוק כופר שלם . וקשה בימא דיו כתבד הניוק חייב כופר
כמו ברשות הרבים שהוה חייב בופר . ועל לומר דכיון דלכל אחד מהבין קל
וחומר בפני עצמו אע"פ דהאנו קל וחומר לענין ניוקין מכל מקום מפידיך הוא
לענין כופר . ולכך הוה רש' נוקין בתוך הקל וחומר של כ' טרפון לפי
שכל א' תשוב קל וחומר בפני עצמו . אכל קשה מה לטן ורגל דין הוא ששלם
בופר שלם ברשות הרבים שהי' שמעלין הבופר טון העלייה דומיא דניוקין
תאמר בקדן תמה שהכופר משלם שגופו דומי דנקין ואיכא למימר דהיא גופא
ניק' דקין ישלם כופר טון העלייה מאי אית לך למימר דיו כמו ניוקין ששלם
שגופו אי' כופר חיי יעלם מגופו . ואם כן דבר שאנו לומדים מכת דיו
דריבוי מגופו אי' לעשות ממנו פירכא ואם תאמר שכל אחד תשוב קל וחומר
כפני עצמו כדפירש' אם כן נעשה קל וחומר הראשון כספו של זה ולא כספו של אחר
לטון ורגל דין הוא שהיא משלם נוק שלם כתבד הניוק שהי' בניוקין משלם
טן העלי' תאמר בקדן ששלם בניוקין מגופו . וכן אם תעשה קל וחומר
לניוקין נעשה פירכא מכופר מה לטן ורגל דין הוא ששלם נוק שלם כתבד
הניוק שהי' משלם כופר טון העלייה תאמר בקדן תמה ששלם חיי נוק מגופו
שעשה את תדנה לקיים זה הקל וחומר ולהקנות על זה אינו אעשה זה האחר
ואקשה על זה הילכך אי' לעשות לא זה ולא זה ונקו' כל חד ארובתיה : פי' דאדם
גמרא תנו רבנן נוקי אדם מכזיב אדם יליף בקל וחומר . פי' דאדם
הנהג' מאלדם אינו וכוה' בכופר וכספוא ניוק מאלדם ווכה' בארבעה
דברים אדם הנהג' משור וכוה' בכופר כשהוה ניוק אינו דין שיזכה בארבעה
דברים מעתה לא תוכל להקשות מה לאדם שכן מועד מתחילתו שאין
הקל וחומר מהמיוק לא מניין . אכל קשה מה לאדם שהאחרים בניוקין שמעו
בו' נוסעים ב"ש תאמר כשור שאחרים בניוקין שמעו אין' נוסעים נוק
שלם

שלם . ועל לומר שהוה תחמת המיוק לפי שאדם מועד מתחילתו ושור אינו
מועד מתחילתו ולא תחמת בניוק ע"כ :
תוספות
כדכידו המתקיל לאו משום דשכר לה כרני יומי הגלי' בו'
אומרים התוספות ומה טן ורגל שפטורין בניוקין ברשות הרבים
חייבין כתבד הניוק . קשה בימא דיו ברשות הרבים מה ברשות הרבים
פטור מכופר אף ברשות הרבים פטור מכופר וביון דניוקין וכופר הגל קל
וחומר אחד לפיגוש התוספת אהני קל וחומר לניוקין ואהני דיו לכופר .
ועל לומר דאי' לעשות דיו מכופר לניוקין דמאי' עעשא אתה עושה דיו לענין
כופר לפי שניינו שכופר פטור ברשות הרבים אם כן תעשה דיו מכזיב בהמה
למזקי בליים כיון ששנינו דבליים פטורין בגוף והי'טין ניוקין לניוקין שאם
הי'ק משור בהמה ובליים דנימא שיהיה חייב נוקין בהמה ויהיה פטור כמזקי
כלים דנימא דיו לכלים שהיוק משור שהיוו כמו כלים שגפלו בגוף דכי היכי
דהתם פטור הכא נמי אלף ודאי טכאמה לכלים אין לעשות דיו הכי נמי אין
לעשות דיו מכופר לניוקין . אכל קשה על זה הקל וחומר שגופין התוספות
דנימא אדם יוכיח שחייב ברשות הרבים יהיה פטור מכופר . ועל לומר
מה לאדם שכן אינו יכול לדי' כופר לעולם תאמר בקדן שיכול ללא לדי'
כופר לכשיעזר אכל קשה בימא דקין תמה ברשות הרבים יוכיח שיכול לכוף
לדי' כופר ואפילו הכי פטור ברשות הרבים אף ברשות הרבים נמי יהיה פטור .
ועל לומר דמכת הרבים לרשות הרבים אי' לעשות יוכיח :
תוספות
כדכידו המתקיל אודילמא קין כותבו לזיון בו' ומקשים
התוספות ואם תאמר מאי מספקא ליה פשיטא דקין חמורה
שהיא עעשא ומהר"ם תירץ דהכי עעשיא ליה מי אמרין אם כופר יושם
עליו על השור תאמר כל מה שיש בשור דהיינו קין וכן ורגל וכו' דשכר לומר
כן הוהיל דדמו קבת לקרן . או דילמא כיון דלא דמו לגמרי דקין כותבו
לזיון בו' מסתברא למימר עליו אקין ולא אכל מלי' דשור :
הגוי'
מתקן דממא הוא דשכר דליכא כופר כרגל סבר דחייב טמון באש'
וקשה לכך שמי דלי' ק להטן בניוקין דרגל וכסדר דליכא כופר כרגל
א"כ מאי קאמר מאי טמון דממשכב דטמון פטור באש' והי' לדידיה אש חייב
כטמון וכו' . ועל לומר דהכי קאמר מטמון פירוש שהי' מנינו דען ורגל אף
הרבים בניוקין שיהא חייב בכופר ברשות הרבים בטמון כל שכן קין שחייב ברשות
הרבים ככלים פירוש שהי' אינו מוצא דען ורגל חייבין בכלים אף עפ"י
דכניוקין פטורין ברשות הרבים כל שכן קין שיהא חייב בכופר . וכן
תפריש כולם :
גי'
סקל וחומר דאש שחייב ברשות הרבים . וקשה אודכא נעשה הקל
וחומר אכפא ונאמר דאש יהיה פטור ברשות הרבים מקל וחומר דען
ורגל ומה טן ורגל שחייבין בטמון פטורין ברשות הרבים אם שפטור בטמון
אינו דין שיהא פטור ברשות הרבים מעתה איכא למימר דכל חד וחד נוקי
ארובתיה אלף ודאי דעת הגי' שנונה לעשות קל וחומר לפטור טן ורגל
בטמון הטעם עלו לפי שאז יהיה אש חייב ברשות הרבים שהי' אינו יכול
לעשות קל וחומר אחר שיהיה חייב אש ברשות הרבים ולא ישתנה ממה שהוה
נקב דממורה אש שחייב בו בכלים פטור בו טמון כור שפטור בו כלים אינו
דין שפטור אותו טמון ולהקדן לא תוכל לדנוש לפטור אש בכלים שהי'
כיון דכתיב באש או בקמה הוה כחילו' מפורש שחייב בכלים כמו כן לא תוכל
לדנוש קל וחומר לחייב כור בכלים כיון דכתיב חמוד ולא כלים הוה לזה כאלו
נכתב בפירוש דפטור כלים בכור מעתה יותר משתבר' לניוקין לדנוש קל
וחומר לפטור טמון טן ורגל שאז יהיה אש חייב ברשות הרבים משה
שנדנוש לפטור אש ברשות הרבים בין שיש שני קלים ותמורין דלשניהם
יהיה אש חייב ברשות הרבים כל זה למאן דלית ליה כופר דרגל אכל
מאי דאית ביה בופר דרגל אש תעשה קל וחומר לפטור טן ורגל בטמון
איכא למיפקד מה לאש שכן פטור טן כופר תאמר טן ורגל דחייבין
בכופר : וקשה אם כן נפטור טמון בכור מקל וחומר דאש ומה אש
שחייב בו כלים פטור בו טמון כור שפטור בו כלים אינו דין ששפטור
בו טמון . אלף יש לומר שהייתי עושה להקדן לפטור אש ברשות
הרבים מקל וחומר דען ורגל . ומה טן ורגל דחייבין בכופר פטורין
ברשות הרבים אש שפטור טן הכופר אינו דין שיהא פטור ברשות הרבים
מעשה אש תעשה קל וחומר זה אינו אעשה זה הילכך כל חד וחד נוקי
ארובתיה . ולא תוכל לעשות קל וחומר שיהא טן ורגל חייבין
ברשות הרבים דהא כתיב כספו של זה ולא כספו של אחר . גם
לא תוכל לעשות קל וחומר שיהא כור פטור ברשות הרבים מקל וחומר
דען ורגל דהא שיקד חייב כור ברשות הרבים הוא . אכל קשה
לפי הקל וחומר שעושה הגי' באמר דען ורגל יהיו פטורין מכלים ומטורין
עבוד ככזי מקל וחומר דכור ומה כור שחייב ברשות הרבים פטור בו
כלים ועבד ככזי טן ורגל שפטורין ברשות הרבים אינו דין שהיוו פטורין
מכלים ומעבד ככזי ועל לומר שלא תוכל לפטור טן ורגל מכלים
דהא כתיב וכיער בשרה אחר ושרה הוי דומיא דבליים דאינו
בעלי חיים וחייב אף כלים חייב מעתה לא תוכל לפטור עבד קמי
בטן ורגל דמה לטן ורגל שכן חייב בכלים :
לפי
הק"ו עשה הגי' קשה דממשכב דהוהו תנא דלית ליה כופר
כרגל

ער

הירושית מסכת

בבא קמא טז

פדול דרש לחומרה דרדיש קרן תשה כחצר הגויקן טעמיה כופר טלס דהיינו לחומרה הלכך כנראה דהאי תנא דגמרא דידן אינו רוצה לדרוש הקל וחומר טעמיה הגי' כפסוק טן ונגל כטמון שהוא קולא אלא סובר דטן ותל חיב בטמון דאי לאו הכי איבא לסיפק כמו שמקשה הספר מה למיידן דטן ונגל טן יסך כאש . תאמר כבופר טאינו כאש וזו לא מני לשמוי טמון דמה שנהיה דהיינו אש וטן ונגל כפסוקי בטמון לכך נדיק לטבוח תנא דגמרא דידן דטן ונגל חייבין בטמון .

תוספות בדיבור המתהל פירש לכתובין לזרוב וכו' אומרים שם התוספות באמצע הדיבור ומהאי קרא הוה פטיבין אפילו נתכוון לזרוב שמים חרק ארבעה וכו' ואם תאמר לשתוק מבלא בדייה וטעמיה ידעינן דנתכוון לזרוב לכך אחד חרק לכך אחר דפטור כיון שלא נתכוון לזרוב לכך הנכנס כלל כמו שאומרים התוספות לקמן ויש לומר דאי לאו דכתיב עלא בדייה הוה אמינא דנתכוון לזרוב שמים חרק דכמי פטור אכל השתא דכתיב עלא בדייה דוקא נתכוון לזרוב לכך זה חרק לכך אחר הוא דפטור לפי שלא נתכוון לזרוב לכך הנכנס כלל אכל נתכוון לזרוב שמים חרק אכנס חייב גלות מקרא דאשר לא בדה כאשר דרשו ליה הבא ב' ע"ב : **תוספות** בדיבור הזכר בסוף הדיבור אומרים התוספות ואשר לא בדה פירש לכתובין לזרוב שמים חרק ארבע . וקשה לפי ראשון שפירש חייב גלות היכי קאמר הבא פירש לכתובין לזרוב שמים חרק ארבע ויש לומר שהפירו' הראשון יפרש פירש לכתובין לזרוב שמים חרק ארבע ללא הו ככלל דכי יוד אש וחיוב גלות .

תוספות בדיבור הזכר באמצע הדיבור אומרים התוספות ולפי פירוש האחרון שפירש כדכונטרס שפטור מגלות קשה קצת . וכראה גמרא י"ל אין דעתו שהיה פטור לגמרי שהרי פירש פירש לזה שגדה ששטע דלא מני ליה בגלות שהרי קרוב לומר הוא ב' ע"ב :

גמרא אמר רבא זוק בלי מראש פגם בו תימא למה פירש רש"י בעל הבלי הוא הדין מוקי דלעיל שאין אנו דנין אלא על השני שנכחו **תוספות** בדיבור המתהל פירש לכתובין לזרוב וכו' אומרים התוספות וקשה קצת בו' נראה דלכך אמרו קשה קצת ולא אמרו קשה לפי שאינו דומה במה רבנא רבנא שהיא בולטת על הקרקע לבד שהיא שיה לקרקע דגמי שור פקח כיום פטור משום דהוה ליה לעיניו . אכל גמי בהמה רבנא שהיא בולטת לא חייב ליה לעיניו :

פרק המניה פרק שלישי

תוספות בדיבור המתהל ושואל אמר באפילה שבו בו' מקשין התוספות שיד הוא דלפניו לקמן אי נתקל פושע אלא וכו' נראה שהתוספות משקין אפ"כ דרב דאמר דלמלא המניות דאלו לשואל היה להם לתקן דהתם היו נתקל פושע בו' היינו באורה אכל באפילה לא בו' . ומיהו קשה אי משקין אפ"כ דרב למה משקין מתקן דהתם לנתקל . דהבא הוא רב פטור כבא אפילו סבר כדכ"ה : **תוספות** בדיבור הזכר באמצע הדיבור אומרים התוספות ובטורה האכזית כקורה פטור תימא מה ראה מביאין דאזנא שמוז פטור שאני התם טעם חכית פטע ששטע בלא הודיע לבעל הקורה ולכך הוא פטור :

גמרא אלא סבור את שנינו בו' ופירשו התוספות בדיבור ובדליכא פסידא אייבי בו' וקשה כימא דאייבי בדליכא פסידא ולא יקשה בלום . ויש לומר אם כן התיורן שמתקן סבור את שנינו דנין לא שייך דבין דאיכא פסידא לא שייך בארבע דהא כולי עלמא מודו דעבד אייבי דינא לנפשיה : **גמרא** תא שמע המלחא חכר חנינו בו' ופירשו התוספות בדיבור ואומרים התום' דמגר חנינו יבול להקין ואם כן איכא פסידא אם כן מאי פריך דבין דאיכא פסידא כולי עלמא מודו דעבד אייבי דינא לנפשיה . ויש לומר דלקמן דפירשו התום' באים הם ליישב אליכא דשואל נכרי יומן דלתיורייהו דוקא נתקל פטור כמתינתין דידן . אכל סיבר חייב ואם כן קשה להם אפ"כ הבא משבר יובא דמתינתין סיבר חייב אלא ודאי כחצר חנינו פטור לפי שאינו יבול להקין לכתב לשקום אחר . אכל בשתינתין שואר רשות הרבים ויבול להקין חייב אכל לעולם אינו נקרא פסידא היבא שאינו יבול להקין דלכך היה שייך דסביבא ליה שבר פטור והבא בסי כחצר חנינו פטור ולא הנכנס לפרש כן אלא משום דכרי יומן ושואל . במקו כינד הגלל : **תום'** בדיבור המתהל קרע כסותו בו' ואומרים התו' בתחילת הדיבור תימא היבא מיית ראייה דלמלא שאני הבא וכו' שהיה לו להסיר החלת . פירוש דהאי תנא פטור דשאני הבא שם לו להינות פטור בו' ודעת התוספות דהיבא דשייך לומר היה לו לטלקא יש לפטור שהרי כשאמ' לו מסא תע עינו על שמת לפטור חייב משום דלא שייך לומר היה לו לטלקא דבעל כחו יסא אותה לו כיון שא"ל כן וכן קרע את כסותו בעל כרחו יקיגעו ולא שייך לומר היה לו לטלקא ולכך חייב אל הגית גחלת עליו ואמאי חייב הא שייך לומר היה לו לטלקא וכו' . כפי הזכר למעלה :

תוספות בדיבור המתהל פירש לכתובין לזרוב וכו' ואומרים שם התוספות בסוף הדיבור ותימא דהא פליגי ר' ורבנן בגמטע הכרזל מקתו וטן העין השתנקע . פירוש בתלמוד בני' הפסוק שאמר ונגל הכרזל וטן העין שרשא ונגל הכרזל מקתו וקשה שיקום אחר . ושם פירש ונגל הכרזל

הכרזל חתיבות טן עין העין המתנקע וקשה שיקום אחר ופרשטו כזה וסר מחייב כזה ופוטור כזה בו' . עד כאן פסקין כינד הגלל : **גמרא** תא שמע המלחא חכר חנינו כרי יין משבר ויובא משבר וכבנס כו' . תימא הטק' שהקשה שבתייתא וו דמשטע דמשבר כדכ"ה משט פטור איך היה שפרש המטעה דידן דמשטע דוקא נתקל . אכל סבר חייב . ויש לומר שהיה פטור לו לומר דלפילו סבר פטור . וכי תימא שתינתין היה לו לפרש סבר פטור ואיכא למימר דלא היה נכרי לפי שסבר נמשנה כיון דהמשטיענו במשנה אחרת דפטור דקדמי משבר יובא משבר וכבנס וכתר הכי שתינתין משבר ויובא חור לבית דין מוד והקשה מן המשנה שלנו הא סיבר חייב כי אין נראה לו שפירש הא סיבר היינו שובא לבית דין כי אין הלשון מוכיח אלא בשיאמר משבר ויובא כו' .

גמרא תא שמע המניח את הבד כגשות הרבים וזא אחר ונתקל פטור בו' תימא למה לא הקשה תחילה שתינתין דידן דהיינו המניח את הבד וכו' . ויש לומר דמתיחלה הקשה אלמא עבד אייבי דהא לנפשיה וקידר אותה וזה אחריו . וכתר הכי פריך אלמא לא עבד אייבי דינא לנפשיה כדכ"ה . וזא אלא וזה אחריו .

תוספות בדיבור המתהל לזא שבו לה להגיל וכו' ואומרים התוספות וכיון שיכולה להגיל על ידי דבר אחר אפילו דין אינו בו' תימא מה חידשו התוספות שאמרו אפילו דין אינו וכו' ויש לומר שדעתם דאין לומר שאם היתה הולכת לבית דין והיה אומרים לה שתגיל על ידי מנוסוי שאז היה עושה כדיון והיה מן הראוי שתהיה פטורה . ומה שהיה חייבת שמוק מסוב דליכא פסידא הואיל ויכולה להגיל על ידי דבר אחר . על כן פירש אפילו דין אינו דאפי' למ' עבד אייבי דינא . לנפשיה אפילו היבא דליכא פסידא היינו דוקא היבא דעושה כדיון . אכל הבא כיון שיכולה להגיל ע"י ד"ל אפילו דין אינו בו' הילכך חייבת שמון בו' ע"ב . דיבור אחר ככאן :

תוספות בדיבור המתהל אחר רבא במתכוון להוריה בו' ואומרים התוספות בתחילת הדיבור דמגמר כדו דקאמ' תא קמא משטע משטע משטע מאלה בו' וקשה כימא דר' מאיר מחייב אפי' נכבדה מאלה וכו' יהודה לא אייבי בגמרה מאלה לא בכתובין נכבדה בו' ויש לומר אם כן היה לו לומר ר' יהודה פטור אלא עש שיתכוון לשבר בו' ומלך קאמר הכי משטע דר' יהודה כמשטעו משטע :

גמרא והתיבא נשבר כדו כדו בו' תימא כימא הא דמחייב לראייה במתינתין היבא שהחלק האחר במים או טלקה בנרסיה היינו משום שהיה לו פניא לטלק . והא דפטור בקנקים בו' משום דלא היה לו פניא לטלק בו' . ויש לומר שזה בכלל התיורן של התום' שאומר דכרי מאיר מחייב בכל ענין . אכל קשה מה ראייה מביאין הגי' דעל כחך טלא היה לו פניא לטלק בו' יבא דמתינתין דמחייב ר' מאיר וכן בקנקים דפטור כרי מאיר אייבי כיש לו פניא לטלק אלא דמתינתין הו' מפיקו בקוין כפאים מחדש המזיק ומי' דהו' כמו מפיקו בקוין לאחר נפילת אונס ופטור . ויש לומר דאין לומר כן דהם כן היינו בדיבין לומר דהם היוק בשעת נפילה קודם ששהו על הקרקע חייב משום אדם המזיק ולאחר ששהו בקרקע חייב אם היה לו פניא לטלק בו' פניא לטלק פטור כפא דמתחילה היה חייב ונס במקו חייב ונכאבע אם היה לו פניא לטלק חייב ואם אין לו פניא פטור וזה אין לומר כלל : **תוספות** בדיבור המתהל ונסוף ובאין וכו' ואומרים שם התום' באמצע הדיבור ומיהו ודאי לרב קשה כי הכי דקאמר רב קרקע עולם התיורן ופטור בו' היינו טעם ההיאק על ידי מים כמו שאמר או שהחלק האחר במים דהו' דבר שאין בו משות בו' חייב בעל הכי פטור . אכל הימאין על פי כבוד דהו' דבר שיש בו משות בו' חייב בעל האין כו' : **תוספות** בדיבור המתהל פליגי בשעת נפילה בנתקל פושט וכו' ואומרים התוספות באמצע הדיבור דל' מאיר דפטעו הוא דמחייב הו' מפיקו בקוין אחר נפילת פשיעה וכו' . וקשה דמה שמקשין עתה מקשה בסמוך התקלה פטור כדכ"ה ופליגי בדיבור שאלחוריו אכל לאחר נפילה שבכר הפקדי קא משטע לן דאף לאחר נפילה מחייב דהו' מפיקו בקוין וכו' לאחר נפילת פשיעה ואין דרך שהתוספות מקשין קושי' אחת שתי פשיעים . וי' שעתה מקשין קושי' יותר גדולה ממה שמקשין לקמן דעתה רובין לומר כגון ששהו טלא הפקדי בקוין בשיעור שהיה יבול לטלקא ואחר כך הפקידין וטלקא דעיקר אמינא הואיל ושהה כל כך אף על פי שהיוק לאחר שהפקידו כימא דמתיב מסונו ויהא חייב אליכא דנכנן קמטעט לן כיון שמתחילה היה על ידי נפילת אונס והיוק לאחר שהפקידו פטור בו' דמפקידו בקוין פטור בו' : **תוספות** בדיבור המתהל מתקני תרתין וכו' ואומרים התוספות באמצע הדיבור אכל לאחר נפילה שבכר הפקדי התקלה פטור כרי מאיר בו' פירוש קא משטע לן דאף לאחר נפילה מחייב רבי כרי מאיר דהו' הפקידו בקוין לאחר נפילת פשיעה ותיב . ומשמע דנכנן פליגי עליה ופטר אף לאחר נפילת פשיעה . וקשה כימא דנכנן מחייב אף לאחר נפילת אונס ומכאן לן דלא כימא הכי בו' ויש לומר דמדקאמר כמתינתין ומודה רבי מאיר לתכבים במעלה קנקנים לנן וזהו אחר נפילת אונס משטע דנכנן סברי דאחר נפילת אונס פטורין . ויש לומר אי לאו שברי יהודה נא לחלוק עליו כזה לא כריך להשיענו בו' ואם תאמר כימא דלא הוביר רבי יהודה אלא משום שפא לחלוק על ר' מאיר על שטע נפילה לומר דנתקל הוא . אכל

מפיקו

תוספות

תוספות

תוספות

תוספות

תוספות

תוספות

תוספות

תוספות

תוספות

תוספות

תוספות

תוספות

תוספות

תוספות

תוספות

תוספות

תוספות

תוספות

תוספות

תוספות

חירושי מסכת

בבא קמא

לה

מפיק גוקיון לתוך כפילת פשיעה כולי טעמא מודו דחייב בו' . ויש לומר
 א"כ למה הזכיר רבי עזר' תרתי האלקי האחד או שלקה בתרמיה . ומדלחבי
 קרתי טעם מנה גס ר' יהודה פליגי עליה נמי דתתמי בשעת כפילה ואחד
 בפילה . וזכירו לומר כפילת פשיעה אבל קשה נימא הוי דנקט תרתי
 לאשמועינן דלא תישא דרבנן סברי מפיק גוקיון לתוך כפילה אונס חייב קא
 משמע לן דלחחר כפילת פטור אבל לעולם לתוך כפילת פשיעה כולי טעמא
 מודו דחייב . ויש לומר א"כ לא יאמר התלם האחד כמיס לא יאמר כמכרה
 בדו ולא סלקא לכו טוהו לתוך כפילה . וכי תישא א"כ הייתי אומר כולי
 טעמא מודו דתתקל פושע ולא פליגי בנתקל פושע כלל א"כ יאמר כמכרה כדו
 ולא סלקא או שלקה בתרמיה שזו הייתי יודע דפליגי בשעת כפילה בנתקל
 פושע ולחחר כפילה במפקיר גוקיון דרבנן . וכי מאיר פשיעה לכו ליכא
 לאקשוני כמו שקשינו בראשונה על כן נרבינן התוספות לתוך התירון שלהם
 ב"ר ע"כ : **התוספות** בדיוור המתחיל אלא נמלו בשעת כפילה
 בו' אומרים שהתוספות אלא בשעת כפילה היכי משכחת לה בו' דפליגי כעין
 פלוגתא דפליגי בנתקל וכו' תישא משמע דלא קשיא ליה נפליה היכי משכחת
 לה בשעת כפילה אלא משום דלחחר' דלחחר' דלחחר' פליגי ובתרתיה טעמי אלא
 פליגי בתרתיה ובחד טעמא הוה נימא ליה . ולחתי אביא לאקשוני דשעת
 כפילה היכי משכחת לה . ויש לומר דכשנמא אי פליגי בתרתיה ובחד טעמא
 דהיינו בנתקל פושע נימא דמשכחת לה נפליה בשעת כפילה כגון דיתקיל
 ויתקיל ביה נפליה ואע"פ שהיא אונס בתקלת נפלו כי הגמל היה לו לעיין
 וליק' למקום אחר מכל מקום פושע הוא בשעת כפילה כשכיל אחר כפילה
 דהיינו כמה שהיון אחר כפילה וכיון דלחחר כפילה נמי הו' טעמא משום דנתקל
 פושע הוא כיון דקד' טעמא לתרומיהוה שיהי' התיר' דיתקל בו' בכריע' אותו
 טוהו דכריע' ידוע לכל וכו' . אבל אי פליגי בתרתיה ובתרתיה טעמי אס' כן
 גמלו בשעת כפילה היכי משכחת לה כי לא תוכל לומר פושע הוא בשעת כפילה
 כשכיל אחר כפילה דלחחר כפילה לא הו' טעמא טעם נתקל פושע הוא אלא
 טעמא מפיק גוקיון וא"כ כשנתקל בשעת כפילה אונס הוא בתקלת נמלו למי
 שהגמל היה לו לעיין בדבריהם כן' ואס' כן היכי משכחת לה בשעת כפילה
 שהיה הוא פושע כמה שנתקל נמלו . ומשני כגון דיתקיל ויתקיל ביה
 נפליה שהפשיעה ביה משנו כי הגמל אין לו דעת ל' ל' ל' אחר . אבל
 קשה על תירון זה דהוה ליה כמו הן ולא דמיקרא סלקא דעתך שמשאל היה
 לו לעיין והשתא אמרין לא היה לו לעיין :

תוספות בדיוור המתחיל כי פליגי אליבא דרבנן בו' אומרים התוספות
 באשבע הדיבור ומאן דכפר אמר לך דכולי' טעמא לא שזיב' ר'
 מאיר אלא משום דמושע הוא אורי וקשה אס' כן מאן דמחייב סבר כרבי מאיר
 אפילו אחר כפילת אונס . וקשה אס' כן היכי קתני מודה ר' מאיר לתכמים
 כשעלה קנקים בו' דהו' אחר כפילת אונס ופטור ויתכנו טעמא זה ולפני
 רבנו טעמא דקיס' להו' . ויש לומר דשמן דמחייב יפרש ומודה ר' מאיר
 כשעלה קנקים היינו בשעת כפילה בו' וכי תישא אס' כן יאמר ומודה ר' מאיר
 בשעת כפילה דפטור ולא יודע קנקים כמו שאמרנו התוספות לעיל דאיבא
 למימר בשלמא לעיל דקאמרינן לעיל בשעת כפילה דכרי' הכל פטור הוה ליה
 לטמיר ומודה רבי מאיר בשעת כפילה כיון דלא הו' פושע כלל . אבל השתא
 דמכרינן לן דרבי מאיר סבר נתקל פושע הוא לא הוה עמי למימר מודה רבי
 מאיר בשעת כפילה דלא פושע הוא משום כפוש' בו' . על כן אמרינן
 ק' קנים ולעולם אימא לך שעת כפילה הוא פוטור רבי מאיר משום דהו' אונס
 כיון שנפלו כמות שאינה ממונה בו' . אבל לעולם אימא לך שמקיר כחין
 אחר כפילת אונס למאן דלחחר דמחייב חייב בו' ע"כ :

תוספות בדיוור המתחיל אלא מאי סבר דכרי' הכל חייב וכו' בסוף
 הדיבור אומרים התוספות דלא ס' כרי' רבי יוחנן דלחחר כשמוק
 לחחר כפילה מתלוק' לא הוה פליגי במיד' ארבי אלעזר בו' . וקשה נימא
 דפליגי רבי יוחנן ארבי אלעזר בהא דר' יוחנן סבר כרי' מאיר אפי' אחר כפילת
 אונס וכי אלעזר סבר דלרי' מאיר מפיק גוקיון אחר כפילת אונס פטור .
 מוד קשה לתוק קושא דלעיל על הת' שתיכנו התוספות אי לאו דכרי' יהודה
 ב' לחלוק וכו' והיה קשה לנו נימא שהזכיר רבי יהודה משום שבא לחלוק על
 רבי מאיר על שעת כפילה לומר דנתקל לאו פושע הוא בו' ותיכנו א"כ למה
 הזכיר תרתי . ועתה קשה נימא שהזכיר תרתי לאשמועינן דכרי' מאיר
 חייב אפילו אחר כפילת אונס כי ההצעה כך היא כי היכי דלרי' יהודה
 גפילת פשיעה לא הוזכרה בכרייתא שכל מה שהזכיר בכרייתא הוא כפילת
 אונס . ומכא דקתני תרתי ידעינן דמחייב רבי יהודה אפילו אחר כפילת
 פשיעה היכי נמי לרי' מאיר כפילת אונס לא הוזכרה בכרייתא דהכל לר' מאיר
 כפילת פשיעה כיון דמכרינן ליה נתקל פושע הוא ומכא דקתני תרתי ידעינן
 דכרי' מאיר חייב אפילו אחר כפילת אונס עתה נתחנן הקושא דכרי' מאיר
 דפליגי רבי יוחנן וכי אלעזר בהא דכרי' יוחנן סבר דלרי' מאיר חייב
 אפילו אחר כפילת אונס

וכי אלעזר סבר דלרי' מאיר אחר כפילת אונס פטור וכו' ויש לומר בשלמא
 רבי יהודה הזכיר לטון שיש לקדק דפטר אפילו אחר כפילת פשיעה
 שמקדק במתכוון חייב דהיינו שמתכוון לזכות בתרמיה דהוה ליה משום
 וחי' משמע שלא נזכר ר' יהודה בד' שיהיה חייב אלא במתכוון דהוה ליה משום
 בו' . אבל מפיק גוקיון אפילו אחר כפילת פשיעה פטור בו' . אבל לרי'
 מאיר

דל' י"ט

מאיר לא הזכיר טוהו לטון שיש להזכיר מתוכו בו' דמכרינן ליה דלחחר כפילת
 אונס חייב וכו' הילכך ליבא למימר הכי בו' :
כתניתין שלא בשע' הוגלת זבלים מיירי בו' משמע אכל בהוגלת זבלים
 פטור משום דקא עביד כרשות בו' וקשה א"כ דמימא אלא
 נקט מוכה דמשמע דמשום דכרשות מוכה פטור אבל נשות בית דין
 בלא נשות מוכה חייב בו' והא הלא דכרשות בית דין בלא נשות מוכה ופטור
 בו' . ויש לומר דנתקל דכרייתא לא סבירא ליה כתיבוצא דר' נתן דלחחר
 למתניתין שלא בהוגלת זבלים . אבל קשה דהשתא מוקמינן מתניתין בכרי'
 יה דה דכרשות הוגלת זבלים פטור משום דהוה כרשות . וקשה לעיל גבי
 השופך מים לנשות הרבים חייב קשיא לן תרתי למה ל' בו' ומוקמינן תרתי
 נישות האשה ומדלא נימא דהגמלי' וכו' משמע דנישיות הגמלי' אע"פ דכרשות
 חייב וזאת המשנה אחר מוקמינן לה כר' יהודה וזאת המשנה הכל משנה אחת
 והיא אמרינן דכרשות פטור אליבא דר' יהודה ולעיל אמרינן כרשות חייב
 דומק לומר דהיא רשא' כרובן שמעון כן נמלא' וכו' והוא כר' יהודה בו' ולא תירן
 גמרא רבן שמעון כן נמלא' אומר התקלקלים נשות הרבים והיון
 מי' ל' טעם בו' ופירש רש"י ו' ל' שני לנשות הא' לכל הקודם בו'
 וכה בו' והפירוש האחר דכל התקלקלים ואלפיו כרשות בו' והטעם למה הוזכר
 רש"י ו' ל' לפרש שני פירושים דלמי' סלקא דעתין אמר' דחייבי מתניתין
 בשעת הוגלת זבלים אס' כן כרשות קא עביד אליבא דכולי' טעמא אס' כן
 כשי' פליגי תנאי קמא ורבן שמעון כן נמלא' . לכן הוזכר לפרש למיכוס
 ראשון דפליגי אס' וזה כגוף דלתנאי קמא לא וזה כגוף ולרש"י וזה כגוף .
 ולפי מאי מוקמינן מתניתין דשלא בשעת הוגלת זבלים דלכולי' טעמא
 קנסו גופן הילכך גריך לומר פירושו ב' דפליגי דהניג כרשות דלתנאי קמא לא
 וזה כגוף היכא דהניג כרשו' ולרש"י ו' זה כגוף אע"פ דהניג כרשות וכו' ע"כ :

תוספות בדיוור המתחיל לימא כהני תנאי בו' אומרים שם הת סבות
 שפאלי' להוכיח דלא גרסי' כל הקודם וזה כהן דלי גרסינן
 ליה . וקשה הספר מהשנינו לעיני' אלא דקנסו גופן דהא לא שייך בו שבת
 אלא ודאי מללא פריך מיכיה טעם מינה דלא גרסינן ליה . ויש לומר דשני
 רב נתסן הכי כל שיש בו מההמניע לא הייתי יכול להוכיח שהייתי אומר
 שהניג אורו כהנס כיון שאין בו שבת ר"ל מכל שכן שהיה לנו לקנוס הגוף
 כיון שהניג אורו כהנס כיון שאין בו שבת ר"ל מכל שכן שהיה לנו לקנוס הגוף
 שלא נקנוס אלא השבת ולא הגוף שהיה לא הניג אורו כהנס ולכן לא נקנוס
 אלא השבת ולא הייתי יכול להוכיח דלא גרסינן ליה . על כן אחר התוספות
 דוקא לתוך התירון של רב נתן כחן שפאלי' להוכיח דלא גרסינן כל
 הקודם וזה כהנס גבי המניע :

ער

גמרא לפיכך נתקל פושע בו' ופירש רש"י ו' ד' אלעזר סבירא
 ליה דבין לרבי מאיר וכיון דרבנן נתקל פושע הוא ולא פליגי אלא
 במפקי' גוקיו . וקשה מי דחקו ל' ל' לפרש כן . ונראה למה' דעל כריית'
 גריך לפרש כן שאם היה מפרש דפליגי דרבי מאיר סבר נתקל פושע הוא
 ורבנן סבירא לאו פושע הוא והא רבא קאמר לה אליבא דרבי מאיר דנתקל
 פושע הוא היה קשה שאין טעם הראשון והשני שום שהא' חייב משום דנתקל
 פושע . והכ' חייב משום שהיה לו לעמוד ולא עמד והא היה קשה למה
 אחר כר' שמעון שניהם אינן שוים יאמר כרבנן וטעם שניהם שוים משום
 דהיה לו לעמוד ולא עמד דאלו טעמם נתקל פני רבנן נתקל לאו פושע
 הוא לכן הוזכר רש"י ו' ל' לפרש דכולי' טעמא נתקל פושע הוא ואף על פי שם
 עכשו טעמם של ראשון ושני אינן שוים אין לחוש לפי שאי' אפשר לומר
 בענין אחר . אבל מיהו אף לפי מה שפ' נמי קשה דלמה הראשון חייב על
 היות שהיו ממונו גוף והשני פטור על היות אחר היות ממונו הכי נמי .
 ויש לומר לבי' שהיו שני הממונים שוים אילו פטורם בכרייתא אלא מנתוך
 אלו אומרים אותו אס' כן אין לחוש אס' זה חייב על ממונו והוה פטור על ממונו
 ג' אי הוה מוקי לה כרבנן הו' גוף ראשון נמי כופ'
 וקשה והכי לפי תירון אחרון של רבא סבר רבא דנתקל לאו
 פושע הוא . ואף על גב דאונס הוא סבר דראשון הו' אדם היות
 לפי שהיה לו לעמוד ולא עמד ומי' על כלי' של שני כמו שמוזכר בתוספות
 כך נמי באמר עכשו לפי הג' ולא יקשה כלום דאף על גב דנתקל לאו פושע
 הוא חייב על כלי' של שני ויש לומר דעדת התיכנס אס' באמר כרבנן והו'
 גוף אחד כופ' אס' כן בתום נקט קדמים . ואם באמר כמו שאמרנו בחי'
 האחרון דהו' אדם היות לפי שהיה לו לעמוד ולא עמד אף על גב דאונס
 הוא אז הוה דוחק כיון דראשון אונס ושני אונס למה גוף שני
 וגוף אחר אונס שטוב כופ' על כן מוקי לה רבא כרי' מאיר ולא כרבנן :

דל' נ"א

תוספות בדיוור המתחיל אלא מאיר חייב לראשון חייב
 בזקאי שני בו' אומרים התוספות והשני שטוב יותר
 אינו משמע טעמא בו' אס' כופ' והזכיר הדיבור . וקשה
 למה לא אמרו כבאן התוספות אף על גב דדוחק הוא זה כמו שאמר
 לעיל ויתרבו כיון דלא קאי הכי אין לחוש כמו שתיכנו לעיל . ויש
 לומר דהשתא קסבר רבא דפליגי רבי מאיר ורבנן בנתקל פושע הוא .
 הילכך לא פליגי אלא באחד דלרי' מאיר חייב על היות שהיון גופן
 דהוה נתקל פושע והו' אדם היות פוטור על היות שהיון ממונו הראשון
 דמכרינן ליה השפקי' גוקיון אפילו אחר כפילת פשיעה פטור בו' . והשני
 והשני

ער

ער

ער

והשני

חורושי מסכת

בבא קמא

מתני כופר והוה מחייבין בין קם וכן מועד בדמי וולדות • ויל' דלעיל
 דהוה אמר' דמועדים פטורין ותמין חייבין נימא דיל לא כתיב אנשים הוה
 מוקמינן בקי' משני כופר והוה מחייבין בין קם ובין מועד בדמי וולדות כו'
 השתא דכתיב אנשים בן' למעוטי מועד חיה לן לאוקומי פטור דקי' אתם
 דלא ליהוי יביא דארעא וניורה בשמי שמיא • אבל השתא דאמר' בין תם ובין
 מועד פטורין פטמי וולדות אם איתא דלית לן לאוקומי בקי' מתני כופר א"כ
 השתא נמי דכתיב אנשים ולא מוורים דבין תמין ובין מועדים פטורין וקי'
 כתיב לה לקי' את מי כופר • אלא ודאי ליכא למימר הכי כדלעיל כו' ע"כ •
תוספת דרבינו הנו' אומרים התוספ' ואי לא כתיב אנשים הוה פטורין
 נמי כמועד • פירוט מסכת בקי' • וקשה אם בא בקי' לפטור
 מועד מדמי וולדות אם כן ליבתו בקי' גבי מועד כדאמר' לעיל דאם נדעו
 להקל על הדיוט שגגה להקדש לכתובה לבעה גבי מועד • ויש לומר דבשלמא
 לעיל שאנו מחמירין על הדיוט שגגה להקדש ומקילין על הקדש שגגה להדיט
 אם איתא שכל להקל על הדיוט שגגה להקדש ליבתו לבעה גבי מועד אלא
 ודאי מדכתב נדעו גבי תם שמי שגגה להחמיר על הדיוט שגגה להקדש
 דאמר' תם שגגה נוק שלם • אבל בקי' שלא בא אלא לפטור דלא שייך לכתוב
 בקי' גבי מועד כיון דמחמירין כל לפטור •
ועוד תירצו מה' על שם רבנו דלא שייך לכתוב בקי' גבי מועד דבשלמא גבי
 תם דאם הגז את האדם ככוונה והוא נשקל שייך לומר שפי' בקי'
 לגמרי מדמי וולדות כד' דהיינו היקף שגגה ככוונה דכיון דבשקל הביאה
 לבית דין ושלם לק' • אבל מועד לא תנחא שיהא בקי' בשום דב שהיה משלם
 מן העלייה • הילכך לא שייך לכתוב בקי' • כדאן חסר •
תוספות דרבינו הנו' ואומרים התוספות ולהכי כתיב נמי אנשים דלית
 בקי' לגמרי עליהו • וקשה למה הונוכו התוספות לומר
 דלית בקי' לגמרי עליהו • יאמרנו מדאצטריך בקי' שהוה מיותר איתא
 לאצטריעין דלא אנשים ולא מוורים אלא דתם • ויל' דהוכחך לומר
 מבא גמרי דאם מדאצטריך בקי' שהייתו אומר מדאצטריך יותר הייתי דורש בקי'
 לכתי כופר ולא הייתי עושה משכו מדאצטריך • על כן הונוכו לומר דאיתא
 לגמרי שיש לי לדורש כך אנשים ולא מוורים שאינם דומין לאנשים דהיינו תמין
 אבל דומין לאנשים דהיינו מועדין חייבין וכו' •
תוספות כד' יבנו אומרים התוספות אלא מדכתב אנשים ולא מוורים כו'
 פי' ילפינן בושת דהיינו טורף שבוש • וקשה אם כן מה
 פריך נעמיתו לשור שהכל באדם שפטור מנער מהיכא תיתי שיהא חייב
 דאצטריך פסוק לפטור דאי מקל וחומר דאדם ומה אדם שפטור מכופר חייב
 בצער טורף שחייב בכופר אינו דין שחייב בצער • איכא למיפדך מה לאדם
 שכן חייב בושת • תאמר בשור שפטור מבושת • ויש לומר דלא קשה דמוסא
 שבייש יוכים שפטור מהבושת ותי' נכער אף אפי' שור דאצטריך שפטור מן
 הבושת שיהא חייב בצער ועכש' קשה להפך מה פריך אנשים לפטור טורף מבושת
 מהיכא תיתי שיהא חייב בושת דאי מקל וחומר דאדם ומה אדם שפטור מן
 הכופר חייב בושת • טורף שחייב בכופר אינו דין שיהא חייב בושת • איכא
 למיפדך מה לאדם שכן חייב בצער תאמר בשור שאינו חייב בצער • והשתא
 לא נוכל לומר מוסא יוכים שהיה חייב בצער ואם כן מדאצטריך אנשים
 לפטור טורף מבושת שמי שיהא חייב מהיכא תיתי לחייבו בושת
 דאצטריך קרא למיפטריה • ויל' דאצטריך אנשים ולא מוורים גמרי על
 אנשים דבשלמא דהיכא דתפיון להיך אפי' שלא בתפיון לבניש חייב • וק'
 והוי דבר והילפינן מוקדמותהא דכפ' וכו' דאיינו שנתכוונה להיך ולא
 נתכוונה לבניש וחפ' הכי חייבת נמי בושת וא"כ הוה קושטי' לדיבתון
 אנשים למה ל' • ויש לומר שמתבאר קושי' אחרת מתבאר וזו דהשתא קשה מה
 פריך וקודמתה את כפ' נתכוון להיך אפי' שלא נתכוון לבניש דחייב דאי
 שאנשים ילפינן לה דלא מצינן השתא • ועוד קשה אמאי אצטריך אנשי' לפטור
 טורף מבושת מהיכא תיתי לחייבוהי' אי מקל וחומר דאדם שפטור מכופר חייב
 בושת כו' הא אמרת דאדם חייב בכופר אם כן ליכא קל וחומר ואם כן איה
 כופר וישת' עליו למה לי דרדשי' עליו ולא על אדם • והרי הוכחנו דאדם על
 בקי' פטור מכופר • על כן נראה לתרץ שבוש התירוצ' יתרוץ הכל דיש לומר
 דקודם שהייתו עושה מדאצטריך הייתי אומר כך אנשים היכא שנתכוון להיך
 אף על פי שלא נתכוון לבניש חייב כו' ולא מוורים דאפי' שלא נתכוון להיך
 חייב בושת והייתי איני מחמיר לחיי' טורף מבושת שעתה אצטריך אם כופר
 וישת' עליו ולא על אדם דהא ליכא השתא מדאצטריך כיון דשור חייב בושת
 דאצטריך נמי וקודמתה את כפ' לדורש משכו אנשים דהיכא שנתכוון להיך
 אפי' שלא נתכוון לבניש חייב ולא מוורים דבכל עבין שפירחין כו' •
גמרא אמר ליה אביי לא מעתה בושת נמי נימא הכי כו' אנשי' ולא מוורים
 כו' ותימא דבכל פסוק שאומר גמ' אלא שמתה הוי פירוטו אי
 אמרת בשלמא והכא הוי הוי אי אמרת בשלמא והלא מעיקרא נמי פאשר
 תמין ומועדים פטורים היה קשה לימא ר' יומי הגלילי אומר פטור מדמי
 וולדות ומבושת • ויש לומר דהכי פירוטו אי אמרת בשלמא כדאמר' לעיל
 דמועדין ותמין פטורים לא אצטריך לק' יומי להחזיר בושת כיון דבין תמין
 ובין מועדים פטורים כו' • אבל השתא דאמרת דגבי בושת נמי תמין
 פטורין ומועדים הוה חייבין היה לו לרבי יומי הגלילי להחזיר פטור מדמי
 וולדות וכו' ומבושת כד' להשיעורו דתין דמועד חייב ותם פטור •
 ג' ואצטריך למיכתב אנשים דאי לאו אנשים לא הוה מוקמינן פטורין דקי'
 אלא

אלא דומיין דמיון אנשים פי' דהיינו שלא ככוונה כו' • וקשה אם לא הוה
 בושת לא אנשים ולא בקי' איך היתה הסכרא מכתוב איה תננה לו' שהייתו אומר
 דמועדים חייבין בין שמתכוון בין שלא שמתכוון אם כן ליבתו אפי' אם
 מוורים וליתמוק מפי' ואם היתה הסכרא מכתוב דמועדים פטורין בכל ענין
 אם כן ליבתו מפי' ומפי' דהשתא נמי אמר' דמועדים פטורים ואם תננה
 לומר שהייתו אומר דמועדים ככוונה חייבין שלא ככוונה פטורים הפך מאדם •
 א"כ מה פריך בקי' וכי תימא דאצטריך בקי' להפך הסכרא דהיינו מוורים ככוונה
 פטורין שלא ככוונה חייבין דומיין דאנשים אין פירא שיכא הפסוק בשביל
 להפך הסכרא אלא ודאי הייתי אומר דמועדים ככוונה חייבין ואצטריך אנשים
 ולא מוורים לומר דכוונה פטורין שלא ככוונה חייבין • הילכך אצטריך בקי'
 לפטור מוורים לגמרי שלא ככוונה •
גמרא ומה איש נוקין לירושאי אף אשה כן נוקיה לירושאי וכו' • וכבר ר'
 עקיבא לא ירית לה בעל משמע מדקאשר נוקיה לירושא ולא
 לבעלה שמעת מינה דהבעל יורש את אשתו ואם כן מה פריך קרא דירש
 אותה • ויש לומר דאצטריך יורש אותה דאי מהאי קרא לא אשה נוקיה לירושא
 הוה אפיכא דאין הבעל יורש את אשתו אלא בגון חוקין שבאים ע"י תנלת
 גופה אבל ירושה שבאה לה מן בית אביה אין הבעל יורש את אשתו לכך
 אצטריך וירש אותה כו' •
תוספות דיבור המתחיל והוה ליה דאין וכו' • ואומרים התוספות שם
 בתחילת היריבו וקף על גב דכ"ט נוהלין דריש דאין הבעל
 נוטל בראיו בבחוח מקרא דהבא כו' וקס' מדאצטריך קרא דשגוב דאין
 הבעל נוטל בראיו משמע דהבעל יורש את אשתו ואם כן מה פריך וירש אותה
 אותה הפסוק דירש אותה כו' ויש לומר דאין לעשות מדאצטריך מקרא
 דדכרי ה' מיס על קרא דרבי הורה וכו' •
גמרא אלימא מדתנן היה גדי כפות לו ועבד סמוך לו ונטרף עמו חייב
 כו' ופי' כש' דחייב על חגרי ועל הגדיש ופטור על הבעד
 דהוה לו לברוח כו' וקשה למה לא פייש דעל הבעד פטור משום שהיה לו
 לברוח כו' ויש לומר דליכא לא פי' אותו משום דאין יודעין אותו מכל שכן
 דסיפא דקתי' אותו סיפא גבי גדי סמוך לו פטור על הגדי משום שהיה לו
 לברוח מכל שפטור על הבעד משום שהיה לו לברוח •
גמרא אלימא מדתנן היה גדי כפות לו ועבד סמוך לו כו' ונטרף עמו
 פטור כו' • ופי' כש' קסבר נכא האי פטור אעבד ואגדי קאשר
 אעבד משום דאין לו תשלומין ואגדי משום שהיה לו לברוח • וקשה למה לא
 פייש משום חייב על הגדיש • ויש לומר דמשום הכי לא פייש דמילא ידעין
 דחייב על הגדיש כיון דלא שייך לומר בו היה לו לברוח דאי על הגדיש פטור
 אפי' דלא שייך לומר היה לו לברוח אם כן יאמר כפיפא גדי כפות לו ונטרף
 עמו פטור אלא ודאי פשיט' ליה דחייב על הגדיש כיון דלא שייך למימר בו
 היה לו לברוח • ג' הוא דאין דההוה למימר ומה אדם באדם שאינו
 משלם כופר חייב על הקטנים כד' וכו' ונראה למה שאינו יכול לומר כן
 משום דאיכא למימר דאין שייך לומר בו היה לו לברוח דאי על הגדיש פטור
 הוה את האדם הוא מועד • אבל לא תם דומיין דכופר שאין חייב כופר לא
 מועד אבל לא תם • ג' אצטריך לבי' שלא יעשה הקטנים כד' וכו' דיהי
 כן של קטנים לכך חייב עליהם • וקשה כיון שמהר"ם הוא בא מבט מה
 ההוגנים בעבור זה יש לנו לפתוח בן של קטנים הנזהרין שיהא ההוגן חייב
 עליהם אם כן מבט זה נמי נימא דשור הורג אדם קטן שיהא חייב ומנח
 בשפיר אפי' כדיון ואם כן מה מקשה מהר"ם • ויל' שדעת מהר"ם לומר
 בשלמא אם היה הפסד בא מבט מה מצונו היינו אומרים כן כיון דמצונו דיהי
 כן של קטנים ההוגנים אם כן בשור שהרג את הקטן נמי חייב שיהי' כן של
 על כן קשה לו למהר"ם נימא הוי הוה תת דרוקא גבי אדם באדם שמינו
 שיהי' כן של קטנים ההוגנים ויהי' כן של קטנים הנזהרין • אבל בשור
 שהוה כן של קטנים ההוגנים כו' שאפילו תנוק כן יומי חייב אם כן שור
 שהרג אדם קטן לא יפיהב הקטן שיהא השור חייב עליו • אלא אצטריך
 יהיה השור פטור עליו •
תוספות דרבינו המתחיל הבא נמי שמתחך להנחתו כו' באמצע הדיבור
 אומרים שם התוספות ולפיכך משלם כופר אף ע"פ שאין השור
 כשקלה הואיל ואינו מתכוון להיך דילפינן רגל ככוונה מקרן ככוונה וכו'
 וקשה מה לקרן שכן כפ' חייב מיתה תאמר ברגל שאין השור חייב מיתה
 ויש לומר שדעת התוספות הוא כך דילפינן רגל ככוונה שמתחייב כופר מקרן
 ככוונה שמתחייב כופר דע"פ שייך בכוונה חייב מיתה ורגל ככוונה אינו
 חייב מיתה היינו משום דקרן כוונתו להיך
 ורגל אין כוונתו להיך דאי אמרת
 דרגל נמי כוונתו להיך
 אם כן היינו
 קרן וכו' •
 ע"כ

חידושי מהרריג

עוד הפשתי ומצאתי אין רי

בחידושי פרק המניח בסיעתא דשמיא

מחניתין המניח את הכד כנשות הכנים ונח אחר ונתקל בה ושניה פטור בו ואם הוה כה מייב בו :

דיבור המתחיל ואמר רבין תו י"ל דמרגיש הכי . בשלמא אי אייבי בשאין

ממון הסתא ליבא קושיא לרב דרב אפרהיאל רבי תפ דלפניו רב דאמר איבא לשיק

ומתני' אפרהיאל רב דרב אפרהיאל רבי תפ דלפניו רב דאמר איבא לשיק

רב דאמר כבוד המוכר פירות ולקמן בפירוש הולכים במסון אחר הרוב גבי

ונמצא נגמין הכא מודה דיקול לומר המוחזק למניח אפי' שהיה סמיכי לך

לא תובי' ממני ממון דקיים לי כנספך שאהיה שותף העשוי נוכחיה לכנסתא נגמין

מני אחר שוכר קיים לי כנספך שאהיה שותף העשוי נוכחיה לכנסתא נגמין

לא תובי' ממני ממון דקיים לי כנספך שאהיה שותף העשוי נוכחיה לכנסתא

נגמין לא תובי' ממני ממון דקיים לי כנספך שאהיה שותף העשוי נוכחיה לכנסתא

לא תובי' ממני ממון דקיים לי כנספך שאהיה שותף העשוי נוכחיה לכנסתא

נגמין לא תובי' ממני ממון דקיים לי כנספך שאהיה שותף העשוי נוכחיה לכנסתא

לא תובי' ממני ממון דקיים לי כנספך שאהיה שותף העשוי נוכחיה לכנסתא

נגמין לא תובי' ממני ממון דקיים לי כנספך שאהיה שותף העשוי נוכחיה לכנסתא

לא תובי' ממני ממון דקיים לי כנספך שאהיה שותף העשוי נוכחיה לכנסתא

נגמין לא תובי' ממני ממון דקיים לי כנספך שאהיה שותף העשוי נוכחיה לכנסתא

לא תובי' ממני ממון דקיים לי כנספך שאהיה שותף העשוי נוכחיה לכנסתא

נגמין לא תובי' ממני ממון דקיים לי כנספך שאהיה שותף העשוי נוכחיה לכנסתא

לא תובי' ממני ממון דקיים לי כנספך שאהיה שותף העשוי נוכחיה לכנסתא

נגמין לא תובי' ממני ממון דקיים לי כנספך שאהיה שותף העשוי נוכחיה לכנסתא

לא תובי' ממני ממון דקיים לי כנספך שאהיה שותף העשוי נוכחיה לכנסתא

נגמין לא תובי' ממני ממון דקיים לי כנספך שאהיה שותף העשוי נוכחיה לכנסתא

לא תובי' ממני ממון דקיים לי כנספך שאהיה שותף העשוי נוכחיה לכנסתא

נגמין לא תובי' ממני ממון דקיים לי כנספך שאהיה שותף העשוי נוכחיה לכנסתא

לא תובי' ממני ממון דקיים לי כנספך שאהיה שותף העשוי נוכחיה לכנסתא

נגמין לא תובי' ממני ממון דקיים לי כנספך שאהיה שותף העשוי נוכחיה לכנסתא

לא תובי' ממני ממון דקיים לי כנספך שאהיה שותף העשוי נוכחיה לכנסתא

להריטביא ולהיה עגלה

לא

ואמילי האדם עצמו כגון דמי לגמול סד מכדו ונגע נמים שהחוק נמים ואש

זה התשובה יענה כושיא ואל הולך זה בתשובה ישב זה קושיא דמאן אפר

לרב דשייך לאוקומי מתני' דכילא אפקריה אוקמיה כדליל אפקריה דאדם הני

מים ויהא חייב מאי אית לך למימר דאזכנו וסביכו אין הכל דמה הכל אף אזכנו

וסביכו אף הכל ויהא חייב גם הכא לא דלא מני' לאוקומי בהכי לפיה שיך דשיין

מים דאין הכל ורב אחר לאזכנו ולמסור ומסור הכי לא מני' לאוקומי באפקריה

דאם בן לא מחייב לא על הכלים ולא על עצמו ומסור הכי קאמרי תוספות

ולא נעבד'ם למימר שהזקק הוא עצמו נמים דלי' שפא סמוך לך כס הכל' :

ובדאפקריה והו' מיושב שפי' הדבור למעיקרא לא משמע כלל' :

גמרא אמאי פטור אבשי ליה לעיונו ומיזיל אמרי בכי' דנמשא דרב'ש

לקטות דמי' פריך גמרא אמאי פטור אבשי ליה לעיונו ומיזיל אמרי בכי' דנמשא

דילמא הכא מיי' כדאם שלא יוכל לראות ומסור הכי פטור אכל לעולם א' מא'

לך דאדם שאינו טהור דחייב מ'טום דאבשי ליה לעיונו ומיזיל אמרי בכי' דנמשא

למיזר הכי טהור דאם בן דהו' טהור א' כן אפי' שכר אשאי' כקט נתקל אפי'

שכר כדמריך לקמן ומסור הכי לא מביני' למימד דהו' טהור א' כן דמתניתין

קטע פתמא דמ' המניח את הכד רובא אחר ונתקל בה ונקט סתם וברמי' דהו'

לכל אדם . ומסור הכי לא מביני' פריך הגמרא אמאי : גמרא אמר רב פפא לא

שייקת מתניתין לא או כמטא' או כ' יומן דמי' כרב מאי ארי' נתקל אפילו

שכר נמים יש לקטות דמי' פריך דא' שכר א' אי' זכר נמי ולדידי' מי' יבא

זכר נמים יש לקטות דמי' פריך דא' שכר א' אי' זכר נמי ולדידי' מי' יבא

זכר נמים יש לקטות דמי' פריך דא' שכר א' אי' זכר נמי ולדידי' מי' יבא

זכר נמים יש לקטות דמי' פריך דא' שכר א' אי' זכר נמי ולדידי' מי' יבא

זכר נמים יש לקטות דמי' פריך דא' שכר א' אי' זכר נמי ולדידי' מי' יבא

זכר נמים יש לקטות דמי' פריך דא' שכר א' אי' זכר נמי ולדידי' מי' יבא

זכר נמים יש לקטות דמי' פריך דא' שכר א' אי' זכר נמי ולדידי' מי' יבא

זכר נמים יש לקטות דמי' פריך דא' שכר א' אי' זכר נמי ולדידי' מי' יבא

זכר נמים יש לקטות דמי' פריך דא' שכר א' אי' זכר נמי ולדידי' מי' יבא

עוד עבד

עבד

חירושי מהרריג

על פרק המניח עסקו לח

בני יהודה ואשר דפטור דלי לאו הכי לימא דוקא במתבין חיי אלא ודאי דמיילאנטיך לומר שלא מתבין שמעט ועוד יש להקשות בזה דפריך טאי פריך מה הכינייתא דילמא דזה הכינייתא מיני כדום מגויה ומשום הכי מחייב בני מאירי שמוס דהוי כפוטע וי'ל דמדלמך מתניתין שיהולק בהן דמלא מימיו הוא ודאם השוקין לא הוי מיני ומשום מה מחייבי בני יתור מתבקינים :

ועוד איבא למידך לאבני דפריך מכלל דמחייב בני מאירי אפילו בפרשה אלא מאירי בנית אתה דלא מחייב טפי בני מאירי אה כן הייך ארם ב' יהודה אומר במתבין חייב באינו מתבין פטור אמאי אנון יך לומר באינו מתבין אלא ודאי דמחייב טפי ואם כן מלפפריך אבני כו' וי'ל דאבני לא פריך אלא דהובא אמרי דבני יהודה סבר במתבין רובה ל' מ' במתבין להוידעה ומשום הכי פריך מדלמך הוא דמחייב רובה לומר להוידעה מתבין שמעט דכני מאירי דמחייב טפי הוי חפי' בשעה ואם כן דאפילו בשעה קשה מתבין :

דיבור המתחיל והתניא נטרה כדו ואם תאמר והכי מייני מברייתא דפטור בני מאירי בקבקים כדום שאינו מגויה יש להקשות דמאי פריך תוספות וז'ת דהייב מייני נאיה דהוי פטור ד' בני מאירי בקבקים כדום שאינה מגויה מאחר שהבייתא ארם ומודים חכמים ל' מאירי באינו ומכיו ומשאו הדין כדאשגו נגו ופלו ב' ו'ת מגויה והיוקן שהוא חייב וקאמר נמי ומודה בני מאירי בקבקים לנגון ופלו כדום שאינה שנו וקאמר דהוי כדום שאינו מגו' ו'ת ובי תימא דהגמ' הוי דקאמר הכי ולא הכינייתא ופריך תוספת לזה דמכליה דהגמ' מוכרחת דהוי כדום שאינה מגויה שמוס דלי הוי כדום מגויה אם כן נכבן היכי פטריה נכבן מאחר דהוי כדום מגויה הוי פוטע טפי ואם כן היכי פטריה נכבן אלא ודאי ובי תימא דלעולם אישא לך דהוי כדום מגויה ומה תאמר היכי פטריה נכבן קשה לרבנן דהייב פטריה והוי שפי' לרבי מאיר ולא מניין למישר הכי דאם כן נכבן דר' יהודה שמיר טפי מרבי מאיר ולא הוי הכי דכני מאיר מחייב טפי מרבי יהודה וכו' ואם כן קשה וי'ל דהא יש סברא נמי דהוי כדום מגויה ומה תאמר אבני פטריה מאחר דחייב כדוני שמיס שמוס הכי פטריה כו' ומשום הכי פריך תוספת :

עוד בתנו וכו' וי'ל דרבי מאיר מחייב בכל ענין ואף על פי שלא היה לו פניא לסקל עור איבא למ דק' דמכליה לתום דמחייב בני מאיר חפי' בלא פניא לסקל ופריך שפי' דילמא דהוי הכי וכלי פריך מיד דלא הוי מחייב בכל ענין כו' וקל להבין :

דיבור המתחיל מינו בשעת כפילה ופליגי לאחר כפילה דלכני מאיר דפטע הוא חייב כל כמה שלא היה פניא לסקל קיי שעת כפילה ולאחר כפילה כמי לא פליגי במפקי דכיון וחפי' לאחר כפילה פשיעה בגון שבר במתבין דרבנן פטריה דלא חייבה תורה אלא בור דזית ליה בעליה ועוד דקאמר לקמן מאירי מתבין איבא ולא כענין קומי אבני פלוגתייהו איבא למידך בזה מה אמר והשתא אבאר לך כוונת התוספות ולאחר שפירא לך לא ש' מירי אלא חד קושא שבהכנה שבתוספות פריך לעיין טפי דלמאי אמר ולא כענין לתלתיה מאירי אמר נמי דקאמר ומודה בני מאירי דרבני הפטט אמר תוספות דבר פילה לא מוקי לא בשאין פניא לסקל ולשנות כפילה דלא כענין בא רב עמוס' הוי דאייני בשעת כפילה שאין פניא לסקל ולאחר כפילה ש' פניא לסקל ובמנא דפלוגתייהו בכדור דאוייתא דאי פ' אחר דאמר בשעת כפילה דלא נגע ולאחר כפילה בשאין פניא דפלוגתייהו אין כדור דאוייתא חד אמר פטור בין בשעת בין לאחר וחד אמר חייב ולא פליגי בכדור דאוייתא לך מוקי לאחר כפילה ש' פניא לסקל ובשעת כפילה שאין פניא והשתא אתי שפי' כפי דרך זה אתי שפי' והוי נמי הכי תרי ומודים דהשתא נמי דמוקי לא בעי לאוקומי תרי ומודים חד קאי אשעת כפילה וחד קאי אלאחר כפילה דשני שמיס התוספות אינו מוקי לה חד פ' דפליגי לאחר כפילה פשיעה נחקל' מיטע הוא או לא דאין שמיטתו סבר דהיה לאחר כפילה פשיעה ומאן דפטור סבר דאחי לאחר כפילה אונס ויש להקשות דפלוג' ולייתי בדידה בלה קבקי' או בלה אכניס וי'ל דבשלמא לדרי דפליגי בכדור דאוייתא דפליגי בנתקל' שמעט תרי ומודים כדכתיב חד דאייני באכדו ומכיו דמודים חכמים ל' אפי' דאי' כן אמר בכדור שחייבה תורה בגון הפקיה נשותו ולא הפקיה בורו הכא מודה אף על פי דלא אפקריניה פטור ומודה בני מאירי לחכמים בקבקים על שנת אף ג' דרבנן סברי דפטור סבור שחייבה עליו תורה דהפקיה נשותו ולא הפקיה בורו פטור הכא מודה דחייב והשתא יש להקשות דפריך תוספות מדידה וכדיבור דלאחר מריבין וממאי מדקתני תרי' החלק א' במים או שלקה בהדסה היינוך יש להקשות דמאי פריך הגמרא ל' יונקך ללא דבשלמא החלק ולא החק אבל הכא שלקה בהדסה ולא החלק ואם כן מאי פריך הגמ' היינוך ל' כו' ולקושא אחת נמי מניין למישר לאחר דהיא :

מכאן הכדום מלא סלקא ולא העמידה לימא בשוהכנן דמייתי הגמרא מתניתין דאמר דאם כן היינוך ל' לימא הכא דשוכנן הוי מדתקן כדו וגמלו ודאי לא פליגי דלאחר כפילה אם כן היינוך גמלו הוי בשעת כפילה ואם כן אמאי אנט' דתוספות להביא מהבא מדקתני ולא סלקא ולא העמידים כו' ואם כן לא פריך מדי הגמרא עוד כתבו וי'ל ובהאי מודים קנקים אוחיא דמלתא קנט דאין אדם מפקיר באכדו כענין שיפלו כדום מגויה ונקבקים נמי כד' שלא יסבו ומנייה עוד ישפ' להקשות דמטעם דפליגי תוספות מדיד ה' אדרידה דהבא אמר אוחיא דמלתא קנט דאין אדם מפקיר באכדו שאל תפלו ונקבקים נמי וכדיבור דלעיל המתחיל פליגי בשעת כפילה כדוק דהייב קאמר אכבא דקאמר ולכך בקט קנים שמשתכרים ומתחיל מפקיר להו ואם כן פליגי תוספות מדידה אדרידה ובי תימא דלא דמי דבשלמא הכא הוי אם תפלו כדום מגויה אבל התם הוי אם תפלו כדום שאינו מגויה אם כן אמאי אנט' יך דמפקיר להו אפילו לא מפקיר אלא ודאי דהוי כדום שאינו מגויה דהוי אונס פטור וממאי אנט' יך מפקיר להו אלא ודאי דהוי כדום מגויה אם כן פליגי תוספות מדידה לדרידה וכו' עין ליה בין לזה :

דל' ל' א

מתניתין מני כפי עק בא היא דתניא דבי עקיבא אומר והחלק השור עקיבא לא אתי שמוס דאי קאמר התם דבני עקיבא דהחלק השור הוי שמוס דשייך לומר שותפי ניבהו משום דמתניתין קתני שור שזה מנה וז'ת הנכלה יפה כלום כו' וש' לומר שותפין ניבהו ומשום הכי קאמר מתניתין ענין עקיבא :

אמר ליה אינו מוכר והתניא סברו מוכר וכו' יש להקשות דמאי פריך מזה הכינייתא דילמא דזה הכינייתא דפריך והתניא סברו מוכר דילמא מוכר אבל לעולם אישא לך דהייב דמכרו מוק' דלאומכרו הוי ועוד נמי דמאי פריך דילמא דזה הכינייתא הוי בני עקיבא ואם כן מאי פריך זה הוי אלא דלכני עקיבא ומשום הכי הוי מוכר מוכר אבל לעולם אישא לך דלא ליבא דכני ישמעאל דמכרו אינו מוכר . ועוד דאי תימא דלא הוי בני עקיבא קשה דסתם כיייתא אתי כולהו אליבא דבני עקיבא ולא מניין למישר אלא דהוי בני עקיבא ואם כן קשה מאי פריך הגמ' כו' וכו' :

עמ

דיבור המתחיל אבא בניהו דלכני ישמעאל אין קדוש וכבתו וז'ת וחמאי וי'ל דלמאי דלכני ישמעאל אין קדוש וכבתו וז'ת לבסוף אבל הבא אה תכנה ניוק לבסוף לגבות המעות ולא גבאוו דאם כן הבא נמי היבא דפריך בעי נכא מרב נחמן סברו מוק' לרבי ישמעאל מהו הוי מוכר או לא הוי מוכר פשיטא דהוי מוכר מאחר דאם תכנה ניוק לגבות וי'ל דלא דמי דבשלמא הבא אמינין אם תכנה ניוק לבסוף גבאוו הוי לענין הקדש ולענין הקדש אמרינן אבל היבא הוי לענין אי הוי מוכר אי לא הוי מוכר אף על גב דכדהדו ניבהו מכל מקום לא דמי וכו' ש' ד' יקה היא כו' עוד כתבו כו' ועוד דלכני עקיבא קדוש הגוף והשכח מה הקדש עוד יש להקשות דמאי קאמר תוס' ועוד דלכני עקיבא קדיש הגוף והשכח דאי קדיש הגוף והשכח מפקדיש אם כן הייך אמר בני עקיבא דשותפי ניבהו לא הוי שותפי מאחר דהוא עצמו היבא דהקדש הוי קדוש בין הגוף בין השכח שייך לומר ניבהו אבל הכא לא הוי קדוש בין השכח בין הגוף קשה דהייב כפילה לא הוי שותפי כו' ועוד ד' יקה היא כו' אמר אבל לכני ישמעאל אפילו למאן דאמר הוא גובה שבת המויק הוי דלא הוי שבת דמויק דאי אמינין שבת דמויק הוי אם כן קשה דהייך אמר הגמרא אל אינו מוכר דהייך אמר דאינו מוכר מאחר דלא קדיש עד שייבנו אם כן הייך אמר דלא קדוש מאחר דאינו מוכר אם כן הייך קאמר תוספות הכי וי'ל לקושא ראשונה דלא מניין למישר קדוש הגוף והשכח משום דאי קדוש הגוף והשכח הייך אמר דשותפי ניבהו כו' . מניין למישר דהא דמאי דשותפי ניבהו הוי לענין מכירה . אבל לענין קדושה לא מועיל שותפות וכו' ומשום הכי קאמר תאמר דלכני ישמעאל קדוש הגוף והשכח כו' וכי תימא דמויק מוק' קשה הייך אמר דהוי בין לגוף בין לשכח וכודאי דהוי דמוק וכו' ולקושא אחרת כ"ע :

ער כאן נדפסו החודשים מהר"ר יודי' גלנטי' ז"ל היינוך תחילות מוסכת ביצה מרבי יצחק אבורב , וסוימא דמוסכת ביצה מהר"ר יודי' גלנטי' ז"ל הנ"ל ומוסכת יבמות ומוסכת גישין ומוסכת בבא קמא הכל מהר"ר יודי' גלנטי' ז"ל :

היא ידעיה הוא וצ"ל נחלק כבוד זה מחוקק בה נמי והילכך
 שבוה וז' למה הלא כל א' ואחד בריך להביא דליה על שביד כבידו
 ואם אין לו דליה אין להייב להביאו שבוה ופריך א' אמר'
 בשלמא רבנן התם דלא תפסי בה תרומיהו אלא כלה בחוק' ה"א'
 לגמ' אמר רבנן הש"ע דכה"ג הוא ליה אידך מוגי' מחזכו אבל
 ק"ל דתרווייהו תפסי לה ואי' סתלקת ועדיין סתעבמין בה שזה
 אומר כול' ט"ל ובחוקתיה וזה אומר כ"ט ובחוקתיה אין כאן סוגיא
 מיד חזרו משם דלאו בחוקתיה משם היא ולא בחוקתיה האמר
 הילכך חולקין בשבוה כן פירש מורי הר"ם כ"ל' ובכון הוא :

ואיכא

למידך אשטתין היכא איקינא דמתניתין נדליבא
 ודאי נשאי הא בין ל כן בין לרבי יוסי הא
 נדליבא ודאי נשאי לרבי יוסי מונח הכל ולרבנן השאר היא מונח
 משום דלא ידעי' לשמן וותביה דהא שתייתין סתמא קאמר
 ושלחא פסיקתא קתני כל שטייהו אדוקין בה יתלוין לא שני
 הכא ולא שני הכא ועוד דהא אמר רבי יוחנן לקסן שבוה זו
 תקנת חכמים היא כבי' שלא יהא כל אחד וא' הולך ותקוף
 בעלתו של חברו והולך ותקוף שלא כדון ששטע ומתכוין לגנול
 ואפי' במקום דליבא הוואה כלל' אלא שידוע ליה שא' מהם
 תוקף בה שלא כדון והיינו דאקטיין עליה הוי' מנו דחשיל
 אשטו' חשיד אשטותא ואי תוקף משום הוואה קאמר לא
 חשד דאשטותא אלא דרמיין שבוה עליהו כי היכי דלודי דלפרוש
 מהוואתו וש' מתנייהו דודאי מתני' בכל ענין היא וכדמשמע
 מההיא דרבי יוחנן שלא יהא הולך א' ותוק' כגול קאמר וקיימא
 לן כותיה והא דאוקימנא מתני' ה"א בין לרבנן בין לרבי יוסי
 כדאיכא למישר שתייהו בהדי הדדי אגבהוה דליבא ודאי נשאי'
 לשתייתין דהא דאוקימנא לה הכא דמאן דמקשה לימא
 דבישות דלא כרבי יוסי סבר דיד שליט ביד שניהו וכי היכי
 ודאי נשאי' אמר יהא מונח וכו' ה"א דכפתיה ביה תרומיהו ואיכא
 בד"ר' לפוס טעמיה היא והיינו דלא' אלא מאי רבנן כלא' לפוס
 טעמך אפילו רבנן לא איתא דכיון דמה שהו' ביד ג' כשון
 דתפסי' בו דמי לימא בתני' היא מונח דהא אמר רבנן
 השאר היא מונח ומתני' כמי בשאר דמיא דמפקחא הוא דדוק'
 מהדר לן איהו דלרבנן לא קשיא ליה דלא דמי דתס' הוא
 דאמר רבנן משום דהיא שנה חדא מיניהו הוא מהדרי' כמי אין
 לדידיה לפוס טעמיה דלרבי יוסי כמי לא דמי משום שהו' הוא
 טעמיה גומף דקאמר איהו לרבנן דאף לרבי יוסי כיון דאפס'
 דתרומיהו בהדי הדדי אגבהוה וליבא ודאי נשאי' ולא קאמר לו
 היכא דאיכא ודאי נשאי' אלא איכא דמתניתין בכל ענין הו'ה
 דשלחא פסיקתא קתני וכרבי יוחנן לקסן שתייתין דתקנת
 דלא כן נסמ' ולפוס היא טעמ' דרבי יוחנן אפס' דאיתא
 מתניתין בין ברבנן בין ברבי יוסי דע"כ לא קאמר רבנן
 השאר היא מונח אלא כמה שהו' נכשות אחר שאינו כדון
 להווי'ו מידו אלא בענין שבוה' וכדאמר בחוקת הנתי' כההוא
 דכדא' והלכתא הכל יהא מונח אלא כמה שהו' נכשות יוסי
 כמי לא קאמר הכל יהא מונח אלא כמה שהו' נכשות יוסי
 כדיון לחין להווי'ו מנה זה מידו אלא בדבר ברור אמר
 שיהא הכל מונח משום קנאס' דרמיא' כי היכי דלודי אבל
 כשה שטייהו תפוסים בו אפס' דאף רבי יוסי מודה אפ"ג
 דאיכא ודאי נשאי' דלא אמר יהא מונח דמה שיתפוס בידו
 אין מהדי דודיה הוא וכשאן דפסיק דמי וככה"ג לא קניס'
 רבי יוסי דפן הדיון הוא שיתלוין והיינו דמתמינתן לקסן וכי
 פלחך שוה תופס ועומד וזה תופס ועומד שבוה זו למה
 כלומר אשאי' אינן חולקין שלא בשבוה וממהדרי' דשבוה זו
 תקנה חכמים היא ומשפט דבלהו' טודו בה וכדאמר אפי'
 תישא' שמוכס שבוה זו תקנת חכמים היא ולקסן נמי
 אמר ורב' שסת אמר לך סתני' תקנת חכמים היא ול' תני'
 אין תקנת חכמים היא אלא שבוה דלכשר דחולקין איתא
 חכמים היא בטעמיה דר' יוחנן ולרבי יוחנן ודאי ליבא הפס'
 בין ודאי נשאי' לליבא ודאי נשאי' ולעולם חולקין וק"ל הכי ודלא
 כסוגיא זו דאשתמה לדעת המקשה וכדכתב' וכן נראה דעת
 הרב אלפסי שהביא משנתנו כמותה ולא בתנ' סמוגיא זו
 בלום ואי איכא הפס' בין איב' ודאי נשאי' לליבא
 ודאי נשאי' ה"ל' לכתנה כדי ללמוד טעמה דכדאיכא ודאי

אפילו תישא' שמוכס כי קאמר שמוכס היכא דאיכא דררא
 דשמוכס פס' ו'ל' דררא דשמוכס סתוין כים חסם
 יפרע זה טלא כדון אהה מסתו' סתוין ואם הפס'ו טלא' דין
 נשאל זה חסר ולד פרתו בלושר לאסוקי' מנייה' דלא קא' חסר
 מסווא' ולאסוקי' מקח וממיר' דהא מהדר ליה דמי' וכדאמר לעיל
 ואין פי' שחזור משום דקשיא ליה הא דאמר רב' חוקת זה אומר
 טל אבותי וזה אומר טל אבותי אמר רב נחמן כל דאליס' גבר
 ואקשי' עליה ומאי' טעמ' מההחליף פנה בחסור וילדה זה אומר
 בישותי ילדה וזה אומר נכשותי ילדה יהלוקו תס' איכא דכחא
 דשמוכס דמר ולמר בלושר בהחליף' אבל הכא כלא' כדבז' נחמן
 ליבא דררא דשמוכ' דאי' דער לאו דמר ולפי' מה שפי' רש"י ו'ל'
 תס' כמי איכא דררא דשמוכ' דחוקין זה טא' בו טל אבותו
 בתוכה הא איכא סתוין כים לגבי אידך אלא הכון כמו שפי'
 בנינו שמואל ור"א ו'ל' טעם פי' דררא דשמוכ' עקר תביעה
 חסון בלושר טע' לו בה' עיקר תביעה וחוקה בלא סתלות כגון
 החליף' פנה בחסור דשוכר אית ליה חוקה גמורה דלאו הית'
 קודם לכן ולקוח נמי אית ליה חוק' גמורה דלאו היא
 עכשו' והכי הדבר ידוע לו אבל בארע' דרב נחמן ליבא
 לת' מיניהו חוקה גמורה בלא מהלוקת ומתני' נמי ליבא
 חוקה בלא מהלוקת ואפי' תני' חוקה גמורה ירושלמי מידו תקשטו
 חוקה כבולה מיהת ליבא חוקה ובתרגום ירושלמי מידו תקשטו
 מן ידויה תדביכיה . והא דאמר ולא ק"ל הוא ח"פ ולא
 ק"ל הוא ומה תס' דאיכא דררא דשמוכ' למר ולמר בלושר
 טע' לכל אחד קמר או כולה למר ואפי'ה' אמר שמוכס חולקין
 למישר דנולה למר על פי' שבידוע אינו טעמיד' סתוין לא' מהם
 בלא שבוה אף על פי' שבידוע אינו טעמיד' סתוין לא' מהם
 הבא דליבא דררא דשמוכ' בלושר הכא דליבא ליה ענייהו עקר
 תביעה וחוקה ומשמת כן איכא למישר דתרווייהו היא ואם אהה
 חולק' בנייה' אפס' שאי' אהה טעמיד' לתת' מהם אלא חולקתן
 איתא כדון לא' כ"ט דאיכא למישר דחולקין' בלא שבוה' הא
 דאקטיין' ליפס' שתייתין דלא כרבי יוסי' כאפי' כפשה היא כבי'
 מדויא' ולא מקשה לה חבר דבריקוה' תתני' אלא כן נסמ'
 דכיון דכן לא קשיא מידו דבשתייתין אפס' דאיכא נשאי' ורבי
 יוסי לא קאמר אלא היכא דאיכא נשאי' אלא כאפי' כפשה היא
 דחיקו' לה שתייתין ושאן דסדר לנפשא' סדריניהו לנלהו' כדאיתמר
 בני מידע' והא דאמר דאי' רבי יוסי' הוא אשר אם בין מה
 הפסיד' הישאי' אלא הכל יהא טעמ' ולומר דהכא נמי ה"ל' היא
 מוכח אפי' דלפי' טעמיהו אינו טעמיד' הנשאי' שהכי כל אחד
 ואחד אומר שבוה' טלו ומי שאין לו בה בלו' לא הפסיד' אם
 היא מונח' אפי' כיון דרבי יוסי קניס' לתרווייהו תס' משום
 נשאי' הכא נמי אית ליה למישר יהא מונח כבי' טלא' ידעת
 כמיא' טעם אהה אומר יתלוין הרי הנשאי' טעמכר' ואקשי' ואלא
 מאי רבנן והא אמר רבנן השאר יהא מונח משום דלא ידעי'
 לשמן כותביה מתני' כמי בשאר דמיא דמפקחא הוא וממהדרי' היא
 גמי' אפי' רבנן התם דודאי מד הוא שנה חדא מיניהו הוא
 ואם אהה אומר יתלוין אהה טעמיד' לא' כודאי' כבי' היא דאמר'
 רבנן יהא מונח אבל כשתי' דאיכא למישר דתרווייהו היא דכהדי
 הדדי אגבהוה אמר רבנן פליגי' שבוה' דלכשר דחולקין איתא
 בדיון אלא אי' אמרת רבי יוסי ומה תס' דאיכא ודאי שנה למר
 ומנה למר ואם אהה אומר שיתלוין ויטול זה מנה זה שנה
 אקיא חלוקה זו שידוע כדון ואפי'ה' אמר רבי יוסי' הכל יהא
 מונח משום דקניס' למשאי' הכא דאיכא למישר דחד הוא ואם
 אהה אומר יתלוין שטא' אהה טעמיד' לא' סתן לכ"ט דאיכא
 למישר יהא מונח אפילו תישא' רבי יוסי' פי' דמי' תס' ודאי
 איכא נשאי' פי' וכיון דאיכא ודאי נשאי' משום קנאס' דרמיא'
 כי היכי דלודי' אשתיין' הכל יהא מונח אבל היכא דאפס'
 דליבא נשאי' דאף' דתרווייהו בהדי הדדי אגבהוה משום כן

ע"ע

ל'ג

נשאי'

מקור

חדושי בנא מציעא

להרטיבא זלריה

פסי אסריהא מוחא ובלויבא דמאי דוקא הוא מחולקים והילכך לפי פשיטה זה זה אומר אני ארנתייה וזה אומר אני ארנתייה אפי' לויבא ודאי נמאי יתלוקו ושלח בדברי רש"י והראשון ז"ל כן פנאלי משה זו לרב שני והיא הנכונה בעיני :

ועתה

נפרט לפי משה זו באזה ענין שייך חלוק ובאזה היא מוכח וכל דאליס גבר וטורא דדייני בי כל ענינים אלו שנאנו ונראה כי השנין כן הוא בכל דבר דתפסי בה תרוייהו בין איבא ודאי רמאי לבין ליבא ודאי רמאי לעולם חולקין והיעו מהניתיין דב' אוחוזין דככל ענין היא שניה ובדפרי' בהם טהור כרעות א' ואיבא ודאי רמאי אמר יהא מוכח עד ונמתי' דב' שהקידו אב' א' דאמרי רבנן והאמר יהא מוכח עד שיבא אליהו וק"ל כותייהו והיינו בפי א' מה בני אדם ואינו יודע אי זה מהם גזל וכל א' אומר אותי גזל שמתי גולה בנייהם וסתלק ונתיב כבית דין קאמר עד שיבא אליהו או שידע להם הדבר וכל היבא דליבא ודאי רמאי או שייך הוכחה במילתא חולקין בשבועה ואי לא שייך הוכחה במילתא חולקין בלא שבועה דמה שהיא כרעות א' לא כמאן דתפסי בה דמי ובדפרי' לעיל ועוד עלא שייך כהא תקנתא דכדי טלא היא תוקף בטלתו של חברו וכמרי' בלא תפסי בה איכיה ואינו ביד שליט אלא שהיא מוכח בהשטח או ב"כ' בין איבא רמאי כגון זה אומר של אבותי זה אומר של אבותי בין ליבא רמאי כגון זה אומר דידי הוא זה אומר דידי הוא דאפשר שנייהם מנאוו או קאווה ובדאמרינן בנתינתין כבי הא איבא למיקס עלה דמילתא וליבא דרנא דממונא למר ולמר אמרינן כל דאליס גבר והיינו דב' נחמן דב' חוקת דיה אומר של אבותי זה אומר של אבותי וההיא ארנא דהוה קא מיכנו עלה בי תרי והתם ליבא דרנא דממונא ואיבא למיקס עלה דמילתא ובדפרי' התם כהדיא והא דלא אמ' בה יהא מוכח אפי' דאיבא ודאי רמאי שמוס דלא אומר אלא כשהוא כרעות א' שיש לו לנאת ידי חוב' ולא ידע למאן קא ייבי אב' התם כיון דלאו ברשות אדם הוא אלא שהיא מוכח בהשטח לא איפסת לן אף על גב דאיבא רמאי ולא סודקיקין להו ועוד דהתם בין דאיבא למיקס עלה דמילתא הא עדיפא דאפשר דמי שהיא שלו יחזיק בה ויתקפנה ולא יחזיק בה האחר ליבא פהייל' לך דמילתא דעבידא לאגלוי הא דלא איבא למיקס עלה דמילתא אב' אי אומר יהא מוכח בודאי איבא פסידא למד עד שיתברר הדבר הילכך כל דאליס עדיפא דאם איבא דרנא דממונא לתרוייהו בין איבא ודאי רמאי בין ליבא ודאי רמאי ואיבא למיקס עלה דמילתא כל היבא דלא תפסי בה תרוייהו אלא שהיא מוכח בהשטח או ב"כ' וליבא חוקה למד טפי מהנייה חולקין בלא שבועה והיינו מהניתיין דהשתלף פנה בחמור זה אומר עד טלא מוכתי ילדה זה אומר משלחתי ילדה יתלוקו ואף על גב דלית הלכתא כההיא מהניתיין דהא חוקה' ליה כפ' הוואל כסומבוס ה"ט משום דהתם איבא חוקה למד מינייהו והיינו למריה קמא אב' היבא דליבא חוקה דעניה קמא אפילו רבנן סודו דחולקין בלא שבועה והיינו דאקמי' מיניה לרב נחמן דאמר כזה אומר של אבותי זה אומר של אבותי כל דאליס גבר ובדאיתא פתח חוקת והיבא דליבא למיקס עלה דמילתא ולא תפסי בה בלא שהיא מוכח' בהשטח או ב"כ' בין איבא דרנא דממונא בין ליבא דרנא דממונא עבידינן סודא והיינו ב' סטות היבואים כיוס א' דרב אמר יתלוקו ומשאל אמר סודא דדייני וק"ל כמטאל והא דאמר יתלוקו בשבועה או טלא בשבועה וכן כל דאליס גבר או יהא מוכח ה"ט בכדיא וכנייא אב' כנייא ושטח ככולהו כריא עדיף בין ליבא למד מינייהו חוקה דממו' אב' היבא דאיבא חוקה דממונא בין דאיתיה ברשותיה בין דמוקמינן לה אמוקה דמנא קמא גנון השחליף פנה בחמור לרבנן אפילו ככנייא ושטח חוקה דממונא עדיפא דלא ק"ל כסומבוס כלל אלא ככנייא דאמרי זה כלל גדול בגין המע'ה ואפילו כיון אומר כריא ומיין טמא ובדאיתא ככ"פ פ' טור שנת את הפרה • בין לרבנן בין לרבי יוסי התם גבי חנוכי של פנקסו מ' פירג זה אינו עסקך הנגמא אלא ליבא דמר בר יודא גאון הוא ויש פרכי שאינו כתוב בהן כלל ואפילו הכי שפיר איתא לפי ה"ט דכיון דכרעות א' אומר הוא דהא כרעות בעל הבית הוא ואינהו לא ידע למאן קא יהיב ואיבא ודאי רמאי היה לן למימר דנקי' מסוב' כבעל הבית ויהא מוכח ושהא דאמר את הוא דהשתתיהו עלא אמרת ל' הכ ליה כשהדי לאשטמנין דמאן דפרע למד כשלימות חברו בלא טהדי לאו כשיתתא היא עד שיאמר לו כשהדי הכ ליה והכי מוכח בכתובות כשעשה דאביסי • אומר רבי חייא טה ל' בידך והלא אומר אין לך בידי כלום והעדים שפירים אותו שיש לו ש' נותן ל' וישע על השאר יש ל' דעכאו פשידין

א' אפטר לפט דהא דכניי חייא מדיבא ומקמי תקנתא ולא כשמידין שפדיין חייב לו אלא שהלואה כבר ואמר לא היו דברים מעולם והעדים מעידים שהלואה ב' דתו לא מני למימר פשידין דכל האומר לא לויי כאומר לא פשידין דמי ומהו כיון שמתוך הודאתו הוא מחייב לא גבי משמעדי' וכיון שכן לאו הודאה בקרקעות היא לא הודאה בשלטון וכבר בשלטון ומחייב שבועה ומהו השתא דתקון רבנן דשלוה על פה לא גביא משמעדי' כל ענין היא ואפילו בשמעדין שפדיין חייב לו ובדפרי' • והא דאמר ותנא תונא היינו משום דקס"ד השתא דמתינתין כמי להא דשיא טה שנסע על חלקו וכפר מתביעת חברו באותו חלק בשבועה והיינו כעין שבועה דאורייתא שנסעין ולא משלמין ומהו במסקנא אסיקנא דלא דמי דכי היכי דאית ליה ספדי להאי יודעי במסקנא אסיקנא דלא דמי דכי היכי דאית ליה ספדי להאי יודעי עדים שאינו שלו לא הוי ליה לאידך לאשכוחי' עלי' אלא דמתינתין טעמא אחרינא הוא ובדאיתא לקמן חיי' טלא הוא הודאת פיו גדולה מהודאת עדים שק"ו כי' דמשמע דאי לאו ק"ו הוא סד' דתהוי הודאת פיו גדולה ואמאי תיסק ארצתיין לומר הכי ולא ילפינן מהודאת פיו דלאנטידן קל ותומר מכני מה אמרה תורה סודה מקנת הטענה ישע כ' דכיון דכופר בכל פטור מעדא דמקנת אשאי חייב ארנבה הל' דלהוי כעשיב אכדה כיון דכופר בכל פטור • וא"ת מ"ל לרבה הא דכופר בכל פטור דילמא מדמורה מקנת חייב כופר בכל פטור ותנינן ליה כשתניתיין בכטה דוכתיין אלמא דמ"ל דבי הוא זה דוקא והיינו דקאמר רבה פפני מה אמרה תורה כן והלא משיב אכדה הוא ואת אמאי שמשע לן דכי הוא זה חוקמה ולא אמרינן מדמורה מקנת חייב כופר בכל חייב הא לאו מילתא היא דמורה מקנת יש גבליה לרבנן וככופר בכל ליבא גבליס ועוד יש לשכח דא"כ כופר בכל חייב לכתוב דממא כופר בכל ואנא ידענא דמורה מקנת חייב דאי לא תישא הכי אתי לאיערובי אסר אי כפינא בכל מחייבנא אורי' כמקנת כי היכי דאפשר והא לא פטר ובדאמרינן להדיא לקמן הילכך ע"כ מדכתב רחמנא סודה מקנת חייב כופר בכל פטור והיינו דקא קטיף ליה לרבה כיון דכופר בכל פטור סודה מקנת אשאי חייב חוקה אין אדם מעיז פניו בפני ב"ה וכיון שכן לאו משיב אכדה שהוי אינו יכול לכפור בו דככולהו בעי דאכפיהו והא לא כפריה משום דאינו יכול להעזי פניו הוא ואת' כיון דאינו יכול להעזי פניו ככולהו בעי' ליה היה האי דרנא אוראי אשטמוני הוא דקא ליבא עות פכים כ"כ ופשיז פניו בו להשטמא בעלמא הילכך דמי שבועה עליה כי היכי דלודי ליה בכלהו משום דשטח אסר יבא סכ"ד זכאי יתחוק אשטמניה ואי קמי' לך והא אשטמן מנו בה"ג הנהו עיזי דאכלן חוטל' כהדרעדא דאמר עליה ככרך חוקת יבול לעטון עד כדי דמיהן מנו דאי בעי אשך לקומין הן כיד' ר"ף על גב דאי אומר הכי ידע הלה דמשחק והשתא לא ידע ואיבא למימר דהתם נמי אינו כמאן אלא בשבועה וכן הסכימו הגאונים ז"ל משום דלא אליס מנו כי האי לא פשיז משבועה אף על גב דאמר בעלמא מנו לאיפטורי שבועה דמנו גמור ובדכתוב בשבועות פתח כל הנשבעין ומלא ככדי הכי רבי יהוסף הלוי ז"ל אב' בהאי מנו כיון דלאו מנו מעליה הוא לא עדיף אלא לאפטורי ממילא אב' לאפטורי' שבועה ושהא דרנא כפי איבא ראה דאמר' מנו לאפטורי' שבועה לא והיינו דקשיף ליה לרבה סודי מקנת אשאי אינו פטור משום מנו דכופר בכל ואי לא אמרי' מנו לאפטורי' שבועה מאי קא קטיף ליה לרבה אלא ש"ס דאמר מנו לאפטורי' שבועה' והא דאמר אב' בהעדת עדים דליבא למימר ה"פ אב' גבי עדים דליבא למימר אשטמוני הוא דקא שטמית טהדי כבר בכל אשאי דחוקה היא דקושטא קאמר ולא היה כופר בכל ואפסי' שהעדים מעדין שיש בידו טמא לא היה זכור או שהא שטמנו בו מתוך שטמנו עליו יתיר משה שיש לו אגלו ולכן מניה טלא ישלם אלא כ' שהעידו עדים ויפטר עכ' השאר קמ"ל ק"ו ונש"י ז"ל פי' האי כבוליה בעי דלודי ליה ע"ו ואת' א"כ כישא מנו דהסיד אשטמונא חסיד אכבוע' ומשני דאשטמוני משטמית ליה אב' בהעדת עדים דליבא למימר דלהשטמ' קעביד אש' ומנו דמשע אשטמונא חסיד אכבועתא ולא קרפי שבועה עליה קמ"ל ק"ו ואינו סמוך מ' כלל דאי חסיד הייך מתקונין ל' לשעב והלא אס' משוד הוא אי אתה

חירושי בנא מציעא להריטביא זלחה

בזמן והוא שהיא לכל אחד ואחד עמית או זבונות חבורית דאפי' הדבר כמות
הוא לא שמה לו גובה והגובה לא כל אחד ואחד יוצא בשלם אבל אם אית ליה להאי עמית
ולהאי זבונות דהוי דראש וזו גובה והגובה וכלייתא בפקד בתרא דבזבונות בני הא ודאי
אינו יכול לטבע שאינו חייב לו כלום לא איכסי ליה למישר מלתא כבזונה - ואם הסנה
של אחד מהם מלה ומנה של אחד מהם פקדון יכול הנפקד לטול מנה פקדון ולטבע
שאין לו עשוי כלום אבל המפקד אינו יכול לטבע שאין לו כלום דלימא הפקדון
שלא נצטע ואין לו אבל הנכדו כלום והוא חייב לו ענה שהלוח לו ומהו אם כפר הנפקד
בפקדון ידאי המפקד לתפוסה שהוא חייב לו ולטבע שאין לו עליו כלום וליבא למישט
דילמא מימנס דכיון דלוחי כפר בה מיד נתחייב לו משום דכל האומר לא הפקדת לי כלום
אומר לא נצטע דמי ויכן שכן יכול לטבע שאין לו עליו כלום כן כתב הרמב"ן ז"ל אבל
הראב"ד כתב דאית ליה למישט דילמא מתניס ואינו יכול לטבע שאין לו עליו כלום ולא
כדאודניו - מהו אם מנה של אחד מהם מלה וזה הפקד לו כמות מה מנה בני הא
ודאי אין נפקד יכול לתפוס ולטבע שאין לו כדיו כלום וזה דבר ודכתיב - בני בני
ירא תקפה אחד בפניו מהו הכי דמי' דאשתקא אודני' אודי' ליה אי דקא בוח מתי' ה"ל
למשכר לא נכירי דאשתקא מתלה ולבסוף בוח דאשתקא מלתא דאשתקא סבר הא קחו לי'
לדי' ליה או דילמא כיון דקא בוח השתא איבילי מלתא דאשתקא סבר הא קחו לי'
כתיב בתה רמב"ן ז"ל דלמא תקפה אחד בפניו כפי' נכרו פשיטא בן דכל אחד שתקף לכרו
מה שכדו דאי אשתקא לאו הודא' היא לא הכא דמעיקרא תמימי תפיסיה וכל אית אומר
כלה עלי השתא תקפה מנה ודאשתקא בה מספקא בן אי הויא הודאה אי לאו - הא קא
חו' לי רבנן משטע דרוקא כפי' כ"ד הוא דהמשפיקין דהשתקוין דאשתקוין לאו הודא' היא משום
דסבור הא קא חו' לי רבנן אבל אם תקפה כפי' עדים ואשתקא אף עגב דהדד בוח לא
משפיקין בן דאודניו אודי' ליה דאשתקא אשתקא משפיקא והא לא סו' ליה רבנן אלא ודאי
הודאה גמורה היתה שאין לך אדם שותק ותופקין לו עליות מידו ולפי' זה הא דלא אוקמינא
הא דתיבא בסוף אבל היתה עליות ויבאה מתחת יד אחד מהם המוניא מתבירו עליו
הדאיה דקתני טיובאה מתחת יד אחד מהם כפניו אלא מנה תקפה כפי' עדים ושתק
בלבסוף בוח משום דאם איתא דהכי הוי' לא ליה המוניא מתבירו עליו הודאה דתו' לא
מנה ליה ראייה דהא שותקו כבודיה וכו' שהודה שהיה של כפרו מה יעשה לו כלייתו ויש
חולקין על דין זה שאפי' דוקא כ"ד הוא דלמיר דעבי' למצוות ופי' לא בוח איתא דאין אדם בוח
לא בביית אודי' ליה אבל כפי' עדים אפי' לו לא בוח כלל לאו הודאה היא דאין אדם בוח
איכא למידי דני' אף כ"ד ד' ושמה אבוח ומייתו ראייה מדלן אוקי' כתיב' כה' נ' ולבסוף
מתי' דכתי' ליכא ראייה מנה וכו' - לא לאו כיון שתקפה אחד בפניו כ"ד ואשתקא ולבסוף
בוח דאי אשתקא ולבסוף - בוח הא אודניו אודי' ליה ותו' לאו הודאה היא דאין אדם בוח
לפי' ואי בוח בני הא' לא הוה אומר המוניא מתבירו עליו דמתי' אית ליה למשכר וחד
אמר דמי' אונתא היתה דאפי' ליה עדי השתא טיוביה נולדא והשתא מונגת ליה כלל מהדי
פי' והא קמ' דלדי' בדיכרי' העשוין להשאל ולהשכיר אינו באשן משום הא' עשא
דכיון דעדי השתא חסד ליה בנולדא לא מיגר כיהליה אותו דעבד עבדו וכו' שאינו באשן
למיר דלא משפיקין אפי' כנו' ליה לא אמי' דהוי' כ"ד לדי' ודעבד עבדו דבר העשו
למיר דלא משכיר ופי' הוא דבר העשו להשאל ולהשכיר אפי' דבשאלה ובכירות ב"א
לדי' אבל הכא משום דמשד' ל' בה נולדא אפי' דלא מיגר ליה כיהליה ופי' דבכרי' העשוים
להשכיר ולהשאל אינו באשן דקא כתב מורי' כ"ד וכו' הוא - וי' שאם עשן שתקפה שהוא
באשן אבל השתא דטעון דאוגרא כיהליה אינו באשן ופי' ע"ג דליכא מנו' משום דלמיר
הוי' חוקה ופי' כהנו' במקום עדי' ולא כהירא והא דמי' והשתא מונגת ליה כלל מהדי לאו
לפי' דאי אפי' כהדי' אונגרא כיהליה לא השלכו להם למדינת הים שהוא באשן דודאי אינו
באשן לא ה' ק' אפי' היתא ליה דאונגרא כיהליה כל שאין לך עדים ומש' דכרי' בהקפה
באשן כ"ד דאשן נהא מו' פנו דתקפה ולא כהיר' ופי' דאשת' ולבסוף בוח והא פשיטא בן לא
מידו כלומר בתקפה ופי' בוח דלוחי הודא' היא - הקדישה אינה מקודשת כלומר
הקדישה לא תקפה אינה מקודשת אפי' כפי' בוח מוניאין אותה מידו היבא דאשתקא
פי' הוא דמיכסיא בן אפי' תקפה אחד בפניו כפי' מוניאין אותה מידו היבא דאשתקא
בלבסוף בוח משום דשתקא דידה' כהו' אפי' הקדישה כלל תקפ' מהו כל' באשתקא ולבסוף
בו' הוי' דאשתקא למ' דאפי' היבא דאשתקא למג' מתלה ועד סוף איכא לבסוף דכיון
דלא תקפה אפי' מני' אבוח לא כלום קא עביד והכי קמיבעיא לן מי אמרינן כיון דאמר
סר אמרינן לנבחה כמטריה להדי' דמי' אקדשה בפניו ה"ל למנוחו כלאו הקפה ומסרה
לקדשה ופי' שתק' ולא בוח לא לתרא' אודניו אודי' ליה או דילמא סבר השתא מיהא הא לא
תקפה וכו' כיון שתקפה אף ע"פ שהקדישה לא שמה לאו דאמר דלאו הודאה היא שהאי
תקפה אפי' אית אבוח ופי' שתק מתלה ועד סוף אפי' לומר דלאו הודאה היא שהאי
טענה כדכתב' ופי' למיפסטה מספק בכורות דקס' ד' דאם תקפו בהן אין מוניאין מידו
וקמי' אסורין כגנה ועבודה וקס' ד' דה' אסורין כגנה ועבודה משום דתקפו אין מוניאין
מידו אלא דכל היבא דאם תקפו אין מוניאין מידו חל עליה הקדש דקס' ד' דמתמת הכהן
ובכתי' הוא משפיקין כגנה ועבודה כלו הקדישין מהא לבעיין משום דהקדש כבוד הכי הוא כלל
ועיני' משום שתק' כבודו והיינו דמיית' מהא לבעיין דהבא לא שייך שותק ונחת ונחת
הקדישין משום שותק' דמתמא אפי' דלהוי' הקדש על כבודו דישל' והוי' הוא זה כלל
אשאל שותק ומודה וכו' דמתמא אפי' דמתמא דיהו' עליה הקדש משמת הכהן כיון דאליה
פנותיה דכתיב דאם תקפו אין מוניאין מידו אפי' הקדישה והלה שותק דיהו' הוה לדיהו'
הקדש ופי' ד' דספק כבוד כד' ישראל אפי' מתי' עליה הקדש אפי' דהשתא קס' ד'
דאם מקדש דבר שאינו בכורות ואי' דלעולם ס' ל' דאין אדם מקדש דבר שאינו בכורות
דכיון דלא פשיט' ליה מנה יושכן כיון דאמר אפי' ולא כתיבא העללים מניה אפי'
יבטלים להקדש לא ספק כבוד שאפי' דהא כתיב דתפיס' בה כתיב ופי' כ' דאוקוין
בטלית דב' ותפסי' בה אבל היבא דאם תפיס' בה כתיב ופירו' דלא פני' מקדש דבר שאינו

כדכתיב

בכורות אבל הכא דתפיס בהו תמימה והלה שותק חל עליה הקדש כלל הוא כלו בכורות
ומסורא חל מיי' כמסותא מקדשה עיני' וכו' ואפי' כמסותא חל עליה הקדש כלל הוא כלו בכורות
גבר דאיכא למימר נמי דמי' אקדשה דלאו בכורות אפי' מוניאין אותה מידו דכל' דלמ'
והלה שותק כלל הוא מודה שהיא שלו והוא הדין שעתא כמסותא חל עליה הקדש כלל הוא כלו בכורות
השתא קס' ד' דכמסותא משלטי' עסקי' מיימי' כיון דתפיס' בה תמימה דכתיב דאם תקפו אין מוניאין
ודחי' ד' ד' דעשא דכבוד לאו משום דאי' תקפו בהן אין מוניאין אותה מידו דבזבונות יבאש'
קמי' וכי תקמי השתא האכתן קמי' דלוחי הוא מוניא' דכמסותא חל עליה הקדש כלל הוא כלו בכורות
דלכוין כגיהו ועבודה משום דקדושת ה' פאליה שאפי' חוהו שהוכיח וכה לומר דאם
תקפו בהן מוניאין אותה מידו דהא דהקדישה משמת וכו' ויתיה דכתיב דאם תקפו אין מוניאין
השתא דאמר דאם תקפו בהן מוניאין אותה מידו ע"פ דקדושת דידיה לאו משום וכו'
דכתיב הוא לא משום דקדושת ה' פאליה שאפי' - וא"ל רב תנאי' לרבה תיבא דכתיב דאם תקפו אין מוניאין
לך כלל' דאם תקפו בהן מוניאין אותה מידו דבזבונות יבאש' קמי' קמי' דתיבא דאם תקפו
בכתיב דאי' דהשתא ומפוטרי' לקמי' דלאו ספק בכורות קאמר אלא ספק מדיון פטרי
מסור' וספק מדיון פטרי חסור הוא ספק פטרי חסור שפירו' גמ' ואותו ההוה קרי' פטרי
פטרי חסור ופי' פטרי חסור להפקיע דפטרי חסור אסור בהנאה ופירו' סותר ומולי'
מגורין הוא ופי' ודאי פטרי חסור הוא הוי' ליה דכיון דספק הוא לא חשיב מסור'
לכה' אבל ספק כדיון פטרי חסור הוי' ליה דאם ספק דכיון דכיון דאם ספק הוא לא חשיב מסור'
כתיב אלא מסור' של ישראל וכיון דמסורו של ישראל חסור יבאש' כמסור' כשאר הכמות של
היינו דקתיב הספקות בכתיב דאי' ולעשר ולא מעשר דרוקא אלא ספק ספק ספק ספק
במעשר אלא אפי' ודאי פטרי חסור שהוא של ישראל כיון דאם ספק ספק ספק ספק
מסורין דאין ספק בידו שפירו' חסור הוא של ישראל כיון דאם ספק ספק ספק ספק
מבית אפי' חסור ישראל שפירו' חסור הוא של ישראל כיון דאם ספק ספק ספק ספק
דודאי פטרי חסור כיון שהוא של ישראל כיון דאם ספק ספק ספק ספק
בכתיב דאם תקפו בהן מוניאין אותה מידו דהא דהקדישה משמת וכו' ויתיה דכתיב דאם תקפו אין מוניאין
כתיב אלא ספק כדיון פטרי חסור הוא ספק פטרי חסור שפירו' גמ' ואותו ההוה קרי' פטרי
פטרי חסור ופי' פטרי חסור להפקיע דפטרי חסור אסור בהנאה ופירו' סותר ומולי'
מגורין הוא ופי' ודאי פטרי חסור הוא הוי' ליה דכיון דספק הוא לא חשיב מסור'
לכה' אבל ספק כדיון פטרי חסור הוי' ליה דאם ספק דכיון דכיון דאם ספק הוא לא חשיב מסור'
כתיב אלא מסור' של ישראל וכיון דמסורו של ישראל חסור יבאש' כמסור' כשאר הכמות של
היינו דקתיב הספקות בכתיב דאי' ולעשר ולא מעשר דרוקא אלא ספק ספק ספק ספק
במעשר אלא אפי' ודאי פטרי חסור שהוא של ישראל כיון דאם ספק ספק ספק ספק
מסורין דאין ספק בידו שפירו' חסור הוא של ישראל כיון דאם ספק ספק ספק ספק
מבית אפי' חסור ישראל שפירו' חסור הוא של ישראל כיון דאם ספק ספק ספק ספק
דודאי פטרי חסור כיון שהוא של ישראל כיון דאם ספק ספק ספק ספק
בכתיב דאם תקפו בהן מוניאין אותה מידו דהא דהקדישה משמת וכו' ויתיה דכתיב דאם תקפו אין מוניאין
כתיב אלא ספק כדיון פטרי חסור הוא ספק פטרי חסור שפירו' גמ' ואותו ההוה קרי' פטרי
פטרי חסור ופי' פטרי חסור להפקיע דפטרי חסור אסור בהנאה ופירו' סותר ומולי'
מגורין הוא ופי' ודאי פטרי חסור הוא הוי' ליה דכיון דספק הוא לא חשיב מסור'
לכה' אבל ספק כדיון פטרי חסור הוי' ליה דאם ספק דכיון דכיון דאם ספק הוא לא חשיב מסור'
כתיב אלא מסור' של ישראל וכיון דמסורו של ישראל חסור יבאש' כמסור' כשאר הכמות של
היינו דקתיב הספקות בכתיב דאי' ולעשר ולא מעשר דרוקא אלא ספק ספק ספק ספק
במעשר אלא אפי' ודאי פטרי חסור שהוא של ישראל כיון דאם ספק ספק ספק ספק
מסורין דאין ספק בידו שפירו' חסור הוא של ישראל כיון דאם ספק ספק ספק ספק
מבית אפי' חסור ישראל שפירו' חסור הוא של ישראל כיון דאם ספק ספק ספק ספק
דודאי פטרי חסור כיון שהוא של ישראל כיון דאם ספק ספק ספק ספק

לכ

בא

ואל קאי אישאל אלף ה"ק במשיבה או בהתנה כקנין אבל לא בענין אחר
 ולמעשה ע"כ למעשה רכוב ולא דייק משיבא מלתא ערבי' משום דמיחא ליה
 למידק משיבא דשפוט בדרי' וטני ליה לא למעוטי איפכא וה"ק או שהיה
 אחד מושך ואחד מנהיג מי שהיה במדורו ושמר שאם היה נשל עוטה משיב'
 ואם חסור הנהיג אותו האחד לא קנה ומכר היינו רבי יהודה איבא
 בינייהו חד גד כלומר דלכבי יהודה לעולם לא קנה במשל אלף במשיבה
 ובחסור אלף בהנהיג ואליבא דתנא קמא איבא חד גד וקתני משיבא כחסור
 או הנהיג במשל ולא דעיין טכו אבל כד מניו לא קנו אלף טרו והיינו
 דתנא או שהיה אחד מושך ואחד מנהיג ואמר שאם הוא חסור אינו מקנה אלף
 בהנהיג אותו שטוטה נבדלו בלומר שטוטה קנה ואותו שמוטכו לא קנה
 וכדכתיבנא * * * * * תא שמע אחד רוכב חסור ואחד תופס במום כלו' וכל
 אחד חסור שהיה שמוטכו זה כדכתיבו בה כתפישתו במום' והקנה חסור * * * * *
 קנה מום' * * * * * רכוב קני בלומר רכוב למוד קני כלו' וקשי' לר' דאמר רכוב
 לתודיה לא קני ושהיה אש' ג' דרכוב לזוד לא קני במקום מנהיג לא ידעיין
 מאי דאשכח דלא קני כלל שלא כדכרי רש"י * * * * * וכל שפוט כדון וכו' דרכוב לתור
 קני כלה במקום מנהיג פליגי שזה אינו דאכתי אפשר דמקום מנהיג לא קני
 בלל וכדכתיבנא א"ה קני במי רכוב במום' פירש רבי' ו'ל' אל' כ' כלל מנהיג
 ברנלו היינו דלא קני * * * * * כוב כלל במום' ואפילו במה שעל גבי חסור אבל אי
 אשדית במנהיג כדכרי' ודאי מום' פרכיה לו וכו' שהיה כדכריה לו להנהיג
 החסור דשדו עליה וכו' וכו' קני במי רכוב במום' בלומר במה שעל גבי
 החסור כגון כי פניא משיב' דהיי' תפוסת החסור ועל לו וכגומו דמי אבל לאו
 למימד דקני רכוב טכו ודקפישתו ואולי דיון דכדור לא קנה לא מה שפוט
 בידו מפני שהוא כסוף' דמסי' איהו לא קני אלף כי פניא שהוא ע"כ לחסור
 אבל טעי' לו שאן מניי ליה השתא חסור לא קני לדידיה קמי' ומ' שאן דמסי'
 זה קנה חסור ומני' מום' זה קנה חסור ומו' לא אסיק אדעתיה דכע' למימד
 הכי אלף דלכוי במתניה' ושה' עני' ליה דיון הכי גמי' ואיהו הקשה ליה דתמי'
 במום' אי אפשר דלכוי ככלל' וכל' אל' דאי אפשר למימד שרכוב כחסור
 לזכות במתניה' משום דלא אפשר למיפשט ליה הכי ע' דפשיטא ליה דתפוס
 במום' * * * * * וזה אלף כמה שפוט בידו והא דקאמר כאלף רכיב קני דקא
 מני' ליה בן דעת לא בעי למימד דלקני אלף ה"ק כאלף אי קנה אי עבדתו
 בשביל חסור דקא מני' ליה בן דעת אלף תפוס במום' שאן קא מני' ליה
 דלקני ושהיה דרכוב לא קני אלף מה שפוט החסור דטע' לו דטעי' במאי
 קני ליה והיינו דמי פרוק ליה קנה חסור וכל' מום' * * * * * וזה קנה מה שפוט
 צידו קאשי' ליה רוכב במאי קני ליה מום' משום הנהגות' דאיהו אינו
 תפוס בה ומשום הנהיג חסור לא דליוה לא קני לחתימי מקני' אלף זה קנה
 חסור וכי פניא מני' שהוא כחסור וכדפרי' וכן פירש רש"י * * * * * אלף זה קנה
 בידו דכפשתו דמי וכדאייתא לעיל וכשאי' לא קנו לו זה * * * * * ולא זה והקודם בו
 וזה * * * * * אי ה' רכוב בעי' ש' עשאל לא קני פי' אל' כ' כלל מנהיג ברנלו
 והיינו שרכוב בעי' לא קנה משום שרכוב עשאל דקמי' משום שהנהיג הולכת
 בשאור רוכב עליה וה' כללו משפחה ומנהיגה וכדכתיבנא לעיל וכשדה לא
 יפסיקה עובדי' וה' אלף מהלכת משמת רכיבתו ושום הכי קנה אלף בעי'
 ופסיקה עובדי' ומ' אינו מהלכת משביל דרכיבתו ל' שהלובה לא משיב'
 הלך אלף אי אשית כמנהג ברנלו אין לה פסיקה גדולה מו' ואסיק דמסקח
 ומהכר מסקיין ואל' דרך שני אדם קניין ואי אדם בינוי והגון שאין דרכו
 לרכוב בעי' משום דנישואו אינו בחיקו שרכוב גמי' דמקום שרכובים
 שריון דך לא אדם לרכוב טס ואפילו הנהיג ואם מנהיגה ופסיקה עובדי'
 דרכים לא קנה אלף איש משביל דרכו וכו' * * * * * ויש שי' משיב' א"ה
 רוכב בעי' ש' לא קני בשלמא בלא מנהיג לא קנה כיון שאין הנהיגה מהלכת
 בשבילי' משום דיון דרכו של בני אדם להת' עומדין ורכובין בעי' וכשד קנה
 משום דרכו של בני אדם לרכוב בע' ולעמוד למע' עדים כ"כ האיר' ד' וזהו
 לפי מילת' דפרי' דיון דרכו עומדין דרכו קני בשביל רכיבתו בלא חלוף הוא
 דכע' למימד דקני אינו כן וכדאייתא לעיל הילכך אין פירוטם בה כולם * * * * *
 בני רבי אליעזר האומר לתכרו משוך בהמה ו לקנות בלי' שעליה סו'
 לקנות מי קאמר ליה קני כלומר דהאי לישאל לא מש' טיקנה כבואתו אלף
 משוך בהמה ו וקנה בלי' שעליה סו' אי משיבא משיבה דבהמה לא קני
 בלי' שעליה לאו כיון דלא קני לה בהמה ולא משיבא משיבה קאמר דודאי'
 מדין משיבה לא מבעיא אש אשר משוך בהמה וקנה בלי' שיקנה אלף אפילו
 אשר משוך בהמה וקנה בלי' קנה את הכל' דמשיבה ככלו' של סוכר מהניא
 וכדמוכס בפרק השוכר את הספינה כדכתיב' דלד' * * * * * מרות בשוכרין ובמסכת
 ע"א בפרק השוכר דאמר ואם ד' משיבה לעובדי' כוכבים ומלות קנה ויון נכר
 ל' אי ע' דגנעו ביה אי דלא קני איהו משיב' אלף משיב' דמשיב' ככלו' של סוכר
 ככלו' של סוכר קנה וכן מוכח ב' המביע בהמה דהגבוב בים נשבת
 וכדכתיב ב' המביע ב' ד' ולאפקיין מקני' כבואתו דמשיבה ככלו' של סוכר
 כל מוכר לא מהניא משום דכלי בתכרו ופי' הכי דמשיבה כמגו' של סוכר
 לא מהניא אף משיבה לא מהניא והיינו עשאל דהכא אתא ליה משום חסור
 ודאי' ופ' והא חסור מהלכ' דהו' אלף משום משיבה משום דמשיבה פשיט
 ליה דלא מהניא חסור אינו וכדכתיב' אלף אישאל היא דעשאל דלא אתי
 ליה משום משיבה משום דמשיב' ליה דקני אלף הכא קמבעיא ליה היבא דא"ל
 משוך וקנה בלי' שעליה על גבה כלו' מדין כלו' אי קני והיינו דמסק' ואפי'
 אל' קנה בהמה וקנה בלי' מי קני והא סוכר מהלכת היא דכל' ס' דקני משוך

חסור הוא וחסור מהלכ' לא קני ואפילו לשון דאמר דמסק' משום שלימות
 אחרכאי ש"ס מקרא דאם חסור חסור בידו מוכרין לה ודמי' דיד' בעי'
 שאינה מהלכת ומ' מידו אחרכאי והא הוא דקא מבעיא ליה לרבי אליעזר
 דלית ליה זכותא כהאי שאלה דבהמה אלף לקנות בלי' כלומר ולא למידי
 אחרכאי אי שהי' או לאו משום מדכרו דפשיטא ליה אי א"ל קנה בהמה
 משום וקנה בלי' דקנה והיינו דאקשי' ליה והא חסור מהלכת לא קני ואסיקנא
 דהלכתא בכפותא פ'ש' בכפותא פשיטא ליה דאי אשר קנה בהמה דקני
 בלי' אגבה ואי לא אקני ליה בהמה אלף לאקניו בלי' אש' דכפותא קא
 מבעיא ליה ובעיין לא פשיט' וכו' וכו' אפילו בכפותא אי אשר משוך
 בהמה וקנה בלי' שעליה מדין כליו או מדין סוכר לא קנה וכן כתב רבי'
 דבעיין לא פשיט' ופי' אשר והלכתא בכפותא אקני בהמה וקנה בלי' שעליה
 קאי וכמו שפירש' וכדכתיב * * * * * והא דאמר ספינה מיתא ודמי' דקא
 משטו ליה איבא דק' ל' מהא דאמר בספסות בתובות אנו ככלו' וכלי' ב' ע"ג
 שיש סו' כתר אנו אוליין והא ביבא או כתר כלו' אוליין והא ביבא אלף דבלי'
 ע"ג ש' אכיס והבא אשר דפשיטה מיתא כית' ולאו קושי' היא כלל דאיבא
 דלא נימא וכו' ענת הנהגה גמורה בעי' והא לא כית' אלף גבי סוכר שאיבא
 מהלכת לדעתה לא מיקרי חסור מהלכ' והיינו דאמר דמשיב' מיתא כית'
 שאיבא מהלכת מעבדה אלף שיהו דקא משטולה וכן כקלתה שעל
 דאשה קלתה מיתא כיתא וזויה היא דקא מני' והא דאמריין היתה מהלכת
 ברשות הכי' ודוק להג' לתוך קלתה דמגומת כתב האיר' ד' ו'ל' דמאי ר' כר'
 פשיטא ואשאי' לה' ל' פ' שאינו ראיות כדאמר בעלמא דאי' כ' מ' מש'
 הכי' מ'גומת והא ק' ל' דכלו' אינו קונה לו ברשות הרבים ואי משום קלתה
 דידה מיגומת כקלתה מונחת על דאשה וכדאמר בניטין דאפילו ברשות ככל'
 מיגומת כקלתה מונחת בין יבנותיה ומשום קלתה דידה הוא דמשו' קלתה ל' ד'
 דכלו' של לוקח ברשות סוכר לא קנה ש' הכי' מ'גומת הבא משום קלתה ד' ד'
 דאייהו הא קא סמני' וזה אינו ק' כלום דאש' דכלו' של אדם אינו קונה לו
 ברשות הרבים הכא שהוא על דאשה קונה לה שהי' ש' לה ברשות לביית כלה'
 על דאשה ברשות הרבים ובכל מקום ש' לו רשות להיני' כליו קונה לו וכו'
 דלא מקרי' מהלך דאייהו היא דקא מני' קונה לה ופ'תגומת וכן עיקר * * * * *
 ובכתב הרמב"ן ו'ל' ש' שלקע את הכאה פירש רש"י ל' אדם אחד דעלמא שאיש
 בעל השדה דאי בעל השדה הכי אשר רבי אליעזר ובה לו דליבא למימד סו'
 דוכי לנפשיה הא אפילו הוא עני מוחר הוא שלל ללקט פיאה שדדיתו
 כדאמרי' בחולין ל' תקלט לעני' להאידיה ע'ל שלו ע"כ ואי משום דהא לא
 אייא עשאל דכי אליעזר הוא מאוס דלית ליה ב' מ' מ' דמפק' להו
 לככסיה ומגו דוכי לנפשיה ואין ספק דאי' ספק כל בכסו' ואפילו אותו שדה
 שיכל לזכות לכסו' ופ' ש' שהוא בעל השדה אלף הכי אית ליה למימד אי
 כבעל השדה הכי אשר אלף שעני לעני' דכרי הכל וזה לו ואפילו וכן משום
 דליבא אלף את חסור דהיינו מגו דוכי לנפשיה דאי' כבעל השדה עסקיין אינו
 יכול לזכות לעשמו דמחומר הוא על פיאה שלו וזכתי' איבא ב' מ' דאי' בעי'
 מפק' בכסיה ומגו דוכי לנפשיה ופ' אית לן למימד דכאדם אשר דעלמא
 עסקיין שאינו בעל שדה ומ' כיושלמי במסכת פיאה פי' מ' דוכי לנפשיה
 מתיק' שהוא בתנות עניים ובעל פיהו וזה כפייהו ו לא חריס ולפי' זה כבעל
 השדה שוקמ' לה דכפשיה ליבא אלף את חסור מגו דאש' ל' דלא מפק' אותו שדה
 וה' א' ש' פיהו של יוכל לזכות בפיהו ו לעניים דעלמא * * * * *
 כן דל' ב' / 3

ד' ע' ע

ג'

הירושי בבא מציעא

להרטיבא ולהיה

ההפקר ובעניה עובדי לחברו קמיליני מר סבר קנה חברו ומר סבר לא קנה
כחמן פיר רב חסון קנה חברו ומר סבר כרגלי מי שנתמלאו לו והבא אמר רב
כחמן קנה לזה פיר דהדר ביה רב נתמון מהא ולא כהיחא וכו' וכל לא גרים
התם קנה חברו אלא מר סבר קנה חברו ומר סבר לא קנה ופיש דבעניה
גופיה פליגי אי קנה איל קנה דרב נתמון אמר כרגלי מי שנתמלאו לו סבר לא
קנה והפגיה עם חברו לא קנה משע' הגבהה אלא משעת נתניה הוא חובה
מן ההפקד הילך הם כרגלי ווכשת סבר קנה המגביה ומשום הכי אמר
ברגלי הממלא וחק על פי מהא אינו ממלא אלא לדעת חברו ה"ק זה מתבונן
לקנות כלל ופירוש זה היה כגון אלא היו הניסאות מודות לו אצל בכל
הניסאות גר' קנה חברו ופיש דאינו סב לאחריס כגון סבר מלך דיהיה
איכא מים טובא וכל הרובה לטוב יבא ויטול ולא כהיחא והגבון כמו שפיש
ג' מה שאל ל היה ספרס דרב נתמון סבר לא קנה חברו לפיכך הם כרגלי מי
שנתמלאו לו דחק מגביה לא וכה לכות בעגמו אלא חברו וכה בזה כשהגיעו
ליו והילכך הם כרגלי ור' סבר המגביה פניה לחברו קנה חברו ולפיכך
הם כרגלי הממלא משום דמיך הממלא ובה ומהו דזכי לבפטיה ובי
למרייה הממלא מהו שהיה יכול לכות לעגמו ולפיכך הם כרגלי מי שנתמלא
ופיר אלו דוקא כרגלי אלא אפילו כרגליו ומטילין אותו לחמורא וכבר
בתבתי כפר מטיילין בס' ו אר' יוחנן העביר ה מביאה לחברו קנה חברו ואיכא
דק' והא סבניה מתיא' בתופס במקום שבו לאחריס הוא וכלית' בשעתין
ומשעי' ליה לרבי יוחנן דאמר במסכת כעניות דתופס לבית במקום שח' לא
קנה ור' היה מתיר דשאי מביאה דמגו וזכי לבפטיה וזכי נמי לחביה ולפי
דכריזו אם האי חייב לו מגי תפיס ליה והגבון דם' ל רבי יוחנן דהמגביה
מביאה לזה פי חב לאחריס כיון שלא זכה בה אדם מי שאינו מוכס
מביאה לזה חובה היא ולפעמים נמי אינו חב בכיון דאכונה ממנו ומגביה אלא
כל אדם ונתיריש ממנה באדם אחר הוא אגלה אבל כב' כיון שהוא חייב לו
וכספיו מאובדנין לו והוא מוגי' ומשמו ומתפסין לו כד' אחר חוב הוא לו
ולפיכך ק' לתם דלא קנה והבא קנה כן בתב המגבין ור' והוא הגבון
ווא' מתקינו דאמר תהי' ולא אמר כהני' ולא איכא דק' והא דבי יוחנן
גופיה פליגי ליה כתיבא קמא דמיטין דכל האומר תנו כחומר זכו דמי ולא
קמיסא ה א דהתם כיון דהאומר תנו כאומר זכו והכל ככלל והוא הויא הדבר
משמורתי לא כל כשימיר למייר לבינה עמיתו שליח שהיה לו לפרס אלא גבי
מביאה יכול הלה למימר לא נתבוננתי לה ות שליח אלא לבינה ולא לוכיה או
שלאו אלא הייתי סבור שהיה בכלל השלשן או שמי שלא הייתי רובה להיות
על ארס קונה לו בכל מקום ואסיקא דככל מקום לאו דוקא אלא בשמא
ונביד' רשות הרבים וכשהי' על הפקר דהיינו שיה' דעלמא אבל בנשות הרבי'
ונפשה טעם לה בעליה לא תקינו רבני' ויש מן הראשונים שהם סבויים דלא
תקינו רבני' אלא במביאה סברו והפקד וכישר משום אנזוני הוא וכפטיה
הוא דאיתיה לאי עמא אכל בשכר ומתנה לא חקי' ומהו מלסון הגמרא
לא משמע הכי דקמא בתם ארבע אמות של ארס קנות ל' בכל מקום ולא
פיש במביאה והפקד והכי משמע לקמן דאמר בתם קטנה יש לה חצר ויש לה
ארבע אמות וארבע אמות הידין חצר תקנה ומשמע דכי הו' למחו של ארס
קונה בשכר ומתנה אף ארבע אמות כן וכל סבן הוא דף' במביאה דליכא
דעת אחרית מקנה תקנו כל עכן במכר ומתנה ורש' דליכא דאבוי' אשהיה
והפקד מין עמא דתקנה טעמי הכי ולא פלוג רבנן' והבי' משמע דירושלמי
דנטיין דנרס' התם ר' כל כסא ארס אכל כדרגלא אדם וכה במביאה בתוך ד'
אמות ור' ויש גס' ר' יוחנן נטיין מ' ש' במתנה חב דר' יוחנן חב דר' ד'
חבא דר' ס' מהא מביאה שאינו וכה מה מדעת אחר הני הוא וכה בתוך ד'
אמות מתנה שהוא וכה בתוך ד' אמות לא כל סבן וכו' משמע דלכ' אם
בפטיה אמר דכל עכן במתנה וכיון דבגמרי אמר במביאה בדדיה כל
סבן במתנה ומכר והא דיאמר ר' יוחנן כ' הורח לניטין אמר ולא לרד אחר
אף לאו ר' בוצרע אמות נטי קמי' וכדיאמר בירושלמי משמיה דדוקא
בניטין אמר ותיקת עגונוט מ' כ' במביאה ובמתנה וכדכתב' דהא בשעתיה
משמע דר' יאס' לא במביאה אמר אלא דר' לטעמיה דאמר קרוב לה סבינו
ואפילו קאמות אכל אר' אמות לא אשכחן בגמרא דילין מאן דפליגי בה
ומצביני אותה היסיו ואלו עמי שהפקד בחברה הוא דאף זה מהפקד בה אלא
שקדם זה ונפל לו עליה ואחריס אחרו הם אימרו הדברים טובה מן ההפקד
ולא כמקא ומשכר ונדקדושוין פיק האומר אחרית' בה כס' ר' בכל' הם' נטיין
כי תקינו רבנן בעדה דעלמא ורש' גרים בעלמא ופיס' כגון סימטא שהוא
רשות לכל והכלכות הרי"ף גי' ה' ווא' שדה דעלמא שדה סברו הפקר שאין
לה בעליה וכך פירוש המגבין אכל בשדה חנינו' כתב שאין קנות לו ומשמע
דאע"פ שאינה משמרת לבעל ס' אין קנות ביון שהוא רשות מיוחדת לבעלים
וואע"פ שזכי ליה חרמא כגויה כי ובי ליה להורי' ביה לנטיין פאה להווי
בחברו לא וי ליה מלאן ביאה דחגר דאין לו לאדם בן אלא דייסת' דגל
בליד' לבת לו לרבי' אלא פי' שיש לו במקום אחר שאינו בחברו לקנות לו ומי שישאל
לחברו חברו לכך דלאו בחבר שאוליה היא לקנות לו שאין חבר שאוליה קונה לו
אלא פשה שאוליה לו להשתמש אבל לבת בה בלחוד דאין לו בה לא לכות
בלבד ואי ס' ד' חצר משום שליחות אחרת' איכ' מפינו שליח לדבר עבדי וק' ל'
דאין שליח לדבר עבדו והתם מלאן להם פירש רש' בפיקד מרובה גי' הא
דעתן בתבא כעדות כגו אף לבעל סוכ' לעשות חס' ולווא' סבר ולשאל
ולאמר

ולאמר היה מושכו ויחא ומת ברשות הכללים כבוד חביבו או שהגוי מלוואת
הכללים חייב ואזכר מלא לה כפסק מרובה כשהגוי שומר ופי' שס ר' חייב
הגבן בהגבהת השומר במשיבתו ואמרי' והא אין שליח לדבר עבדו וקיימא לן
דאפילו בשליחות טוגנ דבמשמע פכא ובמסכת קדושין בפיק האומר בדידי
ואזכר אין לו בכפי' ש' אלא שם בפיק מרובה בבתיה ופירשתיא בע' א' ותו
ליכא לאקטויה עליה מהא כלל' אמר רבינא היכא אמר אין שליח לד' ש'
היכא דהשליח כר חיובא הוא דליכא לחי' דרבי הדב ורבי תלמוד דכרי מי
שומעין אכל חצר דלאוכר חיובא הוא וליכא למישר ביה האי טעמא מחייב
שולח ורבי חמא בר ריקתא משמיה דרבנסייא בר אדא אמר כי אומר אין שליח
ל' היכא דשליח אי בעי עבד אי בעי לא עבדי אכל חצר דבעל כרחה
מותיב בה מחייב שולחה שאי בניהו איכא ביניהו כהן שאמר לשאל בא קדש
לי אשה גדושה פי' ו' ל' ישראל לאו דוקא דה' ה כהן דאמר ל' לכהן ולגביה
השליחות ליכא אסור עבי בבאן מירחא דכהן אינו מוודה אלא שלא יקדש
דלא יקח כתיב אבל לא שלא להיות שליח לכהן אחר ופי' משום לכפי' עור
כ' שאל כל' הוא אלא אורחא דמלתא דקמא עבד מירחא ג' פיש' אי כפי'
אפשר לומר דכרותא אפ' לאשמעין דלא מביעה כהן דטיק בחיובו וזוכ' וספיקו
לו לקדש לעצמו ואפשר דרב חיובא הוא מחייב שולחו ועוד דפי' בעי עבדי
ואי בעי לא עבדי אלא אפילו ישראל דלאו כר חיובא כלל דאיכא למישר חייב
השולח קפ' ל' דאיתא מאן דפטר משום דפי' עבד אי בעי לא עבדי ומיכא דאיכא
למדוק כהן דאמר לו ל' ישראל לקדש אפ' מחייב והא אמר בפיק' ו' י' וס' ו'
כהן הדין שקדש אשה גדושה רכא אשר בעל קנה לא בעל אינו לוקח מסו' לא
יקח לא יחלל אלא דבדקדושין גיריד ליכא אסורה ויש לומר וכן כ' בתוספות
הרוב בעל המסור בעל לוקח ב' משום לא יקח ומשום לא יחלל אבל לא בעל
אינו לוקח כלל והא כ' ש' דבעל להלקומו משום לא יקח וס' דהייחא התראת
ספק דאפשר דלא בעיל איתא כמאן דאמר התראת ספק שמי' התראת ואפשר
דק' ל' הכי אי נמי סוגיין כ' באידי דאמר התם קדש לוקח בעל לוקח והא אמר
נמי איש שאמר לשאה אקפי' ליה קטן קטן לאו דוקא דה' לגדול דה' המקיף
וא' הניקף בכלל לא תקיפו ומאן דמקיף לגדול נמי מחייב אפ' פשהו חייב
על עצמו משום ניפק אלא משום דגדול לא סביק דלאו כרשיעי עסקיין
דסביק למיקר' רישיה אש' ד' שלקוח ליכא כיון שאינו מטהר מעשה אסורה
מיהא איכא ופי' מחייב לוקח וכדאיתא במסכת מכות והך סוגיא אפ' סב
הוא דם' ל' במסכת נזיר דאית' פטורה דאלו בר אדא בר אבהו פליגי עליה
התם כ' ב' נזירים ואמר דאית' מחייבא דדק' ל' לרב הווא דקמא דמקיף
את הקטן לידך מאן מקיף בהו כלאמר שריאה אותן מגולחין וא' לחובה
תקריבניה לכהן אלא דלדידיה דאיתא מחייבא ומהו התם ודאי משמע
דלהבתא כרב הווא דם' ל' דאיתא פטורה והתם כ' טעמא' ומי איכא
למ' חצר לאו משום ידה אחרת' והא תניא ונתן ביהוה אין לו אלא ידה גנה
וקריפיה מנין ל' נתן מ' פ' ומש' מ' ח' כתיב וכידה יתהוה שמע דדוקא
כידה אכל השתא דכתיב ונתן בידה נתון בלחוד משמע בכל' ענין שיקא אמר
א' לת' לרבי' גנה וחצרה וקריפיה ומה שפירש הכתוב כידה אורחא דשליחא
בקט ולא דוקא ופי' נאה לו לפי פס' וואן אבו כרבי' בלחוד זה דב' ונתן
בכתיב כפירש ודעטין מינה גנה וחצרה וקריפיה והא למשמע ככא דמשום
ידה אחרת' עפי' שלעיל דמרבין ליה חסא המלא תמא בידו הגבה
ואמר דמשום שליחות אחרת' פ' ש' משום דהא כתיב אשה שליחות מקום
אחר דהא כתיב ולחזה ודעטין' כקדושין בפיק' כ' פ' כיהי' שהאשה עושה שליח
וואע"פ דל' ג' גבחה דבי חצר משום שליחות' וואע"פ דאית' לן שליחות מקום
אחר לא אף קשיא דלבידות שליחות חצר לדבר עבדו אנטיק' דכיון דשליח
לאו בר חיובא הוא איכא דע' ד' עבדי מחייב שולחו אלא שלא לדבר עבדו
לא אנטיק' כיון דאית' לן שליחות מקום אחר דלא נע שאלר שליחות ועוד
דכיון דכיהי' רחמא נביגבחה חצר משום שליחות ובתשה דרבי' שליח אחר דלא
גרע משאר שליחות ועוד דכיון דפי' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
אנטיק' ונתן בידה ודאי לומר דמשום ידה אחרת' והו דרכו של ג' ו' א'
ומי אין אנו כרביין לכך דאפשר לכפ' מלתא כפשהו דכא ה' ד' דאמר
דמשום ידה אחרת' משום דמוכות בידה קדימין וכיון דמיך' גופיה קדימין
עכ"כ משום ידה אחרת' אכל לעיל גבי נבכמהי' דאס' המלא תמא בידו
כפיקא הילכך אמר דמשום שליחות אחרת' א' אי בעית איכא מר אמר חבא
ומר אמר חבא ולא כל ג' פי' ר' ל' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
דאש' חצר משום שליחות אחרת' וקטן כיון שאינו בעשה שליח אין לו חצר
ואין לו ד' אמות דמשום חצר תקנה דלא ילפי' קטן מקטנה ור' יוחנן איירי
בגבהה ובי הכי דאית' לה יד אית' לה חצר כלל דק' אק' ח' ח' ח' ח' ח'
ארכ' אמות שלה כיון שיש לה חצר דמשום חצר תקנה וברכתו וילפי' מביאה
מג' ומי' אי אמר דאית' לה חצר בן במביאה בן במתנה דוקא בעולמית כגד
חצרה דאפי' בחצר השתמרת נמי משום דכיון דמשום ידה אחרת' דומיא
דידה בע' מה ידה כפשוט' אף חצרה כפשוטו לה אכל אם אינה עומדת כגד
חצרה לאו משום ידה הוא אלא משום שליחות וכלומר לקמן ח' ח' ח' ח' ח'
יד אחרת' ולא נע ששליחות' ופון דכיון דהכי הוא אינה וזכה לה דהא ליכא
שליחות לקטנה כלל וליכא למישר דיימי' במביאה והיינו ר' ל' דאין לה חצר
ואין לה ד' אמות משום דלא ילפי' מביאה מג' וכתי' יוחנן איירי בג' והיינו
ד' ש' לה חצר וי' לה ארבע אמות דרבי' יוחנן ליה ד' אמות דוקא בג' ופי'
דאמר דר' יוחנן התם כ' הווא קיב' חצר קיב' חצר קיב' חצר קיב' חצר קיב' חצר קיב'
ואמר

ע"פ

חרושי בבא מציעא

להריטבא ולהיה

מה

הלכתא דקטן אין לו חכר ואין לו ד' אמות וקטנה אית לה חכר ויש לה ד' אמות
 בין לענין שביחה בין לענין גט ויבוא מ' ד' דרוקא במיניה ק"ל דיש לה ד'
 אמות אבל לא בנט ובדאמרינן התם בכרך הורקא א"ל שמואל לרב יהודה
 סיכנא כדי שתמות ותטלו ואת לא תעביד עובדא עד דמטי גיטא לידה
 ואפ"ה יש לה ארבע אמות במיניה משום דכיון דיש לה חכר דילפינן מיניה
 עגט ש' לה כמי ד' אמות דמשום חכר תקינו להו רבנן וכן דעת הרשב"א
 דכנט אין לה ארבע אמות דמשום חכר תקינו להו רבנן וכן דעת הרשב"א
 לה כנט דמי' ד' אמות ואלו לא הו' חכר לאו למעוטי חכרה ואר"כ
 דאין לה חכר דהא ק"ל ואת לא תעביד עובדא עד דמטי גיטא לידה וכן
 דעת ר"ח ובדכתבין בנינו בפי' הורקא כפי' אבל לנו אין לנו כן אלא ודאי יש
 לה חכר לענין גט ויש לה ד' אמות כפי' שטא דהא דהבא והא דא"ל שמואל לרב
 יהודה ואת לא תעביד עובדא עד דמטי גיטא לידה לאו למעוטי חכרה ואר"כ
 אמות דילה קאמר במקום שקובות לה ובדפי' התם כפי' הורקא כפי' וכן
 לא מידי: כותבתין ראה אורח כיון אחר המציאה אחר בני סבור
 גזולות שלא פתחו ואחר זכתה לי שדי וכתה לו גדה תמי' מלתא למ"ל וכתה
 לי שדי אפי' בלאו הכי נמי כיון שחברו של אדם קונה לו ובדאמרינן לעיל בני
 ד' אמות וכיון דתקון רבנן כי לא אקני שמי' היו ויש מתקנין דלא"ר דבלאו
 הכי וכו' אלא משום סיכא נקטה ובכדין כדכרו ובגזולות פונתים אף ע"ג
 דלאחר דגזולות מפריחין פטא דאכילו אחר תוכי לי סבירי לא אחר בלוס
 כדאי דמפריחין ון הולכי' לתן ומ' לא אנטרן אלא ודאי מילתא כפי' וכן
 כפי' רבי' ו' ד' דרוקא דאמר וכתה לי ה' לא אחר הכי לא וכהו ויהינן עממא
 דבעי' דילמא הכי דכיון דסמי' דאמרינן רבי' אחר המעשה ואמרינן כפי' דהוא
 לא בעי דתוכה לו חכר ואין ספק דאי לא בעי דלא וכו' ליה דאין חכרו של
 אדם ובהו לו על כדמו ומ' ה' דרוקא אס' אחר וכתה לו ה' לאו הכי לא וכתה אכל
 לעיל ה' שכלה כדעתיה דאיהי' נחת' ליה דלכוי שהרי הוא שמוז אחר המציא'
 או אחר הלקט הילכך אחר דילפינן כי לא אחר אקני וכהו כיון דתקון רבנן
 ואפ"ה דכפל לו עליה בעי' למימר דגלי' ארעיתא דכפי' יחיא ליה דלקני
 כד' אמות לא כתי' ליה דלקני ובמקנהא קאי הכי אלא אפי' בלאו הכי קנה
 וכדאי'א לא לעיל ויש סבורין דאמר שאינה משתמרת קונה לבעלים לעולם אבל
 כשיאמר תוכי לי שדי וחכרי כפי' דמתי' דלפי' דאמר כי לא אחר אקני
 שאי' הוא כפי' משום דכפל לו עליה וגי' ארעיתא דבעי' לזכות בה דאמר גלו'
 הדעת כדפי' אבל בלאו הכי לא קנה ואפילו עומדת כגד שדהו

גמרא
 אמר רב יהודה אחר כד הוא שטוף כגד שדהו עומדת כגד שדהו
 מדריני יום בר חנינא דאמר שטוף כגד שדהו עומדת כגד שדהו
 והא דאקשי' לה אהא רבי יהודה אחר שמואל ולא אקשי' לה אמתני' דקתני
 כגד למימר דתוכי ליה שדהו וכו' יום בר חנינא אחר דקונה לו שלא מדעתו
 בלי שא קאמר דרשיית מתנתין מתנתא דאמר שמואל דקונה לו שלא מדעתו
 שרבי' אחר המציאה ל' וכתה לי אבל היבא ללא חיי אפטר דקונה לו שלא
 מדעתו והיינו דאקשי' ליה ארבי יהודה אחר שמואל דבעי' עומד כגד שדהו
 ובתרי' דלא אחר ר' כ' כחנינא דתברו של אדם קונה לו שלא מדעתו אלא
 בתרי' דאמר ע"ד דאית ה' דר' אפי' שמואל אפי' אפי' דלאו הכי כמי קשי'
 מתני' משום דבתרי' קאמר מתני' תירויה דתלוק יש בין חכר המשתמר לחכר
 שאינה משתמרת דכדאמר מתני' בעי' עומד כגד שדהו ובחכר המשתמר לא
 בעי' וסינה דה' דמתנתין דבעי' לזמני' תוכי לי שדהו עומד כגד שדהו
 יאמר עומד שיש לו כדעה פועלים שכתבו כלומר ודאי פועלים שכתבו לא
 יא' שכתבו כלומר היינו מלה בדעתי שכתבתי שאיני רונה שיהא שכתבתי ואפילו
 אשכתבו אפי' אפי' דדיבא דשכתבה הכי שכתבו פועלים ולא שכתבו בעל הבית
 או שכתבו בעל הבית ולא שכתבו פועלים אינו שכתבה אף ששכתבו שניהם
 ואמר יבול' היא שכתבו כו' ותרגמונה דה' כגדה שכות מעקרו היו שכתבה ופי' ש'
 דשכות מעקרו הוא ששכתבו שניהם שיהא קודם לפועלי' והכי כסידלה
 גמרא יכול' לא היה שכתבה ו' ושכתבה ת' ושכתבה כו' עובדא כגדה הוא
 דבעי' ושכתבה אהא תתלה לפועלים אלא אפי' שכתבו פועלים תתלה ואר"כ
 שכתב הוא היו שכתבה ועממא דמילתא משום דבעי' כיון דליתיה גביה בשעת
 שכתב פועלים וכו' שבהו וכו' אומר חכר פועלים וכתה לו אבל כגדה דליתיה גביה
 בין שהוא וכו' שכתב שכתב פועלים לא עביד מידי דלאו חכרם הוא דקני ומי'
 בשדה דאמר דבור וכלסוף שכות לא היה שכתבה אפי' דלא אחר תוכה לי
 שדי או לא יהא שכתבה קאמרי' דלא היו שכתבה ולא דמי למתנתין ומשמ'
 דפריך עלה ועוד דהבא שאני דמשונו הוא ואי קאי' לך אי מהאי עממא הוא
 עקרת תורת שכתבה דאס' כן שכות מעקרו כלומר שכתב הוא תתלה לפועלי'
 לישא דקודם שכתבה שהיה הוא וכו' ופועלי' וכו' וכתה לו שדהו כיון
 שהיה וכו' ופועלי' וכו' וכתה לו שדהו כיון שהיה וכו' וישב לא
 ליתיה לכלל שכתבה כלל דמי' שבהו אפי' אפי' שכתבה כלל ליכא למימר
 דכל היבא שהוא פועלים וכו' ולא באת לכלל שכתבה כלל ליכא למימר
 דתוכ' לו שדהו דבלאו הכי מחונו הוא ואין כריך לשום זכיה וכו' שבת
 ליה חכר הכי אס' שכתבו הוא תתלה לפועלי' היו שכתבה דמשונו הוא
 ונחמ' אפקריה כגד' אבל כשהוא וכו' אחר שכתב תתלה לפועלים שכתב
 כ' לכלל שכתבה דהא פרי' דשכתב פועלים כפי' בעי' ושכתבן ששיית

ו'
 ו'
 ו'
 ו'

דעת כדפי' אבל בלאו הכי לא קנה ואפילו עומדת כגד שדהו
 אמר רב יהודה אחר כד הוא שטוף כגד שדהו עומדת כגד שדהו
 מדריני יום בר חנינא דאמר שטוף כגד שדהו עומדת כגד שדהו
 והא דאקשי' לה אהא רבי יהודה אחר שמואל ולא אקשי' לה אמתני' דקתני
 כגד למימר דתוכי ליה שדהו וכו' יום בר חנינא אחר דקונה לו שלא מדעתו
 בלי שא קאמר דרשיית מתנתין מתנתא דאמר שמואל דקונה לו שלא מדעתו
 שרבי' אחר המציאה ל' וכתה לי אבל היבא ללא חיי אפטר דקונה לו שלא
 מדעתו והיינו דאקשי' ליה ארבי יהודה אחר שמואל דבעי' עומד כגד שדהו
 ובתרי' דלא אחר ר' כ' כחנינא דתברו של אדם קונה לו שלא מדעתו אלא
 בתרי' דאמר ע"ד דאית ה' דר' אפי' שמואל אפי' אפי' דלאו הכי כמי קשי'
 מתני' משום דבתרי' קאמר מתני' תירויה דתלוק יש בין חכר המשתמר לחכר
 שאינה משתמרת דכדאמר מתני' בעי' עומד כגד שדהו ובחכר המשתמר לא
 בעי' וסינה דה' דמתנתין דבעי' לזמני' תוכי לי שדהו עומד כגד שדהו
 יאמר עומד שיש לו כדעה פועלים שכתבו כלומר ודאי פועלים שכתבו לא
 יא' שכתבו כלומר היינו מלה בדעתי שכתבתי שאיני רונה שיהא שכתבתי ואפילו
 אשכתבו אפי' אפי' דדיבא דשכתבה הכי שכתבו פועלים ולא שכתבו בעל הבית
 או שכתבו בעל הבית ולא שכתבו פועלים אינו שכתבה אף ששכתבו שניהם
 ואמר יבול' היא שכתבו כו' ותרגמונה דה' כגדה שכות מעקרו היו שכתבה ופי' ש'
 דשכות מעקרו הוא ששכתבו שניהם שיהא קודם לפועלי' והכי כסידלה
 גמרא יכול' לא היה שכתבה ו' ושכתבה ת' ושכתבה כו' עובדא כגדה הוא
 דבעי' ושכתבה אהא תתלה לפועלים אלא אפי' שכתבו פועלים תתלה ואר"כ
 שכתב הוא היו שכתבה ועממא דמילתא משום דבעי' כיון דליתיה גביה בשעת
 שכתב פועלים וכו' שבהו וכו' אומר חכר פועלים וכתה לו אבל כגדה דליתיה גביה
 בין שהוא וכו' שכתב שכתב פועלים לא עביד מידי דלאו חכרם הוא דקני ומי'
 בשדה דאמר דבור וכלסוף שכות לא היה שכתבה אפי' דלא אחר תוכה לי
 שדי או לא יהא שכתבה קאמרי' דלא היו שכתבה ולא דמי למתנתין ומשמ'
 דפריך עלה ועוד דהבא שאני דמשונו הוא ואי קאי' לך אי מהאי עממא הוא
 עקרת תורת שכתבה דאס' כן שכות מעקרו כלומר שכתב הוא תתלה לפועלי'
 לישא דקודם שכתבה שהיה הוא וכו' ופועלי' וכו' וכתה לו שדהו כיון
 שהיה וכו' ופועלי' וכו' וכתה לו שדהו כיון שהיה וכו' וישב לא
 ליתיה לכלל שכתבה כלל דמי' שבהו אפי' אפי' שכתבה כלל ליכא למימר
 דכל היבא שהוא פועלים וכו' ולא באת לכלל שכתבה כלל ליכא למימר
 דתוכ' לו שדהו דבלאו הכי מחונו הוא ואין כריך לשום זכיה וכו' שבת
 ליה חכר הכי אס' שכתבו הוא תתלה לפועלי' היו שכתבה דמשונו הוא
 ונחמ' אפקריה כגד' אבל כשהוא וכו' אחר שכתב תתלה לפועלים שכתב
 כ' לכלל שכתבה דהא פרי' דשכתב פועלים כפי' בעי' ושכתבן ששיית

הירשוי ררין על

מסכת שבועות

מו

ת"י הרי"ך ד' ו' ל' דלחאי אוקמתא לא תשבשו בשמי לטקו נמי להנא מוקמי' לים
 בין לנבי קרבן מפשי להב' בדכתיב להרע או להיטב . והקשו עליו א"כ
 תולדו מיין . ולי איה קוש' דהא"ל ד' ו' ל' הן כיון דמשמעויה דקרא
 בפסוקיה להנא משמע בדכתיב בהדי' גבי קרבן ראוי שיהיו או להנא אוב
 ומ' מרוביא דלשוא לשוא שתי פעמים למדכו שף לעב' שאין בכלל חיוב
 קרבן ישנן בכלל מלקות וכיון דמשמעו דלשעב לא אתו משפטיה דקרא לא
 מרוביא דלשוא לשוא תולדות מטיב כל' לדברי האב' ד' ו' :
 דל' הכי קימ' כר' עקיבא קסי' ידיעות . קסי' ל' וידיעות נמי כי
 היכי נמי קסי' לר' ע' קסי' לר' שמעאל דלא עמי מוקי' לה למלקות
 ד' א"ה ידיעות התראות טובע' ליה ושאר פירכי דפריך גמרא . והיינו דמסתיב
 פירכי שנקי' או קמי' דאלמלא מתי' לא מתוק' לא כרבי שמעאל ולא כר' ע'
 ונקי' אוקמת' אחריתי לא אמר רב יוסף ר' הוי וכוין שכן מאי פירכי הא לאו
 הכי קימ' כר' ע' דאין ה' דלא עדיף לן ר' שמעאל מל' לא לגבי לשוא שנתן
 לאזהרת מיתת ב' ד' אבל לגבי ידיעות לא עדיף לן ר' שמעאל מל' . וימ' ל' ו'
 דודאי כד' ידיעות נמי אית' מתי' שפיר טמי' לר' שמעאל מל' עקיבא דא' א'
 דלא מתוק' למלקות מתוק' כד' ידיעות לא עדיף לן ר' שמעאל מל' דא' א'
 בתר טמי' שהן ארבע קא מהדר ואח' רוביהו למלקות וידיעות נמי א' א'
 דלית' בשלקות בין דלית' לקרבן בקשה בהדימו דמ' טמי' שהן ארבע
 משכחת לה אהל לר' לא משכחת כד' ידיעות טמי' שהן ארבע כול' לא נקרבן
 ולא במלקות . ומה פירי' הא לשוא קימ' כר' ע' קסי' ידיעות כל' דכר'
 משמעאל דלאו שנתן לאזהרת מיתת ב' ד' אית' לן לאוקומי מתי' כרבי שמעאל
 ולא כר' ע' ומו' כיון דאשכחא ידיעות לא מתוק' כרבי עקיבא כול' ולא
 מתוק' נמי כר' שמעאל דומיא דשאר' נקטי' אוקמת' באוקמת דחוק' ושקבין
 לה ואמר אהל אהר רב יוסף ר' הוי כר' :
 ד' ג' רש"י ו' ל' ו' ונעלם והוא ידע ונעלם . ופי' דמשום ונעלם בת'
 מיתר משלקבין והוא ידע מדכותיה וסדין ל' ה' הקמי' ונעלם
 למימ' בדעין ידיעה בתולה אהל ידיעה בסוף לא כד' ידיעות דמשפטיה
 אין לו ידיעה בסוף שטעם לא יבוא קרבן וא' ש' שלפתיים כתוב קרא ידיעה
 בסוף א' דלא כד' כדכתיב וידועה החטאות אשר חטאו עליה' הלא משום
 יתורא ונעלם בת' שדין והוא ידע קמי' ונעלם ואמרינן דידיעה בסוף לא
 בתיב' הכא כול' דלא בריבא . והו' תובן פ' ש' ו' והקשו עליו דידיעה
 בסוף בריבא למפריש ונא' כ' כוד' כ' נכוד' כ' שדין דל' הו' קרבן אהר . ל' מ'
 יש לפרש על דרך פירושו ו' ל' דמשום יתורא ונעלם בת' שדין והוא ידע
 בין שני ונעלם דמ' הכי ונעלם והוא ידע הידיעה בסוף והוא ידע ונעלם
 כר' ידיעה ור' ח' ל' ג' נעלם ת' ונעלם שני פעמים וכן הגרס' בספרא וה' פ'
 ק' לנכסיה ומשמע נמי משמעויה דקרא דעל העלם טומאה הוא הייב
 וז' ותיב על העלם מקדש ונתרא לרשעה לעשר' דעבינן ידיעה בתולה
 דשדכתי' ונעלם יתירה הכי משמע דוקא עכשו נעלם אבל ע' ג' ונעלם והוא
 דאמרי' והוא ידע הכי שתי ידיעות אוקמי' מילתא הוא בין לר' בין לר'
 ואל' א' אמר כדא קסבר ר' ידיעות בית רבו שני ידיעות . וז' וידיעות משמע
 טובעל' דהוה ליה ידיעות בית רבו והוא גבי סוטה דכתיב ונעלם ונב'
 תורה דכתיב ונעלם וליבא למימר דידע אפי' ידיעות בית רבו . ו' ל' דא'
 טובעל' לחזרה ה' דלא משמע מכלל דידע אפילו ידיעות בית רבו לא דה'
 כפי' ונעלם משנו והוא טמא כל' דלא נעלם משנו אהל שהוא טמא אהל יודע
 הוא ש' ש' טומאה בעילס לפי' שלמד בבית רבו שהפך טמא' ושהטמא אסור
 ליכנס למקדש . וז' ידיעות בית רבו נחמד למה לי קרא והא גבי שבת
 דלא כתיב קרא וז' פ' כול' דלית' ידיעות בית רבו ולא סיקרי' שגנה ד' .
 אמר שבת פ' כלל גדול תיובת שגנה לבין העכו' ונ' שנתני' לבין העכו'
 ושגה מלאכה שגנה פטורים . ו' להס' דליבא קרא מ' ל' כד' ידיעות קמית'
 בכל דהו' שידע ש' שבת טן התורה דאין ו' מלאכה א' ש' סלא ידע מעולם
 שהיא אסורה מלאכה ו' שטמא ע' ג' עכשו אבל הכא דאיבא קרא דונעלם
 והוא טמא בע' טמי' שהיתה לו ידיעה שזה שהפך שגנע בו טמא' וא' ש'
 בו אסור ליכנס למקדש אהל סלא ידע שגנע בשפך . ור' ו' ל' שוסף בה
 דכייס' בע' שידע שגנע בשפך לא התנבן בטמא' . ו' ל' דמונעלם והוא
 שוא נמי שסיק' לה בלומ' דלא נעלם משנו אהל שהוא טמא אהל יודע הוא
 שגנעו בשפך טמא ואסור ליכנס למקדש ויודע ג' ש' שהוא נע' בשפך לא שיקשה
 על דברי' הא דאמר מי איהא דלית' ליה ידיעות ביה רבו דשאי' קושית משכחת
 סלא ידע שגנע בשפך :

ברלא דשמעתא

בר' לה רחמי' דשמעאל ע' ו' טעמיהו דרבינן ור' ע' הוי יודע דלרבינן
 דשפעת הטילה הכתו' בין שאת לבהר' ליתן תולד' לכל' א' משעת צביה' הם ל'
 שאת ונדחת שני מיני' לובן הם שאם הם מין לובן אח' א' כ' תולדה לבהר' הכי
 משכחת לה שתי' ודאי' התולדו למטה הם בלובן משפעת' שהשא' אב ואם כול'
 שין לובן אחד שניהם תולדה לשאת שהם מסודרות אחרי' במראות הלובן ואין
 באן תולדה לבהר' כלל ואין אנו יבולין לומר כן דהא דחמי' רבי' לה טפלה לא
 ע' שני מיני' לובן הם וז' א' ע' שפעת' תולדות' אהל ר' ע' סביר ליה דטפילה ר' דחמי' א'
 שפעת' נגעים על דרך אבות ותולדות' אהל ר' ע' סביר ליה דטפילה ר' דחמי' א'
 לשאת ולא לבהר' כלל דשפעת' בתר שאת כתיב' ולי' ליה הטילה הכתו' הילכך
 ע' כ' מיד היכל וקרום בינה ממי' לובן שאת הם שתי' הם טפילה לו שעתה
 גרף הוא ר' ע' לומר שארבעה מראות הללו מין לובן הם ש' שני מיני' למה לא
 רבה הכתוב טפילה לחזרו מין
 לובן

ואימא' סודע' דמית' כפויים כך היא הגרס' ברוב הנוסחאות ור' ו' ל'
 כתב דלא גבי' ליה שאין וז' חלק' להקל שהפסוקים אינן קרבין
 אלא ה' ג' ואימא' מצורע וחלק' ידיעה לא אינטיק' לפיכך דהא פריש קושית
 דיוולד' ומאי' חלק' דמתי' בעולה ויורד והיא גופה איתא' במצורע . וש'
 לקיים גידים' הספדים דא' ג' שאין הדפוסים קרביים מ' בעין קרבן הם .
 וז' ל' תיפוק לי' מההוא חלק' נופיה' דאיבא ב' יולדת וכתב' רש"י ו' ל' . ו'
 דהאי' ויורד' דמצורע' לאו להקל' הוא שדי' קרבן היורד סלו בקרבן עולה ששקף'
 לפי' הוצרך למי' דמית' נפוסים . וז' א' ל' דכפוי' דקאמר היינו תורי' ונבי'
 יונה דכתי' קרי' להו נמי' במש' נזיר' וז' ח' דמית' נפוסים' ל' שהוא בעולה ויורד
 כתלך ד' יולדת לא שגה בלשונה וכל' זהו כד' לקיים ג' הספדים : כל' טומא'
 שכתמקדש מאי' כיהו כך היא הגרס' ברוב הנוסחאות וז' פ' פ' ו' טומאה
 שכתמקדש איתר' רובה לרבות אי' לא מיעו' ש' בה ויש בה דאין בה' ויש בה לא
 וכן נמי' כויר' ספק כויר' קאמר :

ידע

מסכת שבועות

חירושי הרץ על

מסכת שבועות

פנית למימד דהא כתיב לכל חטאת דבעי שיא רצוי לכל לכל חטאת הליך אפילו בלאו מיטעו דחטאים דמי' דפשיטו אי אתה יכול לזכות אלא יש בה ויש בה היא בה כלו' ובלאו מיטעו כמי אי אתה יכול לזכותו . ונש' גרים מאי בינהו יש בה ידיעה ולא גרים טומא' טבדש מאי בינהו . ואין בייך לחזוק הגרסי שהכל עולה לטעם אחד :

וכפ' פנימי ארדיה ודחיבון וכפ' מינה להנין עליו ביני בני כך הוא הגרס' כרוב הנפחאו' אע"פ שרש"י ז"ל גורס כפ' מינה היכ' דלא עבד חיבון . וא"ת אמאי לא קאמר ונפחא מי' לטומא' שארע' בין לזה כדאמר בסמוך כלו' דאע"ג דפנימי מכפר על הכל בו' חוזר חיבון לכפר טומא' שארעיה בין זה לזה או שיאמר בסמוך בני פירכ' דכפר חיבון ארדיה ודפנימי כפחא מינה להנין עליו ביני בני כלאמר שאע"פ שהחיבון יכפר על הכל הקדימה תורה הפנימי להנין ואתו כלהו פירכי כדא' כפחוח וי"ל דפנימי ליה שאותו שעי' שאינו מכפר אלא כפרה אחת הוא עקר באותה כפרה הילכ' לא מני למימד כפירכ' דכפ' פנימי ארדיהו אדחיבון כפחא מינה לטומאה שארעיה דא"כ חיבון אינו מכפר אלא כפרה אחת ואמ' באותה כפרה אינו עיקר אלא שהוא בא לגווימי' לטומא' שארעיה בין זה לזה וכן בני ע"ל בני בני דא"כ פנימי אינו מכפר אלא כפרה ואפילו באותה כפרה אינו עיקר ולפי' הוכיך לטעם דכפחא מינה מענין לענין כדו' שהוא אותו שהוא שוכר כפרה אחת עיקר באותה כפרה עוד י"ל דכפירכ' קמייתא לא הוה מני למימד ונפחא מינה לטומא' שארעיה דא"כ לפה חש החוקם יתר לטומאת כפרה ונכח חיבון וזכור וכפר עליה פנימי וכן בדין שכל מה שהוסף הכתוב כדכרונת בה ונש' עלה כפר עליה פנימי וכן בדין שכל מה שהוסף הכתוב כדכרונת הוסף ככפרה אלא אי אפשר לזה' שהפנימי כפר על הכל וכן חיבון . לחש לטומא' שארעיה בין זה לזה כמקנת כפרתו של פנימי דרבינו חנ' בן יהוש' בה ועל לקמן ואלה תעשו לה' כמובדעים הקיפו כל המועדות וה' י"ל דהתא' אר' יהודה קיימי' וכי יהודה לית לה כפרתו שוה הליך לא מני למימד הקוס' דגשכר בנין : לרווחא דמילתא קאמרינן אפי' לרבי שמעון בן אלעזר דאמ' אפילו אי עודה על מחבו דלא בייך למימד כפחא מינה היכ' דגשכר אלא כפחא מינה היכ' דאין עודה על מחבו . והא דשני הכא ונפ' מינה מענין לענין דכפירכא קמיית' אש' כפחא מינה היכ' דגשכר בנין וכפירכ' שניה אש' ונפחא מי' לטומאה שארעיה כפר פשיט' למעלה שהגמרא סובר' שאותו שאינו מכפר אלא כפר אחת שיא עיקר באותה כפר' ולפי' הוא מני לטעם כתיוביהו דאף כפחא מינה ופשוט הוא עם מה שפשיטת' למעלה :

דק' ע"ג ואלו הן חטאי' ונכ' שני' כרגלים מנלן . ואת תיפוק לי' מדאמרי' לקמן ואלה תעשו לה' כמובדעים הקיפו כל המועדות וה' י"ל דהתא' אר' יהודה קיימי' וכי יהודה לית לה כפרתו שוה הליך לא מני למימד הקוס' דגשכר בנין : לרווחא דמילתא קאמרינן דא"כ לרבי שמעון בן אלעזר דאמ' אפילו אי עודה על מחבו דלא בייך למימד כפחא מינה היכ' דגשכר אלא כפחא מינה היכ' דאין עודה על מחבו . והא דשני הכא ונפ' מינה מענין לענין דכפירכא קמיית' אש' כפחא מינה היכ' דגשכר בנין וכפירכ' שניה אש' ונפחא מי' לטומאה שארעיה כפר פשיט' למעלה שהגמרא סובר' שאותו שאינו מכפר אלא כפר אחת שיא עיקר באותה כפר' ולפי' הוא מני לטעם כתיוביהו דאף כפחא מינה ופשוט הוא עם מה שפשיטת' למעלה :

ומחללין ואלו הן חטאי' ונכ' שני' כרגלים מנלן . ואת תיפוק לי' מדאמרי' לקמן ואלה תעשו לה' כמובדעים הקיפו כל המועדות וה' י"ל דהתא' אר' יהודה קיימי' וכי יהודה לית לה כפרתו שוה הליך לא מני למימד הקוס' דגשכר בנין : לרווחא דמילתא קאמרינן דא"כ לרבי שמעון בן אלעזר דאמ' אפילו אי עודה על מחבו דלא בייך למימד כפחא מינה היכ' דגשכר אלא כפחא מינה היכ' דאין עודה על מחבו . והא דשני הכא ונפ' מינה מענין לענין דכפירכא קמיית' אש' כפחא מינה היכ' דגשכר בנין וכפירכ' שניה אש' ונפחא מי' לטומאה שארעיה כפר פשיט' למעלה שהגמרא סובר' שאותו שאינו מכפר אלא כפר אחת שיא עיקר באותה כפר' ולפי' הוא מני לטעם כתיוביהו דאף כפחא מינה ופשוט הוא עם מה שפשיטת' למעלה :

ואלא שאי קדישת הגוף היא תפסל בלינה . וא"ת ליקטי ליה תפסל במחוסר כפורים ולעולם לא קתי אלא כפסלה בטבול יום . ולא הוה מני לגמרי ליה מאי דשני בלינה . וי"ל דטבול יום ומחוסר כפורים כי דרדי ביניהו וכיון דתנ' לעיל כפסלת בטבול פשיט' דה"ה למחוסר כפורים אבל לינה קטי' . ולפי' כי אמר קדשו בכלי הוכסרו יפסל בטבול יום ומחוסר כפורים ובלינה טבול יום ומחוסר כפורים אשאר' קיימי' דאלו קטרת פשוטו שנתנה במכתשת כפסלה בטבול ומחוסר כפורים וקטרת דקתני הכל לענין קדשו בכלי לא קתני לה אלא לענין לינה דקדשה בכלי כפסלת בלינה אבל קודם לכן לא בטעם' דפרישו בגמרא' וכמו שפיש דש' בפירושו : א"ה' מתה או כחשטה תפדה הא בעי' העמד' והעריכה . וא"ת מאי קושיא אשחטת הא בת העמדה . והעריכה היא עבודה שפירכסו בדמיבין בפי' השוחט וכו' הא בעי' העמדה ועריכה הא תני שחט בה שנים או רוב שנים או רוב שנים הרי היא כמיה לכל דכניה כלומר ואמ' לענין פדיון . וי"ל דכ"ה אש' שחט בה שנים או רוב שנים הרי היא כמיה לכל דכניה דקחא כשמיטה שאינה דאיה בישאל לטומא' ועבדו' כהנה שוכר' פי' ר"ח ז"ל דהיהא מתנ' שחט בה שנים לא תני' בטוב דכניה אלא דדיקתן לה מלתתן בעבור והוהוט השוחט בהמה לכבדי מטמאה טומאת אובלין אבל לא טומאת ככלות עד שמתו או עד שית' ר"ה דאלמ' דכשמיטה שאינה ראויה כל זמן שהיא שפירכסו הרי היא כמיה אבל ישאל בטעור

ע"ב

דק' ע"ג

ע"ב

דק' ע"ג

דק' ע"ג

ע"ב

ששחטו כה רוב שנים פיון ששחטתה מתירתה הרי היא כמיה ולא בת העמד' והעריכה היא ולפי' קאשי' הכ' אפי' אשחטתה הא בעי' העמדה והעריכה . וי"ת והא כההיא דפי' השוחט בישאל כשהוא אמרינן דאשחט קיימי' וא"ת אמרי' דכל זמן שהיא שפירכסו הרי היא כמיה לכל דכניה . לזו קושיא היא דהתם אשחט פורת' פניך כדאית' התם כדפי' וה"ק ב"ת מביין שחט פורת' לזו בת העמדה והעריכה היא הא אמר בני ישאל כשמיטה ועבדו' כשהוא כמיה לכל דכניה כיון דלאו שחט' ראויה הו' וכו' הכא דאפי' דמי' כשהוא כמיה לזו שחט בה אלא פורת' אבל לעולם מני כשחט שחט' ראויה אינה ככלל העמדה והעריכה : פרה' כפדות על בני מערכת' . פוש' ז"ל שחט דלכ ב"ד מתנה עליה . והק' עליו והא אמר בסמוך דלרבי שמעון לית ליה לכ ב"ד מתנה ואינה קטי' דבי לית ליה לרבי שמעון לכ ב"ד מתנה מ' הכא דאיתא תקנתא דכניה אבל הכא דלפי' תקנתא דכניה אית ליה הכא אמר כדפי' בפי' התורה ומי אית ליה לרבי שמעון לכ ב"ד מתנה עליה הא אמר רב אדי בר אבין אמר רב עשרס א"ר יבחק א"ר יוחנן תמידין שלח הוהכור לכבוד לרבי' להשעון א"ר כפדין תמידין לרבי' חכמים נפיון תמידין שני ה' דאית להו תקנת' דכניה . והכ' גבי פרה כיון דשחט א"ר לה תקנה דכניה הלכך אפילו לרבי שמעון לכ ב"ד מתנה עליה . אפ"ל א"ר אש' נבייכו לטעם דהוא לזו ב"ד מתנה פרה כפדות דהא אמרי' בפי' אין שמעדין כדפי' דקסבר ר' שמעון דכפרה קדשי כדק הכית היא ורבי שמעון גופ' סבר דקדשי כדק הכית לא הו' ככלל העמד' והעריכה הלכך נפדות על גב' מערכת' כלו' אפי' מתה משט ולא במערכת כלל דלאו בעי' העמד' והעריכה . וא"ת היכי קאמר דהוא לזו היתה לה שעת הכשר משט' אבל עבדו' ואין לה והא אמרי' דאפילו מתה שחט כפדות י"ל דלאתר' הוא קיימי' ולאחר' הוא א"ר פודין אותה וא"ה הוא ל' וקודם הוא היתה לה שעה הכשר בלומר שהיתה ראויה לפדות וק"י בה אובל' דראוי להאכלו לאחרים אין לאחר' האת' טמאה טומאה אובלין וא"ת וכו' דאתר' הוא א"ר לה שעת הכשר קודם הוא כמי לית לה דהא שחט' ליה לר' שמעון דאמר כל העמד' לזו כיון דמי' . וי"ל דפרה אינה עומדת לזהות שרי' אש' מנא אחרת כלה הייתה מנוה לפדותה וכיון שכן עומדת היא לפדות ולא לזהות וכדפי' דמי' והכי אמרי' כדפי' בעי' השוחט והנכס : והא דאמרי' הואיל והיתה לה שעת הכשר . איכ' דק' למה לי שעת הכשר תיפוק דתנת הקדש ממשירתה ומשוי' לה אובל' וכדפי' בפי' השוחט גבי העבים ולכונה . וכו' כי מהיאת חבת הקדש ה"מ קדשי מוכר אבל לפרה דקדשי כדק הכית לא והא אמרי' בפי' כל הכחות והנכסים מוכר ופרה אמאי טמא טומאת אובלין עפרא' בעלמא בינהו דכל העמד' לטרוך כשקרו דמי ואמר חבת הקדש משוי' תן וי"ל כי מהי' חבת הקדש לפרה ה"מ דלא כישא כשקרו דמי אבל לא מהי' בה לטווי אובל' ולהכי אינו כשמיטה דהיתה לה שעת הכשר . ויש מקשי' עוד אכתי' למה לי טמא דשעת הכשר תיפוק לי' דסופ' לטמא טומאה חמורה לכל העוסקין בה ואמר כדפי' בפי' בא' שכן דכל שסופו לטמא טומאה חמורה טמא אובלין אפי' שלא נגע בו שרץ מדתני' כי רבי שמעל על כל זרע וזרע אשר יזרע מה יזרעו שזין סופו לטמא טומאה חמורה כיון הכשר יתה ככלת' עוף טהור ססופו לטמא טומא' חמורה שאינה כריבה הכשר ופשיט' לה התם דאיהו ביניה לא הכשר מים ולא הכשר שרץ והכי נמי למה לי שעת הכשר הרי סופ' לטמא טומאה חמורה . וי"ל דכי אמרינן דכל שסופו אינו כריבה הכשר היינו דוקא בראוי לקבל טומא' ולומר דכיון ססופו לקבל טומאה חמורה הרי הוא ככלו הוכשר במים ונגע בו שרץ אבל כל שאינו אובל' כיון שאינו מקבל טומאה מן השרץ אף שסופו ססופו לטמא טומאה חמורה אינו טמא טומאת אובלין דלא עדיף טמאה חמורה דסופו לטמא טומאה חמורה מנגיעת שרץ משט' . והכי מוכ' בפי' טבול יום דגרסינן התם תנו רבנן כהן פרה ופשיט' ששער השתלח השופר והמזיזא חמא' כדפי' והן בעתן אובין מטמאין בנדים אבל מטמאין אובלין ומשקין דבדי רבי מאיר וחכמים אומרים פרה ופרי' מטמאין אובלין שער השתלח אינו מטמא שפני שהוא חי והויקן עלה בשלמ' רבי מאיר דכתבן דבי רבי שמעאל על כל זרע וזרע אשר יזרע מהו זרעו וכו' אלא רבנן אית' להו דתנא דבי רבי שמעאל אפילו פרה ופרי' נמי לא ומפיקין כי אתא רב דמי' אמר אמרי' במעריכה דביבין הכשר טומאה משקום אחר . ודאית' לרש"י ז"ל כפי' שם בפירושו כך היא דתנא דבי רבי שמעאל דכל שסופו לטמא טומאה חמורה אין בייך לנגע בטומאה ומטמא טומאת אובלין מאילו ה"מ כיון פרה ופרי' דחוו לטומאת מיהו בעלמא אבל לא בעלי חיים מטמאין אלו דכריו שם ולפי' זה למדנו בפירוש דבי אמרי' דכל שסופו לטמא טומאה חמורה אינו בייך הכשר היינו דוקא בראוי לקבל ומה"ד' שמעון הב' הואיל והיתה לה שעת הכשר הא לזו הכי אינה מטמאה טומאת אובלין אפי' שסופו לטמא טומאה חמורה ולפי' זה מטמא גרסין דהבא דכיון שיש לו תורת אובל' מפי' שהיתה לה שעת הכשר וסופה לטמא טומאה חמורה וזהו כפי' שחט טומאה חמורה ואל' גרסי' מטמאה אלא שקס' לי מדכיון של רש"י ז"ל על דכריו שחט' כפי' שחט' טמאה חמורה אובלין אש' נגע בה שרץ כשהוא חוזר כשהוא נגע באובלין . מ"מ למדנו מדכריו שם דכי אמר דכל שסופו לטמא טומא' חמורה דכיון בייך הכשר דוק כשהוא אובל' שכינא טהור שפלה לנת חשב עליה להעלותו לכבדי טמא' לכלל טהור יום כזן דעת אחרת לקבת האפריס' שהם כופרים דכל טמא טומא' חמורה אפי' שאינו אובל' טמא טומאת אובלין

וככלת'

חידושי הרין על מסכת שבועות

ובגלגל עוף שזור היינו טעמא דעמי' חטונה חטום שאינה מטמאה לא דק לך כלם אכילה בלוי' בגליעה הלכך בעיר שמהא אוכל וכו' א"כ הדריא קושיא לרבותי למה לן טעמא דשעת הכשר תיפוק לי דטופא לטמא טופאה חטונה .
א"כ דפעה לא מקריא סופ' לטמא טופאה חטונה כיוון דאינה מטמאה אלף העוסקין בה והלכך איבערבי לטעמא דהיה שעת הכשר . ולפי זה שישמאה גמי' כלומר אם גנע בה שרן דכלא אינה מטמאה דאין סופ' לטמא טופאה חטונה . וההיא דטבול יום הכי פירוש כי אתא רב דימי אמר אמרי במערה כרין הכשר טופאה ממקום אחר כלומר לדברי חכמים הא דתנא דבי רבי ישמעאל לא שייך הכא שאלו אין סופ' לטמא טופאה חטונה כיוון שאין מטמאין אלף העוסקין בהן הלכך כרין הכשר טופאה ממקום אחר כלן שיעה בהן שרן הלכך פרה ופסיה מקבלין טופאה מפני שהן סתין אלף שרן השתתלת אינו מקבל טופאה מפני שהיא חי :

איתרבייה מהו שיקרבו זה בזה ופקי' דרבי שמעון לית ליה לב בד' מתנה וכו' מהו שאין קושיא הא אמר לעיל שאני אכודין דלא שכיחי וי' ל' אין הכי דהוא מני לרבותי הכי אלף ניהא ליה לפרוקי קושיא דשלחא דרבי שמעון לית ליה לב בד' מתנה :

ואמאי לקריב ליה לב בד' מתנה : מהכא שמע דנתוק רעיה דאחס מדברין הוא דהא אמרי' דאי לאו מסאס גונה הוא גופי' הוא קריב דבנה . וה"נ שמע דכפשים כפ' ואלו דכריס דלמח התם אמר גב הונא אטס שניתק לרעיה ושחטו הכשר בעולה א"כ אפי' לא נתק גמי גורה לומר כפנה אטו כפנה . והיא דרבי אבהו אפי' לא נתק גמי דב הונא אטס שנתק לרעיה שחטו לשם עולה כשר ביה און לא ניתק לא ש"ט אמר קרא הוא בהיותו א"כ פ"י אפי' שנתפכו בראית תהא בהיותו עס כיון שלא נתק לרעיה כיון שלא נתק רעיה דרבי' היא ואפי' לומר שחטו הסוגיות המתחלפות בחלקו המסתכות אלף ר' ו' קיים את שתוקן ולא גרים כהניא דכוחים ניתקין אלף ניתק לא אלף הכי גרים ושחטו לשם עולה כשר מ"ט אטס הוא בהיותו יהא כלומר כשרו שהוא כהית אטס שלא נתכפרו בראיתו יהא כהית אטס אלף אחר שנתכפרו שחטו כהית אטס קרב עולה וכו' בעי' נתוק מסאס גורה כדמכח הכא וכו' אלו דכריס . וה"ל היאך אפטר לומר דמדאורייתא לא בעי' נתוק רעיה והא קיימא לן כל שנתפחת מתה באטס רועה והלכתא גומייה לא אלף רעיה והא קיימא לן כל שנתפחת דהלכתא הכי גומייה לה על שנתפחת מתה באטס עולה אלף כיון דמדכרין כיון רעיה אמר בכל דובתא רועה . וה"ל א"כ קרא והלכתא ליה ליה דהא מקרא נמי ולי' דעולה לפי ר' י' ו' . וה"ל הלכתא פירוש דקרא היא דאי מקרא לחודיה הוא אמר שחטו שכר כדרך עקי' כלומר שישחטו כפירוש לשם עולה ק"ל הלכך . וה"ל שמואל סבר להא דרבי יוחנן . פ"י דאמר לעיל דכפדין תמישין שחטו דלכ כ"ד מתנה עליהן דאמר שמואל תמישין קרבנות כבוד סכין מושבין כלומר הקדש התמידין מושבין להיות תמידין אל הכסין הוא שמושבין וקובעין למה שחטו שעת השחיטה יכול לטנות ולפדותן דלכ כ"ד מתנ' עליהן . והא דאמר כטמא כתיב גמי הכי לא קאי אלף אהיה דלע ל' דאי' יוחנן לרבי שמעון מקינין בהן את המזבח . וכו' ו' פ"י דהא דאמר שמואל קרבנות כבוד סכין מושבין למה שהן אלף ר' דרבי שמעון קאמר ולא הורו לו דאמר התם א"כ זינא שחטו קרבנות כבוד דלכ כ"ד טעמא דלכ כ"ד קאמר לה דאמר התם א"כ זינא שחטו קרבנות כבוד דלכ כ"ד מתנה על כל כדשמואל דאמר שמואל קרבנות כבוד סכין מושבין למה שהן :

קרוין ביתו . וה"ל והא ביתו אשתו וכדתנן כיצטף ארף אשה אשת מתקינין לו שמא תמות אשתו . וי' דתי' ביתו כתיב מד לכיתו משם דהיינו אשתו והשכי' לרבות כהנאים שגם הם קרוין ביתו וכדכתיב בית אהרן ככרו את ה' והיינו דכדכתיב ראשון אומר אני וביתי' .
ההוא שומא עדת בני ישראל כפיא קשיא ליה לר"ת ו' וכיזא חי ומאנת עדת בני ישראל הוא אמר לא כתתלה לא ביהא ואם הביא כשר וכדאמרי' כסמך בני אשר לו וכדכתיב תרי קרואי לעבוכא . וי' דשמי טעמע עבוכא ק"ח פסאס לו ולפי' התו' כתיב תרי קרואי והכא סני כחד . סליק פיקא :

פרק ירעות הטומאה

מתני' ניטמא וירעו ודא' מתני' סני לא ר' ישמעאל ולא רבי עקיבא אפי' ר' ישמעאל הא לא בעי' ידיעה ברתלה ובמתני' תן בעלמא ממנו מקדש אי' ר' עקיבא הא לא מחייב על העלם מקדש ובמתני' תן בעלמא ממנו מקדש אי' ר' הא אחר ידיעת בית רבו שמה ידיעה ובמתני' תן וידע דלא ידיעה נמורה בעי' . וי' לעולם ר' היא וכי תנא ת"ק וידע ל' כדאית ליה ולכנן בדאית להו ולא את' לא שמועין בהאי מתניין דעתיה כידעיה רבו ונקיש ליה לרובא דשלחא אליבא דכ"ע :

עב בן בבל אי' אליבא דרבי עקיבא הא לא מחייב על העלם מקדש . וה"ל ליטא כן ל' דאריב העלם מ'ט מיה בשעה שסבב . אלף דעמי' ידיעה קמי'א אי' הויא ידיעה כיון דידע דאיבא מקדש בעולם או לא הויא ידיעה כיון דמקומו לא ידע . ויש מתנגדין דה"ל רבי עקיבא לא מחייב על העלם מקדש כלל עד שחאו וכו' ומכיוו' דר' דיעה נמורה בעי' כמקדש ושיכנס לו בהעלם טומאה . ואיזנא מחו' לו דאנן לא שמעי' ליה ל' עקיבא אלף דלא מחייב על העלם מקדש אלף היא ידיעה דאיבא מקדש בעולם וכו' למימר ידיעה היא כ' הויא דהויא לרבן ידיעה ברתלה אמאי לא הויא ידיעה מקדש כעתעא אליבא דרבי עקיבא ל' דה' פ"י רבי עקיבא הא לא מחייב על העלם מקדש וכיון שאינו מחייב בהעלמתו און בידן נס כן שנתא בו ידיעה ברתלה דמאי' דכתיב ונעלם כתיב והוא ידע וכיון דל"י עקיבא ונעלם לא קאי אשקדא אלף אטומאה ומאי' קא מביציא לן אפילו ניטמא כיון דמקומו לא ידע העלמה הוא א"כ חייב כיון דידע שניטמא ידיעת טומאה בעי' ידיעת מקדש לא בעי' כ"כ וכן בשעת רבי מאיר הלוי ו' . ובת"י אי' אשיר' דהעלמה היא אפילו לרבי עקיבא כסוד שחטו ששאלמה ממנו טומאה בשעה שסבב הוא ליה העלם או זה כידו ובתנאי היא סתם פיקא' ואסיק אלף לא שאו וכשור ואם כן אכתי' איבא למיעי' אליבא דרבי עקיבא . ל' קושי' היא דהתם מ"ה כסוד דהיינו דילמא און כידו העלם טומאה כלל שאלו היה יודע שזה היה מקדש היה זוכר את הטומאה אלף שהיא סכור לידע ככדכור שחטו זה מקדש איבו שפלה על לבו כשחטא ואין כאן העלם טומאה כלל ומה' כסוד אלכ בן כנל שהיא כיוצאים וידע שיש בה מקדש אלף שאינו יודע מקומו והיה לו לסבור דעתו ענין טומאתו ולא יכנס בשום אחת מבתי ירושלים משמת שפקי' זו והן היא וחס בכנס למקדש בעלמא טומאה ודאי העלם טומאה נגור' יש כידו ושמיטא דמייב עקיבא אפילו תאמר דכיון דמקומו לא ידע העלמה היא דרבי עקיבא לא בעי' ידיעה כמקדש כל הכא שיש כידו העלם טומאה :

וכן תעשו לזרות . ואפי' דנהקמת המשכן עדיין לא היו סנהדרין של שבעים ואחד ואלו כבכ ה' ר' יהושע הלוי אכן משג דמשה היה במקום שבעים ואחד כדאמר בסנהדרין מהה במקום שבעים ואחד הוא קאי . וה"ל הא דתנן בסנהדרין און משיבין סנהדראות לכתמים כו' אלף כד' של שבעים ואחד ומא' מה שמה נימא מה התם מלך ונביא וסנהדרין אף כלן במלך ונביא וסנהדרין כדאמר הבא וי' דהתם לא כתיב וכן תעשו אלף דעמ' דחיובן למשה דעביד הכי ומשה במקום שבעים ואחד קאי הוא דעביד סנהדרין גדולה אלכ מלך ונביא לא בעי' שאין מסורין לגביאים אלכ הבא כיון דכתיב וכן תעשו דהוא יתיבא לגמרי משמע :

ומי איבא חסיבות כלפי שמיא . וה"ל ע"ג דכתיב את הכהן אחד ודרש' מיוחד כשערדרו גזרת הכתוב הוא להביא מן המוכרח כדי שלא יהו שבות שבויו עליו אלכ קרא לא שנתבב כקרוב גדול יותר מקרבן קטן שהרי כאלם בנחה רוח ניוחם כמו עב' בקרבן בהמה :

שתי הלחם כשתי' קדשים פ"י ואפילו למ"ד תבור מקדש מ"ה אי' אפשר לאכנות מאתמול דא"כ איכנסו להו כלניה והיא לא לשתא אלף כ"ט' : דירמא דכ"ע קדשה לעתיד לבא וכו' וה"ל היכי ס"ד למימר דאפילו רבי אליעזר מודה דקדשה לעתיד לבא דהא אשכחין ל' בהדיא דאמר לא קדשה דתנן במסכת ידים וכשאז רבי יוסיבן דרומסקית אלכ רבי אליעזר אמר לו מה חדוש היום בבית המדרש אמר לו נחמנו ונמרו עמון ומזאב מעשרין מעשר עמי בשביעית כבה רבי אליעזר ואמר סוד ה' ליהי' בא ואמור להא לא תחוסו למניכס מקובל אני מרבין יוחנן וכאן שקבל מרבו ורבו מרבין הלכה למשה מסיני עמון ומזאב מעשרים מעשר עמי בשביעית . ואמר עלה בכנייתא במס' חגיגה מה טעם הכהן כרבים כשאוס תולי' מנאים ולא כשאוס עולי' בכל והניזמס כדי שישעבדו להם עניים בשביעית מפני שקדושה ראשונה קדשה

אלו . ואלו ר' קאמר דיום הכפורים מכפר וכו' כי אמר ר' דיום הכפורים מכפר עם שער השתתלת קאמר א"כ מהו קאי' לקמן דאי לא תימא הכי ברת דיום הכפורים ל' לית ליה ומאי קושיא משכחת לה כמי שאכל אחר שלוח השעיר א"כ דאלכ ומת קודם שלוחו . וי' דר' יום הכפורים מכפר או שער קאמר והנא דמתנ' כמי הכי סבירא ליה ותנא דמתנ' נקט שער ורבי נקט יום הכפורים וכו' שער לשם ל' דה' יום הכפורים להודיה שכפר לא קאי' דהא אסיקין דיום הכפורים אינו מכפר עד שתתקן הלכך איבערין שער לכפר מיד ואי בערין ליום הכפורים לכפר מי מעבר אחר שלוחו של שער אפי' ר' דרב' משמע דסבירא ליה דיום הכפורים מכפר כל שעה ושעה דמקאמ' דאי לא תימא הכי ברת דיום הכפורים לרבי י' לית רבי י' דאמר בעומד צמדו וכו' היא אסתקא דטונין קא סתק ואפי' דכדושמ' משמע דרבי י' וירא ככרי ליה דכל שעה ושעה מכפר הא אמר התם דרבי י' וירא גופיה איתו שיעתא לרבי תימא דסביר ליה דאזינו שכפר עד שתתקן מהך בבית דמקאמ' דטונין וכמו שכתוב בסוף הלכך כגמרא דילן נקטו פירו' דרבי י' וירא אליבא דהלכתא כ"ל' . דתניא חומר דמאן דגבי' עשותו היא דלא שייך כלל דלא גמרי' ליה בלל ובודאי דמאן דגבי' שער מביא הכפורים . ע"ז ו' כתב דמקאמ' דטונין אלף מה הוא הגר' תנא חומר בשעיר מכיוס הכפורים ותיירין אחר הא על דרך מה שאמרו בסקויות אמרי' במתני' תנא וכו' פ"י תימא דאלכ כתיבא ומית ב' ממא קודם שתתקן דמתני' תנא יום הכפורים אינו מכפר עד שתתקן . ונכסי' בירושל' בהאי ענינא ר' י' אמר כל שהוא כ' כל שעה ושעה מכפר רבי תימא אמר כסוק מה ביניהון מיד על דעתה דר' וי' א"כ כפר מיד על דעתה דרבי תימא לא כפר א"כ וי' מתני' עסינא לרבי תימא חומר בשעיר שאין בן כיום הכפורים שהשעיר מכפר מיד ויום הכפורים עד שתתקן :

עד שתתקן : כלם

ע"ז

ע"ז

ע"ז

ע"ז

כח חירושי הרץ על מסכת שבועות כ

מסכת שבועות כ

קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבא אלא סביבא ליה לרבי אליעזר דלא
קדשה וי' דהיא מה שעש לא גרסי' ליה וליהיה בעיק' כוונתו שאפי' באמר
שקדושה ראשונה קדשה לעתיד לבא א"ה עמון ומאוב מעשרין מעשר בני
שבטיות דהא' לאו מאותו מקדש עמון ומאוב שטהרו כפימון וקדשו עולי
מגרים קאמר אלא באותו עמון ומאוב שאפי' עולי מגרים לא קדשוהו והאיה
דתינן עלה דהיהא חשיב רבי שרפון מגרים חונה לארץ ועמון חונה לארץ:
ולענין פסק הלכה פסק ר' בעל התוספות כמ' ד לא קדשה לעתיד
לבא והביא ראיה מדאמרין בפ' קדושת היישוב
רבי יהושע בן דודון בן חמי' של רבי מאיר לפני רבי על רבי מאיר שאל עלה
פל יקב בבית שאן והתיר רבי על ידו אפי' דבית שאן היה בקדושת יהושע
שדאמר ה' אלא דקרבן קדושה ראשונה לא קדשה לעתיד לבא ומשמע דהכי
הלכת דקיי' על שם קרבן - אבל בקדושה שנייה אי קדשה לעתיד לבא אין
לחובי' משה' דבית שאן לא קדשו עורא וכדאיתא התם - אלא לענין
קדושה שנייה אי קדשה אלא דכר' תלוי במתקנת של רבי יוחנן ור' א
ביבמות פ' הערל דרבי יוחנן סבר התם תרומה כוסות היה דאורייתא ור' א
סבר תרומה כוסות היה דרבנן ואקשי' עלה דרבי יוחנן מההיא בבית' דשתי
קופות כדאיתא התם ומשי' רבי יוחנן קדושה וסבי' יש להם שליטה אין להם כלומר
אשר ישו אבותיך וישת יושבי ראשונה וסבי' יש להם שליטה אין להם כלומר
איינה נכ כה לה' קדושתו של עורא עומדת לעד לעולם - וכפי' אפי' א
לומר דלענין הלכה אף קדושתו של עורא לא קדשה לעתיד לבא ותרומה כוסות
הזה דרבנן דש"ס דכפולגותא דרבי יוחנן ור' א קיימא לן בכל דוכתא כרבי
ולאי' כן מתלת כדאיתא בגי' פ' התולין בהא' לא קיימא לן לרבי יוחנן ולא
משום שיהא הלכה כר' לגבי רבי יוחנן אלא דבין דרבי יוחנן אינטי' א
למימר אלא דאמר כרבי יוסי וחיובן לרבנן דפליגי' עליה כההיא בבית' דשתי
קופות ר' רבי יוסי יתיר לגבי רבי' וקיימא לן דהלכתא כרבי' ועוד ראיה
בזמן הזה דרבנן משמע דהכי הלכתא ועוד אומרים בתוספות דאפילו רבי
יוחנן גופיה סביבא ליה דתרומה כוסות הזה דרבנן מרשקיל ועי' כההיא כ' א
פהיא בבית' דשתי קופות והיהא בבית' במ' דרבנן אף כ' כדאית' ה' והא'
דקאמר רבי יוחנן תרומ' כוסות הזה דאוריית' אפילו רבי יוסי קאמר - אלא
עיה' בי מתקנין דבין קדושה ראשונה בין קדושה שנייה תרומה לא קדשה
לעתיד לבא ה' דוח' בקדושת ארץ ישראל אבל קדושת הבית וקדושת ירושלה
פכין סקדושה טוב לא פסקה והאיה מדאמר' בפ' השוחט והטעם והטעם דרבי
יוחנן סבר הטעם כיוון כוסות היה חייב כלומר דקדושה ראשונה קדשה לעתיד
לבא הלכך קריב כיה ראוי אלא כל אהל מועד לאש דאש' דלרבי יוחנן אולי' א
שנעשה סביב' לא בארץ אלא קדושה לעתיד לבא כדכתבין לעיל בבית סביב'
ליה קדושה - ועע' דמלת דבידו' וסבי' וכו' גמרי' דקדשה מדכתב אש
לו חמה אפי' אפילו לעש' והיה לו קודש לבן כן כתבם בספר התרומה
וכן דעת הר' בסו' כ' ו' מהלכות בית הכנייה שיש חלוק בין קדושת
הארץ וקדושת הבית ויהיה על הדרך שכתבנו - והר' אש' ו' אצו סבב
בן השני עליו ו' א' סו' סברת עבדו ה' ו' ולא ידעת' מאין לוכ' ולא עוד
אלא שאי' אומר שאפילו לרבי יוסי שאמר קדושה שניה קדשה לעתיד לבא לא
אמר אלא לשאר ארץ ישראל אבל לירושל' ולמקד' לא אמר ליה שיה יודע'
לעולם כן נגלה מסוד' ה' לירושל' למ' הנכנס עתה אין בו כרת ע"כ -
ולענין תרומ' כוסות הזה כ' לא הכניס הארץ ד' ו' א' ע' הר' בסו' מה' א'
עשר' סוכה שהתרומ' בארץ אפילו כמי עורא לא היהא אלא מדרבנן ובי' א'
בזמן הזה שכן כת' כפ' מהלכות תרומה והארי' ד' ו' א' כת' עליו בהגשות
אין לא כיון יפה דהא קיימא לן לרבי יוחנן שאמר קדושה ביבמות בזמן
הזה דאורייתא' על בוקד' ישא חייב שהי קדושתו קדושת עולם
פרטי' ו' א' ארץ אחריה החר' כמות - וא"ת משע' מ' ל' רבי אליעזר סביב'
ליה קדושה לעתיד לבא דלמ' לא קדשה החר' בזמן הזה שכתב' הבית
כדאמר' במגילה ששתי שמקריבים בבית סוכו קדושת בית סוכו לאו ע"ה היא
וקסבר קדושה ראשונה קדשה לשעת' ולא קדשה לעתיד וא"כ הייב ס"ד לעיל
פירי' אליעזר סבר לא קדשה - אלא ה' קדושתו קדושת עולם שלא אצתה
שכינה לאחר מכן במקום אחר מה שאין כן במשכן שבת' א"כ במקדש
לייב' רוב או אידי ואידי מקדש אידי ואידי משכן תמי קדאי' לה' כ' ה' ה'
הג' בעין' הנמחאות - והפ' דר' אלעזר כרבי אליעזר סביב' דקדושה
דמשכן לן ל' מקד' ולא מקדש משכן הלכ' כרבי תמי קדאי' אלא דקדושה
ליה כיון דתרויהו איקרו מקדש ומשכן ליבתיבניהו בקד' לישנא ובי קאמר
תמי קדאי' למה' ל' תמי קדאי' לאו דקד' דרודאי' צריכי' אלא תמי' לישני' למה' ל'
קאמר - א"כ' משום דאי' בתיבניהו בקד' לישנ' הוה בתיבניהו כחד קד'
דהוה בות' מקדש וכו' וא' למשכן א"כ איכפא אלא משום ו' לישני' כת' כמי'
תמי קדאי' ומה' אשר תמי קדאי' למה' ל' - ואי' כוונתו דגמ' אכר' מקדש
איקרי משכן ומשכן איקרי מקדש תמי קד' למה' ל' ומי' דרבי ליעזר בן פדת
לא סביב' ליה לא דר' אליעזר דרבי תמי קדאי' למקדש ולמשכן - ואין זה
בין דרבי אלעזר לאו תכ' הוא ופליג' אדרי' אליעזר ועוד דאש' דמקדש
איקרי משכן מקדש צריכי' תמי קד' והאיה מדאמר' כוונתו בפ' המביא וכן
העפר אשר יהיה בקרבן הששכן יקח הכהן לרבותו כב' ונבען טילה וכו' עולמה
וכן בעמך יושא' ער' בוקד' מקדש אדם לא יהיה באהל מועד מגיד' כמות'
ל' בי'

ל' בית עולמים - כרף שהיה למתות פ' כי קיימ' פ' כשנתי' באונם
והתרו בו לכאף לכל גטמא כמיר פשי' דרין כרף שהיה בין שני לחייבו על
גטמי' עגמו והביא ראיה מדאמר' כהנ' כהנ' כהנ' כהנ' כהנ' כהנ' כהנ' כהנ'
הקבוצה כרף שהיה למתות או לא הייב דמי אי דל' לא תכור שהיה להם -
הכ' כמי אפ' טמא עגמו דהייב הוא נמי שבכנס שם והוא טמא
כעורה דמי הכ' מקפין לן בין דלא גמירי אלא שיהי' דהיא' עגמו
אין בעי שהיה דבת השתחויה או לא - ואיכא נוסחי דגר' אויר עורה כעורה
דמי או לא - וה' גיר' לא תכור' משום דקדושה עלה הא דאמר' בפ' אש' א
להם הממונה כיאה במקדש שמה ביאה או לא ואמר' נבנות יוכיחו כעושר
שאיינה קדושה ביאה שבנוע מעבדי ידיו לכהנות - ומאי יוכיחו כעושר משום
דאורי' עורה לאו כעורה דמי והת' כדאורי' הוא טמאה לא אכשר - ואל' פ' טל' גיר'
כמי ה' אורי' עורה לענין שהיה כעורה דמי או לא מהאי' טעמ' דכתב'
בנוסח אחרתי' : טמא עגמו כמיר מהו ואת' בין דטמא עגמו כמיר
הייב מיחיב קרבן ואפי' בעל' טמא לאל' מתן הא' לא טב מדיעתו הוא
ממנו ואחר כך ידע מקדש ונעלמה ממנו וטמאה לא אכשר - דא' כ' טל' הטמא'
עגמה ש' לחייבו שהי היתה כהעל' וכל שאפשר לחייבו על טמאה עגמה
פשיט' דאורי' כרף שהיה וכמו שהוכח מההיא דעמ' מיר - וי' אי לרבי
ישמעאל דמחיב על העל' מקדש ה' אלא ה' אולי' דר' עקיב' בעי לה
דאמר אינו עיל בעל' מקדש הילכך כל הטמאה לא אכשר אי אש' לחייבו
ולאי' מיבעי ליה אי גיר' שהיה : גיר' כקד' - פירושו כמ' מיר כהן
שכנס בבית הקבוצה כשהי' תיבה ומגד' וכו' כדו ופרע' מתתו את
הטעמי' והוא' ת' כיון שאינו חייב על טמאה ראשונה שהי' באונס כגמא היך
בא חייב כשהייתו והא' כמ' אהלות תני' היה עומד וקובר את מתו עד שהוא
בתוך הקבר מקבל מאתים וקובר פירש הריז לא יטמא חייב טעמי' שהו'
סותרת ויש אחר דקתי' מיהת עד שהוא בתוך הקבר מקבל מאתים וקובר דשאפי'
התם שנטמא כמות אבל הפ' שאל טמא כמות לא - ומיהו בעין כרבי
עריפון איתא לרבי עקיבא דאמר דאפי' פירש אינו חייב כל אותו היום כיון
שאינו סותר הכ' כי שהיה אחי' חייב הרי אי' אלו סותר הלכך כיון דבעיני' כרבי
עריפון הלכתא בותיה - ועוד ד' טעמי' כמ' כר' פ' ששה טעמי' כר' טעמי' כר'
איתא דתניא התם היה עומד בבית הקבוצה ומתו על כתפו והוסי' לו מת
אחר ונענו - יכול היא חייב ת' לא יטל' נבא' וזה מה שחולל ועומד ואוק'
כמיר אדם כמות כלומר שהוא נודע כמת בעוד' שגופ' כמותו והייב כרבי
עריפון דאלו לרבי עקיבא אפילו לא אכשר ששים מי' אינו חייב כל אותו היום
וא"ת והא' כמ' נדה כ' ד' הנדה משמע ד' טעמי' כרבי עקיבא דאמר התם
דכותיים באמתי' לומר בזה קבוצה וכו' לא קרבנו ואקשי' והא' לית לה' לפני'
עוד לא תתן מחסול ומשקל' ככהן עומד שם ומקשי' תו ודלמ' כהן טמא הוא
היא ואינה סבי' יכול לחזור ולהטמ' - בין שטמא טמא אבל ארץ כרבי עריפון
סביב' לן כסוגיין בותיה - לפי' כהן שמת לו מת כרף ליהוה ולקברו כסוף
בית הקבוצה כדי שזמורתו לאת' שיפוטו ממנו לא יטמא בקבוצה אחרי' וכן
דעת הר' בסו' כ' ו' א' דאפי' לרבי עקיבא לכתל' אומר לו להטמא
כשפירש והיינו דקתי' פיר' לא יטמא ולא כל' רבי עקיבא אלא כשנטמא בו
ביום לפוטרו מקברו - ועוד דעלה דהיא' תמי' כהן טמא לקובץ אפ'
יטמא לאחרים אפילו בו כיום ולא פליגי רבי עקיבא - וא"ת למדנו לכהנים
התר' מהשקן אחר דדרוב אינוות' ש' הכו פותח טעמי' ופשיט' כדו הכי'ות מותר
בדמיתין כ' פ' שמתו - לית' דכי אחר דכי יש כהן פותח טעמי' אין טמאה
בוקעת ועולה ה' ובכר' פתוח אהל' כקבר חיות לא וכן מובטות ההשניות
בשבת אהלות : טמא ששים במיתה הייב משכחת לה - וא"ת משכחת
סגנו ככרת והיי' במית' א"כ כהן טמא עגמו ונכרת מן הכרת' כדאמר' בסוף
מכות ומאמר פלי' חייב מיתה כרבי ששים משום עבודה - י' א' הי' ומתיב'
ותלת טעמי' יקט' : אבל חייבין על עשה ועל לא תעשה שגדה -
דכל מקדמי' על עשה ועל לא תעשה ולא קתי' על עשה ולא תעשה משמע דכל
חד וחד איתיה בפני עגמו והק' אבל חייבין על עשה כהן בפרייה דאיכא
עשה דותיה כדתה' עליו כדלקח' ועל לא תעשה כולו' לא תעשה גירי' כהן
על הגד' שמונה פלי' בלאו מואל' אשה נבדת טמאה לא תקרב - וא"ת
והיך חייבין על עשה והא' אין כ' חייבין בהזאתן אלא על מנת לא תעשה
דהא' כתי' אשר לא תעשנה - י' משום דאיכא לא תעשה כדאי'
בדאמר לקמן לא תקרב לא תפרוס הוא כלו' לא תפרוס כמי הוא אבל
אין מקדש יוכא מירי' פשוטו לזאהיה לבעול' מה - וא"ת א"כ הוה
ליה לשתי' חייבין על עשה ועל לא תעשה דהיינו אפרישה דהא' עיק'
סויבא משום לא תעשה הוא והר' דקתי' אלא על מנת לא תעשה שגדה
דהיינו לא תעשה גירי' לא על הגדה - י' אה' אלא מילת' חדת'
אח' לאשמועי' דבעשה שגדה כ' חייבין ומיהו עיק' החייב מני' לא תעשה
שעורב' עמו - והכי' תמי' כדכופות דהיינו טעמי' מה חייבין על עשה שגדה
פשיט' שיש בה לא תעשה - ואין חייבין על עשה ועל לא תעשה שגדה
כהנ' אשמועי' על עשה כהנ' כפי' דקתי' אלא על מנת לא תעשה שגדה
ואע"פ שיש עמו לא תעשה דול' יטמאו את מחניהו וכן אין חייבין על לא תעשה
גירי' אשמועי' דהיינו כגמא כהן ואחרתה' מואל' ישמחו את מתיהם אבל
פ'

חירושי הרין על

פרק שבועות שתים בתרא ורמינה

שבועה שלא אוכל לך וכו' . מתניתין היא ב' ב' דנדרים ולפי ה' ...

דל"ג

הוא דלעולם אפי' במסכתין בו שאוכל דאכלתא משמע ...

מבטא שבועה כתיב רש"י ז"ל אם אישר מבטא עלי כתיב זה כאומר שבועה ...

ע"ב

מסכת שבועות ע"ב

טובא חד בשבט דהיתיר' וקתני אסור דאקרינן דשמואל הני אומר והוא פגד

ולענין פסק הלכה הרב אלפס ז"ל כתב בבאן והוא שדור וכל משמע ...

ולענין פסק הלכה קיימא לן דהאומר מנטא שלא אעשה כן הני וז

וכפולוגיהו דאבי' ורבא קיימא לן בכבא הלך אפר שהויא וז' בלשון נדר נדר ...

הוא דלעולם אפי' במסכתין בו שאוכל דאכלתא משמע ...

המיום שכן ביום שמת אביו נאסרו עליו שמעת אביו ...

לא תגי כלל :

דל"ג

גמפת

גרסת הספרים קטמטען כיון דמדרכנן הוא דאסור כידר קאיל
 עליה אסור דבר ובי מתכין קאי בלא יחל דבר
 גמ' וי' אסור דלא נמסר ליה מטעם דאי נמי מדאורייתא הוא כדריס חלים
 על דבר מצוה דכרזת הטהור וי' ושלמים הגרם דכי אטיבין נדרים חלים
 על דבר מצוה הני מילי נכנסו מצות עשה אכל קיים מצות לא תעשה וטעמא
 דמלתא דכי כרז לבטל אותה מצוה הרי נדרו חש אסור עליו שמתלה היתה
 מצוה מוטלת עליו ומעבא אסורה והנדרים י' להם כח לחול על דבר מצוה
 מטעם שיתבאר לפנינו אבל נדר קיים מצות לא תעשה אי זה אסור חש
 עליו נדרו שיחול עליו דבר תורה וי' על פי שהשבויות חלות לדעת רבי
 יהודה בן בתירא אף בקיום לא תעשה ה' היינו טעמא מפני שחדשו סיב
 קרבן מה שאין בן נדרים הלכ' דוקא מטוב דכיון דמדרכנן הוא הא אי הוי
 מדאורייתא אין הנדר חל עליו וי' דעת הר"ה הלוי ו' והביא הרמב"ן ו' ל'
 בסך דלמי דאמר בסוף מצות גבי הדין דתן כי חושש תלם אחד ותיב עליו
 שטום שטנה לאוין ומקמי הים ולתטע דאמר שבויה שלא אחרים בין בחול
 בין ב'ט ומפרך הוי תנא אסור כולל לית ליה ואם אית' דנדרים חלים
 בדבר מצוה לא תעשה לחסוד קונם שלא אחרים כיום טוב כעין ששכיבו קונם
 שאינו קונם בה לעולם אלא לאו משכיבו מיהו בקיום מצות לא תעשה אינן
 חלים ו' ואם תאמר והא תנן ב' כ' דנדרים י' נכנסו חייב לא תעשה ואפילו הכי
 נדר חש ומי' הוא ליה מוטעב מהר סיני נכנסו חייב לא תעשה ואפילו הכי
 חייב עליה אסור נדר ו' יש לומר לא אסור אלא באסור הפל מעצמו כגון
 נדר וטעוה דרכיהו דחמטא מדכתיב נזיר להירי מבין שהנזירות חלה על
 הנזירות כדאיתא ב' כ' דנדרים אכל אסור לא תעשה של תורה אין הנדר
 חל עליה ו' ואתריס או שבין שהנדרים חלים על דבר מצוה אף באסור לא
 תעשה חלים ואם עבד על אותו אסור עבד גם כן על כל יחל וי' על פי כך
 הם מקיימים גירסא ו' שבטעמיהו כיון דמדרכנן הוא כלומר אלו היה
 מדאורייתא א' פ' שהנדר הראשון חל עליו מעל קונם כי מתפס בה הויא וי' וי' וי'
 בעיקר איסוריה קא מתפס כיון שהיה אסור מדאורייתא והוי מתפס בדבר
 האסור ולא נכנס הנדר אבל היכא דמדרכנן הוא דאסור ודאי כי מתפס
 בחומר שבו קא מתפס והיינו הנדר והוי מתפס בדבר הנדר דאיסור שבו אינו
 אלא שדרכנן וכן נראה כי ידוע זה מדברי הר"ה ו' ל' בתשובה :

קל והרי בגרף

דרכיו דנדר עיקרא קאטקין דאמר מנדר שביא קרבן אבל
 נכנס פלגי עליה בתוספתא כחלת כדיתוב בן בתר ר"ת
 ו' ומפרקין האי מדבר וחוטא ובהאי פירוק ליכא לאקשויי משבועות
 העדות והקדוה דכל חד מיהו נמי מדבר וחוטא והוי טעם נמי ליכא
 למסך דהווא קרבן לפיחל עליה נזירות בטעמה מיתיה ליה :

במחלוקת שטעוהת אכל בקומות ד' בהל הוא פירע למלקות קאמר
 דאי לקרבן ודאי בעינן שיפירא דלמי' יש מעילה בקומות
 עבא ליה מהקדש דיו לטא טעוה להי' כמיהו ובהקדש הא בעינן טעוה פירוטה
 ואם תאמר והא קאמר דבינא בסמוך כי קאמר ככ פפא למלקות מכלל דער
 שפא הוא סלקא דעתין דכ פפא לקרבן קאמר ו' ל' דרכינא לא חש אלא
 לקרבן דמקמי דבינא הוא סלקא דעתין דכתיב ולא לקרבן מטעם דהוה קביל
 ל' דרכנן דכתיב שפי' אף מעילה בקומות והיינו דמיד נדר אוקמתיה
 דרכי' אקשי' ליה למימרא דסברי דכני' יש מעילה בקומות :

ולענין פסק הלכה קמ' לן בתנאי דאסור לודש שבועות בעינן שיפירא .
 אבל כתיב שיפירא פטור . ומסתבר דאפילו איסורה נמי ליכא ומי
 שנטעע שלא יחבל מותר לו להתפתח לחסוד כמות מנטיפור דל' דמי לשאר
 איסורין שבטענה דקיימא לן כ' ויהן דאמר ב' בתרא דיומא חשי שיפור אסו'
 מן התורה ואפילו ריש לקיש דכלי' עליה מודה דאסור מדרכנן כדאיתא התם
 דמי מילי ג' אסו' מור' אכל הכא אסור הוה מודה דאסור מדרכנן כדאיתא התם
 אלא לבית פחות סבוית התר גמור הוא ו' וכן הדין בקומות כל היכא
 שהיה גבי אכילה כגון דאמר אכילה מעליו קונם שותר לו לחסוד פחות
 מנטיפור מן הטעם שאמרנו וכמו שיתבאר עוד בסמוך . ותמיהו מהר"ם
 במו"ל שכתב ב' כ' פ' המלכות שבועות מי שנטעע שבועה שלא יחבל וחבל פחות
 סבו' שיפור והרי הוא בחסוד חשי שיפור מחלכותו טרפות וכיוצא בהן . וכן
 ב' פ' א' המלכות נדרים כתב אסר אכילת פירות מדינה כלומר עלי' וכו' אינו
 לוקה עד שאכלה פירות דחושש דאסור מיהו איכא : א"ה א' ח' מנטיפורין
 פירוט כשלמא לדרי' דאמירא דבקומות בעינן שיפירא אף על פי שלא הוכיח
 בהן אכילה מנטיפורין מטעם דא' ע' דלא מתיבין אלא כמטיפור מכל מקום חשי
 שיפור שבו אינו התר גמור אלא הרי הוא בכל איסורין שהי' לא הוכיח בו אכילה
 שהיא חטע מדרכיו שיוכל לחסוד להתפתח פחות מנטיפור וכמו שכתבתי
 למעלה ולפום הכי מנטיפורין אלא לדרי' דלא מ' מוקמת לה אלא כשהוכיח
 בהן אכילה כיון חשי שיפור שכל אחד התר גמור הוא לו ולכתתלה יכול
 לחסוד מהר הוא חשי שיפור מהתנה כך שבועות והיאך ינטרף לחייבו :
 בחורף מחלוקת למטות . פיר' ו' ל' מתוך ששתי נכנסו הללו חבונות
 שתי' לענין חטאת כשבועה זו שחש אסור שבועה שלא אכול מו'
 ומו' וחבל בית מו' ומו' חייב שתי' בדתן שבועה שלא אכול פת חטאת פת
 פת דכיון דמונחין לפני' היה לו לומר שבועה שלא אכול מחלו וכו' אכל חשי
 שיפור ונמי שיפור מו' אין עגפרות אכל קומות אין חלוקות למטות
 אפי' :

אפי' לטמן דאמר מעילה בקומות כדתין גורף את המעילה לזמן מרובה ושו'
 תורף פיר' ו' ל' ונראה מדרכיו שהוא פטרס אכילה שמתקין שלא אכול מו'
 ומו' . ואם תאמר והא במסכת בכורות שחשב דיש חלוק אסמות במעילה
 דתנן התם כ' אסור לו אסר רבי שמעון לא שאלין רבי עקיבא אלא באוכל
 בותר מחמשה זבחים ובעלם אחד מהו חייב אחת על כולן או אחת על כל אחד
 ואחד אסור לו לא טעמו ואמר רבי יהושע שמעתי באובלו מוכח אחד במשה
 תמאויין בהעלם אחד שחייב על כל אחת ואחת מטום מעילה ורואה אני
 הדברים ק' ומה מוכח שאין גופין מוחלקין תיב על אחת ואחת מטום
 דתמאויין מוחלקין חמשה זבחים גופין מוחלקין לא כ' אלא ש' הלוק
 אסמות במעילה דגופין מוחלקין . ומה שאמר רש"י ו' ל' מטום דתנן בייק
 את המעילה לזמן מרובה דאלמא סבירא ליה שטעמוהו לקולא לומר שאין
 חלוק אסמות במעילה ליתא לדרכה שטעם חומרא לומר דכיון שי' במעילה
 חומר' ו' ש' אכל היום חשי שיפור ולזמן מרובה חומר' לומר דכיון שי' במעילה
 הוא שחמיר עליה לומר שאם אכל שני זבחים ששני גופי' שהיא חייב שתי'
 דהכי תנן ה' אסור לו רבי עקיבא אם הלכה היא חסוד ולא לדין יש טעוה
 א' ל' השב א' ל' אם אסרת במעילה שטעמה בה המחיל באוכל ואת ההנה
 בכנה וביק' את המעילה לזמן מרובה תאמר בכותר שאין בו אחד מכל אלו .

לפי' כתבו התוספות דל' כ' פ' ש' ל' א' ל' אלא דלא מית' דראה לקונת
 דאין חלוקות מההיא דביק' את המעילה לזמן מרובה דאיכא ענין לבין ובטו
 שכתבו אלא עיקר פירוט' דשבועות חלוקות למטות שהשבועות מחולקות
 ומרבות בחטאות כדתין בתורת הכהנים והיה כי יאסר אחת מחלה לאחת
 אתה חשיבוהו על כל אחת ואחת ובטו שכתב רש"י ו' ל' אלא גבי אסור לא שכתב
 רבי לתיב על כל אחת הלכך שבועות חלוקות מצד רבויין שבטעוה אחת
 ובשתי' חייב שתי' נכנסא שכל שבועה ושבועה מחייבו אחת ולפי' דין הוא
 בשתי' שבועות לא יב' מי' לשיפור אחת אכל קומות אין חלוקות מצד רבויין
 שבין קונם אחד בין בשתי' קומות אינו חייב אלא אחת . וב' ה' ר' ו'
 מוחלקין מצד רבויין וכדאיתא ה' בכרתות היא לא אחת מצד רבוי
 הקומות וכו' כיון שכל לא ינטרפו שני קומות כמו קונם אחד אסר שאין
 רבוי הקומות מחולקין למטות הלכך בכל קונם אחד מנטיפור גבי קומות
 מנטיפורין ובין דקונם אחד מנטיפור אפילו בשני גופין דהא תנן מנטיפורין
 המעילה לזמן מרובה אף בשני קומות בן וזוהי הסכים הימ' ו' ל' :
 כבר ו' עלי הקדש אכלה הוא מעל חסוד לא מעל לפיכך אין להפדיון
 פיר' ו' ל' שלא כאמר פדיון באיסורין . מי' דוקא באיסור של
 ימיד אכל אמר בכר ו' קונם כיון דאסרה אכ"ע יש לה פדיון למ' יש מעילה
 בקומות והכי אמר' גי' פ' האשה רכנה קומות נמי אי קסבר יש מעילה
 בקומות וקדושת דמים מתח' להו מטום דכידו לפדיונו . וקיימא לן דיש
 מעילה כיון דהכא מפסי' דכתיב מתי' ל' רבנן :

רבא שבועה שאוכל וחבל עפר פטור והא תנן כפרקין שבועה שלא
 אוכל וחבל אוכלין שאין ראויין לאכילה פטור . אלא עפר
 וזכותיה לאו בכלל אכילה כינה הבא כמי שאכל עפר לא קיים שבועתו ו'
 לא דמי שנטעע שלא יחבל שמתאם אמר דלא נטעע שלא לאכול דברים שאין
 ראויין דנדרים שאין ראויין לאו היה כדרך לנטעע עליהן אלא כי נטעע שאכל
 שמתאם מטי' דבכל מאי דאכל יבא ימי' שבועות ועוד יתבאר לפנינו :
 נזיר שאמר שלא אוכל חכין בכמה . פי' את' ל' דלשאר אינטי בכיות
 לנזיר מאי' וחסיקא נזיר הרי הוא בשאר אינטי ואת' ל' דלשאר
 אינטי בכיות כיון דאכלי ליה על ידי תעובת נזירי נמי בכיות מיהו אכתי'
 נזיר כספיקא בשאר אינטי אי הוי מרבך כעבר ונישא בתווייהו דדעתיה
 אשתיהו אד דעתיה אכיות ובספיקא דעפר . ובי אמר כגמרא אלא
 תפסוט דבעי רבא שבועה שלא אוכל עפר כנראה דהוה ליה למימר
 חכין נמי מפשיט הלכך בעי' דעפר ודחכין בין לנזיר בין לשאר אינטי ולא
 אינטי' וקיימא לן לחומרא . ויש לתשובה על ה' במו"ל שכתב ב' פ' ה'
 המלכות שבועות דפתות מנטיפור דחכין לשאר אינטי ספק ולנזיר פטור
 בודאי : כי קא' שכתב אהיתרא קא משתבע . וא"ת והא
 רבי יוחנן ב' בתרא דיומא חשי שיפור אסור מן התורה וקיימא לן כותיה ו'
 דרך בעי' אלביד דר' ל' אתי דאמר חשי שיפור מותר מן התורה וי' על גב דלא
 קמא לן כותיה יגדיל תורה ויאדיר הו' . א' ל' ו' דאפילו ככ' יוחנן אתי'
 דאף על גב דאית' ליה חשי אסור מן התורה מכל מקום כיון דלא קאי עליה
 בלאו אסר דדעתיה עליוה ונתיירא דמי ליה וחל' עליה איסור שבועה
 וכמ' ד' אסור טמור חל על' אסור קל ואפילו בלא כולל ודאית' ב' עמי'
 יוחסין ולכנינו יתבאר דעתיה בזה :

ואי בעית אימא סברא רבי' בהלכות גדולות וכי שאמר דקרא סברא
 למה' מה דתמיא אף על גב דמדאורייתא שתי' בכלל
 אכילה נדרים הלך אסר לזמן בני אדם ולא קרו אינטי הכי קמ' ל' :
 דתם דאמר שלא אשתה והדר אסר שלא אוכל . א' ל' לדעת יוחנן אתי' ו'
 שכתב למטה גבי שלא אוכל וחבל נבילות וטרפות דחשיבו באומר
 פתם שלא אוכל מקרי כולל א' כן ה' באוכל וסוהו לחייב תלת חדא אכיל'
 ותרתיה אשתיה דעשאו ואמר שלא אוכל כלל שתי' שהיתה אסורה לו עש'
 אכילה ששותרת לו וטו דחילא אכילה חילא נמי אשתיה . ויש לומר
 דלמא' תיבנים

שכ

קל ער

חירושי הרן על

מסכת שבועות

שמים דקתי לזו שמים בלד קאמר אלמא מסוס דקתי כרש' אינו חייב אלמא
ואת דשתי בכלל אכילה היא קתי הכא שמים בלומר על האכילה ועל
השתי ומיהו על שתי לזונה חייב שמים . א"כ קס"ד השתא דהאי תנ'
איסור בולל לית ליה ולית למידק בה כולי האי דאמסקא לא קאי :

ורדלמא לכוס איבא דגרים חפילו לבוס וליתה אלמא דוקא לבוס אלמא לאפות
מותר והכי איתמ' בפ' הנודר מן המטבול :

ורדלמא פת חטיס לאלכול שגורים ובוסמין לכוסובן הא דאמר הוא אמר
על ידי תערובת וכן הא דאמר לקמן מן אלו הוא דלא שתיב הא
אינה גופיה שתיבא . ישימי שאור שאין הדיון כך אלמא כל שאי דאמר לבוס
דעתיה דנודר קאמי' דדלמ' אי הטעה כהבי אלמא ודאי לא ודיבא הכי אלמא מי
שאמר פת חטיס שגורים ובוסמין אינו אסור אלמא בפת שהפת מושך את כלם
ומי שאמר גסל שגורין ושל כוסמין אפי' בלא תערובת אסור ומי שאמר מן אלו
אפי' בהן עגמו אסור . והראמ"ן ז"ל שבת שאלו וכונתו בפת חטיס נכדיה
הא ופיוקן כפי מה שכלנו גומר וטולין אותו ואם אמר אינו נכוד דין בהן
להחמיר ומיקון אפי' לזון אותן בני אדם ידוע בלל גדול אמרו בכדיהם הלך
אחרי לזון בני אדם וכן בשבועות וקונמות : הנהר"ח ז"ל מי מחית איניש

נד

כפטיה לפחות מששעור או אל . וה"פ דאי לא מחית איניש כפטיה לפחות
מששעור ודאי לא מחייב אכללא דאי מחייב אכללא היכי מחייב איסורי הא
מושבע ועוד הוא . אלמא אי אשית מחית איניש כפטיה לפחות מאכ עור
אזניו בללא להחייב היבא דאלב כוית בין שלשתן אף על פי שלא אכל מכל
ואחד ואחד אלמא פחות מששעור דככה"ג לא מוסיף איסור וזהו אפי' מי
דאי אכל כשעור מכל אחד חייב ואסקיה דלא מחייב אכללא דאי סיחייב
אפילו גימ' דמחית כפטיה לפחות מששעור מכל מקום כשיעור לא נפיק
ועללא והכי ליתיה תו אשתי מושב' ועומד מהר מיהו הא . ונשי"ל לא
גרים ליה : דמוקים לה כד' ה' וא"ת והא בלאו האי טעמ' נמי לא הוה
שני לאוקומה כ"ל דאיהו כבי' ליה חגי שיעור אסור מן התורה הלך
אפילו בחגי שיעור מושבע ועומד הוא . וב"ת ק"ן דאין בו לא קרבן ולא
תקנתו שבועה חלה עליו לית' דהת' פ' בתר' דיומא אחר דמודה רובה לומר
בחגי שיעור דאסור מדנכין ומפיק עלה מהאי מיל' דמוקי ר"ל מתניתין בחגי
ש עור ואם אית' דאסור מדנכין הויך תחול שבועה עליו ומפיק' הת' כיון
דאית' ביה התר מן התורה מחייב עליה קרבן שבועה אלמא משמע דכל דלית
ליה התר מן התורה אין השבועה חלה עליו וכיון שכן רבי יוחנן היכי מחייב
לה כר' אפילו לא יתוש להעמידה כד' . י"ל אה"כ דרבי יוחנן ודאי לא
מני מוקי לה כר' דאיהו הא סביבא ליה דחגי שיעור אסור מן התורה וכי בקט
טעמא דמוקי לה כד' המשום רב וטמאל בקיט ליה דאינהו נמי מוקמי לה כרבי
יוחנן ולא טעמי' לכו דאמי חגי שיעור אסור מן התורה הלך בקט טעמא
דשהו לכלהו והכי דמוקי לה כד' ה' ונקט רבי יוחנן משום דהוי בר פלוגתיה
אכל האי בשלמי' כבי' יוחנן ארבי וטמאל נמי קאי . א"כ דרבי יוחנן אי
לאו משום טעמי' דמוקי לה כד' ה' שפיר מבי לאוקומ' כר' ואף על גב דאיהו
אית' ליה חגי שיעור אסור' מן התורה כיון דלא מחייב עליה קרבן ומלקות הוה
ליה איסור קל ודלמ' תב' דמתני' סביב ליה איסור חמור פל איסור קל וכדאית'
בפ' עשר' יוחסין . וב"ת בהן היכי משכח' ליה כיון דכתיב' לרבי יוחנן חגי
שיעור אסור מן התורה משכחת לה היכי דאמר שאוכל סתם . וכפי' שיטתו של
ה"י יהוק הלוי ז"ל שהוי סבור דשאוכל סתם מקרי הן ללאו שפירש וכמו
שכתבו לטבינו . ונ"ל שאין אנו גרידיה לבל זה דאפילו לרבי יוחנן דאמר
חגי שיעור אסור מן התורה שבועה חלה עליו ודל' דליתיה מפורש מן התור'
כעשה או בלא תעשה לא מקרי מושבע ועומד לענין שלא תחול שבועה עליו .

אלמא שדמין אפי'
מסתפק באותה לר"ס שהבאתי דדילמא כי מרבינן לקמן רעת עמו היינו
משום דסביבא ליה להוהו תנא דלקמן דאדם רשאי לחבול בעגמו ובדקתמי
בהיה כבייתא דלקמן שמשעות בידו דפלוגתא ביניה וכדאיתא בפ' החובל
אכל לדידן דקיימא לן דאין אדם רשאי לחבול בעגמו ובסתא מתניתין דכפי'
החובל לעולם אימא לך דכשכע לחבול בעגמו פטור משום שבועת כנוי . אלמא
מדיית' לר"ס נמי ל' מספקא אפילו לדידן דקיימא לן דאין אדם רשאי לחבול
בעגמו דאלמא סביבא ליה לרבי ז"ל דשהשעות בכלל שני דברים לומר שהוא
ברשות עגמו להרע לעגמו מה שאין בן דהברעה אחרים . וכפטי' דבייתא
דלקמן וכולל נמי שהוא מותר ובדמשתמם כפי' החובל ואפי' דבמותר לקיימא
לן הכי דמתניתין דהחובל פליגי בעיקר דית' דבהרעת עגמו קיימא לן דחייב
ביון דלא אשכחן תנא ולא אמורא דלימא בהרעת עגמו דפטור שקרי כתב ה"ר
ז"ל כפ' ה' מהלכות שבועות כשכע להרע לעגמו ביון שנשבע שחובל בעגמו
ז"ל פ' אפי' רשאי שיהי' חלה עליו ואם לא הרע חייב משום שבועת כנוי
וכן נראה לדעת הר"ר לפי ז"ל שכתב בהלכות היא כבייתא דלקמן דמריבין
הרעת עגמו וכתב משנתנו שבפיר' החובל כפטי' גיאה שהם כוונתן על מה
שכתבו ככ"ל . ומעתה הוי בשלמי לרבי יוחנן אפי' כפטיה :

אלמא

ר"ל מאי טעמא לא אמר כרבי יוחנן כלומר ואפי' שפיר טפי דתקום
מתני' אלא בא דכ"ע . וא"ת והא ר' נמי ככ"ע מוקי לאי לרבינן
במפרש אי לר' בפתם . וי"ל דמתני' לא מתקומא אלמא בפתם ודאי
שקרא דשלא אוכל סתמא קתי וכי קאמר ר' ל' אי אתה מנא אלמא בפתם
חגי שיעור ואליבא דרבנן או בפתם ואליבא דרבי שקרא . אבל משנתנו ודאי
בסתם הוא ואליבא ד' כי שקרא ובמדידה מוקי לה .

בי

אמרינן איסור בולל כלומר הוא מאלין בלאיסור הכא מעגמו לא
אמרינן כלומר דלשום תנא לית ליה . וא"ת והא אמרינן לקמן
יש אוכל אכילה ארת וחייב עליה ארבע חטאות ואם אשם אחד מביניה מן
המוקדשין אלמא דאפילו בלאיסור הכא מעגמו אמרינן . וי"ל כי אמר
הוא דלא חיל' ה"מ היבא שלא אסרה אלמא על עגמו אבל אסרה על כל העולם
במוקדשין חיל' :

הכי משכחת לה . כלומר דאלו כשכע שאול נבלות ושחופות
כשכע נבלות את המזוה הוא . ומהא משמע דכשכע נבלות את המזוה
לא חיל' אפילו בכלל ומי' ה"מ כיון ובעשה אכל כשב ואל תעשה חיל' והכי
איתא ביוטלמי שבועה שלא אוכל מנה אסור לחבול מנה גלילי הפסח שבועה
שלא אשכב בכל אסור בכל סה אלמא דשכע נבלות את המזוה בכלל כשב ואל'
תעשה חיל' וכן דעת הרב אלפס ז"ל שכתב בה הירוש' בהלכות ואפי' ס' סוה"ה
ז"ל דהאי אין לבו אלא כדברי הרב אלפס ז"ל . וא"ת היכי אמר לקמן אלמא
לא התמי' תפלין מי איתיה בלא איהו ואי נשכע לטול את המזוה כשב ואל'
תעשה חיל' בכלל הא איתיה בלא איהו שום דבר על ראשי' . ואינה קומאי
דלנא דומיא ששכר מהלכער כפוטס היינו לא איתיה תפילין . אית' להא
כפוטס דהיינו לא איתיה תפילין והוי נשכע לטול את המזוה בלא בולל ולא חיל'
אפילו כשב ואל' תעשה : דהג' רש"י ז"ל אלמא כדכדא דאסור בלא שבוע'
שלא אוכל ואכל עפר פטור ופי' דהשתא הדכ ביה ממאי' דאוקי ברישא בסתם
ומיבא במפרש ואוקומה השתא בלה בסתם שהאומר סתם שלא אוכל כלל
בשבועתו שישות ונבלות שבועה חלה על כלן משום כולל . ולפיכך שאלו
נבלות חייב וישא דקתי פטור' לאו לחובל נבלות אלא דבריהם שאין ראויין
לאכילה כלל כגון עפר שההוא לית' בכולל שלא אוכל כשיבא דאמר
שלא אוכל ואכל עפר פטור והלכך לבי' יוחנן משכחת לה אפי' הן . שאלו כשכע
בסתם שאלו אלו אלא אכל לבוס חייב משום שבועת כנוי ואלו אכל נבלות
פטור ורע"פ שהוא מושבע מהר סיני שלא לחלל מ"מ אפילו חסוד פוטרתו ומהו
אינו כשכע ממש שישלכ נבלות לקיים כשכעו דכבי' והוא ימים הלך משכחת
לה בלאו והן . זהו תורן פנש' ז"ל . ולמדנו ממנו שני דברים האחד דשלא
אוכל סתמא כולל הוא ומשמע בין דברים המותרים בין דברים האסורים .
והשני שאינו חייב בכלל במפרש שלא אוכל נבלות ושחופות כדאוקומה שפירק'
לפי שאינה בהן במפרש והיינו דאוקי' אלא הן היכי משכחת לה . והקשו עלון
מדאשק' לקמן בשמעתין שבועה שלא אוכל סתם וחלל דמנו דהילא איתמי'
חילא נמי אכלב . ואם איתא היכי חילא אפילו ככולל והא ליתיה בהן
במפרש . וכן נמי הא דאמרי' בשמעתין שבועה שלא אוכל סתם וסוד ואשר
שבועה שלא אוכל סתם ועבידי מנו דהילא אשכעו חילא נמי איתמי' ומהאי
והא לית' בהן מפורש . ותרבו כספ' ר"ת ז"ל דהתם נמי איתיה נמי בהן ובתכל'
משכחת לה בתכל' מותר ביון שבת ככפליה ואי תיה נמי כשם תלמי . וכן נמי
בתאנים משכחת לה בהן בתאני' שיש להן טעם לזון וזבן הריוות תאנים סתם
בלזון בני אדם ומני' משתבע עלייהו שאוכל שלא היה בכלל שבועה דאסורה .
כך באמר דברים אלו כשעת היא שוטים ז"ל . מכלל דסביבא ליה ז"ל דלפי' שעת
רש"י ז"ל אפי' שאלו אפי' חילא לקמן ה"ל לזון שפירש . ואפי' תשה מהו דהו
על ככה עד שהוכחו לידם שאין חילא אפי' שמוטל לא עלה . על דעת רש"י ז"ל
למסקא דסוגין דשאוכל סתם' לא יקרא הן ואפילו יתהם שהאלו משום
דדאי' הן מקרי ביון נבלות ככלל לענין שאם אכלן יבא ידי שבועה . וב"ת
א"כ מאי קא חקיי אלא הן היכי משכחת לה ליע' משכחת לה בהן דאוכל סתמא
לאו קומאי דה"מ לחילא דשליח אדשתין מעיקרא דמתניתין דקתי שבועה
שלא אוכל ואכל אכילין שאין ראויין לאכילה פטור נבלות . ככלל הפטור אלמא
נבלות

שאוכל

עולות אינן בכלל שלא אוכל וכוון שאינן בכלל שלא אוכל אף בכלל שאוכל
 דלמי' ז"ל לא משמע ליה שיהיה חלוק בין אוכל ללא אוכל לגבי כלכל כי אחר
 חלוק בפירשנו הוא כפי שיטת הר' אבן מנחם ז"ל וכמו שכתבנו בסמוך הילכך
 לשאי' דמי' מעיקרין אף בהן לא משכחת לה דאי נמשכת נשבע לבטל את המנוה
 הוא ויהי בפתחו חייב בכלל . אבל לבתר דלימד חילוף משכח' לה בדרכא
 וסנדי' דבבבולת בכלל שלא אוכל ה"כ אימרה בכלל שאוכל לענין שאם אוכל
 בבבולת יצא ידי שבועה הלכ' אותה של תמיים וחלכ' ושל תמיים ועבדים משכח'
 לה בהן תפס' דהיינו אוכל ככ"ל . אלא שעדיין קש' לדברי רש"י ז"ל דבעיקר
 הוסיף' ל' חייב כהו' אלא ולא חייב בהו' כמי' לא שאוכל אלא שבועה שאוכל
 לסיבך נראה עיק' בנתי' דהוסיף' הגו' אבן מנחם ז"ל . וה"ל משכחת
 לה כדירכא ולפי גרס' זו דחוקת' קיימת דמתי' דקיימ' קיימ' לעולם ריש'
 בכתם וסימ' נאפרש וכולל שלא יוכל שמועות ונבלות מ' לעולם ריש' באו'
 תתם שלא אוכל ולהכי תנא וחס' אוכל בבבולת פטור דמסתמ' לא נשבע אלא על
 דברים המותרים וסימ' נאפרש כפי' שאל' אוכל בבבולת ומוטות ומילא כבולל ופ'ת
 בהן היי' משכחת לה כדירכא כלומר משכחת לה באו' שבועה שאוכל שתם
 דבבולת בכלל לענין שאם אוכל בבבולת פטור ופ'ת אחי' פטור דכיון דאמר
 בריש' הנשבע שלא יוכל שתם שאם אוכל בבבולת פטור אלא חייב כלל
 איכילא בכלל שבועתו ובתן חל' משכחת לה דמסתמ' לה בדרכא בל' לא דמי
 ב' נשבע שיאכל למי' נשבע שלא יוכל דמסתמ' אמר' דלא נשבע אלא על דברים
 היו חייב' לדברים שאינם חייב' ל' היה ידבר' ל' נשבע עליהן ומה' אמר כמי'
 דמתי' נשבע שלא יוכל שתם ויכול כללות פטור . אלא כי נשבע שיאכל
 שבתם מסיק אימתי' דככל מה שאוכל יצא ידי שבועה הלכ' בבבולת וקתן
 משכחת דה"ק רבא שבועה שאוכל ואכל עבר טעור דאלס' דברים שאין ראויין
 בכלל שבועה שאוכל הן ואע"פ שאינן בכלל שבועה שלא יוכל דהא תנן בסתי'
 שבועה שלא אוכל ויכול נבלות פטור :

דלכתחילה

בדברים שהדברים חלים על דבר מבוזה כדבר הגשום מה שאין בן
 שבועתו" וז"ל שבעות נמי חלות על דבר מבוזה כדבר הגשום
 דהיי' אית' ב"ב דנדירים מנין שאין נשבעין לעבור על המכות ת"ל לא יכל
 דברו אלא חילוף הפני שיהיה מנין שאין נשבעין כדבר כדבר לה' לא יכל
 דברו שבועה נמי הכתיב אלא השבע שבועה לא יכל דברו הוא דאמר מנות סכא
 עלי' וחס' דאמר שלא אוכל כבבולת ופ'ת ז"ל דה"ל אס' אמר שבות טובה עלי'
 שבועה אסור ל' שב' בסוכה אוכל אסר שבועה שלא אוכל בסוכה אין נשבעין לעבור
 על המכות אלא שבועה חלה . ו"ל התם מפי' שאמר בלשון כדירכא
 איתייב' אוכל הנא נדירים ובשבועתו שדוק אסר . ויש לפר' אותה
 שבועה שבכמה' נדירים בענין אחד דלא תקשי אשמתי' דהתם טעמא בעלמא
 קאמר כלומר ומה' הנא נדירים על דבר מבוזה מה שאין בן שבועות משום
 דנדירים הוא מיסר חפצא אנפיה כלומר שבות טובה עלי' ואינו עוקר שבוות
 התורה מש' בדבריו מנות חיוי' נבדח' אפסא כיהוה שהתורה חייבתו שב
 בסוכה והוא נשבע שלא יעב' וליכרך אין שבועה חלה על דבר מבוזה ואפילו
 בשאמרה ללשון דרש' שמי' שבות טובה עלי' שבועה דשבועה שאמרה בלשון
 בדר' מנח' הלשון שנתמרה זו אינה שבועה דשבועות מיסר נפשי' אחפסא כינהו
 בדיתא כריש' נדירים הרך אי מהיחא ל' מהיחא אלא מפני' שהי' יד ללשון
 גמור לא שבועה ומי' שלא אוכל כבבולת ל' הוי' טפי מיה' לחול על
 דבר מבוזה . ויש שבועה שאמרה בלשון נדר' דבר' הגשום מהיחא דאמרי'
 כפרק' אכילה משתיה עלי' שבועה וזמנא נמי ואיני' כל פיות' נשבעת עלי'
 בשבועה וכן נמי נדר' שאמרו בלשון שבועה מדון' דות' ט"ל שהוכיך נדר' באיזה
 לשון שאמרו דין נדר' עליו וכל שהוכיך שבועה באיזה לשון שאמרה דין שבועה
 עליה . ופ'תנא היא ביוטל' וכן פסק הירוש' ז"ל ב"ב דנדירים .
 אוכל הרשב"א ז"ל בכתב ב"ב דנדירים שאין נדר' אלא בלשון נדר' ואין שבועה
 אלא בלשון שבועה : שהשבועות חלו על דבר שאין בו משא כדבר
 שיש בו משא מה שאין בן נדירים . תמי' ל' כיון דדבר שאין בו משא כולל'
 אישן ולא אישן ואזכור ולא אזכור וכדיתא בסתי' וכמו שפירש' ז"ל היכי
 קאמר מה שאין בן נדירים שמתא דודאי' נדירים חייב' אפילו' בויתק' נדר'
 ל' דה"ק על פי שבוז' נראה דהיי' כ"כ דנדירים דאמר תתם דבישבת
 פוכה חייב' כדנה' אע"פ דמנות' ל' ל' יהדות נתנו ולמדו מש' בעלי' התוספות
 ז"ל שאמרו זייקת גזרו ל' עלי' הוי' זה אקור וזע"פ שאין בו הגאה כלל .
 וכן כתב הרשב"א ז"ל . וי"ל דעבא ודאי' לא קאי אלא אישן ולא אישן
 אוכל אזכור ולא אזכור כדברים חיים חיל' ופ'ת הוי' נקוט' לה' תתם משום
 דתנא אפסא דמלתא קא' סמוך דעמא דשבועתו' שבות על דבר שאין בו משא
 יתק' מדברים חיים שהשבועות מיסר נפשי' אחפסא ונמי' דבר' שיש בו משא
 הוא אוכל נדירים מיסר חפצא אנפיה' הוא ויש פסח' לית ביה משא' במאי' חילי'
 וכוון דהיי' טעמא לא שייך לא באישן ולא אישן פטור היה לו לתנא שלא נעשה
 לבבול' בלשונות אזכור ולא אזכור דבאזכור ולא אזכור ל' ל' חלוק בין שבועות
 לנדירים ככ"ל : אלא מתנה לענין . וז"ל אחי' חייב' משום כטוי' הוא
 אין בידו דמלא לא ייב' לקבל והו' באו' עוקר בל' גזרו ל' דפטור משום
 כטוי' כדאמר בסמוך דליתיה בלחא . וי"ל דהכא כמי' שאין אס' יכנה
 לקבל קאמר אכ"ל' דסתם נמי כמי' נשבע לא נשבע אלא נשבע כדירכא לעשות
 כלום . שיתן אס' חכמו רובה לקבל ונדולה מו' שבוז' קוב' שאינו נראה ל' אס'
 אתה בל' ונטל' לנתיק בור' אס' חיל' הוי' זה יבול' להתיקו' שלא על פי חכם ויאמר
 כלום

כלום אמרת אלא מפני בבוז' וזה כבודי התם הוא דקאי בני' למימד וזה כבודי
 מכו' דאמר אי אתה נוטל הא אסר אס' אי איני נותן לך דבר מרוב הוא שלא יאמרו
 של מקבל אסר ואס' איני ונה לקבל הוי' זה פטור . וכן אתה אומר כדבי
 ממוכות שדי' נתיב' לך מבכטי' אס' אי איני נותן לך מנה סתא' ועד יוס' פלו' וזכה
 ליתן והלה לא רנה לקבל לא קנה שדה שלא כתבון לא כמה שהיה כ' דו' לעשו'
 וכדאמר לענין גיטין כ' כל הגט האוס' דאמר אי לא מפייסא ליה גיט' אוז'
 פייס ולא אפייסה ומסיק' פייסה ולא אפייס' כלומר ולא הוי' גיט' . וההיא
 דאמר כ' מ' ששאו על סתם שתתני' לי מאתי' וזו כתנה בעל כחו אינה
 מגורשת גיטין שאני אפיי' אמר מחולין לך אינה מגורשת עד שתתן . ועוד
 דהתם מקבל הוא דאתני' ועד שיהיו לי מידך משמע הרשב"א ז"ל :
 שבועה שלא אישן שלשה ימים . מ' בעי' לי האו' שבועה שלא אישן שלשה
 ימים כולם חרש ימים מהו דמינו אס' כדמיהו לשבועה שלא אישן ג' ימים
 וינסי' דייאל' לאיתר' שיהו' נס' קא' לו לעמוד בשבועתו או לא לא שעמוד
 בשבועתו עד שיתקין וזה כ' יאכל וכל' דמי' ללא' אישן ג' ימים דההיא
 היינו טעמא דמין ל' ליתר' משום דהא דבר שאי' אפשר דבעל כחו יישן כיוון
 שלשה והלכך לא חייב' שבועה כלל אוכל זה יכול לעמוד בשבועתו מי' אית'
 ל' מות לבס' שתקן דתמה שבועתו משום שבת כפשות . ומ' לא יוכל טעור
 שיהא יכול לעמוד עליו . אלא שרשית ל' ימים נמו' ל' שכתב כ' מ' מהלכות
 שבועות שבועת שוא היא כגון שנשבע שלא יישן שלשה ימים לילה ויום דנוס' מ
 או שלא יטעם כלום שבעת ימים דנוס' וכן כפי' כתב שאלקין אוהו' מיד
 משום שבועת שוא וישן או יאכל כלל עייב' כ' כ' מה מן התמה שאין לדמות
 כמו שכתבתי אלא כ' כ' שהדין דף אית' דמי' שנשבע שלא יטעם כל' ה"ש
 ימים שאלקין אותו ואוכל לאיתר' ולא שאני' למד' אותה מו' ככא וכדברי הר'
 ז"ל שאין דמות כלל . וכמו שכתבתי אלא משום דהוה ליה נשבע לעבור על
 דברי תורה שנשבע להחית עמו הלכך הוי' שבועת שוא ולא כטוי' כדתיקן
 כפי' קי' דאע"פ דזכור' בעמיהו אתי' מדמי' והנשבע עלי' ויחיל' שבועה וכמו
 שכתבתי למעלה נשבע להחית עמו נשבע לעבור על דברי תורה הוא דמק' א
 מלא דבר הכתוב אף דתם להכח' לגשומים אדמות וכדאמר' עלה כ' שחור' ו
 ודלמא קטלא' שני' א' השמי' לך וטעור' כפסך מאד בדאמר' במקל' עמו לקמן
 כ' העדות הלכך שאלקין אותו ואוכל לאיתר' כ' :

אמר ר' אלעזר דא' דא' אתה ח' . פ'ת ז"ל אי אתה מוזיל העלם
 חפך כלל העלם שבועה וזו אינה משב' . ואחרים מפני'
 דה"ק ודאי' אלא למכוח העלם חפך כלל העלם שבועת' דדאי' חל' מ' בין
 העלם שבועה בלא חפך בין העלם חפך אמת היא דבריהו' איכא העלם
 שבועה מהו לענין דינא לאו אמת כיהוה דהעלם שבועה כלל חפך מיב'
 ובעלמ' שבועה וחפך פטור ולעולם משב' הוא והכי קתני' על העלם שבועה
 לחודה' חייב' אוכל אי איכא העלם חפך נבדיה' פטור . וז"ל ת"א ק' קאי
 מעביא ליה לרבא מרב' נחמן בסמוך העלם זה וזה כ' דו' מהו לשבוע' מהא' מתי'
 ז"ל דרבא אב' לרבא דביב' קמבע' ליה דאמר דהיי' תנא' לא איני' אלא
 בעלמ' שבועה כלל חפך ובעלמ' חפך כלל שבועה אוכל בעלמ' זה וזה לא
 איני' כלל מה' נעו' לה :

אפי' תימא' וכן וז"ל הכא משמע דאפי' רבנן מורו בשבועת כטוי' דשגגת
 קרב' שמה שגגה ואז' ב' כלל גדול אמר' אביי' הכל מודים בשבועת
 כטוי' שאינו חייב' עד שישגגו בלאו' שבה וקשי' עליה' מדתי' חיוני' היא שבועת
 כטוי' לשעבר יודע' אי' שבועה זו אסורה אלא איני' יודע' אס' חייבין עליה קרבן
 אס' לאו ומתקני' האי מני' מונבא כלומר אוכל רבנן ככ"ל' להו' דאפילו' בשבועת
 כטוי' נמי' שגגת קרבן לא שמה שגגה . וי"ל ההיא לאביי' איתש' דסבך הכי' דהכל
 ס' ל' דב' שבועת כטוי' אפילו' לרבנן שגגת קרבן שמה שגגה . אוכל יום נתי'
 אצות דמסי' למקרא' דהתם כמסקנא' דהכא והכי נגסי' מני' קאי לימא' שה
 מונבא' הסתא' בכל התורה כלה' דלשו' דמנו' הוא אמר מונבא' שגגת קרבן שה
 שגגה הכא לא כ' אלא לורבנן היא תיובתא' דאביי' תיובתא' לא שמי' ז"ל
 שכך גרס' וז' שם כפי' ויש' ומס' שבת יתבאר כ' ד' : אמר' שמול' גמר' כלבו
 כ' ק' שזיבא' בשפתיו בל' דברים שכלב' כשלא הוי' אשן בשפתיו אין דבי' .
 וה' ג' אם הוי' אשן בשפתיו ולא גמר' כלבו לא חיל' כדאי' דבעי' ש' הו' פיו ולבו
 חתם פת' והוי' אשן פת' דאסור' אינו אסור' אלא כפת' חטים ל' עולה ואמר' שמי' שמי'
 ואמר' עולה וכו' שני' בכנס' לבית' זה ואמר' לזה שני' נראה ליה ואמר' לזה לא אמר'
 כלום עד שיהיו פיו ורבו שוין . והכא נמי' מוכ' הכי' דאמר' ולא שגגת' כלבו
 להוסיף פת' מטי' והוי' אשן פת' שגגתו' הלכך הא' דאמר' הכא גמר' כלבו להוסיף
 אשן פת' חתם פת' דאסור' אינו אסור' אלא כפת' חטים ל' עולה ואמר' שמי' שמי'
 פיו ולבו שוין שישארו' עליו אוכל כבאר' סיני' אפי' שמשמעות' דכריו' שיהא' אסור
 בכלל' מ' מ' כלבו לא כתבון' אלא לפת' חטים וכן פסק' הר' אלפסי' ז"ל . וז"ל
 והא' תנן כ' ארבעה נדרים כורסין להגיו' ולתמי' בן' שהיא של בית הלכך
 אפי' ש' שאינה של בית המלך . ומוקמי' לה' התם בגון' דאמר' ואסור' כל פירות
 שנשגג' עלי' אס' אינן של בית המלך ומקשינן' והא' איתמר' ליה ומקרי' דאמר'
 כלבו היום ואפי' ד' דאמר' מר' דברים שכלב' אינן דברי' הכא גבי' אונסא' ח' ל' דלא
 עיקר' ליה לדברי' למא' דדוקא' משום אונס' הא' לאו הכי הוה מתפסי' עליה פיר'
 שנשגג' ואפי' הא' לא גמר' כלבו שיהו' אסורין' עליו' היום כ' הוי' דה' לא
 גמר' אל' פת חטים' ואיכא' דמפרק' דבי' אמר' דאי' ללאו משום אונס' הוה מתפסי'
 עליה' לעולם מ' כעס' הארץ' דלא' מהימן' לומר' לא גמרת' כלבי' לא הוי' אכל
 כהלמיד' חכם דמשינו' אפילו' בלאו' אונסא' לא' מתער' אלא כמה' שגסר
 לבנו

ע"ב

דלע

Handwritten marginal note in Hebrew script, likely a commentary or correction related to the text.

חירושי הרין על

מסכת שבועות פ

פלו והכ' גמי בשם הארץ אסור בכל פת ובתלמיד חכם אינו אסור אלא בפת חטים . והוא זה כ' כדברים סתם נדרים להחמיר ומיידן להקל נדר בקרבן ואמר לא נדרתי אלא בחמרו של ים נדר בקרבן וכו' על כלל אין משלין ואם נשאלו פותחין להם פתח ממקום אחר . ושם לה התם דהכי קתני על בלן אין גייכין שאלה לזכר כד' בתלמיד חכם אכל בעם הארץ שאל שאול פותחין לו פתח ממקום אחר אלא תלמיד חכם דמהימן אדיבוריה מהימן בשאל' לכתובתיה הילכך בתלמיד חכם אינו אסור אלא בפת חטים והתם גמי אפילו בלאו אונסא אינו אסור אלא אותו היום ועם הארץ הכ' אסור בכל פת והתם היכא דליב' אונסא אסור לעולם . וע' כ' דהת' גמי חכם חמור על ים ותכסבור שני דברים תלוין הן דליין שניהם בבת אהת בכלל משמעות הלשון לפי שאינן מיון אחד אלא או היא או היא הלכ' בי אשר לכת' כתובתיה הולכין אחר כוונתו אכל באומר יאסור כל פירות שבעולם עליו כיון דמשמעו לשונו השמע לעולם אפי' בתלמיד חכם האומר להיום נתכתיבתי אילאו משום אונסא הוה ליה דברים שכלב ודברים שכלב אינן דברים וכן גמי פת דכלן בשמעו ובי אשר לפת חטים נתכתיבתי דברים שכלב ניהו והדרא קומיין לדותיה . אלא עיקרן של דברים כמו שתיקן הרשב"א ז"ל דהתם נדרתי בלא יאסורו כל פרות שבעולם דינא הוא דאפי' נגמר בלבו היום שיהו אסורין עליו לעולם אי לאו משום טעמ' דאונס' דהת' נגמר בלבו לשון שריאה משמעותו שיהו הפירות אסורין עליו לעולם הילכך אפי' דבליביה לא טע ליה אלא כדיו' הוה ליה דברים שכלב ודברים שכלב אינן דברים אלא משום טעמא דאונסא אכל הכ' הוה נגמר בלבו להוויא פת חטים והוויא פת חטים לגבי שר מימי תכל' לא נגמר בלבו להוויא בשפתיו ביהות אסור בהם הילכך בי אשר פת סתם לישניה הוא דתקיל ליה דכל ביה לא ניתא ליה למימר הכי ובגדרים הוה בעי' שיהא פיו ולבו טוין וכמו שכתבתי למעלה :

לפן שבועה שלא אוכל ככר זה כיון שאכל ממנו כוונת חייב . פי' משום דמקנתה גמי בכלל שבועתו היה ומי' כלה גמי בכלל דעל כל זית וזית טהה נטבע שלא יוכל ולא אית ראשון בלד . והוא זה מדאמרין לקמן מנו דמהי' שאלה לכיות בתר' וכו' אלא כוונת בתר' גמי בכלל שבועה שלא אוכל הוה . אכל שלא אוכלה לא משמע אלא כולה בין שאמר שבועה שלא אוכלה לככר זו בין שאמר שבועה שלא אוכלה גדיד דכיון שהוכר בכייה בלה משמע ולא מקנתה . וכיון שבן היב' דאמר שבועה שאוכל בכר זו ויאכל איכילה ככה נטבע הלכ' אם נטקף מקנתה חייב לאכול את האמר שלא אוכלה אכילה כספ' לפי' אם נטקף מקנתה אינו חייב לאכול את האמר דלא חלה שבועה אלא על כולה ומקנתה אינו מוסיף מדי' איסור שבועה כלל . וה' א' היב' אסיקן לקמן דשבועה שלא אוכל תשע ועשר אינו חייבן אלא אחת ושבעה שלא אוכל עשר ותשע חייב על כל אחת ואחת לפי שמכח שבועה דאסונה היה מותר באותו בכר עשירי לאוכלו בתחלה ועכשו אסור דהא אסורין דמי שאמר שלא אוכל על כל אכילה ויהי' נטבע ובשבועה שלא אוכל עשר ותשע הוה לן למימר אינו חייב לא אחת שהרי נטבע דאסונה נאמר בכל אכילה ואכילה שנהו וי' אי בככרות ידועות נטבע ה' לא דהת' לאו בככרות ידועות אלא בככר סתם על מנין בככרות הילכך באומר שבועה שלא אוכל תשע ועשר אי' תשע לא אוכל עשר ודאי לא ובאומר שלא אוכל עשר ותשע עשר הוא דלא אוכל הא תשע אוכל :

כררבא דאמר רבא אם נשאל על הראשונה שניה תלה תחתיה . **ולענין פסק הלכה** קמי' לן דאיך עבד נג דהתי' לסייעי ממי שגור שתי כוונות דמי' לה מיימרה דרבא לא מידחה דהי' אי' הוא לא תסייעיה . וכו' פסקה הר"ם כמו' בפ' מהלכות שבועות . וה' לתמוה על הר' אלפ' ז"ל שלא כתבה בהלכות : **אי שייך כוונת חייב ואי לאו חייב** . פי' הר"ם כן ז"ל שייך לא חייב וכבר עבד על שבועתו ולפיכך אינו נשאל עליה . וה' לפירושה זה רגלים בירושלמי :

ולענין פסק הלכה קמי' לן כמימרה דאמר אפי' אכלה כלה נשאל עליה וכן פסקה הר"ם אלפ' כמו' ז"ל : **אמר** רבא שבועה שלא אוכל זו אם אוכלו . עמדת בהלכה זו על מה שפירשו המפרשים ז"ל ולא ראיתי טעה בכונה כשטת רש"י ז"ל אלא שדבריו נייכים פי' לפירושו וכדי שלא יטעו התלמידים ראיתי לבתי' דעתי בפירו' של רש"י ז"ל . הדו' סבור דראשונה דאמר' בהלכה זו היא אותה של תנאי' דהיי' קרינן ראשונה והווקק' לו' כן שאם באמר דראשונה קרי' לאותה שאכל ראשונה בין לא יאסור בין של תנאי' אפי' כי אמר' ראשונה במיד' ושיניה בשונג חייב הו' משמע דבין שאכל תנאי' בין שאכל איסור ראשון כיון שהכר ראשונה שאכל במיד' אכל שיהא חייב וזה אי' אפשר דהא אמר לקמן זו מדון עמדה ושנת חכמה זו מדון עמדה ושנת חכמה פטור ואמאי פטור אראשונה הו' הוה לה אסור ושנת חכמה ותנאי' בשונג ואמר' ברש"י חייב אי רישא דמשמעין משמע אי' זו ראשונה שתיה' אלא ודאי ראשונה דמשמעין הייא דתנאי' היא דוק' ולפי' זה היה אפשר לומר דמאי דאמר דרוק' תנאי' במיד' ואיסור בשונג חייב הא איסור במיד' ותנאי' בשונג פטור דלוי' טעם משום האדם שבועה פטור לאינס' בלומר שחלות שבועה היא בשעת התנאי' בין שאכלו ראשון בין שאכלו אחרון ואי תנאי' במיד' חייב ואי תנאי' בשונג פטור ולפי' אמרין דרוק' ראשונה במיד' דהיינו של תנאי' ושיניה בשונג דהיינו של איסור חייב הא איסור במיד' ותנאי' בשונג פטור עפ"י דבשעת חלות שבועה דהיינו באכילת התנאי' שונג היה . ולפי' סיטה זו אש כן הינו או בככר קמית' דאכל את הראשונה בשונג ושיניה במיד' פטור ראשון

דוקא שאכל ראשונה דתנאי' בשונג ואסור במיד' פטור הו' אילו אכל אסור בתחלה בשונג ותנאי' לאחר כך במיד' חייב כשעת חלות שבועה דהיינו בשעת אכילת התנאי' מיד' היה . והיינו או' ג' כן בשנת עמדה ודון חכמה וזו בשנת עמדה ודון חכמה על כל אחת שהי' תנאי' כל אחת מהן במיד' אכלו ואותה טעה חלה שבועה עליו בין שאכלו בתחלה בין אכלו בסוף . לא שכל רש"י ז"ל ולמד שאין הדבר כן דודאי בשעת עמדה ראשון הוא חלות שבועה בין שהי' תנאי' בין שהי' איסור ואי עמדה ראשון במיד' חלה שבועה עליו ואי בשונג אין שבועה חלה עליו כלל . וכתי' א"כ היכי אמר בככר דראשונה במיד' ושיניה בשונג חייב דאי הו' איסור במיד' ותנאי' בשונג פטור הו' אחת דכל שמעשה ראשון במיד' בין איסור בין תנאי' שבועה חלה עליו . והא רש"י ז"ל ופי' דאי מעשה האדם שבועה הכ' דאסור במיד' ותנאי' בשונג חייב קרינן אלא שיש טעם אחר ופטור מקרינן משום דלקרינן עמדה באיסור בעי' וזה האיסור במיד' אכלו אכל לעולם ענין חלות שבועה כמעשה ראשון הוא תנאי' ואם מעשה ראשון במיד' שבועה חלה עליו ואם מעשה ראשון בשונג לא חלה שבועה כלל . ולפי' דרך זה נבא דראשונה דאכל את הראשונה בשונג ושיניה במיד' פטור לאו דוקא ראשונה דתנאי' בשונג ושיניה דאסור במיד' לא אפי' אכל איסור בתחלה בשונג ותנאי' במיד' פטור והאי דנקט לה הכי משום ראשונה במיד' ושיניה בשונג חייב נקט לה דהיא דרוק' בככר' . הא איסור במיד' ותנאי' בשונג פטור דאפי' דלא משמע לחייבו קרינן אפי' טעמא אחרון לפטורו מקרינן דשננה באיסור כע' . ולפי' טעה זו ג' כן בשנת עמדה ודון חכמה וזו בשנת עמדה ודון חכמה חייב שניה דרוק' חייב אכל הראשונה לא לפי שמעשה ראשון שלה בשונג היא . ושם תנאי' מה ראש' רש"י ז"ל לשרש כן לומר לא פי' שחלות שבועה דתנאי' ושלא תהא קפיד' אם אכל המיד' בתחלה או השונג אלא כל תנאי' במיד' ואיסור שונג חייב וכל תנאי' שונג פטור וזו טעה בדעתו בתחלה על הדבר שכתבנו . אם אפשר לומר כן דנעם עמך למה אהת מעשה מהאדם שבועה פטור לאינס' מי שנטבע שלא אוכל זו אם אוכל זו ויאכל את הראשונה בשונג . הו' אהת מחייב מי שנטבע על הככר שלא יאכלו ויאכלו בשונג ולמה נקרא הראשון יותר אינס' מהו אלא עיקר התלוך הוא משום דנענין דכחותה טעה שמתחיל עליו החיוב להויר מאותו דבר שנטבע שיהא לבו עליו הלכ' מי שנטבע שלא יאכל ככר זו ויאכלו בשונג חייב שנטבע פטור התחיל עליו החיוב להויר ממכר זו וכחותה טעה לבו היה עליו ושאכלו אחר כך בשונג חייב ככל חייבי עגות שכתובה אלא זה שנטבע בתנאי' לא אוכל זו אם אוכל זו נטעה שיבנה שבועה מפיו עדין לא היה לו להויר ממי' יש לו להויר בשעה מעשה ראשון במיד' שבועה חלה עליו ואם לאו אין מקום לשבועתו כלל . וכיון שאוהו תלוך של דברים ע"ב כל שאכל ככר ראשון במיד' בין של יאכל ככר שני והוה ליה כמי שנטבע על הדבר בלא סוס תנאי' ואפילו בשונג ולפי' הוכר רש"י ז"ל לו' דאי משום האדם שבועה כל שאכלו במיד' לא שאל איסור ברש"י ולא שאל תנאי' ברש"י שבועה חלה עליו ומייב בקרינן אלא דאיסור במיד' ותנאי' בשונג פטור מקרינן מעמיה אחרונה דשננה באיסור בעינן . וכן גמי כל שאכל בשונג לא שם תנאי' ראשון שישל איסור ראשון לא חלה שבועה עליו טעה שמתחיל החיוב להויר מן הדבר שונג הוא ומתעטש מהאדם שבועה . והו' מה שנראה לי בהלכה זו ועל דרך טעם רש"י ז"ל ואמר פרוט השמעה מפורשים בפירושו . ומי' בעק' בהלכה זו ק"ל אכל איסור ראשון ואפי' בשתיין במיד' למה הוא חייב דהא משמע דכל מי שאו' היב' אסור על עמיה דבר פלוני אם אפשר קרי אין האיסור מתחיל אלא לאחר שיעשה אותו דבר אכל קודם לכן אין איסור חל עליו כלל ואפילו כקייס התנאי' אחר כך והוא זה מדאמרין ברש"י בפתח נדרים היכי קאמר' ה' לא דאמר קונס פירות עולם עליו אש ארוקן למה לה הפרה לא תיחך ולא לתסרוין פירות עולם עליה . והק' שם הר"ם ברא' ז"ל ש' מהי היא אסורה באכילת פירות מעתה וכדאמר רב יהודה ברש"י כ' בתר' נדרים אי' ש' הו' ש' אישן למחר דבתנאי' לא מודה הכא גמי לא תכל' היום שמ' תרנך למחר ונמצאת עובדת באכילת הפירות למפרע . ותיקן דלית דכל' האו' קונס פירו' עלי' אם אפשר כד' אינו אסור על עמיה פירות לאו מוס' שבעור על תנאו' ואילך לו דבין ז"ל . וה' משמע לי דין זה מידתן בנינו כפי' מי שחתוהי זה גיטך אם לא באתי וכו' . ומת' בתוך שנים עשר חדש אי' נוגט . וכיון שבן זה שנטבע שלא אוכל זו אם אוכלו זו אינו נמשע שיהא אסור' לא אם יאכל התנאי' ראשון אכל אכל איסור ראשון ואם תנאי' ואפילו שתיין במיד' לא טעה איסור כלל כדאמרין בהויה נדרים היכי דאמר' קונס פירות עולם עלי' אש ארוך ואכלה פירות ואם כ' נראה לא שעתה איסור . ודומק הוא לומר דכ' באומר בפירו' שבועה שלא אוכל זו מעמיו שא' כ' לא היה לו לזכר לו' סתם שאין דרכן של אמורין לסתום אלא לפטור . וז' דכי אמר הכי הו' דכר' המט' קודם התנאי' ואמר התנאי' כנון הייא נדרים דמאי' דלא כוונה לאסור אלא פירות שתאכל לאחר שתיקן לפי שאפי' ה' עמיה שנתה מתחלת בפירו' קודם החמיצה מ"מ שיקוד לנדירה לומר . שתהא אסורה בפירות לאחר שתיקן אלא זה שלא נטבע לא על דבר אחר א' שלא נאמר אלא לאחר שתיקן התנאי' שנתה שיהא אפשר שתיקן התנאי' ולא יתור' כלל דהיינו כאלו אסור ראשון

לפן שבועה

דבר טו

חורשי הרץ על

מסכת שבועות פ"א

וגבו כלל שום חפוש ידועה וא"ה כיון שהיו סבורין לישבע על האמת פטורין
דאמטין היו וכדכר בהא וכו' אסיכ"ל :
גמ' וכת' כל כבודה בת מלך פנימה . בת"ר יהוסף הלוי אבן פגש
ז'ל' עמינן מהא דנשי יקרות דאית להו דינא לא מוליקין להו
למי דינא אלף משרדין להו על ידי גלויה כ"ד ודכיתהו דרכ הווא לא ריתהו
מימנו לה טלות ולא ריתהו הטאות כידה ואמר טבן היה דין רבו הר' אלפ' ז"ל
וגם הווא טבן בן ארזיו . ורזיו לכהו כן אחר טהה ז"ל נהנו בכך אבל אי
מסוס הא לא אריא דלמ' ה"ק מה שכתב אנשים לאו למירא דקו' אנשים
אלא גמי אלף מדבר הכתוב כהווא טאין דרכן של גמי לבא לב"ד משום כבודן
דכתיב כל כבודה בת מלך פנימה :

אזתה טעה יושב כדרכו ומושיב נמי לבעלי דינין והיוו כר' יהודה . אלף א"כ
כרבנן כיון דאית להו דככולהו דין בעלי דין בעמיה ודאי הכי אית להו
דדיינין כשינה דכהי ריהוטא כולה סוגין לכל הכי דבעלי דין בעמיה
דיינין כשינה ור"כ רב חסין היכי ליעבד כהווא דינא דכיתהו דרכ הגא'ו
להושיבה אינו טמאי לעמוד גם הוא כן אינו טמאי ככוליה דינא נמי אפטר
דלתיב בטאן דטמי עיקתא דמסנא והיינו דלמיר דתיב כמאן דטמי עיקתא
דמס' ואמאי ט פלוני אהווכאי איש פלוני אהה אייבכלומר אבל בכל שר
מכני הדין או שניה כשינה כדרכן או שניה בעמדה וזה לרבנן אי אפטר
דעולא דאמ מחלוקת כבעלי דינין וכו' ורב הווא דלמיר מחלוקת נשעת טמא
ומתן ב"ר' כה"ה טיבי הלכתי לן כותיהו כ"ל :

לענין שווי תרבע שליח לטעון כשנילו ככ"ד איכ"מ ד' דמי למוות והיו
ראיה מהא שאמרו כיוט' פ' כהן גדול גבי דתקן דכהן גדול
דינין אותו ומא' אנטלר הגע ענכמך שמתמי' שבועה ואנטלר נכעט למי' אי לאו
משום שיש טעם שבועה כנייה' מי' למי' שליח אכן כתב הרב בעל הערוך ור"ה
ז"ל וכו' דכרייה הא דאמרי בסו' פ"ק דמכות הגהו לעווי דאיתו לקמי' דכרז
אוקו' רבא מתגומא כנייהו ואקשינן הכי עביר הכי הווא תקן טלא תהא
מנהגיהו שומע מפי החורגנא ההיא דוק' בעדים אבל כבעלי דבר' שומעין
ז"ל וכן גבי טלא ושמעו ב"ד מפי החורגנא טענות טל שקר ופעמי' שהכתב
אינו טפי כניו פכתי בעל דינו טיועה האמ' כהווא והל' מעי' וכן בת' רבי'
טעמ' ז"ל . ובי אמרי' כיוט' גבי כהן גדול וינהא אנטלר משום כבודו אמרו
אבל אדם אחר אינו רשאי . ואפי' כנשוי יקרות הדין כן טלא הווא ר' לפ'
ז"ל למוות טלא א"כ ט"ד שולחין להם שלוחי ב"ד כגון מושיב הדיינין ולטעון
טפיהו אבל לא למסור טענותיהו לחאריס וכת' הכעס' ז"ל טבן נרז בתלמיד
חכם שתורתו אומנותו ויולא ביה מלתא לטעון גבי דייניא ליעבד כהי' עם
האק' שישאין ב"ד לטעון לו דכריס ע"י שלוחי ב"ד דכר' תורה עדיף' אבל
כהן גדול אפי' זה נכחי הווא לו ולפי' משה אנטלר ע"כ וכן דאיתו לו ולמכ'ו
ז"ל הווא סוכר דיו שאמרו בספ' ק' דמנ' טלא תהא מנהגיהו שומע' מפי
החורגנא אפילו טענותיהו טל בעלי דין בכלל ולא בעדים בלחוד טבן בת' כ"פ'
פ"א שכלכות כהדרינן ותמהני עליו דההי' דמכות טעל פי טמא דמי' ליה
אבל כבעלי דינין מנין : אבל בעדים ד' בעמיה . ישי טמא דאמ'
העירו כשינה א"כ עדותן עדות והיו ראיה מהא שאמרו כפ"ב דנכתיס מה
ליוטב טבן פסול לעדות מ' וטב תלמיד חכם ומדקאמר פסול טמע' אפי'
כדיעבד . ואינו נראה דהא אמר דתלמיד חכם טעמ' מיוטב וכטלא א"כ
דלכלהו אישי כדיעבד עדות טלא דלכתילה מנוה בעמיה דכתיב ועמדו
בתלמיד חכם בעדינן אפי' לכתלה' מיוטב כדכור תורה עדיף' א"כ דבעלמ'
אפי' כדיעבד העדות פסולה לתלמיד חכם היק' מושיב אותו והי' אין עדותו
עדות וכת' כבוד תורה עדיף' דוילא ביה מילת' לימא דלא ליסהיד כלל
וכדלא' נגלך אלף לאו ש"ס כדיעבד כשר . והאשכ"ח הביא ראיה גם כן
לדין וטעמ' שאמרו בניטין פ' מי שאמרו כדוקין אותו למשאות ולמנות
ועדותיהו חכם כיוט' אפי' וכת' אמת טעדין שומע' למ' כדיעבד כשר
וכיון טבן בעלי דינין יוסבין כשעת גמר דין כדיעבד כשר . דהא עדים כגמר
דין דמו כדאית' בגמרא . וכן נמי דיינין שקבלו עדותן כהן עומדין מה
פגטעה טעמ' כדיעבד והכי אית' כיוט' כפ' ארבע מיתות כ"ד דתקן גבי מנדק'
והדיינין עומדין על גליהו וקורעין ולא מאמין וגורסין עלה כיוט' רבי'
שמעון בן לקיש אמר בטאן לדייניס שקבלו עדותן כהן עומדין דין דין
וכיון טבן כל דהה' ה' אדיינין שגמרו דיון מדעמד טדין דין דגמר דין כעדות
דמי' . וז' בת' כיון שאנו משונין עדות גמר דין לכל דכרייה הכי אמרין גבי
דכיתהו דרכ הווא מחלוקת כשעת טמא ומתן אבל כשעת גמר דין ד'ה'
כשינה ובעלי דינין כעמיה דהא אמרין כשמוך בעובד' דרב יימר דע'
תלמיד חכם מושיבין אותו וכיון דאמרינן עדות גמר דין טהה תלמיד חכם
במי כשעת גמר דין נחבי אותו ודכיתהו דרכ הווא נמי דהיי' הי' בחבר'
וי' ד'דעובד' דכיתהו דרכ הווא לאמר מיתה דרכ הווא' הווא וכוט' טעמ' ז"ל
ולפי' לא היה יכול להושיבה טמן התורה לא היה כן עשה כדכור תורה אלף
שדרכנן . וכת' הרמב"ן ז"ל ודאי נראה טלא לתלמיד חכם טל היה
גדיך לכני אווא אלף טיקס הווא קאים להדיא מקמי וליפא משום סתמס
טעמא דכ' עדיע' והדגרת פניוקן :

הלכך לענין פסק הלכה

בעלי דינין בעמיה האלף אם רבו ב"ד להוטיב כשינה מושיבין עד שעת גמר
דין דההיא שעתא ודאי דיינין כשינה ובעלי דינין בעמיה . דין בעמיה נמי
וכיוט' כפ' זה כדור טמעה דבעלי דינין בעמיה' כשעת עדות ויגמרו נמי
מוכח הכי דלמרו לו ליניא' עמוד על גבליך עידין כד' . מיהו בעל דין תלמיד
חכם מושיבין אותו כין כשעת עדותו כגמר דין דלפיכ' ליה טעד תלמיד
חכם ומעובד' דרב יימר . עדים כשינה כשעת עדותן מיהו עד תלמיד חכם
מושיבין אותו . דיינין כשינה כשעת קבלת עדות וכשעת גמר דין . וכל הני
מני מי' לכתילה אבל דיעבד דיינין שקבלו עדות עמוד וטמאראת הדין
עמוד או טיסבו העדים כשעת עדותן או בעלי דינין כשעת די' מיהו טעמו
עשו' . והו' דין הנמ' : אבל הר"ם במ"ל כתב בהלכות כשהדין פכ"א ככר
נהנו ככל כתי' דיני טמ' מאחר הגמ'א כלל הטבו' טמוטיבין בעלי דינין
ומושיבין העדי כבי' שלק' המחלקת : כ"מ"נ' א"ו שאמרו לו העדים אין אנו
יודעין לך עדות . וז' בת' כיון שכתב אמרו אין אנו יודעין לך עדות כשהשנים
ז' א"כ ולא הווא מפני מה חייבין כפית דבני' בעלמא הווא דכיון שאמרו ככ'ר'
אין אנו יודעין לך עדות אין יוכלין לחזור ולהודות . וכי תישא הא'
במאי עסקינן בתוך כדי דבור לא משמע הכי כגמר דקדל' וטרי כסופ' ומוקמי'
לה בתוך כדי דבור דכרישא לא מיידינן כלל . י"ל דהכא טלא ככ'ר' עסקי'
ומסוס הכי כין טיכולין לחזור ולהודות . וז' מתי טלא דתנא דמתני'
דתיב טענות העדות כיגד נקט לה כשומע' מפי עמוד דהיינו טענות טאין
אנו יודעין לך עדות א"כ משביע אכי עליכום ואמרו לו אק' ולא נקט כשומע' מפי
אחרים . י"ל דאשמעינן ריבואת אפי' כשומע' מפי עמוד ובזא לבית
דין והווא פטורין ואפי' כספר חז"ן כ"ד ואפי' לרי כ' מ' מ' מ' מ' מ' מ' מ' מ'
עמוד ב"ן בפני ב"ד כין טלא כפני ב"ד הגי' מי' טגון כספר חז"ן כ"ד ולא בא
כפני ב"ד והווא אלף בא הוואה טמ' ולא אמרי' בהכי שון מספקין הווא כפני'
דכריס בעלמא הווא טהדי כפר כמקוס טאין העדות טעמ' ויהוה כמקוס
לדין הנדק' מה טאין כן כפקדון טיפיקתו בכל מקוס טהו : שברע"ה טאין אנו
יודעין לך עדות טובא הווא וז' ליטבי ליה כגון שיהתלו טהי' ככת' אלת
ואין כין גמרו טגיה למי' טל זה ויקר מדי דיבור . י"ל א"כ הכי מיהו אלת
דקושט מתין ליה דכל טאין כין גמרו טל זה להתלהו טל זה יותר מכדי דיבור
תוך כדי דיבור מקרי ורב א"כ אמרי' לאו אקשינן מקמי' א"כ דבעי למיקס ארעתא
דכיה : כ"י ויכור' דהווא משתכחת כת הכריס' א"כ למיהא דחמיר' גבי ג' ד'
לווא דפטור משום דא"כ מי יימר דמשתכפת וקפילת דלמא לא משתכחת וז'ה'
מחייבין טכ' אפי' ככס' דר' א"כ ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
כגון כס' דר' א"כ אומנין ידעין אומנין לא ידעין טק' ל' טובע בלא טבו ולא אמרי'
שכנגדו טעמו ונוטל לא כשדור דא"כ טמ' שכנגדו נוטל בלא טבו' לא טקת' ה'י
לכל חסוד . והוכרתי לכתו זה לפי טראי' לאחד מנדולי המחזירי טת' טלכל'
שכנגדו טעמו ונוטל כחשוד וזו כמדוהה טהיא טגנה וז' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
דווא ליה טמייבי כשבועה וזינו ינו' ל' טל' וז' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
דדידיה הטק' טגו דיביל למי' ל' ח' טתפי' והווינאטן כשבועה' . י"ל משום דלא
הוי טגו טעמ' א"כ דאי' א"כ לא טתפתי מכהני טעד ועכשו אינו טכאמט' . א"כ
י"ל דתורה האמ' טעד נהא אחד לענין טעמו' כשני עדים לענין מסון וכדתי'
טיס לו כאמנות לענין טעמו' כשני לענין מסון יס' לבעל הדין לטלה או להכתיס
העד אבל כל טלא הכתיס אין יכול לומר דיידי טמפי לענין טעמו' כמו טאין
יכול לו' לטמס לענין מסון . וז' אכתי' לא המניה כמאי דלמיר א"כ טמפי
דידי טמפי טמו' דייכיל למירר החוטי טאפי' העירו טמי עדים טתקי' נאטק'
לו' כן . י"ל דהכא כדאיבא דא"כ עסקינן דלא מני למירר החוטי . ויש
מי שחולק ואומ' שהגול' את חננו בעדים כד' החזירי בערי' הלכ' אין טאן
טגו . ורבי טמ' הלוי ז' הכי ע' אפי' גול' נאטק' למירר החוטי כהו' דפי'
האשה טנתאחמלה דלמיר ומודה רבי יהושע באו' לחזרו טדהו טל איך היתה
וכ' והנין בה טוב וליתיי הכי ומקסי' ז' לתיי' ל' המשע' ל' למירר החוטי . לוי
טק' ופרעתיו לך הווא נאטק' ומתגר' מ' דבני טעמ' ספי' ואסי' עדים
טלה מנהו והווא או' פרעתך אינו נאטק' והא קימי' ל' המלוה אלת חננו בעדים
אין כד' לפטעו בעדים ואסי' ד' גול' כד' החזירי בעדים לתיי' מודה רבי
יהושע באו' לחזרו טמה גול' החזירי לך טהפה טאמר הווא טהה טהויר ואסי'
יש עדים טגול והווא או' החוטי לך אינו נאטק' מילל מקסי' חכם הכי טמ'
דאפי' גול' האו' החוטי נאטק' וכן דעת הרמב"ן ד' והרמב"ן ז"ל . הלכך הא' דל'
אבל דין' כדאיב' ג' הווא

ולענין פסק הלכה כמחלוקתן טלכאמיס ורבי יהודה ראיה לכל
הפ סקי' שפסקון כפני יהודה טמא רבו ב"ד להוטיב
את טניה מושיבין . ותמהני למ' לי דהא רבי יהודה יחיד הווא לגבי רביס .
ואי משום דת' ק' מוקי קרא דועמדו טני האמיס לבעלי דינין וכוכלוהמתני'
חזין איפכא דמסקינן דבעדים הכתוב מדבר טבל מקוס בעלי דינין לא נפקי'
טכלל' מדת' אמר ליה הכי וכן פ'ט' ז"ל . וז' דעמוד' דרבייתו דרב
הווא טק' ל' לפטש כר' יהודה איתא דקאמרי' ליה למטעה אפכתי' כר' אוח'
טמי עילוי כלומר ואוקוס טכ' ה' ואוטינה ואטב כל זמן טימשכו טענותיהו טל
בעלי דרב' והקשו כשעת גמר דין טמי איכ' למיט' דהת' ד' דיינין כשיבי' ובעלי
דינין בעמיה' טמעה דלא קשיא ליה לא טל כשעת גמר דין הכי עבד ומסרינן
דהיא שעתא וטמיה הווא וטמי יתיב בטאן דטמי עיקתא דמסנא . והיינו
ליט' דגמר' ארעתא איש פלוני אהה וכו' איש פלוני אהה טייכ כלומר כיון טאין לו
לומר לא דכניס טועמין כההיא פורתא טמי יתיב בטאן דטמי עיקתא אבל טעד
אזתה

וכן נמי דיינין שקבלו עדותן כהן עומדין מה
פגטעה טעמ' כדיעבד והכי אית' כיוט' כפ' ארבע מיתות כ"ד דתקן גבי מנדק'
והדיינין עומדין על גליהו וקורעין ולא מאמין וגורסין עלה כיוט' רבי'
שמעון בן לקיש אמר בטאן לדייניס שקבלו עדותן כהן עומדין דין דין
וכיון טבן כל דהה' ה' אדיינין שגמרו דיון מדעמד טדין דין דגמר דין כעדות
דמי' . וז' בת' כיון שאנו משונין עדות גמר דין לכל דכרייה הכי אמרין גבי
דכיתהו דרכ הווא מחלוקת כשעת טמא ומתן אבל כשעת גמר דין ד'ה'
כשינה ובעלי דינין כעמיה דהא אמרין כשמוך בעובד' דרב יימר דע'
תלמיד חכם מושיבין אותו וכיון דאמרינן עדות גמר דין טהה תלמיד חכם
במי כשעת גמר דין נחבי אותו ודכיתהו דרכ הווא נמי דהיי' הי' בחבר'
וי' ד'דעובד' דכיתהו דרכ הווא לאמר מיתה דרכ הווא' הווא וכוט' טעמ' ז"ל
ולפי' לא היה יכול להושיבה טמן התורה לא היה כן עשה כדכור תורה אלף
שדרכנן . וכת' הרמב"ן ז"ל ודאי נראה טלא לתלמיד חכם טל היה
גדיך לכני אווא אלף טיקס הווא קאים להדיא מקמי וליפא משום סתמס
טעמא דכ' עדיע' והדגרת פניוקן :

עב

ותמהני למי לי דהא רבי יהודה יחיד הווא לגבי רביס .
ואי משום דת' ק' מוקי קרא דועמדו טני האמיס לבעלי דינין וכוכלוהמתני'
חזין איפכא דמסקינן דבעדים הכתוב מדבר טבל מקוס בעלי דינין לא נפקי'
טכלל' מדת' אמר ליה הכי וכן פ'ט' ז"ל . וז' דעמוד' דרבייתו דרב
הווא טק' ל' לפטש כר' יהודה איתא דקאמרי' ליה למטעה אפכתי' כר' אוח'
טמי עילוי כלומר ואוקוס טכ' ה' ואוטינה ואטב כל זמן טימשכו טענותיהו טל
בעלי דרב' והקשו כשעת גמר דין טמי איכ' למיט' דהת' ד' דיינין כשיבי' ובעלי
דינין בעמיה' טמעה דלא קשיא ליה לא טל כשעת גמר דין הכי עבד ומסרינן
דהיא שעתא וטמיה הווא וטמי יתיב בטאן דטמי עיקתא דמסנא . והיינו
ליט' דגמר' ארעתא איש פלוני אהה וכו' איש פלוני אהה טייכ כלומר כיון טאין לו
לומר לא דכניס טועמין כההיא פורתא טמי יתיב בטאן דטמי עיקתא אבל טעד
אזתה

ותמהני למי לי דהא רבי יהודה יחיד הווא לגבי רביס .
ואי משום דת' ק' מוקי קרא דועמדו טני האמיס לבעלי דינין וכוכלוהמתני'
חזין איפכא דמסקינן דבעדים הכתוב מדבר טבל מקוס בעלי דינין לא נפקי'
טכלל' מדת' אמר ליה הכי וכן פ'ט' ז"ל . וז' דעמוד' דרבייתו דרב
הווא טק' ל' לפטש כר' יהודה איתא דקאמרי' ליה למטעה אפכתי' כר' אוח'
טמי עילוי כלומר ואוקוס טכ' ה' ואוטינה ואטב כל זמן טימשכו טענותיהו טל
בעלי דרב' והקשו כשעת גמר דין טמי איכ' למיט' דהת' ד' דיינין כשיבי' ובעלי
דינין בעמיה' טמעה דלא קשיא ליה לא טל כשעת גמר דין הכי עבד ומסרינן
דהיא שעתא וטמיה הווא וטמי יתיב בטאן דטמי עיקתא דמסנא . והיינו
ליט' דגמר' ארעתא איש פלוני אהה וכו' איש פלוני אהה טייכ כלומר כיון טאין לו
לומר לא דכניס טועמין כההיא פורתא טמי יתיב בטאן דטמי עיקתא אבל טעד
אזתה

חידושי הר"ן על

מסכת שבועות פ"ג ו'

ג"ש פ' הדין משביעין אותו בשבועה האמורה בתורה דהיינו בשם המיוחד וקאשינן במאן כדבי מריא כדאיידי אלמא לרנן לאו בשם היה . אלמא עיקר הדבר כפי' ל' השבע והשביעה הכהן את האשה . כפקח להו מתדיניה אלה

הילכך לגנין פסק הלכה נראה שאין שום חלוק בין שבועת העדות לשאר מיני שבועות דהא לא גמרי' ג"ש ואפילו הכי בעינן שם או כנוי בדתנן בכתביהו הילכך משמע דבין כנוייהו בין בפקדון בין כנוייהו שוה הדיון כן דלא מיידי אלמא בשם או כנוייהו הכך בשאר שבועות כמו הדיון כן וטעמא דמילת' נכלהו דעקר שבועה כי כתיבא בשם כתיבא בדכתיב לא תשבעו בשמי אי כמי לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא אלמא דרננן שבכי דהוא הדיון נמי לכינוי כדכתיב ותפלת את שם אלהיך אבל בלא שם ובלא כנוי אין לנו אלמא למלקות ולא לקרבן אבל מ"מ לענין חסור ולמדנו שאינו כדקד' לא שם ולא כנוי והדאי מדאמרינן ארור בו שבועה ומסקי' לה מרבתיב ויחול שאלו את העם ארור אף על פי שלא א"ש לא שם ולא כנוי ואי בארור אמרי' הכי מפי שווא לשון שבועה כ"ש שבועה עממה כ"ל למי דבני הר"ם מא"ל שפסק ככ"ס מהלכות שבועה' דככל שבועות כן בעינן שם או כנוי למלקות ובעינן שם ולא כנוי לא בעינן שם בין שבועה בין באיש' והכי נמי מוכח לקטן דלאסור לא בעינן שם שבועה' לאו לאו שבועה ואי כתיבא שם למה לי לאו אלא ה' ארורין כע"ז אלאהי ושראל לא מליציא אף על פי שלא הוכיח שבועה אלמא כהא באומר לא אובל וט"מ כל איסור לא בעינן לא שם ולא כנוי אבל והרא"ר ו"ל סוכר דבעדות בעינן שם משום דילפי' אלה אלה מסוטה ונפקדון נמי משום דגמרי' תחש' תחש' מעדו אבל שבועת ביטוי לקרבן לא בעינן שם ולא כנוי אי כמי לכל יחול אבל למעבר לקבין מלק' נמי שם כדכתי' לא תשבעו בשמי לסקר . אלו דבניו . והן תמה דת' שלא לה לרבי חנינא כדאיידי דאית ליה לרננן לית להו . והגמ"ר ארורין ה"ל ל' שבועה' דלרננן כיון דלית להו ג"ש דאלה אלה לא בעו שבועת כנוי ולא בשאר שבועות לא שם ולא כנוי בין לאיסור בין לקרבן בין למלקות ומתניתין תרי גווני שבועות קתני משביע אני עליכם בשבועה מנהו איני עליכם שבועה אפילו בלא הכרת השם מיידין וכן הדיון בכל השנוע' ודברי הר"ם פשו"ל

א"ע' ודודו אינו אלא טעמת פת דינקא : נבמ' גרסת הספרים אמ' לכו רכא נר אחי וכו' ומאי חומרי' וי"פ א"ל דקד' נבנן היינו חומ' דככל גונא דאיכ' בעדות קרבן איבא בפקדון

קרבן ומוסק עליו דבר אחרו ביה לקי וה"ק חסור טעמה שבועת הפקדון שחייבין על זדונה אף שכוח ה"ה דתרתיה עבדינן ביה א"ל ר' שמעון מתי חומר' אי בדאתרו ביה הכ' חרא עבדינן והכ' חרא עבדי' בפקדון מלקות ולא קרבן ובעדות קרבן ולא מלקות ואי כדלא אחרו ביה אי דרנה שבועת הפקדון קלה דנפקדון מויד ולא אחרו ביה לא קרבן ולא מלקות ואלו בעדות מיידי קרבן . וט"מ ו"ל גורם גימ' אמת ומפוסמת כפיסוי' : דילמ' כדלא אחרו ביה . וא"ת אחתי תפסוט דבדאתרו ביה לבי אלמא קרבן דכתיב' חומרי' דאית בשבועת הפקדון שטבועת העדות קא חשיבאם חית' דבדאתרו ביה איבא קרבן ומלק' למשכ' . וי"ל דכיון דבני עדות לא אפטר בהתראה לאו חומרה חשיב לה בפקדון מבעד' רבעדות ה"ו עשאו' דלא לקי משום דלאו בר התראה הוא . הפקדון כתב גמ"ר ל' לא דיעבא היבא קאי . ובייביא' היא כפסרי כבר גמ' והכי תיבא התם וכי ימות מת עליו כפתע פתאם בפתע זה אונס פתאם להביא את השגגה ומיין שחייב את המויד אמת קל וחומר ומה שבועת הפקדון שלא חייב את השגגה חייב את המויד כאל' שנתחייב את השגגה אינו דין שנתחייב את המויד לא אם אמת שבועות הפקדון שאינו לוקה תאמר כאל' לוקה הוא"ל ולוקה לא ביא קרבן ת"ל וכפר עלי' מה שכתבנו על הכנס כך היא גרסת ר"ל א"ל כי אמתים שגומים' שם שבועת העדות . וא"ת סבן הכי מיידין לה כגמ' שבועת הפקדון . י"ל ל' דרננן דנבמ' דיע' דודאי הוא הדין לפקדון שאינו לוקה וכי נקט התם עדות מדא' שנייה נקט דאי' ד' שבועת הפקדון לוקה ליגמר התם כפסרי חיוב מויד דנבמ' שבועות הפקדון כדנמיר לה שבועת העדות ולא היה מני למייר ליה לא אם אמת שבועת הפקדון שאינו לוקה אם אותה דפקדון לוקה אלמא דדאי' בפקדון כמי לא לקי וכיון דפקדון יגדות שוין הם בההוא' בלא דהתם מיידין נבנן דבג' ההי' מתני' באומתיהו בפקדון כהדאי' וא"ת למאי דקמ' דפיקר' דשבועה' דפקדון אינו לוקה מאי קא' פסק ליה לא אם אמת אדניבא כל סבן דאליס קל ומוט' דבשאר שבועת הפקדון דקיל' בשגגה דלית ביה קרבן וקל' כמדי' שאינו לוקה ואפילו הכי מביא קרבן כל סבן כויד דחמי' (בשגגה דלית ביה קרבן) וקל' כמדי' שאינו לוקה ואפילו הכי מביא קרבן כל סבן מויד דחמי' דמחמ' בשגגה דמביא קרבן וחומר' כמדי' דלקי' שהדין כותן שביא קרבן על המויד ו"ל הא שילת' ל' לאו בתורת הפקדון שאינו לוקה בלו' וכיון שאינו לוקה ראוי הוא שביא קרבן אבל כאל' לוקה הכי נעבד' בה דתי' קרבן ומלק' וכי תישא' כיון דמהאי' טעמא אית' ליה היבא דלא אחרו ביה דליבא מלקות למיידי קרבן . דבדאתרו ביה איבא מלקות ולא קרבן לא אחרו ביה חיוב מלקות הוא דאיבא עליה אלמא טעמא מחומר' התראה הילכך לא מיידי קרבן וה"פ דבתיבתא למאי דסלקא דעתין מעקר' אבל למסקנא ה"פ לא אם אמת שבועת הפקדון כלומר' דין הוא שביא קרבן על המויד בין אחרו ביה בין לא אחרו ביה שהי' הוא חסור שאינו כפטר מעונש' של שבועה' במלקות תאמר כויד טמא דקיל' שאפילו אם תחייבו קרבן מכל מקום כפטר במלקות תאמר כויד טמא דקיל' איית' למתק' עליה כזכות בטעמה הילכך על כרחי' ק"ל בין שביא קרבן על המויד בין שלא יביא ואין למשיין קל מחסור' להחמיר עליו כלל :

מכלל דכי לא אחרו ביה ואיבא עדים מיידי כפירות דכונס בעלמא הוא

הקשה הוב' אב כ"ד לרבי יוסף אבן פלאש ו"ל . מנא ליה לרביא הא דילגמ' כי קא מבעיא ליה לרבי כההא הא שבועת הפקדון והתרו ביה מהו דלביא עדים בפקדון קא מבעיא ליה שאינה כפירת דברים . וכי תישא' אי לביא עדים בפקדון הכי אחרו ביה . טעמא להכנון שהיו קרובים למפקיד ולא מהימני למימר האי פקדון דפלוני . הוא הילכך כי כפרי' לא הויה כפירת דברים . ומכל מקום יבולין להתנות בכפרי' שהם וחוקים אלו דא"ע' דלא מהימני לנבי מפקיד' שהימני' לחיוב' מלקות לכפרי' דכתיב גופי פלגין דבונא כדאיתא ב' ש' נחלין . וש' מתרביס דכי אמרי' בתרי גופי פלג' דבונא הכי מיל' לנבי בעמון הוא דאמרי' כפ' דסכדתינן פלוני דבעו לרבונו הוא ואחר מנטרפין לרבונו דכיון דבעל דבר הוא לא מהימנין ליה לנבי אחרו פלוני ולא מהימנין ליה לנבי עמון . וכן כמי' כי אחר פלוני בא כל אשתו הוא ואחר מנטרפין לרבונו טעום דלשנתו כגורו וכן בעל דבר עמון לא שייך למימר ביה עדות שטלה מקנתה בטלה כולה שהיא לנבי עמון אינו תווית עד עליו כלל אבל אלו שם קרובים למפקיד אף לכפרי' עדים מקרו אלמא דפסולין משום קרוב' ובין דפסולין למפקיד אף לכפרי' פסולין בעדות שטלה מקנתה בטלה כלה . עוד תרבו דליין הכי נמי דהוה שני לתרביס לרביא דרבי כהנא דלביא עדים בפקדון מיידי וכלאמרי' לא דלא ניהא להו למימר הכי טעום דקושטא דמילתא הוא דלפילו בכשין כמי חייב דהכי הוא כפסקא דשומעין הכופר במשון' פלג' דבונא הכי מיל' היבא דבאה שאין אנו כביינין לכל זה דכשאלנו אמרי' פלג' דבונא הכי מיל' היבא דבההוא' פלגא דמהמני' בעדותן כלל כנון פלוני דבעו דמהימנין להו דפלו' רכשו וכן כבא על אשתו דמהימנין להו דבא על אשת איש' אבל כאל' אם באמין אותה למימו מלקות לכפרי' על פיהם נבעינן בעדותן דלילמא מטעם הכי שתרו ביה כד' שוידה בקד' למפקיד שדי' דתבע מוידה כד' שלא ליקה וכו'

ד"ג בעקר כסאי ומיין לעשות אלה שאין עמה שבועה ושבעה שאין עמה אלה כלה שיש בה שבועה ת' ושבעה קול אלה ושבעה קול :

לאו לאו שבועה והן הן שבועה . דוק' שנתנו ללאו והן שאמר הלכה וכן כת' הרא"ש ד'ל' בשגות הדשרא' דתנן הכי ואחא רבי יצחק ותני הכי ש"ה דוק' תנן . וא"ת א"כ קשי' דרננן אדרננן דאלו הכ' שטיי אלמ' לית להו מכלל לאו אהה שומע' הן רבי תיבא' כן נגליאל הוא כדתנן כפ' האומר דקדושין רבי תיבא' כן נגליאל או' כדק' היה הדבר לאומריו אבל רננן כהא ר' יוסי כ"כ והודה או' רבי שמעון דאיידי בני פלוגתיה דרבי מאיר' ד' ד' רשוי' ו"ל לעולם איפוק וכו' ודקא קשיא לך סוטה ועדים איסורא דאית ביה מחמא' שאני ופרס' . ו"ל דכלא איפוק לא מתיריה משום שתיי' יין לרננן . וכן מנהג' כמקנת ספרים מלשון שר הודאי' גאון ו"ל אבל יש בשפחות שכתוב בהן לעולם לא יפוק וכי לית ליה בשמואל' באיסורא אית ליה ודקא קשיא לך סוטה איסור' דאית ביה מחמא' שאני פי' אבל עדים כיון דידיהו איסור איבא ולא מחמא' איסורא מקי' וא"ת אם כן קשי' שתיי' יין לרננן . תי' הרשב"א ו"ל דעמ' דרננן דפטי' לאו משום דלית להו מכלל לאו אהה שומע' הן דודאי' אית להו לא משום קול' אה' אבל לא משמע' דרכה ושבעת מתופה קללה וכו' התרו מתרבה לה היא קושי' דאקשי' לעיל' בסמוך דרננן אדרננן :

באיסורא אית ליה וכו' והא אמרינן כדנדרים גבי לא חלין לא אובל לך

דדבי מאיר' לית ליה מכלל לאו אהה שומע' הן והא התם אסור' הוא . י"ל ה"ל גמי איסור' דאית ביה מחמ' הוא דהא אסר חפנה עליה . וכן נמי נגטיין וקדושין אית בהו שמואל' דהיינו בתרובתא' ומ"ה איתין שמואל' בגיטא דשביס' מוע' אם מתי' אם לא מתי' :

ולענין פסק הלכה הר' אלפ' ו"ל כת' בתשובה דבי בעי' תנאי' ככול' ה"מ כגיטין וקדושין ואל' דביי' שמונות לא בעינן . והקשו עליו אדרבה עיקר תנאי' בני גר וכו' ראובן דמיה' יליך רבי מאיר' בשמואל' הוא . ובשעתין נמי אמרי' דר' מאיר' באיסורא מודה ובשמואל' הוא דלית ליה . ואינה קושיא מה' ו"ל כך הוא אומר דאין לא קיש' כדכי' מאיר' לכך התקין תנאי' כפול' לרובא דמילת' וכמו שחש' הרב ג"ס כן דאיתין עניי' מיומא דבן ועלמ' לאפוקי' מדל' יומי' דאסור' מונו' של שטר' מוכיח עליו אף על גב דאיהו כד' יומי' סניד' ליה שהרי פסק כמותו כפ' י' נחלין' אלמא שחש' ותקן לשון דלית ליה כדכי' יוסי . וכן דעת' ר"ט כפ' י' נחלין' :

פרק שבועת הפקדון ומהו חייב על זדונה אשם בכסף שקלים . ככתיב' כפ' דס' שחיתא ילפי' טבל' האשמות והם בכסף שקלים מאשם' מעילות דכת' ביה בערברך בכסף שקלים בשקל' הקדש לאשם ואף אשם תלוי' יליך לה שהוה בכסף' שקלים אב"ב

ועמו שהם נוגעין בעדותן בשבילם לייבומוון כך הם נוגעין בעדותן בשביל
 לחייבו מלקו דלקיטת לבוסיה דלשכיה לגלימיה הוא :
 וכח'ש בהפרט לטובה לאחד מן אחיין או לאחד מן השותפין . מוקמינן
 לה בגון דאמרי ליה מתרובין ופת כו' אבל בירוש' יש ענין אחר
 דגרסי' בהאי פרקא וכחש בעמיתו לכשיבא רבי בשבוע פוט למכחש לאחד מן
 השותפין פוט למכחש בעדים ובמט' אחר ר' יוסי הדא אמה שנים שלוו מא'
 אף עב גב דלא בתני אחראין ועבדאין או לזה אפי' הכי אחראין ועבדאין זה
 לזה . וכתבו הדב אלפס בהלכות . וה' פ' וכחש בעמיתו לכש בא רביי בשבועה
 בלומר טיבא וכפטר מהודאיתו אלוהא שבועה שאלי הודה היה חייב לשלם
 ובשבועה זו כפטר ממנו פוט למכחש באחד מן השותפין בלומר בגון שבא לו
 אחד מן השותפין בלומר בגון שבא לו אחד ממנו שהפקידו שיה' אצלו ותבעו
 והוא כבר בו ומשבע פטור ממנו שלא היה חייב ולא רשאי ליתן לאחד מהם חני
 הממון עד טיבא חבדו ויתן לשניהם . אחר רבי יוסי הדא אמה שנים שלוו מן
 האחד אף על פי שאינן בותין אחראין ועבדאין זה לזה לא בותין איני פלוגי
 ופלוגי ליתני פלוגי ומה אפי' הכי אחראין ועבדאין זה לזה ותיביבא אחד
 לשלם הכל דכי השי' דאמרינן בשנים שהפקידו אצל אחד שאין אהן יכול לוי'
 לכתקי' לי נתחייבת במחצית הממון שיה יכול לו לשניבים נתחייבת מהכל אף
 שנים שלוו מן האחד אף אחד מהן יכול לו' לא נתחייבת אלא במחצית הממון
 אלא המקדימין או המלוה יכול לומר לשניהם הפקדתי או קלווית הי'לכך כל
 אחד חייב מהכל : דהילכך לענין פסק הלכה קימא לן בכי יוסי
 דאף עב גב דלא בתנין אחראין ועבדאין זה לזה

והר"מ כו' לכל מקום מוקפץ מה אי הוי דינא דלקוחות כדנודא דיתמי
 דכנוזמיה לא ניתוס לפרעון . ומיהו השתא דתקון רבנן דמלוה על פה איס
 גובה מן הלקוחות ואפילו הכי דידעינן דאזופיה ולא פיעיה משום דלית ליה
 קלא כדאיתא בס' ק' דקדושין אפי' הכי כדמסדדי שהדי דאזופיה ולא פיעיה
 כופר בממון שיש עליו עדים הוי וקייב וכל' תי' קמית' כמי אפילו כמי האי
 גובה כמי חייב ומשכיע עדים כמי האי גובה חייב ומודה מקנת כמי שיש עליו
 עדים כי האי גובה חייב משום דכתב תקנתא אפילו כמי האי גובה אין בלא
 משכוד קרקעות וכן דכאין הדברים אף על פי שהרשב"א ז"ל מספקת בה
 וכא אפילו רבי אליעזר מודה דנחשנא אחר מכל ולא הכל ואפי' הכי
 דמודה לענין שבועה אמאי אינו מודה לגולה גופא מאפי טעמא גופיה וי"ל
 דאי הכי רבנאי ומיעוטא דר"ש הכא וכלל התורה בלה מאפי אהי' לן כיון
 דמעטינן כמי קרקעות בכלל ופרט הוא משום הכי לא מוקמי רבי אליעזר
 מיעוטא דמכל אלא למפטר מקרבן אצל לגולה ענמה אתרבו להו קרקעות
 משום דרשא דרבנאי ומיעוסי . ורש"י ז"ל כתב כחא אפילו רבי אליעזר מודה
 דאף עב גב דאתרבו להו לענין השבוע לא אתרבו להו לענין חומש ואם רבי
 האדר קרא ונקט לענין חומש ואם כתיבא חומש . ומשע דאיהו גרים מכל
 אשר יעשה האדם מוק ובינה דאי לזו הכי רבניא גופיה מהתם אתי להשב' :
 ער שיאמר שבועה באמונה . פרש"י ז"ל שיאמר לא לך ולא לך
 דגמסין התם כפקי' אמר רבי יודין דכרי רבי אליעזר והוא שזכיר שבועה
 תהלי וסוף :

ש"ב

דך לה ע"ב

כל ל' של רבי יאיר זהו פרטו של רבי יהודה ור' מאי טעמיה דרבי
 יהודה דאמר דאין פרטיה וכלאו ואזו כללא אפיכא הוה ליה
 למימר וכדאמר' ר' מאיר דכל התורה בלה אמרי' דאין מוסף על ענין ראשון .
 ותנין דהמ"ן ז"ל הכא סינינו טעמא כמי ששם דאין מוסף על ענין ראשון .
 שהיה שבועה שהכריח בתהלה שהיה מוסף שבועה לכל אחד ואחד הלכך
 בואו פרטיה אצל בלא ואזו כללא למימר פרטיה שהיה לא הזכיר שבועה אלא
 אין בהם שבועה כלל הי'לכך לא שנינו למימר דפרטיה הוי אצל רבי מאיר
 דסביבא ליה דאין כללא דמוסף על ענין ראשון לכלל הראשונים בכלל שבוע'
 ראשונה וכלא ואזו פרטיה דקיימא שבועה אצל חדא ומדא שמואל דייק מביה כדמסד
 ואזיל אלא כדכתיב רבי מאיר זה כללו של כל רבי יהודה שאל' רבי יהודה דבמאי
 לא ק' אפילו רבי יהודה מודה דכתיב הוי ומה' לא אדכריה ר' יהודה דבמאי
 דמורה ליה רבי מאיר שתיק ליה י"ל דסביבא ליה לשמואל הכי אלא רבי דרבי
 מאיר הניבו סבא דיוקא דביתא אלא אליבא דרבי יהודה סביבא ליה הכי
 כדסביבא ליה כמי לרבי יוחנן אלא רבי דבי יהודה :

ד"ג תנן לא לך לא לך ולא לך וכו' קדוה ומשום דנזול ובהדיא ומ' א'
 מקמי' לשמואל דמתני' משום דכין בואו כין בלא ואזו הוי פ'טא
 דהא קתני קמי' בלא ואזו ולכתבנא בואו ואמר כנולוהו חייב על כל אהת ואחת
 בשלמא לרבי יוחנן כותב מתני' רבי מאיר הוי דאמר דכלאוהו פ'טא הוו אלא
 לשמואל קמי' דר' רבי מאיר בואו כללא וכלא ואזו פ'טא ואזו רבי יהודה בואו
 פרטו וכלא ואזו כללא ובמתני' דככלאוהו פרט ניכח ומהתן הא מבי ר' היא
 דסביבא ליה הכי . אפי' חטא בכלל חטים פי' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה'
 שאפי' טענו דתירו חטט ושעושים וכוסמין ואמר לו שבועה שאין לך בידי
 חטה ושעורה ובוסתיה חייב על כל אהת ואחת שלא תאמר כי אמרין חייב על
 כל אהת ואחת דוקא היכא דאמר שאין לך בידי חטים ושעורים וכוסמין שהיה
 לון לומר שבועה שאין לך בידי ובין שכתב לחייב על כל אהת ואחת פ'טא
 בלא כלא שאין לך בידי חטה ושעורה ובוסתיה דלימא לך פ'טא לומר שאפילו
 חטה אהת אין לו שאולא אומר שבועה שאין לך בידי הוי משמע אין לך בידי
 אכל ש הא אפשר שתהא בידו חטה לכך פי' שאפילו חטה אהת אין בידי אכל
 לן שכתבוהו לנכות בשבועות קמ"ל שאין הדבר כן אלא חייב על כל אהת
 ואחת לבי שהאומר אין לך בידי חטים אפי' חטה אהת משמע לבי לא היה לן
 לומר לא שבועה שאין לך בידי לא ודאי כיון שפרטנו לו בנות שבועות בתירוון :

דך ע"ב

קמ"ב הוה תובע ולא בשת ופנס הקשה הרמ"ן ז"ל מכל מקום הא כבר ליה
 בשת ופנס שהני אומר לא אהתני ואע"ג דאיד' לא תבע מיניה לא קנס
 בפסקין אפי' ג' דלא טעין ליה משעייב כדאמרי' לעיל כפ' שבועות העדות משום
 דכתבי וכחש בעמיתו כל דהו' ר' דאפי' ג' דלא כפי מעבמו חייב אפי' טענו
 הלא קנס והוא אומר לא אהתני כדי לכתוב העדות פ'טא הוה נכצע שאלו טענו בשת
 ופנס שאל היה ענין דכי טעין ליה ובכר אמאי דטעין ליה בכפ' :

פרק שבועת הריונין

בחנני' שבוע' הריונין פרש"י ז"ל שבועה שהדיימין משבעין אותה על ידי
 כפירה והודהה לשלמדנוה מאשר יאמר כי היא זה וזה וכו' עלה וקרב
 בעל הבית אל האלהים להגיד שבוע' ע"כ . פי' לפיכך שאל' פ' שבועות
 הפקדון בטעון נכנסו או נכנסו וכן שבוע' עד אחד שבוע' הריונין כמו היא הפ'
 הכי קתני שבוע' הריונין כל מודה מקנת בריך שתהא טענה שתי כשכפ'
 והודהה טה פ'טוה ולא כל שבועות הדי' ירון קתני . אי כמי יש לומר דשכפ'
 הפקדון לאו בכלל שבועות הריונין הוי דמס' אחר ש' להו שבוע' הפקדון מקראי
 ושבועות עד אחד כמי כיון ללא כתיב בהדיא ליתא בכלל שבועות הריונין :

ע"ב

משום דהוה ליה שבועה קרקעית' ואפי' הוי י'ותן הוא דאפי' טענו דאזופיית'
 ומלוה על פה גובה מן הריונין ומן הלקוחות דכר תור כדאית' בס' נט פטוט וכיון
 שכן עדים כמי טענוהו קרקעית' נכחה וכן כמי קשיא הא דרבי חייא קמית' דכניש
 בבא מניש' דאמר מנה לבידך אין לך בידי כלום והעדים מעידין אותו שיש
 בו חשמי' דרבי משום טענה מקנת שלא תהא הודית פ'טא גזולה מהעדא' עדים
 ואמאי לא הנהו חמשים דמסדדי שהדי שבעיב קרקעות הוא דקיי' לן
 שבעודא דאזופיית' ואין כשבעין על הקרקע' וי"ל דכי אמרינן גובה מן הלקוחות'
 פ'טא בגון דאמרי' אין סדדי דלא ובגון שלא וזו מתוך ידו אכל היכא דלא
 מסדדין אלא שאלוהו אינו גובה מן הלקוחות דטענין להו דלמ' פרט ואפילו
 בשחייב מודה מישינן לייבויף החל וכן כמי בהדיא דרבי . תי' קמית' אכל כמי
 האי גונא טענין דלא קמי' עדים אלא שאלוהו וכבי האי גונא אינו גובה
 מן הלקוחות וכדכתבנא הי'לכך לא הוה ליה שבועה קרקעות אכל היכא
 דאסדדי שהדי דאזופיה ולא פיעיה אי כמי בגו זמניה דלא חיישינן לפרעון
 כדאיתא בריש בבא בתרא גבי יתמי כבי האי גונא הוה ליה שבועה קרקעות
 ופטור ומשכיע עד ס בענין זה פטורין הוה ליה הכי שבעיב קרקע'
 דקיי' לן כ' דכטור וכן בדכרי תי' קמיתא כמי האי גונא אינו כשבע
 והר"מ

ע"ב

חידושי הרן על

מסכת שבועות פ

גד

דעני למתני נמי' שתי בסק' ופרטו' יש לי בידך אין לך כדאי אלא פיוטה חייב ולשמוע' דעפנו חטים ושעורים והודה לו בחדר סתן חייב כשמואל בקט נמי' כיש' שתי בסק' והודה בפוט' . עוד כת' דאמי' לרב נמי כי אמרי' דטוה קאמ' ה' מ' דוק' בטוהן כך וכך' בידך בהלוואה משום דאין מלוה יכול לתובע מטבע טובע ממש אלא לזה פורע לו שווי הלכך איכא למימר דתובע אינו תובע מן הסתם דוק' אלא שזה חבל כנותן לעולם כדוק' הוא או' והראיה מדתנן בפ' קדושין תנו מנה לכלוני ומת יתנו לאחר מיתה ואקמי' רב ושמואל בר מרתא המשיה דרב בבבובין ומוחזין וכשיכבי מדע ובאידך דרב דאמר טביב מרע שאמר תנו לפלוני מנכסי' נתנין מנה זה ונתנין מנה פתם אין נתנין חיישן שט' מנה קבור קאמר . ואם אית' משה מנה קאמ' מתי קאמר דחייש' למנה קבור הא איהו לא ייחד לו דרב מיוחד בכבשו לא שזה קאמר ובין יש לו קבור בין אין לו הרי נזה ליתן לו מנה מנה ואפילו לא קאמ' מנכסי' יתנו לו שזה מנה אלא דדאי אפילו לרב לפלוני חזיון אי' אית' ליה שטע דאמרנו . הלכך שביב מדע שאמר תנו מנה לפלוני חזיון אי' אית' ליה בעין יחבי' ליה ולא יחבי' וכל מידי דחייש' דלמא מנה קבור קאמ' ואע" דלפסקין הלכת' התם כפ' קדושין דלמנה קבור לא חייש' התם כדאמ' מנה שזינו קבור דאע" דלא אמר זה לא חייש' למנה אחר קבור והיני' ליה הא מנה מעולה הא ליכא אחר בעין לא יחבי' ליה מידי דמנה דוקא קאמר . ומיהו אי אמר מנכסי' נתנין או מדבר פלו' כההיא עובד' דפ' התקבל דנגיב' דאמר הכורא דעב מזהויה לר' איבא מחזירא פניא :

ובדאית' התם וזו' הו' אמרי' דלא דמוון טענו' חט' וטעוין והודה לו בחדר סתן חייב . וזוין הסוגי' המתחלפות בגמרא : טענו חטים וקדים והודה לו בשעורים חט' כמטערי' חייב כלו' דהוה ליה כאלו טענו כבר שעורים ואם מתכוין פטור . והוא שמוע' דעני' שיהא תביעה קודמת להודאת מקבת אכל כל שהולדת מקבת קודמת אע"פ שחבטו אחר כך פטור וכן דייק לה הב' הר' יהוסף הלוי ז"ל : בפקדון פסול לעדות . מוקמי' לה בפ' קדושין מביא בגון דאיתו סהדי דההיא שעתא הוה בדיה דכבה' ג' ליכא למימר אשמוטי' הוא דאשמוטי' וזו' א"כ בפקדון ככה' ג' לא לייבי עליה הסת' דהא ליכא למימר אשמוטי' קא' משתמיט' . א"ל כיון דכרוב התביעות א"ל אשמוטי' קא' משתמיט' לא פליג רבנן : רב חביבא מתני' לה אסיפ' הובא דאיבא דנרדא דממוכא אכל לייב דנרדא דממוכא פטור דכיון דמדינא בכל ענין פטור ובגמרא מסתפק ליה א' רב נחמן היכי אתקין נקטי' לקולא ועוד דלישנא בתר' הוא אכל הר' אלפ' ז"ל פסק כמאן דמתני' לה ארישא דאע"ג דליכא דנרדא דממוכא חייב . והראיה מדאמר בפ' קדושין מביא ההוא רביא דמשקדי ליה כל יומא ככהדי' וימא חד אפקידו ליה בלא סהדי א"ל לא הו' דכני' מעולם אחרו סהדי ואחרו דאלכ' תני' מיהו וקאמ' ול' אייביה מדריב' נחמן דיתן מנה ליה בידך אין לך בידי פטור ואמר רב נחמן ומשביעין אותו טבועת הסת' והא התם ליכא דנרדא דממוכא דהא אמר לא הו' דכני' מעולם ואם ה' אקמי' לייבי' מדרי' נחמן אלא הלכת' כמאן דמתני' לה אריש' . וכן פסק ר"ח ז"ל . אכל ר"ת' דההיא דאיהו וואמר דהת' כיון דכל יומא הו' טפקדי גביה ועוד דאית' סהדי דאלכ' לא גרע מדנרדא דממוכא דהב' . ואע"ג דא"ל הכי דכני' הגאונים ז"ל גרדאין עקר דהא מ"ם בגמרא מיייתי' התם . לישנא דרב נחמן דהא קמי' נקטי' דמתני' מנה ליה בידך אין לך בידי כלום . ואע"פ גמ' כוונ' לדחות ולומר דהת' לא נחית הגמרא לאכרועי' ביה תני' לישנא א"ל דקמי' רישא דמתקנתין וזה' למיפא ופילוהי הכי כיון דלישנא קאמ' לישנא דנמי' ולישנא דנרדא לישנא דההיא הלכת' כבלש' קאמ' . ודכותה בת' הר' אלפ' ז"ל בפ' ערבי פסחים ז"ל מסתבר לן בגמ' ולישנא דנרדא לישנא דנמי' ונרדא הלכ' עכדי' . בליש' קמ' דהוא אליב' דנמי' ע"כ : כואי איבא בין טבועת דאוריית' לטבועת דרבנן יש טעמיהו סתן דטבועת היסת בבקיות חפן היא דא"כ לימא איבא ביניהו למקטע דנדאורייתא מנאטקין סתפא וכדנרדא לן מנאטקין . ועוד ראיה מדאמר בפ' ארבע דברים בעובדא דקמי' דנרדא א"ל למנה נקוט האי קמי' ואפ"ה איתרין דאשתבע בבקיות חפן ואין כן דעת התם כומר בכל הוא ואפ"ה קמי' ואפ"ה סתפא בבקיות חפן ואין כן דעת הגאונים שה"ל לטבועת התורה וטבועת המעשה בבקיות חפן ואין כן דעת בלא נקיות חפן . ובת' א"כ לישנא איבא ביניהו נקוט חפן . א"ל דאין לא בטעמי' טבועת קמי' לא כדני טבועת מי' ביניהו וההיא דנרדא מני' לאו ראיה דהת' אלא ראיה איתרין דאשתבע בבקיות חפן . ולפי' אין לוח הקפיד' על לומר המעשה איך היה עובדא דעל דעת ב"ד משביעין . ולפי' אין לוח מדברי הגאונים ז"ל שקבלתם תורה היא . כדנרדא סתפי' בת' הר' אלפ' ז"ל במ' כתובות בפ' הכותב דבי' סתפי' דוקא מתבע לתובע אכל טבועת השבעין ונולטין שכן מוטלות על התובע אע"פ שכן מדבריהם לא מפיקין טבועת מתובע עליה דכתב וכתב הר' ז"ל דעמא דמלת' משום דמתבע לתובע סתפי' טבועת דא"ל אסת' לית לך גבאי ולא מידי אי ניחא לך אשתבע ושקול אכל מתובע עליה דנתבע יכול למימר ליה אי ניחא לך אישכר ושקול ואי לא ניח' לך ובעית לאפוכי עלי' בעינא אף על גב דטעא לי' לדידי' לאשתבעי ומפטר אלא לא ניחא לך בך תקנתא דמיחא למאי דאמר האומ' אי' אפשי בתקת חכמים כגון זו שומעין לו . והי' מ"ל והוסק עוד בטעמ' של דבר שהי' אפילו בטבועת היסת שמוטלת מעקר תקנה על התבע כטובה או לתובע השבע ועול ואם רצה אומר לו או תשבע כהכף או תשתוק ממנו לסלקה מעליו ולהטילה על התבע . ואפי' באותן שכן הדין היה נוטל בלא טבועת בגון פומם שטרו וכל ליפע' מנכסי' יתומים וטבכסי' משועבדים אפילו באלו הכימו' שאין בידו של תובע לומר כיון שכן הדין יש לטול בלא טבועת או השבע והפטר או תן לי את שלי דדוק' נתבע הוא דיכול למימר הכי לתובע לאוקומ' ממונא בידיה לן' שאם לא נכה התובע לישבע לא יטול אכל תובע דאית' לאפוקי לא מני' למימר לנתבע או השבע או תן לי שביעין טהילו' חכמים עלי' טבועת אחרתן אוקי' מוט' בחוקת מדיה עד שיסבע ואין כן דעת גמ' ז"ל שהוא כתב במסב' כתובות בפ' הכותב דאמי' כשבעין ונולטין מנכסי' . ולפי' שהו' כתב במסב' כתובות בפ' הכותב דאמי' כשבעין ולענין פסק הלכה כתב הר' אלפ' ז"ל בפ' ה' בורר הלכתא כמר

עב

דף ע"א ט"ז

דף ע"ב ט"ז

אבל בטענת מלוה והעדאית' עד אחד . דקדקו מבאן רבינו אפרים והר' יהוקי' ז"ל דאין טבועת עד אחד אלא בטענת נדאי בגון טעונו דריש מנה ליה בידך ועד אחד מעיד בין אכל חט' אין טעונו כריש לא שט' ועד אחד מעיד דכרי' אינו נשבע והיני' דאמרי' בטענת מלוה אלמא טענת כריש פני' . ועוד ראיה מדאמרינן כריש כבא מביעא הדר הוה שבהן טעמי' טענה ובפירה הם באין אמ' דוקא טענו וזה כופר אכל לאו דוקא שיהא טבועת כריש . ועוד שהי' ש' מ' שפי' שם דשלגול טבועת מייתי' לה וכיון דשלגול טבועת מייתי' לה פ"כ לאו טענת כריש קאמר . דלגול טבועת אפילו במ' הוא . וכן דעת הר' אלפ' דעד אחד קם לטבועת אפילו בטענת מסא וכן מביחין דכרי' ומה שכתב בפ' כל השבעין בעסק חד גבאי דאמר ליה לחברי' אית' לי חד סהדי דאית' לבייתא ופתחת לה דלאו כפאפי' וקבלת מייה חד טעון' דכרי' וכו' וכן עיקר דהא ק' מ'ל' כל מקום שטענו' מתייבין אותו מסון א' חייבו טבועת וכיון שטענו' מתייבין אותו מסון אפילו בטענת מסא . וליכא למימר דאין למדין מן הכללות דלא אמרי' הכי אלא היכא דשוכח גמ' דהוה כלל לאו דוקא . ועוד דכריש' דקו בך בלא דאקמו' התם הרי שים' מ' בין אותו קרקע שני' היא שאין כשבעין על הקרקעות והכי מתייבין אותו קנס כדאי' היא שאין כשבעין בקנס ומדלא אקמי' ב' מהרי' שני' מתייבין בשט' ועד אחד אינו מתייבו בשט' ש' אפילו בשט' כשבעין כעודאית' עד אחד :

ולענין טבועת השומרין אמר דלא כפ"ת שתי כסף דכי כתיב כסף או כל' בטבוע' השומרין בתי' והר"ל שדאית' אכל בטענת מלוה והעדאית' עד אחד אפי' לא טענו לו בפירוט חייב ש'ט' דאמר קרא אלפי' אי' לאו קרא דמרי' ליה האר' מישטר דמרי' מאד' שתי כסף אלא במודה מקבת דאע"ג דכפחות מסתי כסף פטור . ואע"ג לא בעי' שתי כסף אלא במודה מקבת דאע"ג דכפחות כתיב בהו כסף או כל' היא קומא לן דעייבוב פרשיות בתי' כאן וכי הוי' דשדיבין הוא והאלוה ולא אפקדון הבי' נמי כסף או כל' דמדינ' שיה' דעבי' שתי כסף אפלוה שדי' ולא אפקדון . ואין והר"ה דהא דרש' לקמן כסף או כל' כולל ופטר לענין טבועת השומרין אלפי' שומרין הוא דכתיב הלכ' אית' לן למדע' בשומרין נמי מה כלים שנים אף כסף שנים . והכי משמע דאין טבועת השומרין אלא כפ"ת שתי כסף מדאמר לקמן בפ' כל השבעין גבי שותפין ורשיתן וסתיבין והוא שיש כפ"ת טענה שתי כסף והנהו דמו לשומרין ומה' תקינו להו רבנן טבועת השומרין רבנן כהני' טפי משומרין איכ' טבועת דאורייתא נכחות שתי' כסף הכי משמרי' רבנן כהני' טפי משומרין דאורייתא דהא היה' דומי' לטבועת השומרין היא שנתובה תקובה הלכך היא טבועת השומרין אינה פחות משתי' כסף :

אבל כשבעין ונולטין כתב הר' אלפ' כמ"ל בפ"ג מהלכו טוען ונטען דאיכא נס כן נכחות משתי' כסף ואין זה נראה שם האמירוהו חכמי' בטבועת שמוכר' ב"ש כשמוע' אס הוא רובה לישבע אכל כשבעין ולא משלמין לא משום דלא נשפי' עליה טבועת נכחות משתי' כסף חוץ שטבועת עד אחד וכדמשמע טעמ' בגמרא וכן דעת הר"ב ז"ל בטענות :

ולענין טבועת הסת' דעת הר"ה ז"ל שאין מתייבין אותה נכחות משתי' כסף כיון שאין טבועת התורה חייב טבועת נכחות משתי' כסף אלא בעד אחד ומשום קרא דכתיב לך יקום עד אחד וכו' . אמר רב נחמן אמר שטול טענו חטים ושעורים והודה לו בחדר סתן חייב :

ולענין פסק הלכה קומ' לן כותיה דהא רב פפא דכתביה הוא קאי כותיה דאמר כמון טענו בלי פירוטה והודה בפירוט וכפרי' בכל' חייב וכן פסק הר' אלפ' ז"ל : דא' מני' אדמוהי' . מחלפא היא סוניה ע"ב כהדי' הכי' דא' טע' דייבי גזרות דאלו התם אמר ליי' דר' תיא' דאדמוהי' סבר דענו חטים ושעורים והודה לו בחדר סתן פטור ובה' הוא דפליגי דאדמוהי' דמתייב סבר דע' בלשון הוה לשון קנקי' ורבנן סבכי' אין בלשון הוה לשון קנקי' :

חודשי הרין על

מסכת שבועות פ

ועדאמי ובימה כןה למוס את טעו כחכר הכושר דהא דרב פפא
 בקיטת חפץ היא כמיום את טעו דלי לא טובא איבא לנייה וכן דעת הר'
 אפי' ז' להלכו' לא מודקיקין לה כלו' אין מוקקין להשביעו ואין מוקקין לו
 גס כן כלל שבועה לא דאי תפס לא שפיקין מיניה - ואל' ובאיניס אחריבי כי
 תפס מי שפיק מינה הוא שנועה ו דרכנן היא והא אמר' לעיל דכדרכנן לא
 בגווי כדאמ' לעיל ובצורכ' מוכנן סבקי' ליה דכי אמר דכדרכנן לא כחתי'
 לנכסיה הו' נתבע דתפס ממנה ברשות אכל תובע דתפס שלא ברשות
 מפקין מיניה וזה גראה עיקר' : מרנא' מנה לי בידך אל' הן אל' אל'
 תפיעני לא בעדים למחר אמר לו תנה לי כתתיו לך תיב מפני שברך ליתן לו
 בעדים - מה שמענין דאפילו לאחר הלוואה יכול המלוה לומר ללוה א תפיעני
 לא בעדים דהא חתי' לאחר הלוואה היא ובדקתני בהדיא מנה לי בידך אמר
 לו הן וקתני תיב מפני שברך ליתן לו בעדים - וכתב הרמב"ם ז"ל דכשאלו
 לאחר הלוואה אם לא קבל עליו ואם לא פרע אחרת שלא בעדים כדאי איגו
 בידך להביא עמי עמי שהדין עמו ואין בידך לפרעו בעדים אכל מה שכתבו
 הו' בדי' יהוקי הלוי חכן מעש ז' והר"ם ב"ש ז' גראה שהם סוכני' שאין הדבר
 תלוי בקבלתו של לוה אלא כל שהתירה בו המלוה בידך לפרעו בעדים - ויש
 שתמהו לאחר הלווא' כמה שכתבנו בעל' בשעת הלוואה בקבלת מעות בתתיב
 אכל לאחר מתן מעות כמה תתיב - וגראה לי שאין זו קושי לפי שאין הענין
 שטעם שערב לו חפצי שכל מהלוהו בעדים למח' דאמר בידך לפרעו בעדים
 אי בני שאמר לו אל תפיעני לא בעדים אנו אומרים שדאי אין הלוה פרעו
 בלא עדים ואי טעין ואמר בלא עדים פרעתיני אמרי' דדאי שקורי מסקר שכיון
 שהמלוה יכול לברך הלוואתו על פי עדים אי' שהתירה בו אין הלוה עשוי
 לפרעו לו אלא בעדים כדי שלא יחוקקו המלוה בין הכרית בלוה ואינו משלם
 ונכחי ריהאש כולה סונין וכמו שכתבנו לפנינו ולפיכך אין הדבר תלוי
 בקבלתו של לוה אלא כל שהתירה בו המלוה ואמר לו אל תפיעני אלא בעדים
 אם טוען הלוה בלא עדים פרעתיני אכן שהדי' דשקורי קא מסקר ככל' :
אמר רב יהודה אמר רב אמי המלוה את חברו בעדים בידך לפרעו
 בעדים - כל' דשטשא דפילתא מפני שטמו הסמיס דעתן של
 בריות של הלוה בעדים אינו פורע אלא בעדים שבין שהו' רואה דאיהו לא
 שהימן למלוה שהי' אצו מלוה הוא אלא בעדים מלוה נמי לא מהימן ליה שלא
 יתבענו פסא אחת ואף על פי שזה הן הדין יכול לו' פרעתי' דהמע' אפילו
 הני אין עשוי לפרעו בלא עדים שבין שהמלוה יכול לברך הלוואתו בעדים
 אף הלוה ממש שלא יבוא דכחו עליו ואינו פורע אלא בעדים הילכך בני אמר'
 פרעתי בלא עדים אכן שהדי' דמסקר ומשאל פליג עליה דרב אמי ואמר'
 דאפי' דהודה בעשין פרעתיך בלא עדים ריע טעניתה ומשום טעמיה דרב
 אפי' ופי' יכול לומר פרעתיך בפני פלוני ופלוני והלכו למדינת הים דהשתא
 לא ריע טעניתה שהי' בעדים פרעו ובין דיכול לומר כן אף באומר פרעתיך
 בלא עדים כאמן שאו' פנו והיינו דאקשי' עליה דרב אמי מתני' מנה לי בידך
 אמר לו הן ובגוי והא הכא בין דתבעיה בעדי' כשאן דאחאמיה בעדים דמי
 לפי שטעמו של רב אמי הוא שכל היבא שהמלוה יכול לברך הלוואתו אין
 לברך הלוואתו וקתני שטור בשלמא לשמואל כיחא אלא לרב אמי קשיא'
 ומתני' ולא אמר רב אמי שאין הלוה עשוי לפרעו שלא בעדים אלא היבא שלא
 ההמינו מלוה בשעת הלוואה לפי שהל' גם לא אין הן בו שטא יתבענו פסא
 אחר אכל כל שהמינו מלוה בשעת הלוואה אף על פי שאמר בן תבענו בעדים
 אף הלוה מאמין לו שלא יכפור לו פרעונו ויבוא לשג' עליו שהכל
 את חברו בעדים אין בידך לפרעו בעדים - פי' לפי שאין הלוה סתיירא
 שאם יפרעו שלא בעדים שיכפור לו מלוה פרעונו ויבוא לשג' עליו שהכל
 יודעים שדך בני אדם לפרעו שלא בעדים אף על פי שטעונו בעדים אכל
 שהתירה בו המלוה אל תפיעני אלא בעדים אפילו התירו לאחר הלוואה
 בידך לפרעו בעדים שכל כיוצא בזה אין הלוה עשוי לפרעו אלא אם כן יבצר
 דבריו אם אמר פרעתיך בלא עדים ריע טעניתה ולא מהימן ושמואל אמר יכול
 לומר לו פרעתיך בפני פלוני ופלוני והלכו להם למדינת הים כלומר ואי אמר'
 הני לא ריע טעניתה ה' אפילו באו' פרעתיך בלא עדים כאמן שטמו מנו
 ואפי' שאפשר שאם' : ב אמי מודה לשמואל דבאומר פרעתיך בפני פלוני ופלוני'
 והלכו להם למדי' הים או באו' פרעתיך בפני פ' ופי' וסתו אי' פרעתיך בפני
 עדים והלכו להם כאמן ואפי' שראיתי להם ב' ז' ולמפרש' אחריס שהם או'
 דדוק' כשיחד עדים שעתידין למזור יאמן שטמו דמדינת ולא מסקר אכל
 בשאינו מיחד עדים אי' נמי כשיחד עדי' שטמו דלא מנתת אינו כאמן אין
 דכריה' מזורין בעיני לפי שהבעל דיינין הללו אינן תלויין בשערורו של לוה כדי
 שני' על סנין כן שעתעב' אלא הכל תלוי בטענתו של לוה אי ריע או לא וכל
 הובא שהתירה בו מלוה לומר' א תפיעני לא בעדים והוא טוען ואו' שלא בעדים
 פרעתיך אכן שהדי' דמסקר אכל בשטחא אומר בעדים פרעתיך אפילו לא
 פרעו או שיתקן לא תיב טעניתה' ומהימן : וזהו דרב אמי ב' כ' ז' ז'
 מהלכות שוהן ומעש' : תכן מנה לי בידך בני' כתתיו לך תיב מפני שברך
 לפרעו בעדים תיובתא דשמואל - כל' דלשמואל אפילו אמר לו כתתיו לך כלל
 עדים שטמו מנו וכמו שכתבנו למעלה - ואיכא כוסח דרמי' הכי רמי'
 אי' לא לא דאמר ליה פרעתיך בפני פלוני ופלוני גריבא למיז דחייב אכל
 איהו בעיקר ההוא שטמו ופי' גמ' : וז' היבא דריע טעניתה' אפילו לשמואל לא

מהימן שטמו מנו ורב אמי ושמואל באומר פרע' בפני פלוני ופלוני פליגי' :
 אמר רב פפי משמיה דרבא הלכתא וכו' ואם אמר פרעתיך בפני פלוני
 ופלוני והלכו להם למדינת הים כאמן כך היא גמ' הר"ם ב"ש ז'
 שכתב בפ' ט' מהלכות מלוה והוא שהגיע לידו במדינת מקבת גמרא יגה
 כתוב על הגווי' כמו שהיו בותין קודם לזמן זה כדכור מחמש מאות שנה
 וסתי כוסחאות הן הגווי'ים שפתי' בהלכה זו ובשניהם כתוב אם אמר פרעתיך
 בפני פלוני ופלוני והלכו להם למדינת הים כאמן - וגראה לי דהאי מימרא
 דרב פפא כרב אמי איתא וכמו שפירשתי למעלה דלרב אמי באומר פרעתיך
 בפני פלוני ופלוני כאמן אלא שרב אמי סובר דבאומר פרעתיך שלא בעדים
 אינו כדאמ' שטמו מנו וכמו שכתבתי למעלה דבאומר דפליגי' רב אמי ושמואל
 אחא רב פפא ומסיק כרב אמי וכן בדין דהא אסקינא תיובתא דשמואל שסתם
 פתייתין ואפילו מאי דאמרי דלשמואל תנאי' היא לא אפיעני דמאפי' דכשעת
 הלוואה קאי כלומר כשעת שהמלוה קיימת דלמ' בשעת תבעיה קאי הילכך
 קייטין כרב אמי ולרב אמי סתיניתין דקתני ואמר לו כתתיו לך תיב מפני
 שברך ליתן לו בעדים וכאומר כתתיו לך בני' לבידך ומשום הכי טייב ולישאל
 דסתיתין הכי משמע אכל באומר פרעתיך בעדים ודאי אפילו לרב אמי פטור
 אכל הדב אלפס' ז' גורם אינו כאמן ולפי' זו הורסא אבו רביינן לפי' דרב
 אמי דאמר ואם אמר אל תפיעני לא בעדים כדך לפרעו בעדים הכי קאמר
 בידך שיתברך פרעונו על פי עדים אכל אם אין עדים עמו אפילו אומר
 פרעתיך בפני פלוני ופלוני והלכו להם למדינת הים אינו כאמן שטמו לא
 כפסא כן מאי דאסיק רב פפא דאפילו באומר פרעתיך בפני פלוני ופלוני
 אינו כאמן אחי' דלא כרב אמי דלא בשטחא :
למדנו לוי' למיז דרבאון ושמואל כי היכי דלא לפרעו' דעת הר"ם ב"ש ז'
 דאי אית עדים ומסדי דפרעיה ודאי כאמין אכל להני
 מהני מאי דאמר פרען בפני ראובן ושמואל כי היכי דלא לפרעיה לומר
 פרעתיך בפני פלוני ופלוני והלכו להם למדינת הים שטחא כאמן לפי גרסתו
 וכמו שכתבנו ולמעלה ובי אמר ליה פוען כפני ראובן ושמואל לא בני אמר'
 הני שטמו דריע טעניתה כי היכי דלייעא לי אפ' ליה אל תפיעני לא בעדים
 והוא אומר פרעתיך בני' לבידך אכל אין הכי נמי דאי אמר ליה פרעתיך
 בפני אותן ראובן ושמואל שפתי' והלכו להם למדינת הים או שטמו דכאמן
 דבני היא גוונא לא ריע טענית' וכן דעת ר"ם ז' דאי איתו סתי' ומסדי
 דפרעיה כאמין - אכל הר"ם אלפס' ז' להלכות פקד דפני' בלא עדים
 והעידו שפיעו אינן כאמין לפי שפסלו לעדותו כל עדים שנעולס חוץ
 שראובן ושמואל - והביא ראיה דאמרינן בסמוך כי פרעתי לבידך כפני
 תני דתנו הלכתא אלא ופרעיה כפני סתי' איניס וכו' וז' רב כהנן
 כיון דקא מודית דקבלתינהו מיניס פרעון הוי אלא אפי' דשפיעה כפני'
 שהדי' לאו דקא מודה דקבלתינהו מיניס לא מהימני הנהו סדי' לפי
 שנפסלו כל עדים שנעולס לזאתה עדות אלא תני דתנו הלכתא ולפי' הוכיח
 להודיעו בהאי עובדא נמי נפסלו כל עדים שנעולס חוץ מהאובן ושמואל -
 וזו אינה הטובה על הר"ם ב"ש ז' לפי גרסתו שהיא גורם ההי' עובדא אלא
 פרעיה בני' לבין דיליה ומפני שלא היו עדים בדברי הוכיח להודיעו אכל
 על היבא שהעדים מעידין כאמן לפי שאין בלשון אי פרעתי לי פרעתי כפני
 ראובן ושמואל או כפני תני דתנו הלכתא פסול עדים אחריס אלא התנאת
 המלוה בלוה שלא יפרעו לא בפני אלו ואם אמר פרעתי בפני אחריס אינו
 כאמן שטמו דריע טעניתה אכל אם עדים מעידין בדבריו ודאי כאמין
 ולכן כי היכי דלא לפרעיה אפי' שפיר לדברי הר"ם ב"ש ז' אפילו לדברי הר'
 אלפסי הכי אמר כי היכי דלא לפרעיה דמשמע דלא מהני אלא להבי קא'
 מהני טפי טובא שאפי' העידו העדים בדבריו אינן כאמין - אלא טפי
 לדחוק לדעת הר' אלפסי ז' דק' מלוה ודאי לא תכחשו אלא כי היכי דלא
 לפרעיה ליה אכל עדים אחריס אכל פסול עדים לא עלה דעתו ומ' שכלל
 דבריו נפסלו כל עדים שנעולס חוץ מהאובן ושמואל - ודברי הר"ם ב"ש ז'
 ונרסמו גראה לי עיקר בהלכה זו - ופי' אפילו לדעת הר' אלפסי שהיא
 אומר שאם באו עדים והעידו שפיעו אינן כאמין כתב הרמב"ם ז' דה"ס
 בעדי' פרעון אכל אם באו עדים והעידו שהמלוה הודה בפניהם שהלוה פרעו
 כאמין שבין שפסול עדים הללו שלא כדן הוא אין לך בו לא תנאו כפרעון וכן
 אין כאמין - אכל בהודאה כאמין - ומיהו אי' מהימנת ליבא אמת
 דאמת לא פרענא אפילו באו עדים והעידו שהודה בפניהם אין כאמין
 שכתבו מספיק לכל והא אמר לא פרענא - ויש מי שאי' שאפי' שהעדי' ס'
 אין כאמין וכומין את הלוה שפרע את המלוה אפי' אחר שפיעו חזר וגובה
 ממנו על פי באתון עדים שהיו לל' נפסלו אלא לעדות של אותו פרעון וכן
 דעת הרמב"ם ז' שהיא בתב טה שנהו לכתוב ככאמנות ותהא כאמן עלי
 בשני עדים בשנים לעולם מטעם זה בותין דלאס לא כן מאי לעולם - ואין
 דברים הללו מחוורין דאס כן אפוי' מפרטא למה לי אלא עיקרן של דברים
 בדברי הר' יוסף הלוי ז' שכתב דכיון דמסהדי דתבות פיעון דההיא
 הלוואה יהינה יהיה סהדותיה לאו סהדותיה דהא דלפענא דההיא הלוואה
 כפסולין דמו הילכך משתבעה הנת המלוה שנועת היסת דליכא גביה מההוא
 וזו דקא טעין ולא מידי ומפסד וכו' דעת הר"ם ב"ש ז' כפס' מהלכות
 מלוה וזה :

רבא אמר כל מילתא דלא רמי עליה דאיניס אמר לה ולא אדעתיה פגש'
 ז' שבין שיה לא יהיה לו לומר פרעתיך בעדים פגש' לא היה לו
 לפרעו

ש

פיהסן

על זה . ואת משנתו משנת לה כגון שבצר תמשה מהן ומתשה אחרות
עשויות דמין זה או שר נכסיה יט' לי בידך ועניני שבצרת מהן חמשה והלה
אומר חמשה כבודות אלו מסרה בידו ועשויות היו וכדכתיב ובעני לשלומי לך
השאר לך היו דברים מעולם . נמצא לדעת רבי מאיר דאמר העומדות
ליבצר כבודות דמין היו זה כתובע ממנו קרקעות ומטלטלין וזה סוד הלך
סקנת קרקעות וסקנת הטלטלין להיינו עכבים שכבר נכד דלאו הילך וכופר
בסקנת קרקעות וסקנת הטלטלין להיינו חמשה אלו שאין כבודות ולפי' חייב
ולדכונן דאמר לאו כבודות דמין אין כאן תביעה והודאה במטלטלין אלא
בקרקעות שהמחבר לקרקעות הרי הוא כקרקע וכבודת איוב לפומי בההיא
דפיק קמא דכחא סביעא בגון שזה אומר שני כונוי אפר גולת משני וחסרת
בזה כחחד כורת שייך ומצוות ובעני לשלומי לי והלה אומר כור עפר זה
חסרתיו נו ובעני לשלומי לך וזה לא חסרתיו שלי היא דאי לאו דפטר דחמי את
הקרקעות משבועה ה' חייב דמדה מקנת הוא ואין כאן הילך שהרי מודה
שחפר בו והייקו בעני לשלומי לי אלא השתא דפטר קרקעות משבועה פטור
דהוה ליה כבודת מקנת קרקעות משבועה וכל הטלטלין שזה תובע להיינו
דמי הפתיה וכובר במקנת קרקעות . ופטור :

ושמעיו' מתמי' . ובעני' דכר כמתיין הוא דתי' ע"ג דל' ידע' טועניהו
דכפסיה כמה הו' כיון דעשר וחמס' מתי' הוא חייב בדכרנ' שבמי'ן
ושבמה' מד' ארס' טני' . וזהו לרבי' עור' מדתני' בור' פירות' של' בידך
אין לך בידו אלא לתך קטנית חייב וחמאי' הרי אין טענתו כבודה שאפשר
לתך קטנית שזה עמי' מוד' פירות' אלא ש"מ' דכיון שזה טוענו' בסדה וזה
מודה במקנת העדאה' מד' ארס' טני' :

וימי' כרבי' חנינא עכבים עומדות ליבצר אינא בנייהו :
ולענין פסק הלכה קיימא לן כבנין דאמר לאו כבודות דמין דיימי'
ורכס' הלכה כרבי' ומי' דוקא כדכיינין עדיין
לקרקע אכל איני' דיימי' לקרקע ככל כבודות דמין והוא' מדאמר כפרת
נענה המאומה שכתתפה כל העומד לגדור כבודו דמי וכן כתב ר"מ ב"מ
בפ"ה מהלכות טוען וטענון ולא תקשי לך ההיא דאמר בפ' השולח עלה דההיא
מתני' אפילו תימא נבי' מאיר ע"כ לא קאמר רבי מאיר אלא עכבים דכמה
דקיימן במתא כהנין אכל האב' עשרא כמה קאי' אשבתי' משבת אלא רבי מאיר
דוקא בשאין דיימי' לקרקע ככל קאמר ואפ"ה פליגי רבנן עליה דהתם ה"ק
ע"כ לא קאמר רבי מאיר אלא עכבים דאי קיימי טפי טובא כמתא כהנין הלכך
מכיון שהיינו ליבצר אף על פי שהן משתי' עדיין בקרקע קנת' כבודות
דמין אכל שבועות של עבד כיון דכמה קאי' אשבתי' משבת לאו כבאו דמי
לעולם כ"ל :

דא' דתנין זה אומר עד כיון זה אומר עד החלון חייב לדין דקיימא לן
הילך טעור עד כאן כשהיינו וכפשיטתא מתניתין כאן עד היו
וכו' . ובעני' לשלומי לך ומה שהתת' אתה נוטל ה"ס כגנון זה היא כלומר
המדה שהתת' הרי היא כמקומה אלא שתתקלו הפירות ובענין לשלומי לך :
מתניתין סתם הלוייתו עליו ומתים היה שזה והלה אומר כי לא
שתתקלו הפירות הפירות ובענין לשלומי לך . מתניתין סתם
הלוייתו עליו ומתים היה שזה והלה אומר לא כי אלא סתם הלוייתו עליו ובעל
היה שזה פטור אוקומא לה' בפ' התפילין במשמיו לזה למלוא שאינה ברשותו
שא"כ מתוך שבדין לשבע שאינה ברשותו נשבע כמי כמה היא שזה ע"ג גניול
וא' אי' כמאמינו הי' תנן דכופיא פי' נשבע מי שהפקדון אכלו ופשיטתא לה
בגמרא דמהו נשבע תתלה שאינה ברשותו וכיון דמקומין לה במשמיו למה
נשבע פלוה . י"ל אע"פ שאמשיכו כיון שנתחייב לזה שבועה משביעין את
המלוה דחיישין שמי' נשבע זה וינאי' הלה את הפקדון ומנא' שם שמים
מתתל' . וכמו שכתב הר' אלפסי' ו' בהלכות :

סלע הלוייתו עליו ונתקל היה שזה והלה אומר לא כי אם סתם הלוייתו
עליו ונשבע הרי שזה חייב . הקשה הרמב"ן ו' אמי'
חייב הא לא מודה מקנת הוא דא' ודאי אי' איתיה למשכון בידא' דמלוה לא
מחייב למפריה עד דמחדק ליה משבועה הילכך הוה ליה לזה באומר דינך
מאות שקל שאתה תובע ידענא דלית לך טלא היה שזה אלא שלשה דיינים
דינך אחר ל' ידענא אם לכבוד משכון כמו שאתה אומר ובענין לשלומי לך או
אם ישנו ברשותו ואיני' חייב כלום עד שתחזור לי משכונו והוה ליה באומר
משמין לית לך ומשמין לא ידענא דפטור . ובת' הא אוקמין לה בפ' התפילין
בשאינו לזון משום כך פורתא אוקמי' לה במשמיו אלא כי יביי' דלא תקימי'
לכך הוה דאמר משביעין אותו שבועה שאינה ברשותו כדאיתיה התם אלא
אי לזון משום כך הוה לא מתירקטא מתני' במשמיו דיש למוד . דכיון דאי
איתיה למשכון כביעה חייב לו כדכירי העודק ואם נאכד כדכינו' של מלוה חייב
לו גם כן מודה מקנת הוא דמלע של' מלוה שהיא תביעתו מלוה על לזה
ומשכון של לזה הוא ביד מלוה תרמי' מילינייהו דאע"ג דאי' איתיה למשכון
ביעה אינו חייב לפטור עד דל' הדך ליה משכונה מכל מקום כל היבא
שהמלוה אומר נאכד המשכון והוא נאכד בלאו כבד שבועה מודה מקנת גמור הוא .
ומיהו דוקא ככ"ג חייב מפני שהודה במקנת אכל' במומן שחכירו נאכד עליו
שבועה ונתנ' כופר ככל אין מחייבין אותו שבועה לזר כיון שהתובע נאכד
עליו שבועה הוא כאלו הודה במקנת בגון טעמן עליו מנה לי בידך חמשין
הלוא חמשין מקמת חלה שכתבת לי ונתבע כופר בכל אף על פי שתובע
נאכד בשעש' חמשין דמל' . ובתתני' ככ"ג הל' הנשבע' . דנפול נשבע ונוטל
א"ה

א"ה לאומדה מקנ' הוא ואינו דומ' למשכנו לפי שאין אנו מחייבין לזה
מפני שהמלוה נאכד בשבועה שאכד המשכון אלא מפני שהמלוה נעבד מודה
בעקר מקנת הלואה . ומיהו משמין לית לך ומשמין לויתו יודע אם
פזעתין מודה מקנת הוא טלא' על פי טלא' הודה כלום כדכירי מ"מ מתוך
תשובתו נתחייב במקנת :

ושמעיו' ממתיני' דכל שומר שאכד אותו דכר המוקף דל' ומפקד'
טוען כך וכך היה שזה ובפקד' מודה במקנת חייב כדיון כל מודה
מקנת . ובת' ה"ר יוסף הלוי ו' דכיון שכן שבעי' מטייל דהבא דאמר
שומר א"ל לא ידענא כמה היה שזה ובעל הפקדון אומר כך וכך היה שזה הוה
ליה שומר מחוייב שבועה שאינו יכול לשבע ומלס' כמה שטוען התובע ואין
התובע חייב שבועה כלל אכל' אם היה שומר להתי' סתם מי' שטל' שכוון
מה טלא' היה לו לנטול און פועלין אותו מק' . וכן דעת הר"מ ב"מ כ"ה
מהלכות שאלה ומקד' . והק' ה"ר יוסף הלוי על דכיון מדגמ' ב"מ
פ' הכוזב כאן לדין חד כ"ג אפקיד גבי חכמיה טק' כדור איבעו' אונס' הדין
אמר סיגין הוה ל' דלא אמרה מחוייב שאינו יכול לשבע משלם אלא כיון שאם היה
הרייה נשבע ונוטל ע"כ . והתם ודאי כטוען ש"מ סיגין הוה מלא עסקי'
דאי כטוען כפיא סיגין הוה מלא פטור היה לגמרי דמה שהודה לו לא טענו
הודה שנקנת החיוב ואינו יודע כמה הוה ומפקד' לנטול כלא שבועה .

ותי' דהתם כדל"ב . ומתן הוה ו' דלא אמרה מחוייב שאינו יכול לשבע משלם אלא כיון שאם היה
טוען כפיא מה שהוה טוען שאינו יודע היה מתחייב שבועה בגון חמשי' ידענא
ומשמין לא ידענא אכל' הכא דלאו טעין כפיא סיגין הוה מלא לא היה מחוייב
שבועה דמה שטענון לא הודה לו כי אחר נמי בשמ' לזון מחוייב שבועה שאינו
יכול לשבע הוא . וחזר הר"ן והקשה כיון שכן למה נתבע תובע ונוטל
הוה ליה באומר מנה לי בידך והלה או' אינו יודע דפטור . ותי' דהתם כדל"ב
דריא דמשמון אכל' הוה דריא דממונא דהא ודאי אפקיד גביה אלא
דאיהולל ידע אי סיגין אי' מסכסין נשבע דיעב' ונוטל . והתם
ו' דתלק פלוי דכין והוא דאמר דודאי בי אחר מנה לי בידך והלה או' אינו יודע
דפטור אפילו וכתובה חייב . והש"ס ו' דהתם שמואל ו' דהתם כפיא
השאל' את הפרה שאלה חבי היום ושכנה למחר שאל' אתה ושכר אתה שאלו
או' שאלה פתה והלה או' אינו יודע פטור והא' התם איוב דריא דהא שאלה
ולא ידע אי' נפק משמן אלו לא ח"פ' פטור דכלל' הוא כל' אינו יודע
כמיו פטור וכתובה חייב . והש"ס ו' דהתם שמואל ו' דהתם כפיא

התובע מודה בשום חיוב שאם נשבע שהיתה שבועה מתה אינו חייב כלום אלא
הכא ודאי איוב דריא דמשמון שאפילו היה מלא סיגין כמו שהוה טוען מ"מ
הרי הוא חייב לשלם דמי און סיגין . ולפי' יו' להעמיד הדין' שכתב על
דכר ה"ר יוסף הלוי . אכל' הנשכ' ו' פ' בענין אחר דכיינו' משום תקנת
נגול באס' נגעוה דנבי' כלונתא דכר' יהודה ורבנן כטומן באס' מיתת' לה
דכר' יהודה סבך דהמלך את הגדיש והו' כלים טמונים בתוכו שאין דרכן
להטמין בגדיש' חייב ונשבע ונוטל דעמו תקנת נגול באס' כדאיתיה התם בפ'
הכוזב כאן לד' דאמר התם ב"מ דרבי יהודה אפילו בשאין סס עדים
שהיו שם אותן כלים חייב המדלק ונשבע והלה נוטל כבוד' דשקנתן גביה
כחלה טק' כדור ואיבעו' אשו ואמר נכד נשבע ונוטל דכדורי' ליה דאמר דעמו
תקנת נגול באס' ואפילו כשהו כופר בכריא' אחר לא הוה משכסין אלא סיגין
טק' אמר' לו באתה שעה או' איני הכתני' בואי' ע"פ שהיה כדור ואפ"ה נשבע

ונוטל ט' הטעם שנתבטחו ואינו מענין שמונ' וכולל' :
ופכל מקום יש לקדקן בדיוו' של הר' יוסף הלוי' ו' שאומר מה
שהקבד' ידו ואומר איני יודע כמה היה שזה למה אנו
דיין אותו כמתחייב שבועה שאינו יכול לשבע הרי אינו מודה בכד' שמה
ושנמשקל ונשבעין והוה ליה באומר איני יודע אלא מה שהתת' אתה נוטל
פטור . ועוד שאינו כופר בשתי' כסף שהרי הוא אומר שאינו יודע כמה היה שזה
ותי' הנשכ' ו' דלא דמי דכי אשר איני יודע אלא מה שהתת' אתה נוטל
כיון שהודה לו בכל מה שכתבו והוא דבר שאפשר לעמוד עליו לאו דבר
שנשפין הוא ופטור אכל' שומ' שאמר איני יודע כמה היה שזה אין לך כבודאיתו
אלא שפות שבמי'ן דהיינו שזה פרוטה ועל כל השאר הרי הוא כופר גמור כיון
שאי' אפשר לייבו מתוך טענתו שהרי הוא דבר שאי' אפשר לעמוד עליו והוה
ליה באומר חמשין ידענא דאית לך ופטמן לא ידענא דדיינין ליה
במתחייב שבועה שאינו יכול לשבע הכא נמי הרי הוא באומר דענא ידענא
שהיה שזה ואידך לא ידענא . ת"מ דוקא בוא' יודע אני שהיה שזה שמוון
אכל' איני יודע כמה אכל' באומר איני יודע שם היה שזה כלום פטור דאין כאן
הודאה כלל' . והו' דעת הר"מ ב"מ ו' טק' כתב בפ"ק מהלכות שאלה ומקד' ד
גמס כדכתיב הכד כר' יוסף הלוי' ו' ורבנן יצחק אלפסי' ו' . אכל' הוה' ד'

ו' חלק עוליהם בשבועותן הקושיות שנתפרשו למעלה :
גבורא' אכד קתא דמלא' אכד אלפי' וזו . ודוקא אכד משום
ד'טיות' דבולת קבלה עליוהי אכל' היבא דאייני' למשכון על
כחו . יב' מבוואס' מלוה סתם היא לז' שלשים יום ואם פירש לו זמן בשיעור
וזכר דהא לגס' משכון קבלה אכל' ובני' לא היו נכתב' רש"י ו' . והיא
מדקיימא לן המלוה על המשכון שומר שכר ואם כאלו ונוכה שוכן ש"מ דכי
איתיה נכיי' מיי' וכול' לז' פשו' דלא ה"ל לפותיקי' פתור' וז' על פי' שתובע
אינו נוהג בשאר נכסיה . וי' למדין מנהל' למשכנתא קרקע שהמלוה יכול
לכופ'

עלך
ואם
ל' מר
יובל
כבא
וטעמ'
וכועת
תומ'
שנוב'
גסירו
כניס'
נוכד'
בועה
נוכה
רכנ'
ומי'
אכל'
דחא
אכל'
מיל'
ועה
הות
הרי'
יכר'
שזר
כיס
דקן
טק'
עת
: י'
עת
עת
טת
עת
הב'
אין
ית
ות
בת
ער
צד
תו
זו
יו
יו
ר
לו
ל

ע"ה
דק ע"ה

חדושי הרן על

מסכת שבוועות פ"ג

נו

דחוקה אין אדם עשוי - ועוד דבי רשאי רחמי' שבועה עליה כי אשר נאמרו
שמוס דחייסי' דלפא ענין בדדמי' כצו שאינו אונס ואינו אונס וכיון שכן
בי איבא ענו שאי וכו' ויבאינו שנו מידי משא' הלכך אש"ג דודאי קושטא
דמלתא דשנועת השומין בכל ענין חייבה אותה תורה אין ללמד ממנה שלא
באמר מנו לאפוטרי משבועה דהתא טעמא דמלתא משום דלא הוי מנו מעליא
אל כל היבא דאיבא מינו מעליא אמרין ליה אפי' לאפוטרי משבועה והכי
סוכחא הא דאמר רבה מפני מה אמרה תורה מוד' מקנת הטענה יטבע בלומר
לאיפוטרי אותה משום מינו דחי בעי כפר בכחלו וכן פי' רש"י ז"ל ואש"ג ש"ל
צענין אחר ויהיירב ביון - ומה אפי' לפי דרך זה שבועת השותפין שגינינו
במשמתנו שיכול השותף להשביע את חברו אפי' בשאין לו עדים שנסתתף עמו
היא דף על גב סיכול חברו לומר לא נסתתפת עמך מעולם לא פטר ליה
האי שנו שבועת השותפין דשבועות השותפין של דבדיהם כפי' שבועת
השומרין של תורה היא וכשם שבועת השומרין של תורה אינו כפטר משום שנו
מהכי טעמי דכתי' כך הדי' בשבועת השותפין של דבדיהם מאותן טעמים
עצמם ואש"ג דשנו כי האי אמר' גבי סביד ובכרו שלא בעדים אף על פי
שהוא טעמיו לאינו טעמו ז"ל גמי טעום דכנעל הבית ענין בדדמי' הכא
והטעם מפי' שבועת השבים שהוא טעמו וכו' וכו' אינו אלא תקנה מדבדיהם
וביון שאינו אלא שדכדיהם כל מנו אפי' רעוע מהכי וכמו שיתבאר עוד בפסוק
ושבועת השותפין כפי' מדרכן בעלמא היא וכיון שכן לאויה היא שתתה
אפי' מפי' מנו רעוע - א"ל שבועת השותפין דומי' שבועת השומרין היא
זכרין דאזרתי' תקון רבנן וכו' הכי דשמואל א"ל פטר משום מנו לפי שהוא
גדוע ה"כ שותף ואף על פי שמיניו דבעל הבית פטר משביד כמו גדוע אין
לך אלא מה שמו החמים ככ"ל :

ומכל מקום בעיקר הלכה זו יש דקדוק אם איתא דשבועת השומרין
דחייב רחמי' בכל ענין כפי' היא א"כ לית' לרבי ושמואל דהא דתא לן
תליא וכמו שפירש בונוי' ו' ו' א"כ רבני מוכינן טעמא לבי תרי דקיימא לן
ברב ושמואל וכן פסקו כל המחברים דקיימא לן דשבועת השומרין בכל ענין
היא - והעיקר בזה מה שאמרו בשם של רבנו שירא גאון ז"ל דרבא לא
פליגי אמלתיה דרב ושמואל דאף על גב דגבי סביד ליבא מנו מעליא לפי
שכשהוא אומר שבועת השותפין לא יבא אמת בדבריו אינו טעמו שהוא סובר
כבר ודוע שבר שחיי עמוד בפועלו וידינו לכן וכות שאני סבור שפירשתי מה
שא"כ אם ישאר לא נסתתף מעולם מה העוה נטורה היא - ועוד דביון דבעל
הבית טרוד בפעולו אפילו איבא מנו אין להאמינו שכיון שאנו חוששין שהיא
מעליא הוא אלא שכיון ששבועתו של סביד אינה טען דרין אלא מפני התקנה
אפילו מנו גדוע כוה דתא אותה זהו טעמן של רב ושמואל דרעוהו של רבא
ואש"ג ש"דך פטרה היא זו מודה רבא כה סבדאין קורב ושמואל לסמוך
עליהו - אבל לרמי בר חמא דאמר כש מעליא הא שמעתא סריך ואמר א"כ
שבועת השומרין דחייב רחמי' הכי משבא להו לבי שמדבריו רש"י בר פמי
ושמאי דחפני' לטעמי' שפירשתי דרב ושמואל הכי רבא טרמי בר חמא סובר
דהאי שנו שנו גמ' הוא משום א"כ חן א"ל שהוא דרך פטרה כמו שכתבנו ליבא
למישר בה כמה מעליא הא שמעתא כאלו היה שדין מוכרע בעצמו ולהכי
אתקין ליה רבא לדידך דאמרת דאמרי' מנו אפילו היבא דאיבא למשתא דלא
טעין בדדמי' ועוד שהוא מטעמי' לאינו טעמי' שבועת השומרין היכי' משבחת לה
בשלא לדידי דאיבא לאו שנו מעליא הוא דוקא בשביד/ שהיא שבועת
התקנה מהכי' אבל בשומרין שהיא של תורה לא דהא ע"ל שומרין שנו
גדוע הוא וכמו שכתבתי למעלה אלא לדידך דאמרת כעטר אבל רבא לא נישא
משבחת לה - ומי בר חמא דחייב רחמי' כשהיא כשהיא כשהיא כשהיא
ל"ה כשהיא אלא שבועת השומרין בכל ענין היא דשנו כי האי לא מהי
אלא גבי סביד דוקא :

ודילכך לענין פקח הלכה קיימא לן כרבא דשבועת השומרין בכל ענין
תיב רחמי' וקיימא לן כפי' רב ושמואל דרבא כפי' שמוה
ל"ה ולא פליגי אלא אחרונה דדמי' בר חמא וקיימא לן כפי' דמי' שהפקיד אלא
מכרו כשטר ואמר כפקח האויתי נאמן ובשבועה בנקיטת חסן מנו דלי' כפי'
אמר נאמן והביאית' כפ' המוכר את הבית - והא דאמרי' הספקיד אלא
מכרו כשטר נרדך להאזיר לו בעדים ה"מ לאפוטרי משבועה כל מ' שאלא אומר
האזרתי שלא בעדים שבועה בעי וביון שכן אין נבאנו מינו לטעמו שבועה
בדאפקיד כה"ה כשטר דאי אמר האזרתי שבועה גמי כפי' והא דכתי'
ושלקו' כהני' אכל' מ' שבועה נאמן מינו דאי בעי אש נאמן נאמן כשבו' :
כוה' יב' רבנות' עתיו לאומן וכו' כתב הר' אלפ' ז"ל בשבועה שמי
שכדושמכון אף על פי שהיא נאמן עד כדי דשמי' מ'
כשטר בנקיטת חסן ולא אמרי' מנו דאי בעי אמר לקוח הוא כידי ונאמן
בשבועת הבית הכא נמי נאמן וכן כתב הר' יהושע הלוי' ז"ל וכן דעת רוב
הגאונים - ועבודת דהנהו עיון דאכלן חושל' כהדדע' דאמר כפ'
חוקת הבתים שנאמן לטעון עד כדי דמיתן הסבימו שאינו נוטל' אלא בשבועת
נקיטת חסן דכל' גדול הוא לכל הנוטל' שאין נוטל' לא בשבועה כשבועת
ההנהגה שהיא ענין של תורה וכיון שכן אפי' שיש כידו משכון נוטל' תשי' ל"ה
שהי' אינו טוען כלום בגוף המשכון אלא שיש לו לישול מבעל הבית כמה שהיא
תובע זו היא הסבתה האזרתי' ז"ל - ויש שהקשו עליהם מכרייהו זו דקתני' כל
מן שהטלי' ביד האונון של בעל הבית להביא ראיה ושמעתי דלי' לא מיתיה' ראי'

שקיל אומן בלא שבועה מדקתני סיפא תרנו לו בומנו נשבע ונטל' דאלמ' דדוק'
במתנו לו נשבע ונטל' הא בייש' שהטלי' כידו נוטל' כלל שבועה מפי' שמשכונו
כידו וה' נשבע כד' אשמי' דגמסי' הת' גבי סביד הקדים לו שכרו אף טוען
שהקדים לו שכרו אפ' הנשבע שכיר ונטל' שלא תאמר ביון שטוען שהקדי' לו
שכרו יהא נאמן לפי' שבתחלת היום אינו טרוד בפועלו לא דלפולס מהשת
טרידת פועליו גם מה אינו זכור ומהו נשבע אומן אבל בשם כידו משכון
נוטל' כלל שבועה - תי' הרשב"א ז"ל בספר המלחמות לדעת הגאונים דלא דמי
משכון ושבויות למשאר הטענות דלא מירעיא לבי' דאומן קונה בשכח בלי
דכשטוען על גופו של משכון דמי אלא אפילו לפי' ד' אומן קונה בשכח בלי
ביון דודאי אית ליה עליה אנגרא ואנגרא חפי' ליה כשטוען על גופו של בלי
דמי דמיקרא קני ליה על עד דיהיב ליה אנגריה ושקיל' ליה דאיהו גופיה
לאומי' השנייה לאומן אנגריה ב' ופירש' ליה כלי ואש' לא תאמר ק"ל דנחת
חייס לאומי' אכל' הר' אפרים ז"ל בת' דכל' מ' שטוען על המשכון נוטל' כלל
שבועה ויש לסמוך על דברי הגאונים שדכדיהם דברי קבלה הם - ושהו
כהנהו עיון דלאלי' חושל' כהדדע' דאמרי' שיכול לטעון עד כדי דשמי'
משום דשמי' לקוחים הן כדפי' כולהו מודו דאיונו נוטל' לא בשבועה בעין
דאזרתי' משום דליבא מנו גמור דאי אמר לקוחין הן כידי היה מעי' ועבשו
אינו מעי' דשמי' דמי' לא ידע כמה חושל' אכלן הלכך אינו נאמן אלא
בשבועה בלא משכון כמודה מקנת דלא אמרי' פיה מנו לאיפוטרי שבועה משום
דהוי טעמי' לאינו טעמי' ומהו אש"ג דשנו גדוע הוא ביון דתפיס נאמן
בשבועה - התמי' למעלה : ו' ו' רבנו ר' אומן אומר שתי' קבנת ל'
והלה או לא קבנת אלא אחת מי נשבע - א"ל בוי' ישבע בעל הבית ויפסיד
קבינה דלי' דכרי' איבסי' - גמי שפי' דביאמרי' ישבע בעל' ויפסיד דוקא
שהוא מודה לו וישבע כדפי' אבל כפטר בכל ביון שפטר לו כבר אותו סלע
בקבינה כלום אלא אי מודה מקנת נשבע כדפי' ופי' כפטר בכל פטור - וא"ת
ולמה לא תקנו חכמים בקבינה אש"ג דכרי' ל' איש' משום כדי חיי' דשביד
והכי למעלה קורס שהדשנו טענת פטרת פועלים היינו או עקרוהו רבנן
שבועה כשבעל הבית דאלמ' ראו ליינו שבועה אש"ג דליבא טרדא משום כדי
חיי' דשביד - ז"ל ה"מ היכ' דטענתיהו רב' הכיזות דלי' הבכיות דלי' לומר
פירשתי פסקת לתויהו דשביד למשוי' אבל כפי' פלגי' בקבינה אי' אפשר שהיא
שתלוקת מלמ' אלא ברבד מושב שהיא שכירותו של פועלים ידעו וליבא כההוא
פונת משום כדי חיי' דשביד ופי' לא תקנו כו שבועה אלא בעל הבית - וא"ת
א"כ דשבעתי' כמודה מקנת עסקי' ויבי' אחר כסמו' וחי' לא מיתיה' ראי'
פקע דאי' כמודה מקנת היכי' ס' דליפקע - ז"ל דה"ק א"כ קבינה אלא דכרי'
לה איש' משום טענת פועלים מ"ה אי' לא מיתיה' ראי' פקע אף על פי
שבעל הבית הודה במקנת לפי' שאין מוסרין שבועה זו לבעל הבית דטרוד
בפועלו ושכיר נמי אינו נשבע ונטל' של תקנו לו שבועה ביון דליבא משום
כדי חיי' הלכך אי' לא מיתיה' ראי' פקע אש"ג שבעל הבית הודה לו במקנת
אלא לדידך דאמרת קבינה דכרי' לה איש' ישבע בעל הבית ואסיקא
לגדדין קתני' - כך נראין הדברים לפי' שטעמו של הר' אלפסי' ז"ל שכתב באף
ישבע בעל הבית ויפסיד דכפ' השקבל כתב סתם המוציא מחזיקו עליו ואמר
ולא חשט לכתב' - כהנה שפירשתי ז"ל שלא חדשו חכמים ברבד כולם לא הגי'
היא בכל הטענות לדנין של כופר בכל מודה מקנת - ויותר נראין דכרי' הר'
יהושע הלוי' ז"ל רב עיין לאו כמודה מקנת היא אלא כופר בכל ביון שפטר לו
בר ש' שהיא מודה לו או לא' הלכך ומיעי' להו מי נשבע כלומר ששטא לן
דשבועה יש אף משכון כדי חיי' דשביד אלא דשכרי' אי' שדוה ורבנן
בעל הבית או עקרוהו מניה ושדוה אשביד ופסטי' ליה דלא עקרוהו מבעל הבית
ביון דקבי' דכרי' לה איש' ומ' משום כדי חיי' דשביד ישבע בעל הבית אף
ע"פ שהוא כופר בכל והינו דאקשי' והא תני' רב שמואל קץ המוציא מחזרו
עליו הראיה וחי' לא מיתיה' ראי' פקע משום דבעל הבית כופר בכל הוא שמה
שהוא מודה שקבן פטור כבר פטע לו או שהוא או' לו הלכך ואמאי ישבע הבעל
הבית ויפסיד ואסיקא לגדדין קתני' : ד' לר' פועל ובעל הבית שכתבנו
בקבינה אש"ג שבעל הבית כופר בכל נשבע שבועת התקנה כעין של תורה -
ומיהו ה"מ ששכרו עדים וכמוהו אכל' אש תבעו של עדים או ששכר זמנו
אינו נשבע שלא תהא קבינה חמורה מבעל הבית או' נפתיה' ושכיר או' לא נטלתי
דאינו נשבע אלא כשכרו עדים וכמוהו וכן דעת הר' שמואל ז"ל כפי' מהלכות
שכירות : ירושה' היה עבד וכ' מוסרין שבועה לבעד ההיה מודו ור"י
מוסרין שבועה לחשוד ע"כ - ונראה שמורה שבועה על בעל הבית דתת'
שבועה ותקנהו ועל בעל הבית הטענה כמו שכתבנו למעלה אלא שחכמי
הקתנו של שכיר עקרה שבעל הבית ושדוה אשכיר הלכך נאמן שכיר יכול
לישבע בשבוע בעל הבית - וכן מובין מה שפירשתי ע"ס כינונה כסמוך היו
מיהם חמודין בלגנות דל' שאיר' ור' ופי' היו מניהם חמודין חורה שבועת
למקומה וכו' ונראין הדברי' שכן הדין אש היה שביד קטן נשבע שאין ל'
מוסרין לו שבוע' אלא נשבע בעל הבית - ויש לתמוה על הר"מ כמ' ל' שכת' כפ' א'
מהלכות שכירו' שאפילו שכיר קטן נשבע אלא דעת הר"א' כד' ז"ל בהשגות כמו
שכתבנו : ה"ג ו' רב' ז"ל ולא אמר' אלא כבעל הבית שאינו עשוי ע"כ

לו עליו
וטל ואש
אין ל' מה
חיוב לא
שכר כפי'
אל וטעמ'
שבועת
סייתומי'
בע שבוע'
והפסידו
הפסידו
אן עובד'
בשפוע'
שבועה
אדרבנן
בע :
והפסידו
ז"ל אכל'
אל דהא
אל אכל'
כמו'
שבועה
אמרות
הר"י
דכרי'
שטר
מיהם
בדכנן
בסך
זועת
פין :
זועת
זועת
זועת
זועת
הכ'
אין
עית
נות
זנת
בס'
בב
ותו
יתו
לא
זד
כו
ל' :

דל עע

דל עע

חירושי (מהררי"ג) על

מסכת (ע"א) שמואל

דעתיה ליה דרבי אבהו שכן התורה נתבע חייב לשלם מפני שאינו יכול
לישבע אף על פי שחכמים השילו שבועה על התובע לא תקנוה אלא כשיכול
לישבע אבל בתשובה לא שלח בזה חכמים אלא להחמיר על התובע ולא להפסיד
ממונו נמצא שבוטלו לא חלה על התובע כלל ומה אמרו בכותבו שאלו
משאל רבי אבהו דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא
למא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא
ע"כ סבירא ליה דלא כר' אבהו ומה אמר רב שמואל שבועה ה' תהיה בין
שניהם וכו' מאי דרשי' ביה דבין דרב ושמואל למאי ע"כ לית להו דר'
אבהו וכדכתיב . וא"כ דרבי אבהו אע"ג דרשי' סבר כרב ושמואל בהדיא דמת
לוה כתיב מלוה שהפסידו ויורשין כיון שאין יכולין ליש' ע"כ סבירא ליה באתי'
דלא הפסיד התובע אף על פי שאינו יכול לישבע ששם דתתם חלה שבועה והכא
דלא חלה שבועה וכדכתיב הכי מוכח' דכבנות' שכתב דלמא דלמא דלמא דלמא
למאי רב ושמואל כינהו שמוס דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא
והא אמרת דלא תליא האי בזה כלל דהא רבי אבהו סביר' ליה בהדיא דכבר
נתחייב מלוה כרב ושמואל ובמתני' סביר' ליה חוזה שבועה לחסוב ומשום
דעמא דתיב' . י"ל א"כ דהא לא איריא אלא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא
דכבנות' שכתב רב ושמואל דמילת' דפשיט' היא דכל היכ דלמא דלמא דלמא
שכתב רב ושמואל כינהו והכי אית' בהדיא . כפ"ק למה דרבי רבות' שכתב
רב ושמואל ה"ל ש"ש לן דרב ושמואל אמרו למאי שמוס דלית להו דר' אבהו לא
דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא
שבועה דאיריתא ותובע שבועה דרבין שתקין לו חכמים שיבער ויטול הוה לן
למיר דכשאר התובע יכול לישבע שלא יפסיד למיר לא נימא יתלוק קמ"ל
בכרב ושמואל דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא
הכל אע"כ שהיה להם ליתול מן הדיון כ"ש הא ש"ן לו ליתול מן הדיון דלא
סביר' לן דרבי אבהו לא טן התקנה דבאירי' יכול לישבע הפסד'
ולענין פסק הלכה פסק הרב אלפסי ז"ל בכבנות' שאירי' שישל דלמא
חז' שבועה למחויב לה והביא דל' מדאמר' כפ'
שבועה העדות הכל מודים שכתבנו חסיד על השבועה ואחוק' בשניהם
חשודין דלמא מר חזקה שבועה למחויב לה ומתקן שאינו יכול לישבע משלם .
ועוד דסוג' דפ' חוקת הבתים כרבי אבהו . אבל רה"ז פסק בכב נכח'
דעכד סבירא יתלוק וכן דעת ר"ת ז"ל ולא תיק' לך משהו דסוג' בעלמ' כר'
אבהו סבירא ליה לא דבשניהם חשודין סביר' ליה לרב נתמן שכוין שכל
אדם מהם מחויב שבועה ואינו יכול לישבע דבין הוא שפסיד כל אחד מהנה
והביא דל' ר"ת ז"ל דרב נתמן כרבי אבהו סבירא ליה מדגמ' כפ' השול גבי
מתני' דנתן והלא א"י איני יודע מייבד ואשכ"ח למ' תהו תיובתי דרב נתמן
דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא
עסיקין בגון שיש עסק שבועה כינהו כדבא אלמ' רב נתמן סבר להא דר'
אבהו . והק' הרמב"ן ז"ל א"כ דרב נתמן אע"ג דלית ליה מחויב שבועה
שאינו יכול לישבע משלם אמר הכ' דאינו משלם הכל מפני שהתובע ג' מחויב
שבועה ואינו יכול לישבע רב ושמואל כמי דלמא חזקה שבועה למאי ע"כ
לה בר' אבהו לא דהבא מפני שהתובע מחויב שבועה ואינו יכול לישבע אמר'
הפסיד הכל דאוקי' מוכח' בחוקת מריה כדלמא' לרב נתמן דמשהו האי שבועה
עמא גופיה מפסיד פלגא ויבין שכן היכי בעי' בגמ' רב ושמואל האי שבועה
ה' מאי עבדי ליה דילמא אינהו כמי כר' אבהו סבירא ליה . אלא דרבי כ' מתן
דסבר לה לדברי אבהו ע"כ סבירא ליה בשניהם חשודים דכנתבע משלם למיר
ורב נתמן דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא
דקא קשי' לך הוה דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא
דחלם רב נתמן כר' אבהו סבירא ליה דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא
דחתם ר' מאיר היא דחתם מתני' ר' מאיר ואינו אמר חזקה שבועה למחויב
ובבב' ליה לרב נתמן דשאי' למחויב דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא
ל' מאיר היא דר' אבהו ומי' רב נתמן לא סביר' ליה בותיה אלא כר' ויסי דלית
ליה דר' אבהו הלכ' כיון דרב נתמן פליגא וכוונ' בעלמא כרבי אבהו לא קימ'
לן כרב נתמן וכמו שפסק הר' אלפ' ז"ל :

דרכן להטמין כמי לא אמר' אלא באיניש דלא בניע אבל באיניש דבניע היינו
אזרחיה ובאיניש דלא בניע כמי לא אמר' לא שיה או' שאלין ומה א"ר לקוחין .
אבל גבויין לא אחיקי איניש בגביי לא מחויבין ובלהו לא אמר' לא דבניע
שאין עשוין להשאל ולהשביע אבל דבניע העשויין להשאל ולהשביע אינו
באמן כלל דמלתא דבניע שאין עשוין להשאל ולהשביע לעולם באמן
התוסס עד דאיכא כל הני תנאי שהטמין ושבעל הבית זה אינו עשוי למכור
את כליו ומהו דבניע שאין דרכן להטמין ומהו איניש דלא בניע ושבעל הכי'
טוען שאלין ואיכא כל הני תנאי אין התוסס באמן אבל אם חסר אחד מהן
באמן . אבל דבניע העשויין להשאל ולהשביע אפי' ליכא חד מהני אינו
באמן ובלבד שיטען כעל הבית שאלין אבל טוען גבויים אינו באמן דכיון
שהוא טוען גבויים אולא לה חוקתה דהיי כליים שהיי בכלל הבית מודה שלא
בא לידו בכותף שאלה . וכ' ליהמניה לבעל הבית מנו דאי בעי אמר שאלין'
אינה טענה ש"כ אף בכלים שאינן עשויין ואיכא בוליה תנאי ובעל הבית
איניש בגביי לא מחויב' מנו דאי בעי טעין שאלין אלא בכל גדול א' דאחויק'
בעל הבית באמן אפי' טוען גבויין דלא מחויב' קאמר' אבל מחויבין כרב
באמן וכן דקדק מהאן ה' אלפסי ז"ל ור"ח ז"ל כתב יחי אמרין דבדבניע
העשויין להשאל ולהשביע דאינו באמן דוקא בשל הויאן מעלין אבל הויאן
מעלין באמן . ואינו מחויב דאם כן פ' דרבא דאפי' וזו דסבירא ופסדא
דאגרת מימתי דוק' שבו עדים והעידו שהויאן אביהו טמון ואינו במשמע
לפי' כדאח ערקן של דבניע כרבי הר' אלפסי שכתב דלפילו כבגלין אינו
באמן וכל דיני שמועטו דוקא כדאיכא באיה הילכך דאיה מנו דאי בעי אמר
החזקה באמן . וכן כתב הרמב"ן ז"ל . ויש להשי' ז"ל גרסא אחרת בשמועה
זו ואינה כבונה ופי' דבניע העשויין להשאל ולהשביע הכל לפי מה שהוא כלי'
ומה שהוא אדם וכן השיב הרב אלפסי ז"ל שנתבעה ובלמאן הוה כתב אה ז'
הסקר' בני אדם עשוין להשאל אותה או לשאלו בסתוה והיה מכהה שפעין זה
השאלין אותה אין באופן באמן . ע"כ . אבל הר"מ במ"ל כתב כפ' ח'
שהבנות טוען ונתמן שהם כליים העשויין מתחלתן לכך כגון חליים וכוסיס
שתלת עשויין להשביען או להשאלין לבלות והאלפסי כדאח ערק :
אבל שבועה כמי דאיכא למיר דקושטא שכתבנו קתי . פת"ל ז"ל
קושטא אישתבע שדעתו לקיים ואפי' עבד עליה שכתבנו יבנו אינו
חשוד בכך על השבועה . אבל בספ"ר תם ז"ל אמרו דודאי חסיד דהא עבר
גללו כעלוי כרבי' ומהי שביעי' ואף על גב דאמר בא עממו הוא פסול לא
הכי קאמר דמתניתי' לא תקני לה וכן דעת הר"מ במ"ל כפ' ב' מהלכות
ה' רבתינו שאלין שאלין רבי אבהו ור"ת ופ"ק לר' אבהו
דלא אמר במתני' חוזה שבועה למאי ע"כ אמר' רבי אבהו שאלין התובע לעולם
מחויב שבועה כגון נכסא דרבי אבהו א"כ שכתבנו מחויב שבועה ויכול
לישבע כענין שמתנו שאין התובע טוען אלא היכא שאין התובע לעולם
אימא לך דרבי אבהו סבירא ליה דאף על גב דשדאוריית' נתבע משלם מפני
שאינו יכול לישבע וא"ת סבירא ליה דאף על גב דהתובע שאין התובע ואינו
יכול לישבע הפסיד ותדע לך דר' אבהו מני דהא דרבי אבהו דאף על גב
דכרבי אבהו מני סבר לה כרב ושמואל כהא דאמרין בכר נתחייב מלוה לכני
לזה שבועה ואין אדם מוסיף שבועה לכני והר"י דאי ליה תימ' הכי קשי'
הלכת' אלהבא דקימ' לן כרבי אבהו קימ' לן כהדיא דרב ושמואל אלמא רבי
אבהו מני סבר בהדיא כרב ושמואל דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא
בשניהם חשודין כמי מני לישור רבי אבהו דאף על גב דמיריית' נתבע מיב
לשלם שהיי אינו יכול לישבע אפי' כיון שהתובע חייב לישבע שבועה התקנה
ואינו יכול לישבע מפני שחזר הפסיד . וכיון שכן קשי' היכי מוכחין מהא
דרבי אבהו דמי' במתני' חוזה שבועה למחויב לה . ומהאי עמא כמי קשי'
לן מאי דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא דלמא
עבדי ליה דלמא רב ושמואל דלמא חזקה שבועה למאי ע"כ אמר' דרשי'
שבועה תהיה בין שניהם כדבירי אבהו ואמאי לא הא דרבי אפרש דלית
לכו דרבי אבהו דמחויב שבועה שאינו יכול לישבע משלם ואפי' אמרין
במתני' חוזה שבועה למאי ע"כ אמר' ליה הא דרבי אבהו ע"כ סביר' ליה דמתבין חזקה
שבועה למחויב לה ולא מני אמר חזקה שבועה למאי ע"כ אמר' ליה דמתבין חזקה
חייב לשלם אף על פי שחכמים השילו שבועה על התובע היכא שאין יכול
לישבע אינו דבין שפסד שכוין שבועה זו חזקה בעלמא היא דינוש שבועה
כשכח לישבע אבל שאינו יכול לא תקנו חכמים להפסיד את שלו . וכ"ת
היי סת' למה כתיב מלוה שלא נתחייב מלוה אלא שבועה התקנה ואע"כ
כשאין בני יבולין לישבע הפסידו כ"ל דלא דמי דהתם בכר חלה שבועה של
דבניהם על השלמה שהיי יכול לישבע וכוין שמת ואין היושטין יכולין לישבע
הפסידו והיוצא לנשא דאמרין בכר נתחייב מלוה למה למה שבועה כו'
והיינו דלקטן כשמישהו דרב ושמואל שקלי' וטריין כיון עמד דבין אחיהן
לא על עמד מפני שערך דכס של רב ושמואל חלו בתלות השבועה שחלה
שבועה על אחיהן של יתומים כיון שחלה שבועה אפי' שאינה לא מן התקנה
לעולם שאין סת' זה גבנה כלל שבועה שהיי שאלין בשניהם חשודין למאן
דלית

ד' ע"ט

מתני'

ע"ב מחני והחנני על פסקו . פי"ה מנשודה בעל הבית שהא' א"ל שיתן לפועלו ככלע שעות דבכה"ג כיון דליהו ידע שאין ובשכונה אחר שהוציא בנשות כדון מוציא הוצאות על כפי אשתו דתקן שבע כמה הוציא וכמו שכתב עליה ר"מ ז"ל אבל אם אינו מודה לו ודאי אין חנניי שבע ונוטל ובתב הרא"ה ז"ל דאין על הבעל אפילו שבעות היסת משום דליכא כפיית טעון דאפי' כי מודה לה ששמו שליה אין לו אלא שבעות ומי יסר דמשתבע וכה"ג לאו כפיית טעון הוא וכדאמרי' לעיל בפ' שבעות העדות ורשמעי' משתבי' שהאמר דהא הכא שאל בפני עדים בתנו לפועלים והיינו ליתנו בפני עדים דהא הכא שאל בפני עדים שאלו שבע ונוטל ולא דייקן ליה כפושט מפי שנתן שאל בפני עדים וכן דעת הר' אלפס ז"ל בפ' הכותב וכן כתוב בגמראות ברש"י בראשית ח' י"ג ויהי' חנניי ז"ל משום דא"ל חנניי לבעל הבית אלא שליחות' דידק עכדי מאי אית לי גבי שכיר אף על גב דמשתבע לא מהימן לי את המתיבה דלא אמת לי בסהדי הכ' ליה . והא דתקן דחנניי נוטל בשבועה לאו דוקא מפני שהפועלים מכחישים אותו דה"ה אפי' ליתנהו לפועלים דשבעה בעי דהא מוכי' הוצאות על כפי אשתו ליתא דמכחיש לה ואפי' אינו נוטל אלא בשבועה . ומי הו' שבעות פועלים משום הכחש' חנניי היא לא ליתיה לחנניי נוטלן שאל בשבועה שהרי בעל הבית יודע שנתחייב להם ואינו יודע אם כפדעו הלכך מדיחא חייב לא משום דחנניי שבעתו להו וקאי בחקוק בעל הבית אמרו שאין נוטלן אלא בשבועה אף על פי שהיא יודע שנתחייב להם .

זה פרוש שכן דעת רש"י ז"ל בפ' הכותב חמני' דכרז ושבעה אין לו עליון טלוקא הכא ליפרע מכנס יתומים שבע עכין שבעות היוצין ונוטל ואש המוכר מי שבע ואש מת לוקח גובה בשבועה בעין שבעות היוצין שאין לו מד בזה כבר נתחייב טלוקה שבעה לכדי לזה דכיון ששכרו אין עליו עיקר חיוב לא ששכריו אין אותו שפי' שהיא חנניי שאלו שבעות שבעה עכין חנניי שבעות ליפר' מכנס יתומים השכירו הראשונים ז"ל שאין לו דהינו דכרז ושמואל וטעמ' דמלתא דאלימ' רבנן לתקנת היתומים והחמירו שבעות יומר סבל שבעות הכותבין מ"ה חסי' ולא חספי' ע"ה אכל ככל שאל ליפרע מכנס יתומי' דייקן ליה הכי ובתב עור הר' אלברגלוגי ז"ל דיתומים שחייבו ליבע שבעות שלא פקדינה אלא אם לא הספיקו לבע עבד שמתו אין בניהם נשבעין והפסידו כרב ושמואל . וף על פי שיש להשיב על דין הה' ז"ל כת דהכי הסכימו כולה רבנן וקבלתם תכניע :

א"כ איתא אלא מספקא ליה והא' יוסי מניימי עבד רב נתן עובד' יתקנו . פי' ואיהו לא סביחא ליה דר' אבא דאפי' מחויב שבעה שאינו יכול לבע משלם ואפי' ארז דכיון דרבנן תקינו לו שטול שבעות אפי' שאינו יכול לבע נוטל מחצה כ"ס הכ' דמדי' אית ליה אלא דרבנן תקינו שלא יטול אלא בשבועה דאיתו מספיד אפי' יכול לבע :

ה"א דייח דעבד כר' אל עור עבד מיה' טעמי' טעם קדמו היתומים ותפסו און מניין איתן מקן וכן כתבו חכמי' שכתבו מרובנו הגדפי' ז"ל אכל ה"ר יוסף הלוי ז"ל כתב בשם בה"ג ז"ל שמתנה ראשונים לדון כרב ושמואל דהא דאמר דהאי דייח דעבד כרבי אל עור עבד לית' ולא סמכין ע"ה . אכל הר' אף ז"ל פסק דמאן דעבד כרבי אליעזר עבד וכן דעת הר"ם גמ"ל כפ"ה מהלכות מלוה ולוה :

וכיון דקיימ' לן דאין אדם מוריש שבעה לכדי אלאמה שהיא צרי' שבעה ולא נשבעה ומתה אין יורשה גובין כתובתה . וסוהו אש ית נאמרות נצטר כותבתה אפילו לדברי האומר אין נאמרות מועיל לגבי יתמי' כר' הלוי בשם חכמי' כרובה הגדולים ז"ל דכיון דמסק דגמיר' דייחא דעבד כר' אליעזר עבד וכרב ושמואל עבד אכן להתנה עבדין כרב ושמואל ככל שטר שאין בנאמרות ולא מקלטינן ביה תמי קולי קולא דאבא שאול . כן אימא מבי' דאמר אין נאמרות מועיל לגבי יתמי קולא דרב ושמואל ולכתלה עבדין כרבי אליעזר :

וה"א שש כפיית שתי כסף ביניהם . פ"ה ז"ל טעם כופר לנתי כסף ומודה לו בפרועה . אכל ה"ר יהוסף הלוי ז"ל כתב דשבעות השותפין לא בעי הודאה וכן דעת הר"ם בנ"ל בפ"ו מהלכות שותפין ושותפין : **ה"א** דתקן והשביעית משמט את השבועה קאי כפי' עסקינן אי בשבעות השותפין והאריסין למה משמט' והיי' אין שביעית משמטת תביעת טעון דאין שביעית משמטת אלא מלוה וכתקן הקפת הקנות איבת משמטת וכיון שאינה משמטת את החמון למה משמטת את השבועה . ואפי' בשבעות מודה מקנת שפיטא דכיון דמטון אין כאן שבעה אין כאן . וכל' דהב' שבתבנו קודם שביעית הודה במקנת וכפי' במקנת אותו מקנת שפ"ד בו אין שביעית משמטתו ככל טעון שפ"ד בו קודם שביעית אפי' שבעה שביעית עליו אינו משמט והכי אית' בירושלמי במסכת שביעית מלוה ונשפית כפנות איבת משמטת וכן כת' הר"ם בנ"ל בפ"ט מהלכות שמיטה הלכך אותו מקנת שפ"ד בו לא נשפט שביעית ס"ל כיון שכתבנו קודם הודה במקנת וכפי' שפ"ד בו לא נשפט שביעית שפ"ד בו קודם ששמטה שביעית יטבע עליה לאחר שביעית קמ"ל דשביעית משמטת שבעה זו שביעית שפ"ד בו מקנת שהיה בו נכנס שאינו אלא כופר ככל וף השבועה שאלה תסתא אותו מקנת של הודאה נשפט טעון שהמון נשפט אף הדבור של שבעה שאל מחזרו נשפט . עוד כ"ל דה"ק שהשביעית משמטת אף מחזן ששבעה עליו לפרעו שביעית שבעה עליו שביעית משין אין כאן שבעה אין כאן שלא תאמר שביעית ששבעה עליו לפרעו לא יגוש שהיי' נגוש ועומד הוא מחזיו קמ"ל שאינו נקיח נגוש ועומד אלא מי שיהו נגוש מחזן כגון מלוה על המשכון . אכל מהר"ם לא כר' ז"ל . כר"ך ותמא דרשינן מרש"ט עבד כמן און :

חורשי מסכת ע"א

בס"ד אתחיל פ' ר' ישמעאל

גמרא בשלא רבנן קא סברי עובדין לשבתי' כו' יש להקשות אי קא סברי עובדי' לנביה הללו' שראת עמו אסור לפי שאפי' נחלא נמי אסורה וא"כ אף אחר בראות עמו אסורות . לכן רבים דמשתע' דב' אסורו ודאי חמתי' . אכל זה איבת קושטי' כי לאו דוקא בראות עמו אסורות וקט' רישא אב ספא ויאירי דקט' ספא ושאין בראות לשון רבים קט' רישא כמי לשון רבים וכפי' הוא מוכרז לנקוט לשון רבים כמו שה' תבאר . **א** וכן אמר דנקט לשון רבים משום שאל על דכיי' כפי' ששמאל ורבי ישמעאל נקט טעם לביקב נקט לשון רבים . ולכך אותם שאמרו ד-ל מקום שאמרו תוס' ה"מ ראוי להסתכל אש יש ה"מ אחר בגמ' מלכ' ה"מ שאמרו התוס' נובל לו דה"ה מהאחר היו קושטי' שהקשינו ליבן שהיה להם למקט' כלאן יזיד ומתכנין התוס' ו איבת קושטי' כי בקושית גמ' לר' נמי היה ראוי לומר אפילו

ומודה שבעה דהא דאמרינן בפ' הא"ש מקדש דהא' לנשים תנו מהו זה לפניו שאני חייב לו הן שלוחי הן עבדי ואפי' תפס דהשתא דתקון רבנן שבעות היסת משתבעי עדים דהייבא ליה ומשתבע מלוה דלא שקיל ופרע ליה לזה למלוה שבעה מלוה שבעה תמונה היא בשבעות המשנה דהוה ליה מלוה עם לזה לפועלים עם בעל הבית שבידוע' שנתחייב להם כיון דאיתיה לפעו' דמכחיש להו נשבעין שבעה חמונה מלוה נמי כיון דאיתא נמי הני דאמרי' דפרעיה נשבע שבעות המשנה ושקיל וכן כתב הר' אלפס ז"ל : **ש"ב** מלוי' ולוה אחד היינו מתני' פ"ה ז"ל דכי יבי' דבמתני' אחד מהם נוטל שאל בלוי' ואפי' המשלם לנשים הכא נמי איתא דרב הונא לא שאל . ולפי דבריו ז"ל לא למדנו ששבע אפי' א"ל א"ל שבעה ל' בשאר כל שבעות דלא אמרינן היינו מתני' אלא לענין אפי' שבידוע ליה כפסד שלא כדיון וקוקן להם כשתי' שבעה הבית כפסד שלא כדיון . אכל הר' אלפס ז"ל פי' דהיינו מתני' לגמרי דנשבעין מלוי' ונוטלין ולפי' אפילו כתוב כשטר נאמנות אינו גובה אלא בשבועה :

ולענין פסק הלכה קי' יאן ל' כרב הונא דו' נאה בפני עצמה ומעידה חו' נאה בפני עצמה ומעידה דכיהי' דרב חסדא ה' ובכ"י לוי' ומלוה אח' אפי' הלכך אינו גובה מהם כלל וה"מ הינא דחתי כולהו ל' כרבי הדדי אכל האבא דאית' עם לזה אחד בניה מניה ונדרב הונא דאמר זו כאה כפי' עצמה ומעידה זו כאה בפני עצמה ומעידה וכן דעת רב אלפס ז"ל : **ד"ע ע"ב** כס' שאמרו הפוגמת כתובתה פ' . שבעה זו של יביתה היא שהי' כל השבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין חו' שבעות ונוטלת ועוד דכתובה שבעה קרקעות היא ואין נשבעין על כפיית עבדו קרקעות והכא נשבעת וכן מפור' בפ' הכותב . והוא שבע' דאפי' דאין נשבעין על קרקעות מדארייתא מדרבנן נשבעין וה"ה ששבעין עליון היסת וכ"כ הר"ם בנ"ל : **גמ' ר'** כך התומים מן התומים לא יפרעו לא בשבועה . לאו דוקא יתומים מן התומים בלמוד דא"כ ליתני כס' שאמרו מכנס יתומים לא יפרע אלא בשבועה כן התומים הנבאים ליפרע מכנס יתומים . לא יפרעו אלא בשבועה . ולמה לי למתניה כל הני אלא ודאי ה"ק כס' שאמרו הפוגמת כתובתה לא תפרע אלא בשבועה כן התומים שפגמו שטר אביהן שאמרו אמר לנו אבא מקנת חובו וכו' פרעו או עבד אחד מעיני' שפרע לאביהן וכן אם כאין ליפרע מכנס יתומים ששבעו לא יפרעו לא בשבועות היוצין דהינו שלא פקדנו אבא והאי דנקט יתומים משום דקא בעו למימר עליה רב ושמואל לא טעו . וא"ת כפוגם נמי מנו למימר הבי' לא טעו אלא שפגם היוצ' אכל פגם אביו כבר נתחייב שבעה ואין מוריש שבעה לכדי דרב ושמואל כפוגם נמי כפי' אלו אין אדם מוריש שבעה לכדי דהא אמרינן ככף ששפתי' הנו דלא לוסף עליה דאמר רב פפא הפוגם את שטיו ומת מלל' לרב' ושמואל כפוגם ומת נמי כפי' אלו אין אדם מוריש . וי"ל דרבנן קאמר לא מעי' בשבועות הפוגם דאיכא רגלים לדבר דפירעון דאין אדם מוריש דאפילו כבא ליפרע מן התומים דליתא אלא משום תקנת יתומים בעלמא והוה לן לימשה עליה לתקנת' דיתמי מלוה אפי' אין אדם מוריש כך תיזן המכין ז"ל . ובתב עור דאפילו לרב ושמואל דאמרינן אין אדם מוריש שבעה לכדי ה"מ יתומים מתומים אכל מלקוחות גבו שבעות היוצין משום דליכא למימר בהא כבר נתחייב מלוה שבעה שהיי' אפשר שיפרע מכנס יתומים כפי' חופין הלכך גובין יתומים מהן שבעות היוצין וכי היכי דאמרינן דאין ליפרע מוריש שבעה לכדי ה"מ אין אדם מוכר שבעה לאחר הלכך מת לזה כפי' מלוה ואחר שמת לזה מוכר מלוה את הובו ואחר כך מת מלוה הפסיד לוקט משום דכבר נתחייב מלוה המוכר לכדי ליה שבעה ואינו יכול למכרה לאחר . אכל אם מוכר חובו כתי' לזה אף על פי שאחר כך מת לזה כתי' מלוה נשבע עכין שבעות היוצין שלא א"ל מוכר ולא ידע ששטר

ע"ב
ד"ע ע"ב
ד"ע ע"ב

חירושי מהרריג על

מסכת ע"א

שלא יהיה תוסף מכריח דבר בעצמו שמרשיהו תוס' כן שכלמ' משמע שכל חוקיה על דבני ר' יוחנן וא"כ לא היה נדיק לאתווי הגמרא לא קריא כלכד ולא היה נדיק לאתווי הדיון עמו ומה שאמר התוס' ומיהו לתוך כפי קושיא שיש אמאי לא מתייהב הגמרא חוקיה קודם רבי יוחנן מאלתר דקאי אכתייהא לכך אמרו ומיהו כו' וקאי חוקיה בין על דבני רבי יוחנן ובין אכתייהא וזהו נתיק על הקושיות וקל להבין : דיבור המתחיל כגון שאנסוהו עובדי כוכבי' ומלות כו' פ"י שאמרו להורגו א"כ לא השתדלה מאלויו ואין לפרש שכפו קומתו בעל כרחו כו' דא"כ בר' נדיק תוס' לומר אין לפרש לפי שיש קושיא א' לפיכך דאשון שהוא שאמר להורגו והקושיא היא מה שהגיש רש"י ז"ל כי אמאי קטט נבון כי נבון ומיד חד הוא מבח וו הקושיא אי אומר פ' שני שאמרו התוס' שהוא שכפו קומתו כע"כ וזהו ניחא כי נקט נבון לפי שאינו מוד לא התלוקה שאמרו התוס' השתד מהא עונש כגון שאמרו להורגו אי אומר דזו היא דבון שאמר הכתייהא וקאי לזו נבון אש"פ שהוא מבח שאמרו : להורגו בערך חלוקה האחתונה שהיא שכפו קומתו חו היא מאלויו ואש"פ שהיא מבח דכופ שאמרו להורגו : לזה אמרו התוס' הפ' האמתי הוא שאמרו להורגו כי אין לפרש שכפו קומתו בעל כרחו מבח הכרח שאמרו התוס' דאש"פ וקושיא דלמה נקט כגון תריך דקטט אוב עונש כמו שתיקדש"י ז"ל :

או נאמר כי הכרח הפ' שאמרו התוס' שכפו קומתו הוי קושיא שהגישו תוספות נדיבור דלקמיה שהגישו תימא ממי פריך דזו הקושיא לא איתא לפי שכפו קומתו בע"כ לפי שהקוש' היא דמאי פריך רבי יודיא דהי דפטור דביעבר מ"מ לבתלה חיוב למשור ענשו למיתה הכא כמי היה לו למשור למיתה לזה הפ' שכפו קומתו אינה קושיא כי שפיר פריך ז' וירא לפי שכאן בע"כ כמי הוי באונס כמו התם כעשה מה התם בעל כרחו ולא יש חלוקה לבתלה חף באן בע"כ דא"כ ולא יש חלוקה לבתלה וזה הדרך כמי כמו הדרך הא שאמרו : דיבור המתחיל היתה נהמת חבירו נבונה וכו' פ"י הקושיא וכו' לכך נ"ל פ' וכו' ומיית' כבר תנאמי כו' א"כ שכוונת התוס' באומרה ומיית' הוי כן שרשישי א"כ אמר רב נתמן דרבינא' רב קוא' שמע' דעילא כי שמע'א דרב הניח הוי עשה מעשה בגוף הנהמה כגון ששחט בה סימן א' אבל שמע'א דעולא לא עשה כדמהה מעשה כלל כי ניסך יין בין קרייה אינה כלום לא"כ תוס' ומיית' ר"ל לפי לא יש וו הקושיא שפ"י כי אש"כ בתעשה וזוטא אכר א"כ מה'לי שחט בה סימן אחד ומה לי נסך יין בין קרייה כוה נטה הוי כי שחט בה סימן א' כמי לאו דוקא כמו שאמר התוס' כי אש"כ מעשה וזוטא כמי אש"כ א"כ לא יש קוש' א' אבל לרש"י ז"ל שפ"י לא מבעיא דבני' והנביה דקייא לא אפילו נכאן דלא יש קבנה נמי אש"כ ועמו הוי משום תבנה ולא משום מעשה וזוטא איש קושיא שאמרו כו' וקל להבין כו' : דיבור המתחיל משום דהוי ע"א שביעית שני כתובין הכאן כ"א תימא הא אין שניה שוי' כו' נדא' שרש"י ז"ל כיון לתוך קושיא וו שהקוש' התוס' באומר שני כתובין הכאן כ"א ואמר רש"י ז"ל לתפוש קושיאן באיסור א' בלולא לא אמר דהוי שני כתובין הכאן כ"א אלא בערך לתפוש דמיקו דאיסורא אכל א"י הכי נמי שיש הפרש שאמרו התוס' דע"א חלופי חלופין אשורין עד סוף כל העולם וכשביעית דוקא אחרון נתפס והש"א מותרין כו' : דיבור המתחיל ואין בוצרין עש' שיהא' וכו' פ' ואש"כ בסוף דריב' והא דא' טריך כו' אש"כ התוס' פ' לפי שבגמ' הא דרש"י אין בוצרין הוי דוקא בתלת דריב' אבל בסוף דריב' בוצרין לפי שאינו עושה בלום פ' בכר עשה מלא' תרו' ולא יש טעם דגורם טופאה לז"א תוספות פ' ואש"כ לו בסוף דריב' והוי הטעם משום סיוע ולזה הדרך הוי קנת דוחק ונכ"כאל טר דמ' תוס' והא דאינטיך שביח' דאיה' לפיכך דהוי הטעם משום סיוע כלומר ולפי דהוי הטעם משום סיוע אינטיך למתני כ"ש לאשמעין דלא הוי הטעם משום גור' מושא' אלא משום סיוע אכל לפי' ראשון פ' דוחק דלא שיד' כ"ש הבא יותה משום ראשונה כ"ש אכל לפי' אינטיך לאשמעין דהטעם משום סיוע ולא משום גורם טופאה :

וא"ת ממי איכפת לן להיות הטעם משום סיוע או להיות משום גורם טופאה וא"כ לא היה נדיק לומר כ"ש ואי אומר דהטעם הוי משום גור' טופאה ואין לתוך כי איתא לאשמעין כמ' כ"ש להיות הטעם משום סיוע ולא משום גורם טופאה כיון דלא איכפת לן כמו שאמרו אכל אינה קושיא כי לא תוספת לתוך הקושיא שהגיש רש"י ז"ל ותירכ' כ"ש דהטעם הוי משום סיוע ולא משום טופאה עקל להבין :

או נאמר דרך אחר כי אש"כ אמר דהפ' הוי אש"כ בסוף דריב' יש להקשות אמאי אין דורכין כיון שאין גורם טופאה ושבח קושיא וו אי אומ' דהפ' הוי דוקא בתלה דאש"כ גורם טופא אכל לטוף דריב' דליכא גורם טופא דורכין וכו' דהא סבי דגורם טופאה מותר כמו שתיק' - רש"י ז"ל לזה אמרו התוס' דאש"כ איתא דהפ' הוי דוקא בתלת דריב' כי הקושיא שהגישו התוס' גופיה נדיבור דלעיל המתחיל אין בוצרין שהגישו ז"ל אבל קש' למה נדיק למתני' אין דורכין כו' ותברו דלפי ממי דפריך דאייני בסוף דריב' ניחא א"כ א"י אייני בתלת דריב' לא יש התירוק שתיבדו וחורר קושיא דאמאי נדיק למתני' . והטעם שהוא אסור אינו משום גורם טופאה אלא משום סיוע וטופאה וזהו כמי ניחא דלא יש קושיא דש"י ז"ל והדוק שתיקין לא נדיק כמו שאמרו בדרך ראשון כו' : גמ' והתני רבוביב' רבי אשע"א כו' איכא למיקל למה התין להקשות קושיא וו : הכא קודם הבעיה הוי יכול להקשות וכו' וכו' תימא דהיה יכול לתוך דמ' רבי עקיבא משיק' ופ"ה

ל' משיק' בחביות כי כמו שא"כ יכול לומר משיקפה כבוד כן נמי יוכל לומר משיקפה בחביות עכ"ל מבינן לרנן יכול להקשות דאמר יד לבזר בלא קמיו והכא אמאי משיק' לבזר ויקפה כי מה יש דמ' ש רנן לעיל יד לבזר הוי בקיפיו ויכול לדחוק המתין להקשות וו הקושיא הכא כדי להקשות בין לרבי עקיבא בין לרנן . אי נמי דאש"כ לרנן לא יש קושיא אלא אחר הבעיה כי קודם הבעיה אי אומר דאמר רבנן יד לבזר ל' בקיפיו כי יש טעם א' כדי שלא יהיה המחלוקת מנכנן לר' עקיבא מן הקנה א הקנה וכו' לפי' הוכרך להמתין להקשות קושיא וו הכא אחר הבעיה ולא קודם כו' : דיבור המתחיל ואש"כ פי שפיה פ' כי אכל מן התתובל כו' מן הנור אסור לשתו' אף ערפי' ותימא בו לפי' שא"כ אומר בגמ' מכח קושית' שהגישו התוס' היא גת הוב' קאי כו' כי הפ' הוי אכל מן התתובנה כלומר מן הנור אסור לשתות דוקא קבע אכל ערפי' שרי והשתא כוכל לתוך בין בבית בין בשד' ונאש' כי מה שמותר התם הוי דוקא ערפי' כמו הכא אכל קבע לעולם דאסור וקל להבין אמאי לא נבנה הפ' תוס' כו' :

דיבור המתחיל למה תלתא תנאי כו' אש"כ התוספות בסוף הדיבור ואין לומר דהכא נמי אשמעין נכתיב דאש"כ כו' נדהא אין לטעות אש' כתיב כעננה העובר לכוכבים ומלות כמה שגת להי' גס' מעט כבוד שהי' הגרנותי מפסיק ביניהם כו' יש להקשות כו' נתיב' קומיית' כמי איכא נדנהו דכולהו כיון קומיית' וא"כ התם נמי אין לטעות ויכול לדחוק' כי מה שאמרו התוס' שהי' הגרנותי מפסיק בניהם הוי מעט' אחר כי מיני' יש טעם א' אכל הוי דוחק בי תוס' לא מייתי' כלל ענינ' כוכבים ומלות או ימלא' ועוד דאין ההפך כ"כ וכו' :

דיבור המתחיל רבא מוקי לה בתלתא תנאי עיני' כסופו שא"כ לא עיניהו וכן נמי דבזר שאמרו שמתח' לאלה התני' כו' פ' אף מה שגת עיני' כוה הפ' נדיבור שאמרו כו' :

דיבור המתחיל דא' משכח' תנא דאש"כ כו' נתנו' תימא הא איכא תנא דמתני' כו' יש להקשות אמור דאמר תנא דמתניתין כו' דתרג' פי אמי כמו שפריך גמ' מר נתן א"כ ממי הקשו התוס' אבל היא טענת גמורה כי קושית' התוספות הוי כן למאי דסלקא דעתין השתא שלא יש הפגש מיד לרנן כו' :

דיבור המתחיל תיבון בין יוסו כו' פ' ואסור נתיב' יש לראות תוספות הכא קאי אי קאי לקושיות אמר ליה רב כהנא וכו' א"כ קושית' פרכי רב כהנא וכו' אש"כ מאחר שהי' יודעין ההפך שיש משתייה להכא וחי קאי למה שאמר גופא אמר רב תיבון בין יוסו עשה יין נסך קשה ממי אינטיבן התוספות לומר פ' ואסור נתיב' פ' כי פי' אש"כ אינו יכול לומר לזה לא שמעתי דבר טוב שיתיישב על הדעת ועיין כמי קשר וז"ל ונתוספי' האש אינו כתיב' הפ' ע"ש : גמ' הניחא למאן דאמר טמא אלא למאן דאש' טהור ממי איכא למ' מ' פ' גמ' ז"ל הניחא למאן דאמר טמא דאינטיך למתני כמי השפחות משום דוקן ומדרסן לאשמעין' דטמא אלא למאן דאמר טהור כיון דבצדכיים טהור כ"ש כניי' שפחות ונשאלא אי מה דתניו יבס' גדולים עושי' יין נסך כו' הוי קאי נמי אעבדי' זה ניחא דעייביהו ותנינהו לאשמעין' שגדולים עושי' יין נסך אש"כ בניי' השפחות אכל כיון דתני יבס' גדולי' עושי' יין נסך וכו' לאו קאי אלא אבני' שפחות למה לי למתניבנה כהדי' הכי אינטי' ליה למתני' עבדים שטלו ולא טבלו ורוקן טהור כי השפחות שטלו ולא טבלו יבס' גדולים כו' ומתוך דבני' רש"י ז"ל משמע כמי' דהטעם דתני בכתיב' בני השפחות למאן דתני טהור היינו לאשמעין' דאפילו בניי' שפחות גדולים עושי' יין נסך דלאשמעין' דיוקן ומדרסן טהור אלא אינטיך דפשיט' דרש"י הוי . וכן נמי לא אינטיך לאשמעין' דקטנים אין עושי' יין נסך כי זאת נמי פשיטא וכל שכן הווא' . וא"כ איתא מוכרח בהכרח לז' דלא תני בכתיב' בני השפחות' אלא לאשמעין' גדולים עושי' יין נסך אש"כ בניי' השפחות שכן מוכרח כמו שכתבו . וכיון דכן הווא' יש להקשות לדבני' התוס' שכתבו כדבור המתחיל והא וכן קתני וזה לשונם ועוד דסבירא ליה דמשום גדולים דהן יודעי' כניב ע"א ומשמיה לא אינטיך למתני' וכן עב' כאן לשונם וכיון דכן הווא' ליהאי אינטיך למתני' בכתיב' בני השפחות למאן דתני טהור כיון דכלל שכן הווא' במאי דקאמר טהור ומאי דקאמר קטנים אין עושי' יין נסך וחי לאשמעין' גדולים עושי' יין נסך כמו שכתבו אש"כ בניי' השפחות וכו' ויבס' דתניו התוס' דכיון דהס' יודעי' כניב ע"א ומשמיה לא אינטיך למתני' וכיון דכן הווא' יש להקשות קושית' ענומה דמאי פריך גמ' למאי דאמרו תרגמה אבני' שפחות דפריך אלא למאן דאמר טהור ממי איכא למי' כי יכול לומר לו ולדיך מי ניחא דאפי' דנימא דקא' אריויהו אעבדי' והבני' השפחות אש"כ קשה למה תני' לה טהור דלא אינטיך לומר כלל וכן בניי' השפחות דלימא' עבדים ומי וכו' השפחות כל כן הווא' דברוקן ומדרסן טהור וכן כמי' כקטנים אין עושי' יין נסך לא אינטיך וכמו שכתבתי . וכן נמי גדולים עושי' יין נסך וחי למי' לא אינטיך וכמו שכתבו התוס' . ולתוך קושיא וו והוכרחו לומר דהתוס' שוכיים דאי הוה תני בכתיב' בניי' השפחות ולא הוה תני וכן לא קשה ולא מיד דדרך התנא למתני' וו אף וו ולפעמי' וו ואין נדיק לומר וו : ומזה הוי אי אמי' יין דייס' גדולים עושי' יין נסך וכו' קאי לתיייהו לעבדים ולבני שפחות אינטיך למתני' וכן דאי לא הוה תני וכו' הוה תני עבדים ושפחות כי כן דרך התנא כמו שכתבתי שמת' הייתי טועה דייס' לא קאי אלא אבני' שפ' ופ"ה

והוא

הדושי מהרריג על

מסכת ע"א

סא

האפשר לומר בחנוני המקומו : ריבור המתחיל אין עורדין עם
 הבלאים הדכה דחק ר"ת להביא ראיות וכו' מה שהגישו התוספות כמ"ט
 והכנה דחק ר"ת כו' תירצו כדיבור שאחר זה כמ"ט והילך אין להביא
 זה מבין דבלאים כדונים ככל עכ"ט כו' ובמ"ט התוספות מה הדיבור פי'
 ק"ט מ"ט דחלה בוסן הוה דלויייתא כדכתיב כו' דלכאורה נראה דלא היו
 יבנים התוספות לומר כן והיה להם לומר מיד ששעין מיהא דעגלה וכלאי
 גרשומדים וכו' מ"ט דהגישו דמאי פירך ר' יונה ולמה לא תנין אף השלה
 אפי' חלה דהוי מדכתיב בוסן הוה אפסם עגלה וכלאי הכנס והדס כולהו הוו
 דלויייתא וכו' ואלו המתירן שתיקו לא מיייתי אשתני' אלף דברים שגוהים
 וטראל וכוהים חלה אינה כוהנת בישראל וכוהים מי הקיקו לתרצן ולטני
 ליה שאני חלה דהוי מדכתיב בוסן הוה וכו' ב' לעולם אמינא דעגלה וכלאים אין
 גוהים ככל גוים ותירצו והקשה סבר דחלה בוסן הוה דלויייתא וכו' :
דיבור המתחיל אין עורדין עם העכו"ם בכלאים וכו' אין לפעם האי
 בלאים היינו בלאי הכנס וכו' הנה תוס' הגביחה הפי' היות
 בלתי כפון מדפירך מאי ארייתא לעקוד אפילו לקיים כפי' דאם איתא דהוי
 בלאי הכנס קשה דמאי פירך מאי ארייתא וכו' והלא שפירכו ב' ויש להקשות
 דמאי לא הביאו תוס' הכנס אחר והוא זה דאם איתא דהוה בלאי הכנס א"כ
 אמאי הונדך הנגמא להביא סיפ' מר עקיבא ואלמי סבריה הא מני' כ' עקיבא
 היא כו' והלא היה יכול להבי' סיוע סורבין ולימא הכי דהנה רבנן בכלאי הכנס
 אף על מי שיפסויה הלא ביניה עכ"ט מ"ט דלמעטעי הפילה כפי' דמי וקיום
 שחר ותדע דהא רבי עקיבא אמר אף המקיים דמשעטע סינה דלרבנן מקיים
 שומר דאל"ת אף אמר אף המקיים הכא נמי כיון נכך אעפ"י דאיסור הנאה
 הוי להעטיי הפילה כפי' דמי וקיום שומר וכו' ולמה ככר אפטר לעשות דהנפ'
 דנה להביא סיוע מרבי עקיבא משום דהוי נהדיף ופטוט הוא אמר סורבין
 אינו נהדיף אבל עיינן יש להקשות דמאי הקשו התוספות למקשה דמאי פירך
 מאי ארייתא לעקוד אפי' לקיים כפי' שני והלא זה הקושיא היא לרבנן דהנה
 רבנן אעפ"י דכלאי הכנס איסור הנאה ביניה פ"ט היינו קיום בכלאי הכנס
 ורבנן היה להם להקשו וכו' ונדך עיינן דכונו' :

עור כתבו זה לשון ר' יוחנן לומר דלכא פירו' שפי' שאין תופסין דמיהא דא"כ
 היכימייתי נראה מתחלה מכלאים לין נכך אלף ודאי בכלאי ונעיס
 מייניבו' ויש להקשות דעדין הקושיא כמקומו עוסדת דמאי נראה מייטי
 מכלאי תוס' לין נכך שאני בלאי ונעיס שאין תופסין דמיהא וטעם הי' שרז
 אפסם לין נכך דתופס דמיט' בע"א ראוי לאסור ודוקא :

דיבור המתחיל סבריה חלה מני' עקיבא היא מ' אפילו לרבי עקיבא כו'
 יש להקשות לפעם דלפי מה שהיה נראה משטת הגמרא דש"ס הא
 מני רבי עקיבא היא היה לו רבי עקיבא למדינה ואתיא כדרידה דוקא היה
 קשה דמאי ארייתא עורדין ולייתי אין מקיימין וכ"ש אין עורדין הואיל דכולה
 רבי עקיבא היא ותכנו אפי' כ"כ עקיבא דאי לרבנן וכו' וכן נראה כו' וקנת
 דוחק והבינה כו' גמ' ודילמא שאני התם דכיון דדעתיה לאייתייורי
 דלאי בטלה כו' בלאורה נ"ד דהי בטול הוי כבינה ואין לומר כן דא"כ
 דבטלה כבינה א"כ אמאי קאמר לרבי כו' נתמן ז"ל וביניה והלא אין צדיקין
 ושוכה קודם ש תניי דשחר בטלה כבינה יוכלו למוכרה אחר שתייירו
 כמ"ט תוס' כדכתיב וכו' בל מה דלית לכוונתו דמאי פירך ודילמא ודאי
 בטלה לעולם דלא בטלה דעתם למוכרה שלימה ביותר כו' וז"ל דהביטול
 שאומר הנפ' אינו ביטול דכבינה אלף הביטול הוא השביעה וז"ל ודילמא כיון
 דדעתיה לאייתייורי ודאי בטלה כלומר ודאי בטלה כבינתו וטעם הכי אמר
 להורכ נתמן ז"ל ובינה וקא ש"ל בלאייתיה ויהיו בנותם הדשים דהא בטלה
 עמכיהו כיון דדעתיה לאייתייורי וכו' : **דיבור** המתחיל שיסתברא
 דמי ע"א ביד עכו"ם שותרי' ע"כ הטעם כי מה ע"א תופסת דמיה וכו'
 הגישו דאף אמר הגמרא שסתברא הואיל ומייטי נראה משעטע דרכ' כר
 אבוה ואין דרך הגש' לו וסתברא אלף כהסתברא כוונתן כן ותיירו שסתברא
 דמי ע"א ביד עכו"ם שותרי' ונראה הטעם והיינו הסברא דמי ע"א ביד עכו"ם
 שותרין וזו הסברא היה לו לרנה בר אבוה כו' : **דיבור** אלף אס אמר לו
 המתן ואני אסור דכינו יתקן היה סדקתן מזה הלשון המתן לי בלומר
 איתן יכול לפרע ממקום כו' הגישו דמי אמר המתן ואני אסור דהא אינו
 יונה קיימו דמאי איכפת ליה לעלל טוב שיהיה קיימת ע"א או תיין נכך
 והלא אסור דמי ע"א והיין נכך יפרע לו ממקום אחר ותייר רבינו יצחק היה
 מדקדק מזה הלשון המתן לי כו' : גמ' בע"ט המתחלקת לפי שכינה
 אין לשאר ולפניו וליתי' בידך כפי' דברים אמונים כמתחלקת לפי שכינה
 אלף בלתי מתחלקת לפי שכינה אסור ומאי ארייתא משעטע להנות הוא אסור
 גמ' דתות כדולה כדרידי' והוקיקו לבינו' ז"ל לפרע כן דאי לא תימא
 לא מעטיין איסור ויתר בנושא א' כיון שמתחלקת לפי שכינה כו' :
המתחלקת לפי שכינה דע' כי אין פירושו שש"א היא סוד' כדברים אלף
 ע"א היא מסברא וז"ל שמתחלקת לפי שכינה ע"א שיהי'
 ע"א אסור כפי' שפיר' והוקיקו לבינו' ז"ל לפרע כן דאי לא תימא
 הכי אף קאמ' ללא איכפת ליה בשביעה אס איתא שש"א היא מהרבה
 שכינים והלא אס אסור סבר' א' מה ועיני' לו ע"א אס היה חסי' אסר' א' :
 גמ' כיון נמי מני' דאמר לעתותי ערב תקן כו' יש להקשות דלפי זה
 דמתני' מיידי דאמר לעתותי ערב א"כ יכלנו ולייתי כדרידה סברו
 לנשות עשו מלאכה אחרת כדרידי' והיי' מניתי בזה דמייני' דכשעברו
 לעשות

לעשות עמו כיון נכך סברו אסור מ"ט דהתא ומה ח"ס סברו לעשות עמו
 עלאכה סברו אסור כשהכיר לו חבית של יין נכך מייני בשכרו לעשות יין
 נכך לא כ"ט דאסור ואין לומר דכולה כדרידה קמי' דהא נראה לא מיידי דא"כ
 לעתותי ערב וז"ל לוי' כן וז"ל אין לומר דכוונת התנא לומר דכשעברו לעשות
 עמו מלאכה אחרת ולא אסור ליה לעתותי ערב כעשה כמי ששכרו לעשות עמו
 כיון נכך דשכרו אסור דלא ארימין נעשה אלף מההלוקה הא' לחלוקת השנייה
 כשהקושיא דלפניו היא בחלוקה הראשונה ואופן הקושיא היא דלמה דל' דל'
 התנא בחלוקה הב' והלא בחלוקה הא' עבמה היה יכול לאשעטיי מה שהשמיענו
 בחלוקה הב' וזו אפי' כוונת התנא לומר נעשה דרין חלוקה הב' והכא
 נמי אס היה לחלוקת סברו לעשות עמו מלאכה אחרת קודמת לחלוקת סברו
 לעשות עמו כיון נכך היינו יכולים לומר נעשה כמי שאמר לו לעשות עמו כיון
 נכך והדרכ' אינו כן אלף שחלוקת סברו דלמה נעשה כמי שאמר לו לעשות עמו כיון
 ואם כן אין דרך לומר כן והקושיא היא חוקה נעשה לא אוכל להוסיף כו' :
דיבור המתחיל שפטר דאמר ליה לעתותי ערב כו' הא דלא מפני מתני'
 כרש"ל וכו' דנראה ליה כו' אימי סברו שותר שמשעטע כל סברו
 שותר וכו' מלהקשות בזה התיורן של א' כמי דאי אפשר לאושרו אלוהא דרבה
 דהנה רבה לפי התיורן שתיקן דאמר חבית כפרוטה אינו סוכר דשכרו שותר
 הוי כל סברו אלף חוק שאותה פרוטה שהחבית של יין נכך ואם כן אין לומר
 דמה שלף תיקן כרש"ל הוא משום דשכרו שותר שמשעטע כל סברו ואפי' דמות
 דאין הכי נמי דהתוספות לא תרצו וזו התיורן דאי נמי לא דרבי אלה ליתא
 דאיני ודחוק הוא וכו' : **דיבור** המתחיל הא דאמר ליה העבר ל' ק'
 חביות כן פירוטו' כן ל' טון הקושיא שמשעטע הא אמר ליה לעתותי ערב וכו'
 וקשה וכו' תימא דאף אמרו התוספות דכן שמשעטע ל' טון הקושיא נמי הא אמר לי
 לעתותי ערב דאף שמשעטע ל' טון הקושיא כן ואיני יודע אף היינו התוספות
 שלטון כמ"ט א"כ אס אמר ליה לעתותי ערב שותר וז"ל כו' אסר על כן הקשו
 וקשה כו' דלעולם אימא לך דמי' אפי' כו' אפי' כו' אפי' כו' אפי' כו' אפי' כו' אפי' כו'
דיבור המתחיל אלף עיינין אותו כדכתיבין למת מנוה וז"ל בלא אכר כו' והא
 דתלי שמשעטע בלוגע ל' למי שכל ליתן טעם שהעמודים ש' להם
 ואם כן הם לועגים שאינם חשובים והוא אינו יכול לעשותו וכו' והנה ידוע
 שמה שהגישו תוס' לפי מה שגמרא מטבע הלשון הוא כאופן זה דאם איתא
 דהיא דמתות ליתא דמשום דאפילו לעשה דלית ליה אין מנות בטלות לעתיד
 לנא א"כ אמאי תלי טעמא כל עני' דהוה מה שהגישו אהל איני מונח הגנה
 ותיורן שתיירו שכל ליתן טעם כו' ואפשר לומר דכוונת התוספות למסר
 דעמשא דשמואל הוא למסר לבא אפסם כיון המיתה אס לא יקברו כדכתיב
 ליפא טוס עבידה דעמיהו הוה כשעטעו דהיינו ומשום הכי תלי טעמא
 בלוגע ל' דאמאי שתי' דהוה חס תושא' והם לועג' וז"ל ש
 שהעמודים ש' להם דחוק הוא כו' : גמ' אמר אפי' מכא אמכא לא
 דכתי עמשא אוליין דתיבין תכלין שנים וכו' ואמר חוקים הכל כשני מתיקה
 עסקינן הואיל וראויין כו' יש להקשות ולמה חתך אפי' להביא מירת דחוקיה
 דהו' אפי' דכתיבת דהא עמשא כפי' שני לאתויי דקאמר תכלין שנים
 ושלשה שמות והספין א' דקא' פטורפין ולישא הכי א"כ כתר טעמא אוליין
 כולו חד טעמא הוא דליין א' הוא אלף אי אפרת בחר שאל' אוליין היא משע
 למוד והאי שאל' חזוד כו' : **דיבור** המתחיל ונרא אמר האי מ' פ' שאני
 היא וז"ל א"כ וכו' לכך כ' לרבא דחוקי כו' מאי איתא לדחוקיה וכו' יש
 להקשות דלפי זה דרביא אית ליה דחוקיה אס כן אמאי הונדך הגמרא לומר הא
 מני רבי שאני רבי היא וז"ל דלעולם א"כ לא דרביא איתא לדחוקיה ונראה הכא
 בתכלין שהאיסור אינו כעיינין וזו דחוקא כמיני מתיקה פטורפין ונראה מודה
 רבא לחוקיה אפסם כמאמר חתיה דהאיסור בעין בחר שאל' אוליין ונדך
 עייין כו' : גמ' אפי' אמר בשמהו ריחיה חלה ועמיה חמרא תלית' וה' מין
 כמינו וכו' יש להקשות דקאמ' אפי' מדידה אידי' דלעיל בשעתין מנינו
 דאמר אפי' בחר טעמא אוליין והלא מנינו דקאמר בחר ריחיה אוליין וזו
 הערה בעלמא הוא ואיני נדך להאריך כו' :

דיבור שמתחיל אפי' אמר אסור נראה מילתא היא וכו' ועמשא דרביא דלא
 משבי ליה כמות' לפי שהריח נכנס ככניו ומחוקי והקולקול רבה על
 התיקון ושני' כו' : יש להקשות אף הוי סקומו זה האעמשא דרביא כו' עם מה
 שאמרם הם כער כו' דוקא אלף קשה טובא כמה שאמר דעמשא דרביא לפי שהריח
 נכנס ככניו ושחוק דלמי והכרחה דרביא דוקא הנפ' שהריח נכנס ככניו ומחוקי
 דהא קאמר רבא דריחא לאו מילתא היא אמנם כשהריח אינו שוי' אלף שמוטי'
 לעולם מודה רבא דריחא מילתא היא וכמו שכתבו התוספות בדבור שאמר זה
 דריח טובב דריחא מילתא היא וז"ל הא שמוט שיהיה שוי' אוליין וז"ל קשה
 דהא גבי תבור שהסיקו בכמון של תרומה דהתם הריח אינו שוי' ואפילו הכי
 קאמר דריחא לאו מילתא היא דקתי הפת מותרת כו' ועוד קשה דלפי זה אף
 אמרינן בגמרא לרבא ודאי תנא היא דלעולם אימא לך דרביא מ' ל' רבי' מאי
 דריחא מילתא היא וז"ל הא שמוט שיהיה שוי' אוליין וז"ל קשה הכי
 שני והן אמת אלו הקושיא שמוטות נס כן כדכתיב שאמר זה וז"ל אמרו
 התוספות ז"ל וז"ל ורבא נמי דהבא ז"ל אלא דאמר אפילו כרב דאמר
 התם ריחא מילתא היא דמאי הכא שהריח שוי' לו לפי שכנסם
 גופו כו' ועם מה שאמר התוספות שס בדבור האחר יתורנו
 הקושיא וז"ל אמר בע"ט :

[Faint, illegible handwritten text in a cursive script, possibly Hebrew or Arabic, covering the majority of the page.]

דבריו
ית ליה
עט הדי
פרק
בנימין
כיס
זה כל
הכות
ות ל
עב
ין הו
ו דהו
אליהו
המ
דלי
בו
לא ח
בי
עי
תהו
כו ח
עוד
עות
עב
זו ד
יח
ולח
א כב
קח
דרכ
א חז
ב
ב
א ד
א ב
סור
ה ד
ה
לח
דרכ
באת
ין ה
דכתי
ליה
גות
ע
שום
גק
כאת
:
יאה
איל
ה את
לח
ל

585
585
585
585
585

25

1811

2

1811
1811
1811
1811
1811

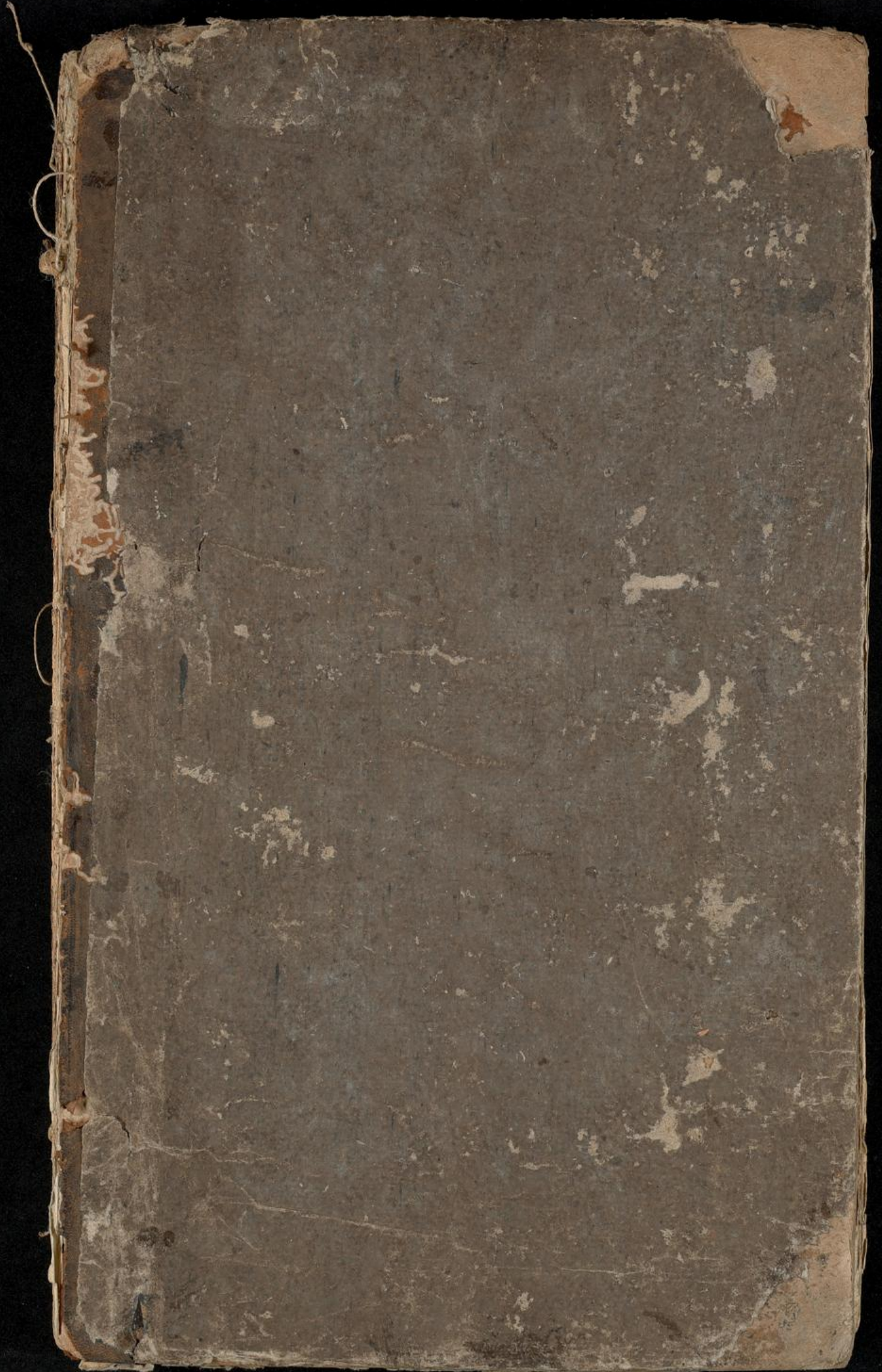
1811

1811

1811

1811

1811

על אשתי הן חסד ורחמים
 לאו
 לאו קדושת אשתי וכו' וכו' וכו'

ספר

ית ששל ששלמה

אשר חזר ויסד הנשק הגדול צעל כנפים * ארונינו מורינו ורזינו רצן של כל בני הגולה * הגאון המפורסם לשנת * מופת הדור * המאור הגדול * הכל הלכו לאורו * וממנו ראו וכן עשו ראשי בני ישראל * כולם חגשי' זכויות צדקה * כבוד מוהר"ר שלמה לוריא ז"ל על מסכת ודני גושין * ושמות אנשים ונשים ומקומות * אשר עדיין לא ינא לאור העולם בדפוס * רק הים מונח לפני ועמון משך מלחמה ועשרים שנה זכתה יד צאורה הספרים של הגאון הגדול המפורסם צהר הגולה * המנוח מו"ה יצחק ז"ל אב"ד ור"מ דק"ק פוזנא והוציא אחריו מותו לצית הדפוס בק"ק ברלין שנת תקכ"א ע"י הרבני המופלג כבוד שמו מוהר"ר יוסף יעקב כרו דין דק"ק הנ"ל * ולגודל ערכו ספרו תמו עד שלא נתגלה רק אחד צעיר ושנים במשפחה * עד שהוצא פעם שנית לצית הדפוס ע"י הכ"ח ר' אלוי' ז"ל ב"ה זעריג' כ"י זן הרב החסיד מוהר"ר קלמן ז"ל זן הרב הגאון מוהר"ר יום טוב באנדי ז"ל שהיה אב"ד דק"ק פרוסטין ודיין מו"ה דק"ק עראג :

פה

פ ר א ג

בשנת התקע"ב לב"ע

תחת ממשלת אלונינו הקיסר האדיר הרחמן המסיד פראנץ יוח' ה' ירום קרנו בכבוד על כהא מלכותו לאורך ימים

התנצלות הגאון המחבר

באתי לדעת לכל מעין בחבור הזה * בכל מקום שנחל צו לשון עכוס או סתם לשון גוי היינו עובדי כוכבים ומלכות * והם העיזים ע"ז בעשותם דמות אחד תסבע' יוכזי לכת או דמות המלכות * ומכיון שהנחת ית' והן העליסמאות מזכר הרע"ם ז"ל בהלכות ע"ז * ואין זה נוגע כלל אל העמים אשר אהבנו ונפודים ציוניהם * כי הם מלתינום בהנחתו ית' והם צעלי דת כח"ס גדולי הפוסקים * לכן אל ועלה על לב לחשוב שגנין לשון עכוס או גוי הנחלח בספר הזה נוגע צדק פנים אל העמים אשר אהבנו בתוכם ואדרבה לנו חייבין להתפלל תמיד בשלמה של מלכות וזהו שר' ה' יתן בלשם רחמים על כל ישראל חיים :

A b h a n d l u n g

über die

E h e s c h e i d u n g.

von

Rabi Salomon Lurja.

Præsens opus, cui auctor R. Salomon Lurja titulum: Jam Schel Schlo-
 mo præfixit, continens Commentarium super talmudicum tractatum Gittin de divoritiis,
 et libello repudiij, quomodo scribi, dari et offerri debeat, jam alias sæpius revisum, reimpri-
 mi posse judico.

Pragæ 14. Novembris 1811.

Carolus Fischer,

Cæsareo-Regius Censor, Revisor, et Translator in hebraicis.

Prag, 1812.

Gedruckt bei Anton Straßkirchka.

שם המדפיס

מסכת

אתם הדור ראו דבר חדש אשר ערן לא
היה בעולם

ונהר יוצא מעדן והיה לשני ראשים. שם האחד ספר פתחי נדה והוא חיבור נחמד. וביאור מספיק על מסכת נדה למרנא ורבנא האשל הגדול רבן של כל בני הגולה. ה"ה הרא"ש זצלה"ה. ושם השני ספר מקור הלכה והוא חיבור נפלא להבין ולהורות. פלפלא חריפא ואור יקרות. מוזקק שבעתיים על הלוחות חרות. וכל דיני נדה החמורות. אליבא דהילכתא סדורות. ועם גדולי ראשונים ואחרונים בא בגבורות. חכרו וגם יסדו זעירא דמן חכרייא ה"ה הרב המוסמך והמופלא מוהרר יעקב יהודא המכונה ליב אשכנזי נר"ו. אשר מלפנים היה אב"ד בק"ק יעמנין וכעת מקום תחנותו בק"ק לאשיץ יע"א. בן הרב המאה"ג מוהר"ר מרדכי מאדיל אשכנזי זצלה"ה אשר היה אב"ד ור"ם בק"ק דרעוניץ. וכבר נודע שמו בשערים. בין החכמים והנכונים. כפונטיין אשר יצא לו מכמה שנים. בחיבוריו על מסכת מכות ופסחים. אשר נזר והקים. ומהותם ואיכותם ותועלתם. יראו המעיינים. בהקדמת הרב המחבר בפנים

תחת ממשלת ארנוניו האדיר והחמיד קייזר פראנץ השני ה' יום הודו וינשא מלכותו כימיו וכימינו תושע יהודה וישראל אכ"ד

בפתחי נדה לפ"ק

ברין

גערדוקט ב"ח יאזעף ראסמאן ק. ק. פריי העברעאישער זונד רייטטער בולדעקער זונד בולדענלער.
Brünn, gedruckt bei Joseph Hofmann k. k. priv. hebräisch- und deutschen
Buchdrucker und Buchhändler.

מקור הלכה ופרק רבינו אשר ראשון פתחי נדה

מפי הנבזרה שמענו ומה לי הלכה או קרא. וכנל כ' כל הפוסקים דף בדברים הנלמדים מ"ג מדות מכן ועונסין עליהם ודינם כאלו מפורסם בקרא וכבר האריך בזה הס"ק בה"מ בסיון ל"ג יע"ט וכ"כ הב"י ב"ד ק"ו רנ"א והח"ט בפ"י דנזכרים מעשה ו' יע"ט והכי מוכח להדי' בסנהדרין דף ס"ז דאמרין כי יפלא מנה דבר דבר זו הלכה. ומפרט החסדקאי ח"ט יוס' סבין נדה לנדה דהן הלמ"מ יע"ט חלמא דסוקלין עליו כאלו הוא מפורסם בקרא. ונראה דמ"ט פסקו הרי"ף והרמב"ם כדלכ"ע ודלא כר"ע משום דסוגי' דהתם מוכח כדלכ"ע יע"ט: סב ה"ל זכה קטנה. לפון הרמב"ם בפ"ו חין בין זכה קטנה לזכה גדולה חלל ספירת שבועה והבאת קרבן. שזכה גדולה לזיבה לספור שבועה נקיים ומביאה קרבן כספירה. וזכה קטנה יביא ספירת

ימים שנים. יכול ימים הרבה אמר ר' עקיבא כל ששמעו מרובה ושמעו מועט תפשת מרובה לא תפשת. תפשת מועט תפשת. אמר ר' נחמיה וכי למה בא הכתוב לפתוח או לנעול והלא לא בא לנעול אלא לפתוח אם אתה אומר ימים עשרה. אינו אלא מאה אלא מאתיים לא אלא לא אריבואי וכשאתה אומר ימים שנים פתחת. אמר ר' מנא משיב ר' יהודה ימים שנים. יכול ימים הרבה. אם מרובים הם והלא כבר נאמר רבים. הא לא דיכר הכתוב אלא בימים מעוטיין. וכמה הן. הוי אומר ימים שנים רבים שלשה. יכול רבים עשרה. אמר ימים ואמר רבים. מה ימים מיעוט ימים שנים יכול שנים ושלושה הרי חמשה. וכי נאמר ימים ורבים והלא לא נאמר אלא ימים רבים הא כיצד הרבים הללו יהיו מרובין על השנים וכמה הן הוי אומר שלשה. יכול הרוואה שלשה ימים רצופין בתחילת נדה. תהא זכה. ומה אני מקיים ואשה כי תהיה זכה ברואה יום אחד. כן תלמוד לומר בלא עת נדה סמוך לנדתה. ואין לי אלא סמוך לנדתה. מופלג מנדה' מנין תלמוד לומר או כי תזכ. אין לי אלא מופלג מנדה' יום אחד. כח שנים שלשה ארבעה חמשה ששי שבועה שמונה תשעה עשרה מנין. אמרת מה מצינו ברכיעי שהוא ראוי לספירה וראוי לזיבה. אף אני אביא את אלו שהן ראויין לספירה. שיהיה ראויין לזיבה. ומנין לרבות את אחד עשר. תלמוד לומר בלא עת נדה. יכול שאני מרבה אף שנים עשר אמרת לא. ומה ראית לרבות את אחד עשר ולהוציא את שנים העשר. מרבה אני את אחד עשר שהוא ראוי לספירת או כי תזכ ומוציא אני את שנים עשר שאינו ראוי לספירת או כי תזכ.

ימים שנים. כלומר הא לכתיב ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים בלא עת נדה הך ימים פרושו שני ימים ואח"כ לומר דכל פרושה יום אחד או שני ימים בחוץ לזמן י"א יום שאחר ימי נדה פנעויות זכה קטנה: ומנוגע מועט. כלומר כל מידי דמטעמא מיעוט ימים שנים כהאי ימים דמטעמא מיעוט ימים שנים ומטעמא ימים הרבה חפשת מרובה לא חפשת ואם אתה אומר עשרה ימים חמא חלף או יותר חבל פחות משנים ח' חפשת: לפתוח. לפרט: או לנעול. או לקיים: חיי חלל מזה. כלומר ים לך להשיב מנ"ל סהן עשרה דלמא חלל מזה או חלף ימים וח"כ לא חלל להקדח לקיים חלל לפרט ח"כ דחין חלל שנים דלא ח"כ חלל פירש בהדי שני ימים דמיעוט ימים חין חלל שנים: אם מרובים הם הן. כלומר דלי ס"ד דיימס דקרא פירושו יותר משנים והלא כבר נאמר רבים וח"כ היינו ימים היינו רבים חלל ודאי דלא דיבר הכתיב חלל בימים מועטיין: רבים שלשה זכה ללמד דכל שראתה נעמה ימים רצופין בחוץ ה"א יום שאחרי ימי נדה נעמית זכה גדולה ולריבה שבועה נקיים וקרובין ודמ"ט והולך: מיעוט רבים שלשה. דחין רבים פחות משלשה כמו שאין ימים פחות משנים ועוד דכיון דכבר נאמר ימים המורה על חכים ח"כ ע"כ מועט רבים הן שלשה ולא שנים שכבר נאמר ימי' שנים: הרי חמשה. וללמד דלמיה נעמה זכה גדולה עד שחללה המטה ימים רצופין אחרי נדה וכי נאמר ימים ורבים. כלומר דלי ס"ד דמטעמא ימים צעיק ח"כ ה"ל לכתיב ימים ורבים צ"ל: הוי חומר שלשה.

אף רבים מיעוט רבים שלשה. יכול שנים ושלושה הרי חמשה. וכי נאמר ימים ורבים והלא לא נאמר אלא ימים רבים הא כיצד הרבים הללו יהיו מרובין על השנים וכמה הן הוי אומר שלשה. יכול הרוואה שלשה ימים רצופין בתחילת נדה. תהא זכה. ומה אני מקיים ואשה כי תהיה זכה ברואה יום אחד. כן תלמוד לומר בלא עת נדה סמוך לנדתה. ואין לי אלא סמוך לנדתה. מופלג מנדה' מנין תלמוד לומר או כי תזכ. אין לי אלא מופלג מנדה' יום אחד. כח שנים שלשה ארבעה חמשה ששי שבועה שמונה תשעה עשרה מנין. אמרת מה מצינו ברכיעי שהוא ראוי לספירה וראוי לזיבה. אף אני אביא את אלו שהן ראויין לספירה. שיהיה ראויין לזיבה. ומנין לרבות את אחד עשר. תלמוד לומר בלא עת נדה. יכול שאני מרבה אף שנים עשר אמרת לא. ומה ראית לרבות את אחד עשר ולהוציא את שנים העשר. מרבה אני את אחד עשר שהוא ראוי לספירת או כי תזכ ומוציא אני את שנים עשר שאינו ראוי לספירת או כי תזכ.

ימים שנים. יכול ימים הרבה אמר ר' עקיבא כל ששמעו מרובה ושמעו מועט תפשת מרובה לא תפשת. תפשת מועט תפשת. אמר ר' נחמיה וכי למה בא הכתוב לפתוח או לנעול והלא לא בא לנעול אלא לפתוח אם אתה אומר ימים עשרה. אינו אלא מאה אלא מאתיים לא אלא לא אריבואי וכשאתה אומר ימים שנים פתחת. אמר ר' מנא משיב ר' יהודה ימים שנים. יכול ימים הרבה. אם מרובים הם והלא כבר נאמר רבים. הא לא דיכר הכתוב אלא בימים מעוטיין. וכמה הן. הוי אומר ימים שנים רבים שלשה. יכול רבים עשרה. אמר ימים ואמר רבים. מה ימים מיעוט ימים שנים יכול שנים ושלושה הרי חמשה. וכי נאמר ימים ורבים והלא לא נאמר אלא ימים רבים הא כיצד הרבים הללו יהיו מרובין על השנים וכמה הן הוי אומר שלשה. יכול הרוואה שלשה ימים רצופין בתחילת נדה. תהא זכה. ומה אני מקיים ואשה כי תהיה זכה ברואה יום אחד. כן תלמוד לומר בלא עת נדה סמוך לנדתה. ואין לי אלא סמוך לנדתה. מופלג מנדה' מנין תלמוד לומר או כי תזכ. אין לי אלא מופלג מנדה' יום אחד. כח שנים שלשה ארבעה חמשה ששי שבועה שמונה תשעה עשרה מנין. אמרת מה מצינו ברכיעי שהוא ראוי לספירה וראוי לזיבה. אף אני אביא את אלו שהן ראויין לספירה. שיהיה ראויין לזיבה. ומנין לרבות את אחד עשר. תלמוד לומר בלא עת נדה. יכול שאני מרבה אף שנים עשר אמרת לא. ומה ראית לרבות את אחד עשר ולהוציא את שנים העשר. מרבה אני את אחד עשר שהוא ראוי לספירת או כי תזכ ומוציא אני את שנים עשר שאינו ראוי לספירת או כי תזכ.

ימים שנים. יכול ימים הרבה אמר ר' עקיבא כל ששמעו מרובה ושמעו מועט תפשת מרובה לא תפשת. תפשת מועט תפשת. אמר ר' נחמיה וכי למה בא הכתוב לפתוח או לנעול והלא לא בא לנעול אלא לפתוח אם אתה אומר ימים עשרה. אינו אלא מאה אלא מאתיים לא אלא לא אריבואי וכשאתה אומר ימים שנים פתחת. אמר ר' מנא משיב ר' יהודה ימים שנים. יכול ימים הרבה. אם מרובים הם והלא כבר נאמר רבים. הא לא דיכר הכתוב אלא בימים מעוטיין. וכמה הן. הוי אומר ימים שנים רבים שלשה. יכול רבים עשרה. אמר ימים ואמר רבים. מה ימים מיעוט ימים שנים יכול שנים ושלושה הרי חמשה. וכי נאמר ימים ורבים והלא לא נאמר אלא ימים רבים הא כיצד הרבים הללו יהיו מרובין על השנים וכמה הן הוי אומר שלשה. יכול הרוואה שלשה ימים רצופין בתחילת נדה. תהא זכה. ומה אני מקיים ואשה כי תהיה זכה ברואה יום אחד. כן תלמוד לומר בלא עת נדה סמוך לנדתה. ואין לי אלא סמוך לנדתה. מופלג מנדה' מנין תלמוד לומר או כי תזכ. אין לי אלא מופלג מנדה' יום אחד. כח שנים שלשה ארבעה חמשה ששי שבועה שמונה תשעה עשרה מנין. אמרת מה מצינו ברכיעי שהוא ראוי לספירה וראוי לזיבה. אף אני אביא את אלו שהן ראויין לספירה. שיהיה ראויין לזיבה. ומנין לרבות את אחד עשר. תלמוד לומר בלא עת נדה. יכול שאני מרבה אף שנים עשר אמרת לא. ומה ראית לרבות את אחד עשר ולהוציא את שנים העשר. מרבה אני את אחד עשר שהוא ראוי לספירת או כי תזכ ומוציא אני את שנים עשר שאינו ראוי לספירת או כי תזכ.

דהא ע"כ ימים דקאמר חין חלל שנים דמטעמא מרובה לא חפשת וא"כ רבים דקאמר היינו עוד יום אחד נוסף על חלל שנים והיינו שלשה וללמד דכל שראתה שלשה ימים רצופין נעמה זכה גדולה לספירה ולקרובין: יכול הרוואה שלשה. הכי איתמר במכילתין דף ע"ב יע"ט: תהא זכה. לספירה שבועה נקיים ולקרובין כדכתיב ימים רבים וקמ"ד לך ספירה וקרובין ומה אני מקיים ואשה כי תהיה זכה. האומר שפרטה חלל הזריבה נקיים ז' נקיים וקרובין: ברוחה יום אחד. חבל אם ראתה שלשה תהא זכה: תלמוד לומר. שפרטה שנייה: בלא עת נדה סמוך לנדה. אינו חומר לך חלל ברוחה שלשה ימים אחד ימי נדה והן סמוכין לנדה או היא נעמית זכה חבל אם ראתה בימי נדה אפי' ראתה ג' ימים רצופין אינה חלל נדה ומטעמא עליו עוד ארבעה ימים ולערב יום שביעי טובלת וטהורה: ואין לי. שיהא זכה: חלל סמוך לנדה. שראתה מיד מונס לאחר שכלו שבועה ימי נדה כגון שראתה שמיני ותשיעי ועשירי: מופלג מנדה מנין. שיהא זכה אף אם פסקה לאחר שבועה ימי נדה כגון שפסקה יום אחד דהיינו יום שמיני ולא ראתה ואח"כ ראתה נעמית ועשירי ואחד עשר מנין שיהא זכה: או כי תזכ. מלת או אחי לרבות הו"א תשיעי ועשירי ואחד עשר: אין לי שיהא זכה חלל כשראתה שלשה ימים והן חין מופלגין ימי נדה חלל זום אחד כדאמרן שראתה תשיעי ועשירי ואחד עשר: שנים שלשה כו' מנין לרבות שנים ושלשה שכולן דין אחד להם לזיבה: מה מצינו ברכיעי ביום רביעי שאחר ימי נדה: שהוא ראוי לספירת נקיים. אם ראתה יום ראשון ושני ושלשי שחר נדה ופסקה דלא מתחלה לספור השבועה נקיים ביום רביעי: וראוי לזיבה. להגטרף עם שני ושלשי כגון שלל ראתה ביום ראשון הסמוך לנדה דהיינו יום שמיני חלל שראתה ביום שני ושלשי דהא איתרבי מופלג יום אחד נקרא דלא כו' תזכ דהיינו שני ושלשי ורביעי: אף חני. מרבה לכל חלו עד עשירי ועשירי בכלל שהן ראויין לספירה שאם ראתה שלשה ימים ראשונים שאחרי ימי נדה מטעי השבועה נקיים עד עשירי מהו כני נדחין לזיבה באיזה מהן שראתה שלשה רצופין שיהיה זכה: את אחד עשר. שיתגרף עם הראשונים לזיבה לשלשה רצופין ואע"פ שאינו ראוי לספירת נקיים על זיבת שלשה ראשונים: ח"ל בלא עת נדה. ואפי' מופלג לימים הרבה: יכול. כיון דכתיב בלא עת נדה חלל מרבה חף שנים עשר שאם ראתה עשירי ואחד עשר ושנים עשר תהא זכה גמורה ולא תהא תחילת נדה בראיות שנים עשר חלל חתרת לזיבה. אמרת לא. כלומר הא לא אמרינן חלל אם ראתה ביום י"ב לנדה הו"א תחילת נדה ולא נעמית זכה בהך שלשה ימים: מרבה חני. יום אחד עשר שהוא ראוי לספירת זיבה או כי תזכ דזיבת יום רביעי מתרבי' מלא כי תזכ ולאוהת זיבה מוכי ימי ספירה עד יום אחד עשר: שאינו ראוי לספירת או כי תזכ. כלומר ליום רביעי דמרבין לה תחו כי תזכ דאם ראתה בשני

ימים שנים. יכול ימים הרבה אמר ר' עקיבא כל ששמעו מרובה ושמעו מועט תפשת מרובה לא תפשת. תפשת מועט תפשת. אמר ר' נחמיה וכי למה בא הכתוב לפתוח או לנעול והלא לא בא לנעול אלא לפתוח אם אתה אומר ימים עשרה. אינו אלא מאה אלא מאתיים לא אלא לא אריבואי וכשאתה אומר ימים שנים פתחת. אמר ר' מנא משיב ר' יהודה ימים שנים. יכול ימים הרבה. אם מרובים הם והלא כבר נאמר רבים. הא לא דיכר הכתוב אלא בימים מעוטיין. וכמה הן. הוי אומר ימים שנים רבים שלשה. יכול רבים עשרה. אמר ימים ואמר רבים. מה ימים מיעוט ימים שנים יכול שנים ושלושה הרי חמשה. וכי נאמר ימים ורבים והלא לא נאמר אלא ימים רבים הא כיצד הרבים הללו יהיו מרובין על השנים וכמה הן הוי אומר שלשה. יכול הרוואה שלשה ימים רצופין בתחילת נדה. תהא זכה. ומה אני מקיים ואשה כי תהיה זכה ברואה יום אחד. כן תלמוד לומר בלא עת נדה סמוך לנדתה. ואין לי אלא סמוך לנדתה. מופלג מנדה' מנין תלמוד לומר או כי תזכ. אין לי אלא מופלג מנדה' יום אחד. כח שנים שלשה ארבעה חמשה ששי שבועה שמונה תשעה עשרה מנין. אמרת מה מצינו ברכיעי שהוא ראוי לספירה וראוי לזיבה. אף אני אביא את אלו שהן ראויין לספירה. שיהיה ראויין לזיבה. ומנין לרבות את אחד עשר. תלמוד לומר בלא עת נדה. יכול שאני מרבה אף שנים עשר אמרת לא. ומה ראית לרבות את אחד עשר ולהוציא את שנים העשר. מרבה אני את אחד עשר שהוא ראוי לספירת או כי תזכ ומוציא אני את שנים עשר שאינו ראוי לספירת או כי תזכ.

ימים שנים. יכול ימים הרבה אמר ר' עקיבא כל ששמעו מרובה ושמעו מועט תפשת מרובה לא תפשת. תפשת מועט תפשת. אמר ר' נחמיה וכי למה בא הכתוב לפתוח או לנעול והלא לא בא לנעול אלא לפתוח אם אתה אומר ימים עשרה. אינו אלא מאה אלא מאתיים לא אלא לא אריבואי וכשאתה אומר ימים שנים פתחת. אמר ר' מנא משיב ר' יהודה ימים שנים. יכול ימים הרבה. אם מרובים הם והלא כבר נאמר רבים. הא לא דיכר הכתוב אלא בימים מעוטיין. וכמה הן. הוי אומר ימים שנים רבים שלשה. יכול רבים עשרה. אמר ימים ואמר רבים. מה ימים מיעוט ימים שנים יכול שנים ושלושה הרי חמשה. וכי נאמר ימים ורבים והלא לא נאמר אלא ימים רבים הא כיצד הרבים הללו יהיו מרובין על השנים וכמה הן הוי אומר שלשה. יכול הרוואה שלשה ימים רצופין בתחילת נדה. תהא זכה. ומה אני מקיים ואשה כי תהיה זכה ברואה יום אחד. כן תלמוד לומר בלא עת נדה סמוך לנדתה. ואין לי אלא סמוך לנדתה. מופלג מנדה' מנין תלמוד לומר או כי תזכ. אין לי אלא מופלג מנדה' יום אחד. כח שנים שלשה ארבעה חמשה ששי שבועה שמונה תשעה עשרה מנין. אמרת מה מצינו ברכיעי שהוא ראוי לספירה וראוי לזיבה. אף אני אביא את אלו שהן ראויין לספירה. שיהיה ראויין לזיבה. ומנין לרבות את אחד עשר. תלמוד לומר בלא עת נדה. יכול שאני מרבה אף שנים עשר אמרת לא. ומה ראית לרבות את אחד עשר ולהוציא את שנים העשר. מרבה אני את אחד עשר שהוא ראוי לספירת או כי תזכ ומוציא אני את שנים עשר שאינו ראוי לספירת או כי תזכ.

Handwritten marginal notes in Hebrew script, including the words 'אין' and 'אין'.

Handwritten marginal notes in Hebrew script, including the words 'אין' and 'אין'.

Handwritten marginal notes in Hebrew script, including the words 'אין' and 'אין'.

הק זולף אוסטערליץ

הק יעקב יעגע שאס

הק רוד מד

הק זסה זולף זיילער

הק זסה זולף זיילער

הק איצק שפיטצער

הק רפאל ענגלענדער

הק תלמיד הועים על

~~הק זסה זולף זיילער~~

הק יעקב יעגע שאס

הק רוד מד

הק זולף אוסטערליץ

הק זסה זולף זיילער

~~הק זסה זולף זיילער~~

הק איצק שפיטצער

הק רפאל ענגלענדער

הק זנה בער באנרי

הק תלמיד הועים על

הק כן בתבנית למטה משום

הק אחרון אחרון חבב הבתר

הק המשכיל החבר ל

הק זנה בער באנרי

כל בני יתנו חזק במאמרו

117
בנימין בן יוסף
היה זה
היה זה

112
היה זה

~~הק יציק ביקר~~

הק יעקב יענטיאס

הק רוד מר

הק וואלף אזיסטערליץ

הק יוסף וואלף זיילער

~~הק יוסף זיילער~~

הק יציק שפיטצער

הק רפאל עגלענדער

הק יונה בער באנדי

תלמידי הנעים על

כן בתבנת למטה משום

אחרון אחרון חבב חבר

המשפיל החבר ללב

הדד צני גינת משושל

כלו בני יקטז חזק בהאחרון

הנהגות (מחוקק)

הנהגות

הנהגות

הנהגות

[הנהגות]

הנהגות

הנהגות

[הנהגות]

הנהגות

הנהגות

הנהגות

הנהגות

~~Handwritten text, possibly crossed out or faded.~~

Handwritten signature or name in cursive script.

אדם ילדו ין אדם
שנה הספר שייך
לאדם היה התקנה וירכש
דמותו והשם שופאג ופולג
בתורה כשת וזה / אינאמר
בין בקק סוף זוט תאמר
הבחר יתקם ויראשום

1/3

Large, stylized handwritten signature or name.

Handwritten text, possibly a date or reference.

Handwritten signature or name.

אדם ילדו ין אדם
שנה הספר שייך
לאדם היה התקנה וירכש
דמותו והשם שופאג ופולג
בתורה כשת וזה / אינאמר

Handwritten signature or name.

Handwritten signature or name.